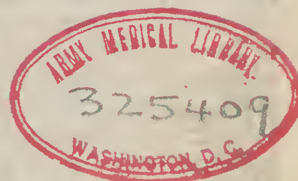
Sanctus Thomas super libros de generatione et corruptione. Aristotelis cum textu.

¶ Frater Eugenius Brutus Venetus Ordinis predicatorꝝ sacre Theologie professor Magnifico eruditissimoqꝫ Viro Dño Aloysio Bono patritio Vene.o.S.P.D.

Quam vocem q̃dã latẽtẽ energiã hẽre mi Aloysi sapiẽtia Clarissimi testanť. Id ego quoqꝫ verꝫ eẽ iudico. Nã (vt omittã id qδ latet: ⁊ in quo viri docti vel ea ꝓferũt: qbus igẽniũ haud faciliter assentiat: vel suã ignorationẽ igenue fatenť) nullũ mãcipiũ ẽ tã vile qδ in se aliqua ex pte id nõ experiať: si vel musicis numeris poeticis oratorꝝ sue itentũ fuerit: imo si bellatori equo loq per nãm liceret: clãgoris tube mirã efficaciã explicaret. Idqꝫ vidisse multo ante Homerꝫ virũ illũ diuinũ nõ dubito: q impatori exercitꝰ nõ tm̃ eloquentiã: sed vocis grauitatẽ necessariã esse dixit. Sꝫ qd ab alys exẽpla peto: q̃si ego supiorib' dieb' i me ipo id nõ exptꝰ fuerĩ: Nã ⁊ si (vt me legẽte a doctore scõ accepisti i suis diuinis qõnib' publice disputatis) i nob ipis vtutũ seminariũ geramꝰ: nãliterqꝫ ad ipas iclĩemur: alter vo altero magis. siue celi benignitate: siue ꝯplonis tẽpamẽto: tñ cũ nudiusterti' i nr̃o domicilio historiã Aristotelis de aĩalib' viri docti nobiscꝫ amici legerẽt: forteqꝫ ita vt solꝫ i Ciconie ⁊ Meropis pietatẽ pr̃iã icidissent. vñ orta fuit iter eos egregia qdẽ disputatio: i eo ꝙ Plato testať: ñ tm̃ nobis ipis natos: sꝫ pr̃ie parẽtib' ⁊ amicis: adeo docte ⁊ acute disputarũt illa tria idiuidua ꝑpetua q̃ bñ plato ꝯiũxerit: si mõ tria appellãda sũt: vt me añ paratũ: nũc vo hac disputatõe accẽsũ eã ꝓuiciã subire coegerĩt: quã ãtea forte pre timore recusauissẽ. Nã cũ paulo post Octauianꝰ Scotꝰ ipressorie artis decꝰ eximiũ: q sua diligẽtia ⁊ ipẽsa maximã huic arti operã nauauit: obtulisset mihi diui Thome cõmẽtarios i libros: q de gñatõe ⁊ corruptõe iscribunť: rogaretqꝫ vt eos amore tãti pr̃is: cui iã pridẽ addictꝰ ⁊ ꝯsecratꝰ erã: castigãdos susciperẽ: ꝓmisi. Maxĩa qdeꝫ laus illiꝰ disputatõis. Sꝫ veor ne id mihi ꝯtigat qδ nõ nullis ẽt militib' euẽire solꝫ: qs miseros victoriã spantes ad eoꝝ ꝑniciẽ doctꝰ clãgor tubaꝝ sepenũero suscitat. Nã ꝓmisi spãs me illos cultiꝰ ⁊ itegriꝰ i publicũ missurꝫ. Quẽ.n. timere patiť verꝰ amor: Nõ veniũt in idẽ timor atqꝫ amor. Verꝫ dũ negociũ aggredior (dij imortales) exaniatꝰ sũ. Erat.n. lib adeo squalidus ⁊ icultus: vt desparẽ eũ i vl'tꝰ pores repare. nullibi sñia itegra: vba trãsposita: i oĩbꝰ qδ tollere ⁊ addere posses: vt nõ librꝫ: sꝫ libri q̃sdã breues portõẽs eẽt videre: ⁊ qδ ỡ... iꝰẽ: exẽplaria nr̃e bibliotece trũcata repi: mõstruosa: idigna visu. Quid facerẽ: neqꝫ me icepto desistere licebat. An paterer delitias nr̃as: Doctorẽ scm̃ lacerꝫ ⁊ icultũ ꝑ orbẽ terraꝝ vagari: ⁊ si liber sit puꝰ est tñ tertio loco positꝰ: appme necius: nec a medicis aliq̃ pacto negligẽdus: i q̃ puo tot errores depꝫhẽdere dedecebat. Lõgũ.n. mihi videbať expectarẽ q hãc mẽdositatẽ meliõib' auspicys excuteret: cũ ꝑ tot ãnos nẽo fuerit: q huic absurditati occurreret. Decẽniũ.n. factũ ẽ postq̃ h lib Papie mẽdose sõnicl'ose ⁊ indocte impssus ab oib' vbiqꝫ negligiť: qδ qdẽ: vt cũ Memnõe nr̃o al's dicebã: id vitio etatis euẽire arbitror: ꝓpea ꝙ hoĩes nr̃e etatis relicta sapiẽtia: ꝑ quã dõ ꝓpiꝰ accedimꝰ: sibi ex fortũe ludibrys gl'iaꝫ petũt: nec sapiẽtes ppl'os secernũt: ita vt difficile sit sapiẽtib' emergere: vt qb' nullꝰ sit honor: nullũ ꝓmiũ: nulla cõmoditas: in q̃ qdẽ maxĩe dolẽdũ ẽ: nos i h gñe ab ãtiqtate supari. Nã: vt omittã Athẽas sciaꝝ iuẽtrices: q̃ Demetriũ Phalereũqꝫ Leõtinũ Gorgiã supbis statuis dcorauerť: huit pisca illa etas (vt a maiorib' accepi) hoĩes ẽt barbaros: q.s. arma meliꝰ q̃ l'ras nouerãt: iusticia ꝯspicuos: libalitate affluẽtes erga viros doctos: vt eos ⁊ viuẽtes ⁊ dfũctos sũmis honorib' ꝓseqrẽt. Factꝰ ẽ Chilo ordĩs senatorꝝ volẽtib' lacedemõys. Anaxagore Clazomẽy funꝰ lãpsacẽi honorifice scissimeqꝫ ꝯcelebrarť. Certauere vrbes iter se vt hẽrꝫ sibi ciuẽ ascribent: ascriptũ venerareť. Et ne te pl'ib' teneã vginẽ illã lasciuiũculã: aliogn sapiẽ amatricẽ Mitylenei ñ puo honore ꝓsecuti fuerť. Nos vo (proch ipudor) nos iquã q i medio phõꝝ cumulo viuimꝰ: tñ virꝫ i tenebris iacere sinemꝰ: A q̃ nihil vnq̃ sine forti rõne dcm̃ fuit: q textꝰ Aristotelicos tã disticte: distribute: elegãter ornate ⁊ acute exposuit: vt ẽt testib' aduersarys iter latios pmꝰ Aristotelis expositor hẽať. Qui scissimã fidẽ xpianã ꝑ totũ orbẽ ꝓpagauit ac illustrauit: q d morib': de reꝝ nã: de reb' diuinis ⁊ altissimis tã cumulate ⁊ igẽiose disputauit: tã scẽ suas i illis vires exercuit: ꝙ eiꝰ doctrĩe aduersary sp (vt vbis põtificis vtar) d vitate suspecti fuerĩt. Qꝫ q̃ mihi difficillimũ videreť: i tãta salebra nõ herere: plus tñ valuit apδ me amor tãti pr̃is: quẽ tãdiu feriari iiustũ videbať. Itaqꝫ plecta ãtiqtate: cũ ml'tis sudorib' finẽ optatũ tetigimꝰ: collocatis i margĩe textib' ⁊ ꝯmẽtis: vt recẽtiorib' placerẽ: reliqsqꝫ emẽdãdis limã apposui extremã: do fauẽte manũ additurꝰ: cupio tñ i h vici ab oib': dũmõ nr̃ ãgelicꝰ doctor suo honore doneť. Hũc q librꝫ mi Aloysi i manꝰ sumito: a q̃ ꝑꝑ eiꝰ mẽdositatẽ pꝰ auertebar l.te.n. pl'ꝫ amo nõ ãplis opib' aut claris pscoꝝ imagib': i qb' vulgꝰ ignaꝝ stupet: q̃uis ẽt i his oĩa tibi largiter fortũa suppeditauerit: sꝫ amo te ꝑꝑ vite itegritatẽ: prudẽtiã: ꝑꝑ igeniũ ad oĩa ꝑspicacissimũ: d q̃ maxĩe spandũ ẽ: ⁊ eo maxĩe: qꝛ doctorẽ scm̃ tãq̃ pr̃eꝫ venueraris: illũ ore rotũdo i publicũ ꝑdicas: illiꝰ doctrinã extẽdi lõgiusqꝫ diffundi optas. q̃ fit vt hãc castigatõeꝫ paucis dieb' lucubratã tui cã accelerauerĩ: qꝛ ꝑbellissime cognouerã aĩum tuũ flagrãtissimũ huiꝰ opis cogñscendi. Nec te deterreat ab hac lectiõe hꝰ viri breuitas: quã nõnulli phi plebey falso accusãt: dũ nimiũ rudes videri volũt. Nã cũ hũc accusant: ãtiqtatẽ breuitat amatricẽ. i. igẽiosã accusant: Aristotelẽ. s. Alexãdꝝ Temistiũ Simpliciũ Auerroyꝫ: ⁊ reliqs: q̃rũ sapiaꝫ oĩs etas admirata ẽ. Et q i suis ꝯmẽtarys fastidiosã copiã sp deserue re. Quis.n. ad olympiacũ cursũ veniẽs: vt coroneť viã sibi lõgiorẽ optet: Naute ẽt: q̃uis aq̃ scda nauis labať: optãt tñ vela vẽtis turgida. vt optatũ portũ citiꝰ tãgãt. Nõ eqde video qd vtilitatis hẽat ꝓlixꝰ calamꝰ. Nã vt omittã ꝙ lectorẽ oro ꝓlixa fastidit tenet ⁊ occidit. Primũ.n. cogitãdi cãpꝰ nobis auferť: q̃ nihil igenys ẽ dãnosiꝰ. redduť.n. iertia ⁊ a cõtẽplatõe aliẽa. Deide: qδ dteriꝰ ẽ: retardať illa animi nr̃i diuina celeritas: q̃ nihil i hũanis pstãtiꝰ: adeo i ꝯriũ assuescere multũ ẽ. Demũ minꝰ fidel'r retineť q̃ sũt lõgiori stilo ꝑtractata: vt nõ imerito Horatiꝰ: ⁊ qdẽ sapiẽter cecierit. Quicqd ꝑcipies esto breuis: vt cito dcã Percipiãt animi dociles: teneãtqꝫ fideles. Hic Virgi. ille diuꝰ poeta Homeri luxuriã repssit. Cicero eloq̃ntie pr̃ Demosthẽis licẽtiã castigauit cũ sũma oĩuꝫ laude. nec mirꝫ qdẽ. ñ.n. viri illi sapientissimi tã studiosissime breuitatẽ secuti fuissent: nisi breuitas qδdã diuinũ sapet. Et qdẽ sapit. nã itellectuales actõẽs eo diuiniores q̃ breuiores. actio.n. cãe cãrũ nulli tarditati obnoxia est. Sꝫ hic illa mali labes: vl' qꝛ ml'ti libros phoꝝ legũt: qb' tñ phi ñ scripserť. Est.n. vt iqt nr̃ Cicero: phia paucis ꝯtẽta iudicib': ml'titudinẽ ꝯsulto fugiẽs: vl' qꝛ nr̃e etatl adolescẽtes: dũ ordĩe traditũ a pr̃ib' negligũt: i ꝑturbatõeꝫ icidũt: q̃ nihil deformiꝰ: aut dãnosiꝰ. sũt.n. libri ꝯnexi vtpote sese iuicẽ adiuuãtes: q̃ fit vt nõ suato ordĩe lib q̃tũlibꝫ ꝓlixꝰ breuis videať. Sꝫ dũ breuitatẽ laudare studeo: veor ne i id viciũ labamur: qδ hactenꝰ repꝫhẽdimꝰ: Finẽ igr̃ dicẽdi faciã: si pꝰ illδ vnũ te admonuero: tibi necẽ eẽ pbari. Et nõ paucis vt neoptolomo. Ita tñ vt ꝑꝑ phꝫ a scissima fide xpiana ñ discedas. Infirme.n. sunt rõnes qbꝰ pha i his libris iudicauit gñonẽ ꝑpetuã fore. Vale ⁊ me ama: si me tuo amore dignũ cẽses.

¶ Diui Thome aquinatis Sacri ordinis Predicatoru3 Aristotelis clarissimi ac fidelissimi Cōmētatoris i libros de generatōe ꝛ corruptione p̄clarissima cōmētaria.

Sicut tradit p̄hs in 3° de aīa: sciētie secant̄ quē admodū ꝛ res. Nā ꝛ oēs habitus distinguunt̄ per obiecta ex quibus speciē habēt. ¶ Res aūt quas ↄsiderat nālis sunt mot⁹ ꝛ mobile. dicit eni3 p̄hus in secūdo phyco. ꝙ non quecūq3 nō mota mouēt sunt phyce speculatōis. ꝛ ideo op3 ꝙ s̄m dr̄ia3 motuū ꝛ mobiliū distinguā- T.c.7i
tur ꝙ ordinent̄ partes scientie naturalis. ¶ Primus aūt motuū est ip̄e motus localis qui est pfectior ꝛ cōmunior oībus motibus naturalibus: vt pbat̄ in. 8. physic. ¶ Et ideo post considerationem motuum ꝛ mobilium in communi: que fuit tradita in libro physi. p̄mo oportuit ꝙ tractaret̄ de corporibus s̄m ꝙ mouent̄ motu locali in lib⁹ de celo: que est secūda pars sciētie naturalis. ¶ Restat igit̄ ↄsideratio de motibus alijs consequētibus: qui non sunt cōmunes omnibus corporibus: sed inueniunt̄ in solis inferioribus. Inter quos p̄ncipatū obtinet generatio ꝛ corruptio: alteratio enim ordinat̄ ad generationē: sicut ad finē: q est pfectior nāliter his que sunt ad finē. augmētum etiā ↄsequēter se hab3 ad generationē. nā augmētū nō fit sine quadā particulari generatōe: qua. s. nutrimentum cōuertit̄ in nutritu3: sicut etiā p̄hus dicit in scd̄o de aīa. ꝙ cibus nutrit īquātū est potētia caro: augmētat aūt inquātū est potētia quāta caro. ¶ Et iō necēu3 est vt: q2 hi motus cōsequēter se h̄nt ad generationē simul cū eis de generatione ꝛ corruptōe tractare. Est aūt cōsideradū ꝙ de vnoquoq3: qd̄ in pluribus inuenitur: p̄us est ↄsiderandū in cōmuni q̄3 ad species descēdere: alioquin oporteret ide3 dicere multotiens: ita. s. ꝙ in singulis id quod est cōmune repeteret̄: sicut probat p̄hs in secūdo de partibus aīalium. ꝛ ideo p̄us oportuit de generatiōe ꝛ corruptione in communi determinare q̄3 ad partes eius descēdere. simil'r etiā cōsiderare op3 ꝙ si in aliquo genere aliquod p̄mū inuenit̄. qd̄ sit causa alioꝝ eiusdē cōsiderationis: est cōmune genus: ꝛ id qd̄ est cōmune in genere illo: q2 illud p̄mū est causa totius generis. Op3 aūt eū qui cōsiderat genus aliqd̄ causas totius generis considerare: ꝛ inde est ꝙ p̄hus in metaphyc. simul determinat de ente in cōmuni: ꝛ d̄ p̄mo ente: qd̄ est a materia separatū. Sūt aūt in genere generabiliū ꝛ corruptibiliū: quedā p̄ma p̄ncipia. s. elemēta que sunt causa generatiōis corruptionis ꝛ alterationis in omnib⁹ alijs corporib⁹. ¶ Et inde est ꝙ Aristo. in hoc libro: qui ē tertia pars sciētie naturalis: determinat nō solum de generatione ꝛ corruptiōe in communi: ꝛ alijs motibus consequentibus: sed etia3 de generatione ꝛ corruptione elemētorum. ¶ His ergo prelibatis ad demonstrandū intentione3 Aristo. in hoc libro accedendum est ad expositionem eius.

T.c.55 Et p̊ d ce.c.12

T.c.37

De generatiōe aūt ꝛ corruptiōe: ꝛ de natura generatoꝝ ꝛ corruptorum ꝛ vniuersaliter de omnibus: ꝛ causis diuidendu3: ꝛ rōnes eorum determinandum.

¶ Amplius de augmētatōe ꝛ alteratione quid vtrūq3 sit: ꝛ vtrum existimandum sit eandem esse nām alteratiōis ꝛ generatiōis: aut semotā vt determinata sunt ex nominibus. T.c.i.

¶ In hoc igit̄ libro p̄hus p̄mo ponit p̄hemiū demōstrās suā intentionē. Secūdo p̄sequit̄ p̄positū. ibi (Antiquoꝝ quidē igit̄) Circa p̄mū tria facit. p̄mo. n. ponit id qd̄ p̄ncipaliter intēdit ꝛ cōtinuat̄ ad finē libri de celo: vbi dictū est. De graui qdē igit̄ ꝛ leui determinatu3 sit hoc modo. Et subdit̄. De generatōe aūt ꝛ corruptōe ꝛ natura generatoꝝ ꝛ corruptoꝝ ꝛ eoꝝ que generant̄ ꝛ corrūpunt̄ vl'r de omnibus ꝛ causas diuidēdū est: vt. s. assignemus alias causas generatiōis ꝛ alias corruptiōis: vel etiā vt cōmunes causas distinguamus applicādo singulis sp̄eb⁹ generatoꝝ ꝛ corruptoꝝ nāliter. ¶ Et causas ꝛ ratōes eoꝝ determinādū est: vel generatōis ꝛ corruptōis: vel etiā eoꝝ que naturaliter generāt̄ ꝛ corrumpunt̄. vtrūq3. n. diffinitiōe scire op3. ¶ Naturalis. n. nō solū cōsiderat motum: sed etiā mobilia: dicit aūt naturā generatoꝝ ꝛ corruptorum: q2 cōsiderare generationē ꝛ corruptōe3 artificialiū nō ptinet ad nālē. ¶ Scd̄o ... dic. (Ampli⁹) Promittit se dicturū de alijs motibus cōsequētibus. s. de alteratione augmētatiōe qd sit vtrūq3. Tertio ibi (Et vtrū) Promittit se dictuꝝ de comparatiōe p̄dictoꝝ adinuicē. vtrū. s. sit existimandū vel recipiēdum ꝙ eadē sit natura ꝛ ratio alteratiōis ꝛ generatiōis: aut semota distincta. s. differant ratiōe ꝛ natura: sicut determinata. i. distincta sunt nominibus. ¶ Deinde cum dicit̄.

Antiquoꝝ quidē igit̄ hi quidē vocatā generationē simplicem alterationem esse inquiunt: hi vero aliud generationem: ꝛ aliud alterationem.

¶ Prosequit̄ suu3 p̄positū: ꝛ p̄mo determinat de generatiōe ꝛ corruptōe in cōi: ꝛ ēt de ↄ̄ntib⁹. 2° determiat de generatōe ꝛ corruptōe eltoꝝ: ꝛ hoc in 2° lib. q icipit. ibi (De mixtiōe qdē igit̄) Prima ps diuidit̄ in duas. In p̄ma determinat de gn̄atiōe ꝛ corruptiōe in cōi: ꝛ alijs ↄ̄ntibus motib⁹. In 2ª determiat de qbusdā q̄ ad hec requirunt̄. ibi. (Qm̄ aūt p̄mū op3 de mā.) Circa p̄mu3 duo facit. Prio ingrit vtꝝ gn̄atio differat ab alteratōe qd̄ erat 3m p̄positoꝝ: oportuit tn̄ p̄us hoc tāgere: q2 cū dr̄ia ↄstituat sp̄ēm nō poss3 sciri, p̄pa ratio generatōis ꝛ corruptōis hoc ignorato. scd̄o determinat de gn̄atione ꝛ ↄ̄ntibus motib⁹. ibi. (Ul'r aūt de gn̄atiōe.) Circa p̄mu3 tria facit. p̄mo ponit diuersas sentētias antiquoꝝ circa dr̄iam gn̄atiōis ꝛ alteratōis. scd̄o rōnē diuersitatis assignat. ibi (Quicūq3 igr̄.) tertio rōnē assignatā manifestat. ibi. (Empe. n.) Dicit q̄ p̄mo. ꝙ qdā antiquoꝝ p̄hoꝝ dixerūt ꝙ illa q̄ dr̄ simpl'r gn̄atio. i. absoluta est idē qd̄ alteratio. Alij vero dixerūt eē aliō gn̄atiōe3 simplicē ꝛ alteratōe. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Quicūq3 igitur vnū aliqd omne esse dicunt: ꝛ omnia ex vno generāt: his quidē necesse est vtiq3 generationem alterationem esse dicere: ꝛ qd̄ principaliter fit alterari.

¶ Assignat rōnē diuersitatis p̄dicte. Et circa hoc tria fac. p̄mo assignat rōnē: q2 qdā posuerūt gn̄atione simplicem idē eē qd̄ alteratōe3. fuerūt. n. qdā q posuert̄ vnū eē p̄nm māle oīum reꝝ: puta aquā vel aerē vel ignē: ꝛ etiā posuerūt ꝙ mā est tota suba rei: ex quo sequit̄ ꝙ suba rei semper maneat: ꝛ iō gn̄atio in re nō differt ab alteratiōe: hoc est qd̄ dicit. qcūq3 dicūt oē vniuersum esse vnu3. i. immālē subam: ꝛ oīa generat. i. cāz ex vno p̄n⁹ māli his necē eē

est dicere q gñatio sit idē qd alteratio: ⁊ q idez sit aliqd pncipalr. i. simplr fieri ⁊ alterari. ¶ Scdo cū dicit.

¶ Quicūqz autē plures materias vna ponunt vtpote Empedocles ⁊ Anaxagoras ⁊ Leucippus ⁊ Democritus his aliud.

¶ Assignat rōnē: quare qdā posuerūt dr̃ntē gñatiōez ⁊ alteratōez. fuerūt.n. qdā phi ponētes plura pncipia mālia ex quoꝝ ɔgregatōe ⁊ segregatōe dicebant ea fieri ⁊ corrūpi: ⁊ ꝑm hoc dicebāt ɔgregatōez ⁊ segregatiōez esse generatōez ⁊ corruptionē. Alterationez aūt dicebāt fieri ꝑ qualitercūqz ꝑtiū trāsmutatiōez. Hoc est ꝙ qd dicit q quicūqz posuerūt plēs mās reꝝ ꝗ̄ vnā: sicut Emp. Anaxa. ⁊ Leucipp⁹ cū democrito istis vr̃ aliud gñatio ⁊ aliud alteratio. ¶ Tertio ibi.

¶ Sed tamē Anaxago. ꝓpriā vocē ignorauit: dicit.n. q fieri ⁊ destrui idem existit qd alterari. Multa aūt dicit eleñta queadmodū ⁊ alij.

T.c.13. ¶ De q̄ dic̃ q ꝓpriā vocē ignorauit: sic̃ ille q posuit aliqd icōueniēs sue pōni. cū.n. poneret multa elta: sic̃ alij: tñ dixit singulariter q gñari ⁊ corrūpi sunt idē qd alterari. Et h⁹ diuersitatis ca est: qꝛ sicut pꝫ in p̄ physi. Anaxa. posuit res fieri ꝑ abstractiōem a mixto: ponebat aūt misceri nō solū elta: sꝫ ēt accñtia: ⁊ eūdē modū ponebat ꝓductionis corpoꝝ q ꝑtinet ad gñatōez ⁊ corruptōez: ⁊ accñtiū q ꝑtinet ad alteratōez: vt. s. sicut caro fit ꝑ abstractōez: ita ⁊ albedo: ⁊ secūdū hoc generatio nō differebat ab alteratione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Empedocles qdē.n. corpa quatuor: oīa aūt cū mouētib⁹ sex ait nūero. Anaxagoras aūt ifinita ⁊ Leucipp⁹ ⁊ democritus. Hic qdē omiomera elta ponit: vtpote os carnē ⁊ medullā: ⁊ aliā: quoꝝ vniuscuiusqz synonima pars est. Democrit⁹ aūt ⁊ Leucippus ex corpib⁹ indiuisibilibus hec ⁊ alia cōponi inquant. Hec aūt ifinita ⁊ multitudie ⁊ morphea eē. Illa āt ab inuicē dr̃ūt his ex qb⁹ sunt ⁊ pōne ⁊ ordie hoꝝ. Cōtrarie aūt vr̃ dicere q circa Anaxagoram eis q circa Empedoclē. Hi qdē.n. inqūt ignez ⁊ aquā ⁊ aerē ⁊ terrā quatuor elta ⁊ simplicia magis eē ꝗ̄ carnē ⁊ os ⁊ talia siliū partiū. Hi aūt qdē hec simplicia ⁊ elta eē: terrā aūt ⁊ aqz aerē ⁊ ignē cōposita. pāsperma.n. hoꝝ esse.

¶ Manifestat ꝓmissaz rōem ⁊ pmo ondēdo quo qdā ponebāt pla pn̄a. Eoꝝ.n. q ponebant vnū pn̄m erat vn⁹ absolut⁹ modus ꝓcedēdi. 2° maifestat: q̄re illi q ponebāt vnū pn̄m negabāt dr̃iaz gñatiōis ⁊ alteratōis: quā assumebāt ponētes pla pn̄a. ibi (His igit̃ oib⁹) Circa p̄m ponit dr̃ias ponētiū pla pn̄a: ⁊ p̄ ɔpat empedoclē ad oēs alios. Et dic̃ q iō p̄dictū est q p̄dicti phi posuerūt plēs mās. Empedocles ponebat. 4. elta esse pn̄a mālia. s. terrā aquā aerem ⁊ ignē: oīa aūt hec cū mouētibus. s. cū amicitia q̄ ɔgregat: ⁊ cū lite q̄ segregat: dicit eē sex nūero: ⁊ ita ponebat pn̄a finita. alij nō. s. anaxagoras: democrit⁹ ⁊ leucippus ponunt pn̄a ifinita. Scdo. ibi (Hec qdē.n.) pōit dr̃iā anaxa. a democrito ⁊ leucippo. hic qdē.n. ⁊ anaxago. posuit corpora omiomera. i. siliū partiū eē pn̄a materialia: vtpote infinitas ꝑtes carnis ⁊ ossis medularū ⁊ alioꝝ hmōi: quoꝝ q̄libet pars est synonima toti. i. ɔueniēs cū toto in noīe ⁊ ratiōe. hec.n. dr̃ omiomera. i. similiū partiū: ⁊ hec positio magis manifestata fuit ab Ari. in p̄ phy. Sꝫ democrit⁹ ⁊ leucippus dixerūt oīa corpa sensibilia ɔponi ex qbusdā idisibilib⁹ corpib⁹ q̄ qdē ponebāt ifinita multitudie ⁊ forma ⁊ figura. Nā qdā cōpoꝝ idiuisibiliū dicebāt eē circularia: qdā aūt q̄drata: qdā pyramidalia: ⁊ sic de alijs: ponebāt tñ eē idr̃ntis nāe ⁊ spēi ɔ̄ id q pōebat Anaxa. ⁊ tñ cū ista p̄a sit idr̃ntis nāe ⁊ spēi: alia corpa sensibilia dr̃nt ab alijs ꝑm dr̃iaz eoꝝ ex qb⁹ ɔponunt̃ nō qdē ꝑꝫ dr̃iaz in spē nāe: sꝫ ꝑm dr̃iaz pōnis ⁊ ordis ꝓut. s. diuersimode ordinant̃ ⁊ disponunt̃ in diuersis ꝑm pus ⁊ posteri⁹ añ ⁊ retro. sursū ⁊ deorsuz. dextrorsuz ⁊ sinistrorsuz. 3° ibi (Cōtrarie āt.) ponit dr̃iaz Anaxa. ab Empe. ⁊ dicit q isti ɔ̄ria vr̃ dicere. Emp.n. dixit q ignis terra aer ⁊ aq̄ sunt magis simplicia ꝗ̄ caro ⁊ os: ⁊ talia corpa omiomera. i. siliuz ꝑtiū: ⁊ ħ iō qꝛ pōebat res fieri ꝑ ɔgregatiōez ex eltis. iō ista elta q̄ ɔgregabant̃ ad ɔpōnez appellabat simplicia. Sꝫ Anaxa. ponebat os ⁊ carnē ⁊ silia corpa eē magis simplicia: elta vo eē ɔposita: ⁊ ħ iō qꝛ ponebat res fieri ꝑ abstractiōez a mixto. vñ cum videret q ex aere aq̄ terra ⁊ igne oīa alia corpa gñent̃ credidit q in p̄dictis eltis seu corporibus eēt maxia mixtio: ita q ex his oīa alia extrahi pn̄t: ⁊ hoc est qd subdit q dicebat ista quatuor corpora eē pansꝑmata. i. vlia semia alioꝝ oiuz reꝝ: q̄si p̄dicta q̄tuor corpa eēnt cōmixta ex seminibus oium alioꝝ corpoꝝ. T.c.53

Is qdez igit̃ q ex vno oīa ɔstituūt necesse est dicere gñatōez ⁊ corruptōez alteratōez. semp.n. manere subz vnū ⁊ idez: tale aūt alterari dicimus.

¶ Supra Ari. assignauit rōnē: q̄re qdā ātiq phi posuerūt gñatōez ab alteratōe differre: qdā āt nō ex eo q qdā posuerūt vnū pn̄m māle: qdā āt multa: hac rōne supra manifestauit q̄tū ad radicē ondēs q qdā phoꝝ posuerūt multa pn̄a. Nā ponentib⁹ vnū pn̄m absolutior ē ꝑmo ꝗ̄ q pla: nūc āt itēdit ipsaz rōnē ꝑm se maifestare. Et circa ħ duo facit. pmo maifestat ipsaz rōnē. scdo obijcit ɔ̄ eā. ibi (Necesse aūt) Circa p̄m duo facit. p̄ maifestat q̄tū ad ponētes vnū pn̄m. 2° q̄tū ad ponētes pla pn̄a. ibi (His āt qui gñant multa) Dicit ꝙ p̄ q oibus illis phis q ex vno māli pn̄o ponūt oīa eē ꝓducta nec̄e est dicere q gñatio ⁊ corruptio idē sit alteratiōi: illud.n. pn̄m māle ponebāt eē aliqd ens actu: puta ignē vel aerē aut aquā: ⁊ ponebāt qd illud eēt suba oiuz q̄ ex eo gñabant̃: ⁊ sic mā semp manet i his q̄ ex mā fiūt: ita ponebāt qd illud subm sp manet vnuz ⁊ idē: ħ aūt dicim⁹ alterari qñ manēte suba actu existis fit aliq̄ variatio circa formas. vñ seq̄t̃ q nulla trāsmutatio eē possit: q̄ dr̃ gñatio ⁊ cōruptio: sꝫ sola alteratio. ¶ Nos āt ponimus oiuz gñabiliū ⁊ cōruptibiliū eē vnū subz: qd tñ nō ē ens actu: sꝫ i po^a. ⁊ iō ex eo q accipit formā ꝑ quā fit ens in actu dr̃ simplr gnō: ⁊ ex ħ qd postꝗ̄ ē ens actu fcm suscipit aliā q̄cūqz formā dr̃ alteratio. Deide cū dic̃.

¶ His aūt q gña multa faciūt differre gñatiōez ab alteratōe. ɔuenietib⁹.n. dissolutis gñatio cōtingit ⁊ corruptio. Iō dicit hoc mō Emp. qm̄ nā nulli⁹ est: sꝫ solū mixtura ⁊ segregatio mixtoꝝ. Qm̄ igit̃ ꝓpri⁹ hic ꝑmo eoꝝ supponi. ita loq manifestū est: ⁊ qm̄ dicunt hoc mō.

¶ Manifestat p̄dictā rōnē q̄tuz ad ponētes pla pn̄a: dic̃ q illis q faciūt multa gña pncipioꝝ māliū de qb⁹ est supra dcm: nec̄e ē dicere qd differat gñatio ab alteratōe inq̄tū illa ɔueniūt in vnū ɔtingit ꝑm eos gñatio: iq̄tū aūt dissoluūt̃ ɔtingit corruptio. vñ Emp. dicit q nā. i. forma corpis ɔpositi ex eltis nulli⁹ eltoꝝ ē: nec̄.n. est de nā

ignis:neq̃ de nã aq̃ vel alioꝝ elꝛtoꝝ:sed ē solũ mixtura.i.
solũ ꝯsistit in nã q̃dã mixtiõis: ꝛ opposita ꝑuatio ꝯsistit ĩ
segregatiõe mixtoꝝ. ¶ Et qꝛ ex h̃ dr̃ aliqd gñari qd̄ acq̃/
rit ꝓpriã nãz.iõ põebãt ꝙ ex ꝯgregatõe erat gñatio ꝛ ex
segregatõe corruptio:fieri alteratõez aũt ponebãt ꝑ solã
trãspõnē:vt ĩfra dicet̃: qꝛ igr̃ iste s̄mo nõ ē ꝓpri⁹ suppõni
eoꝝ.s.ꝙ ita loq̃nt̃:mãifestũ ē ꝙ ita dicũt de drĩa gñatio/
nis ꝛ alteratõis:sicut dcm̃ est. ¶ Deĩde cũ dicit.

¶ Necesse est aũt ꝛ his alterationē eē aliud di/
cere ꝑter generatiõez. Impossibile tñ s̄m q̃ ab
eis dñr: hoc aũt quõ recte dicimus facile ē vi/
dere. Queãdmodũ.n. videmus qescẽte suba
in ea trãsmutatõez fieri s̄m magnitudinē q̃ vo
cat̃ augmẽtatio ꝛ diminutio. sic ꝛ alteratiõez.
¶ Sz tñ ex qb⁹ dicũt plꝛa pꝛĩcipia faciẽtes vno
ĩpoꝛle alterari. Passiões.n.s̄z q̃s h̃ dicim⁹ cõ/
tingere drĩe elꝛtoꝝ sũt. Dico ãt puta calꝛm ꝛ fri
gidũ: hũidũ ꝛ siccũ: albũ ꝛ nigrũ: durũ ꝛ molle:
ꝛ alioꝝ vnũq̃dq̃ vt inq̃t Emp̃. Solē.i.ignē al
bũ videri ꝛ calꝛz. Imbrē.i.aq̃z ĩ oĩb⁹ fridũ nigrũ
ꝛ nebulosuz. Silꝛr aũt determiauit de reliq̃s.
¶ Quapp̃ si ñ poꝛle ex igne fieri aquã: neq̃ ex
aq̃ terrã: neq̃ ex albo nigrũ erit aliqd: neq̃ du/
rũ ex molli. Eadē.n.rõ ꝛ d̃ alijs: hec ãt erat al/
teratio. ¶ Ampli⁹ ãt ꝛ manifestũ: qm̃ vnaz sp̃
ꝯrijs supponere oz mãz: siue trãsmutet̃ s̄m lo
cũ: siue s̄m augmentatiõez ꝛ diminutõez: siue
s̄m alteratiõez. ¶ Ampli⁹ aũt silꝛr neċe est esse
hoc ꝛ s̄m alteratõez. Si.n. alteratio ē ꝛ subm
vnũ elꝛtuz: ꝛ vna oĩuz mã hñtiũ adinuicē trãs/
mutatõez. Et si subm vnũ ē ꝛ alteratio ē.

¶ Improbat ea q̃ dicta sunt q̃tũ ad ponẽtes plꝛa pñª. Nã
ponẽtes vnũ pñᵐ ex neċitate ꝯcludit̃ ꝓpositũ: supposita
sua radice. Circa h̃ g̊ duo facit. p̃mo obijcit cõiter ꝯ oẽs.
scd̄o spãlꝛr ꝯ Empe. ibi (Empe. qdē igit̃) Circa p̃ᵐ duo fa/
cit. p̃mo ꝓponit qd̄ intẽdit. Dicit g̊ ꝙ his q ponũt multa
pñª neċe est dicere ꝙ gñatio sit aliud ꝑter alteratõez: vt
dcm̃ ē: sz tñ h̃ est ĩpoꝛle subsistere s̄m ea q̃ ab eis dñr: hoc
facile põt videri ex his q̃ sequunt̃. 2° ibi (Queãdmodũ)
Manifestat ꝓpositũ duab⁹ rõnib⁹. Circa q̃rũ p̃mã ꝓpo/
nit quãdã silꝛitudinē dicẽs: ꝙ sic videmus qd̄ suba qescẽ/
te.i.ꝑmanẽte accidit in ea trãsmutatio s̄m magnitudinē
q̃ noĩat̃ augmẽtatio ꝛ dimĩutio: ꝛ ita neċe est de alteratio
ne s̄m q̃litatē. Nam sicut q̃ntitas fundat̃ in suba ita ꝛ q̃li
tas: sz ĩpoꝛle est ꝑ hũc modũ fieri alteratõez s̄z ea q̃ ponũ/
tur ab his q sunt faciẽtes plꝛa pñª. dicunt.n. ꝙ passiões.i.
passibiles q̃litates s̄m q̃s dr̃ hoc cõtingere.i.alterari: vt
T.c.ii. pz ex.7.phy. sunt drĩe ꝓꝑe elꝛtoꝝ.s.calꝛm fridũ albũ ꝛ ni/
grũ siccũ ꝛ hũidũ molle ꝛ durũ: alia h⁹ sic. Emp̃. dixit qd̄
sol.i.ignis. ponebat.n. solē ignee nãe: vr̃.n. eē alb⁹ ꝛ calꝛus.
imber v̄o.i.aq̃ vr̃ in oĩb⁹ eē niger fridus ꝛ nebulosus: sic
pz ex ipsa obscuratiõe aeris q̃ fit ꝑ ĩbꝛes. Et silꝛr determi/
nabãt de reliq̃s passiõib⁹ attribuẽtes eas elꝛtis. ¶ Dice/
bãt aũt qd̄ nõ erat poꝛle ex igne fieri aquã aut ex aq̃ terrã
vel quocũq̃ mõ vnũ elꝛtoꝝ ꝯuerti in aliud. ¶ Nõ.n. po/
nebãt h⁹ elꝛta ꝯposita ex mã ꝛ forma: vt sic possit ex vno
corrupto aliud gñari: sz ponebãt eē p̃mas mãs q̃ nõ resol
uerent̃ in aliqd̄ p̃mũ subm: opz aũt oē qd̄ in aliud ꝯuertit̃
resolui in aliqd̄ subm p̃mũ: ĩpoꝛle est aũt ꝓꝑa accñtia ine/
niri nisi ĩ ꝓprijs subiectis. vñ si calꝛz ē ꝓpriũ accñs ignis:
fridũ aq̃: ĩpoꝛle est calꝛm eē nisi in igne: fridũ nisi in aq̃: ꝛ
sic de alijs. Si g̊ ex aq̃ nõ põt fieri ignis: neq̃ ex vno elꝛto
rũ aliud: ꝯñs est ꝙ nec possit aliqd ex albo fieri nigrũ vꝛl
ex molli durũ. ꝛ eadē rõ est de h⁹ alijs q̃litatib⁹. ¶ Cũ g̊
alteratio nõ ꝯtingat nisi s̄m variatiõem dictaꝝ q̃litatũ.
Circa idez subm: ꝯñs ē ꝙ nulla erit alteratio: ꝛ ita nihil ē
qd̄ ponũt drĩaz ĩter alteratõez ꝛ gñatõez. Scd̄az rõnē po
nit ibi. (At manifestũ.) Et dicit ꝙ neċe ē supponere vnã
nãm ꝯrijs: q̃ sunt termini mot⁹ in quoꝫ.s. siue trãsmutat̃
aliqd s̄m locũ siue s̄z augmẽtũ ꝛ diminutõez. ¶ Et sim/
pliciter neċe est hoc eē in alteratiõe: vt.s. si alteratio ē: sit
vnũ subz ꝛ vna mã oĩuz hñtiũ h⁹ trãsmutatõez adiuicē.
Et si est vnuz subm eoꝝ s̄m q̃ attẽdit̃ alteratio: ꝛ seq̃t̃ ꝙ
sit alteratio. Qꝛ igit̃ ꝑdicti ph̃i nõ ponũt vnũ subm oĩuz
q̃litatũ: s̄m q̃s attẽdit̃ alteratio: sz plꝛa nõ pñt ponere al/
teratiões ꝛ generatiões. Differt aũt hec rõ a p̃oꝛi. ¶ Nã
p̃ma assignat vniuersalē causam medij qd̄ assumabat̃ in
p̃ma ratiõe. ¶ Deinde cum dicit.

Mpedocles qdē igit̃ vr̃ ꝯria dicere ꝛ 2
ad appentiã ꝛ ad seip̃m ipse. Simlꝛ ãt
nõ dicit alterũ ex altero fieri elꝛtorũ vl/
lũ: s̄z alia oĩa ex his. ¶ Simul aũt: qm̃
in vnã ꝯiũgit oē nãz ꝑter litē. Rursuz vnũq̃d/
q̃ ex vno fieri. Quapp̃ ex vno aliquo manife/
stũ: qm̃ drñtijs qbusdã diuersorũ: ꝛ passiõib⁹
fcm̃ est. hoc qdē aq̃. hoc aũt ignis. Queãdmo
dũ dicit solē hoc qdē albũ ꝛ calꝛm ꝛ leue. Ter
ra aũt graue ꝛ duruz. Ablatis igit̃ his drñtijs.
sunt.n. auferibiles geniteq̃: manifestũ est qdē
neċe fieri ꝛ aquã ex terra ꝛ terrã ex aq̃. Similꝛr
aũt ꝛ aliorũ vnũq̃dq̃. ¶ Et nõ tũc solũ: s̄z nũc
trãsmutari a passiõibus. Sunt aũt ex qb⁹ dicit
Empedocles possibiles aduenire ꝛ separi rur
sus ꝛ alꝛr aduersantibus adinuicē lite adhuc ꝛ
amicitia. Iõq̃ ꝛ tũc ex vno gñata sunt. Nõ.n.
vtiq̃ ignis ꝛ terra ꝛ aqua entia vnũ erãt oē.
¶ Incertũ aũt ꝛ vtrũ pꝛĩcipia ei ponẽdũ ea mul 3
ta aut vnũ. Dico ãt ignē ꝛ terrã: ꝛ systica ho/
rũ. Scd̄z id.n. qd̄ vt mã supponit̃ ex quo trãs/
mutãtia ꝑ motum fiũt: ignis: ꝛ terra: ꝛ aqua
vnũ elꝛtuz. Scd̄z id aũt ꝙ hoc ex ꝯpõne fit ꝯue
niẽtib⁹ illis. Illa ãt ex dissoꝛlone: magis elꝛta q̃t
tuor illa ꝛ prima natura.
¶ Vlꝛr itaq̃ d̃ gnõne ꝛ corruptõe simplici elꝛtoꝝ 4
dd̄z. Vtrũ ē: aut nõ ē: ꝛ q̃ñ ē. Et de alijs sim
plicib⁹ motib⁹: puta d̃ augm̃tatõe ꝛ alteratõe.
¶ Disputat ꝯ Emp̃. spãlꝛr duab⁹ rõnib⁹. Circa q̃rũ p̃mã di
cit ꝙ Empe. vr̃ ꝯria dicere nõ solũ his q̃ appent s̄m sen/
suz in qb⁹ videmus ex aq̃ fieri aerē ꝛ ex aere ignē: sz ēt vr̃
ꝯria drẽ sibiipsi. ex vna.n. ꝑte dic̃ ꝙ nullũ elꝛtoꝝ gñat̃ ex
altero: sz alia oĩa elꝛtata corꝑa ꝯponũt̃ ex eis. Ex alia v̄o
dic̃ ꝙ anq̃ mũdus h̃ gñet̃: ꝯtingit oẽz nãz reꝝ ꝯgregari ĩ
vnũ ꝑ amicitiã ꝑter litē: ꝛ ꝙ rursus vnũq̃dq̃ elꝛtoꝝ: ꝛ ēt
vnũq̃dq̃ alioꝝ corꝑoꝝ segregabit̃ ꝑ litē segregantē res.
vñ mãifestũ ē ꝙ ꝑ q̃sdã drĩas ꝛ passiões diuersoꝝ elꝛtoꝝ
fcm̃ est ꝑ litē ꝙ ex illo vno p̊ hoc eēt aq̃: ꝛ aliud eēt ignis:
ꝛ exẽplificat de drñtijs ꝛ passionib⁹ sic ipse dicit ꝙ sol.i.

ignis ē albus τ calius τ leuis. Terra aūt grauis τ dura. Et sic pꝫ ꝙ iste dr̄ie de nouo sapueniūt el'tis. ōē aūt qđ ð nouo aduenit pōt auferri. Qꝛ igit̄ dr̄ie sūt auferibiles: vtpote ð nouo gēite: māifestū ꝙ ablatis hꝫ dr̄ntys ē nec̄e fieri τ aqꝫ ex terra: τ terrā ex aq̄: τ silr̄ vnūqđqꝫ alioꝝ el'toꝝ ex alio. ℂ Et h̄ ñ tūc solū. s. in pn̄°. sꝫ ēt nūc: τ h̄ p trāſmutatōeȝ paſſionū: τ ꝙ talis trāſmutatio paſſionū fieri poſſit ꝓbat dupl'r. p̄ ex nā ipſaꝝ paſſionū: qꝛ ex his que dicit Emp. ſeq̄t ꝙ poſſit ð nouo aduēire: puta p litē ſegregātē τ rurſus ſepari ab el'tis: puta p amicitiaȝ vnientē. Al'r ex cā illaꝝ paſſionū: nā qꝛ ēt nūc ꝯriant̄ lis τ amicitia: ſic in pn̄°. ḡ ēt nūc el'ta pn̄t trāſmutari ſꝫ dr̄ias τ paſſiones. τ iō tūc. s. i pncipio mūdi ex vno gñata ſūt elemēta ſupueniētibus his differētys: ñ. n. pōt dici qđ ignis terra τ aq̄ exiſtētia actu eēnt vnū totū. ℂ Scđaȝ rōnē poſtea pōit ibi. ℂ Incertū āt) τ dic̄ ꝙ icertū ē vtꝝ emp. ðbuerit vnū pncipiū pōere vl' multa: quāuis ipſe ml'ta poſuerit. s. ignē terrā τ aquā τ alia q̄ coexiſtūt eis. Jd āt dicit eē icertū qꝛ ex q̄ vnū pōebātur: ex q̄ ſic ex mā fiūt ignis terra τ aq̄ p aliquā trāſmutationē a lite ſegregāte: videt̄ ꝙ ſit vnū elemētū. inquātū illð vnū fit ex cōpoſitōe elemētoꝝ i vnū cōueiētiū p amicitiā. ℂ Jll° aūt. s. 4. elemēta inqꝫtū fiūt

T. c. 13. ex illo vno p quādā diſſolutiōnē p opalionē litis: videt̄ magis ꝙ illa q̄ttuoꝛ ſint elemēta τ pncipia τ prius nā: τ h̄ magis attēdebat emp. ponēs res fieri p cōgregationeȝ τ ſegregationē. Ar. tñ i pcedēti rōne ꝓbat ꝙ neceſſe ē elemēta fieri ñ p ſolā ꝯgregationē ſꝫ p quādā trāſmutatōeȝ ſupueniēte differētys elemētoꝝ: ex q̄ ſeq̄t̄ ꝯriū ei° qđ itēdebat empe. s. ꝙ i illud vnū ſit magl' pncipiū. ℂ Uniuerſal'r itaqꝫ ð gñatōe. ℂ Poſtqꝫ ph̄us ꝓſecut° ē opinionē antiq̄rū circa differētias gñatiōis τ alteratiōis: hic icipit ðtermīare ð gñatiōe τ alteratiōe: τ ð alys motib°. Et circa h̄ duo fac̄. p dicit ð q̄ ē intētio: ſcđo icipit ꝓſeq̄ ſuā itētionē ibi (Democrit° āt τ leucip°) Circa p̄m duo facit: p̄ pōit ſuā intētionē: ſcđo aſſignat ſue intētōis rōnē: ibi (Plato qdē igit̄.) ℂ Dicit ḡ p̄: ꝙ qꝛ antiq ph̄i dubitauerūt ð dr̄ia gñationis corruptōis τ alteratiōis. Dicendum ē nob i vl'i de ſimplici gñatiōe τ corruptiōe. i. ſcđꝫ quā aliqd dr̄ ſimpl'r gñari τ corrūpi: vtꝝ. s. gñatio ſimpl'r ē: aut iō. Nā ſcđm illos q dicūt gñationē ab alteratione differre gñatio ſimpliciter ē: ñ āt ſecūdū eos: q coꝝ dr̄iaȝ negāt: τ ſi ē ſimpl'r gñatio. Dicēdū q̄modo eſt. Et ſimil'r ē de alys motib° q ordināt̄ q̄dāmō ad gñationē ſimplicē: vt ſupra dictum ē: puta de alteratione τ augmentatione. ℂ Deīde cū dic̄.

5. ℂ Plato. n. igit̄ ſolū de generatiōe ſcrutat° ē et corruptione: quomō exiſtit in rebus: τ ð generatione nō omni: ſed de ea q̄ elemētoꝝ. Quomō aūt carnes fiāt aut oſſa aut alioꝝ qd aliud talium nihil. Amplius neqꝫ de alteratione neqꝫ de augmētatione quomō exiſtit in rebus. ℂ Uniuerſaliter āt extra ea que ſuperficieten° de nullo aliqs cōſtituit preter Democritum. Hic āt videt̄ de oībus curā habere. Jā autē in qual'r τ quomō differūt. De augmētatiōe. n. null° ðtermiauit qdē vt dicim°: niſi ꝙ τ quis diceret: qm̄ adueniēte ſimili augmētat̄. Quo modo āt hoc fiat nō adhuc neqꝫ de mixtione: neqꝫ de alioꝝ cōſimili: vt ita dicā: vllo: vtputa de facere: τ pati: quomō hoc quidem facit. hoc autē patitur ſcđꝫ naturales operationes. ℂ Aſſignat rationem ſue intentionis ex eo qđ aliq ph̄i de

his iſufficiēter tractauerūt τ dic̄ ꝙ plato ingſiuit ð gñatiōe τ corruptiōe tātū q̄mō ſint i reb°: ñ tñ ð oī gñatōe: ſꝫ ſolū ð gñatiōe elemētoꝝ: ñ aūt q̄mō generētur carnes τ oſſa. aut aliqđ alioꝝ mixtoꝝ corpoꝝ: neqꝫ ēt tractauit ð alteratōe τ augm̄tatiōe: quomō ſint i reb°. ℂ Et vniuerſal'r null° alioꝝ ph̄oꝝ dixit ðtermiate aliqd p̄ter ea que ſufficiētenus appent niſi ſolus ðmocrit° q videt̄ curā habuiſſe ð oībus diligēter ingrere: ſꝫ iam differt quomō ingſiuerit. nullus. n. nec ipe nec ali° ðtermiauit ð augmētatōe: vt ita ſit dicere: vt ēt ñ qcūqꝫ idiota dicere poſſꝫ vt. s. augmētatio fiat adueniēte aliquo ſil'i: ſꝫ quō p aduētuȝ ſimil' aliqd auget̄ h̄ ñ dixerūt: neqꝫ ēt aliqd dixerunt de mixtiōe vl' ð aliquo alio ꝯſimili: vt ita dicā: puta ð facere τ pati. s. quomō h̄ agat τ hoc patiat̄ ſꝫ opatiōes naturales. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Democrit° āt τ Leucipp° faciētes figuras: alterationē τ generatōeȝ ex his faciūt. Segregatiōe qdē τ ꝯgregatiōe generationē τ corruptionē. Ordine aūt τ poſitione alterationeȝ.

ℂ Jncipit ꝓſeq̄ ſuū ꝓpoſitū: τ p ðtermiat ð gñatōe τ alteratiōe: eo ꝙ eoꝝ ꝯnexa ē ꝯſideratio. Scđo ðtermiat ð augmētatōe ibi (De augm̄tatōe āt) Circa p̄m duo fac̄. p pōit opiniōēs alioꝝ ð gñatōe τ alteratōe. Jn ſecūdo determinat de eis ſcđꝫ ꝓpriā opinionē ibi (Determiatis aūt his) Circa p̄mū duo fac̄. p recitat opinionē ðmocriti q de omnib° curā hūit vt dcm̄ eſt. ſcđo ingrit de vitate ipſius ibi. (Quoniaȝ āt vr̄ oibus) Circa p̄m duo facit. p pōit opinionē democriti. 2° ponit rōnē ipſius ibi (Quoniā exiſtimabāt) Dic̄ ḡ p̄: ꝙ ðmocrit° τ leucip°: q faciebāt reꝝ corpora indiuiſibilia infinitaꝝ figuraꝝ ex his cābāt gñationē τ corruptionē: dicebāt. n. ꝙ p ꝯgregationē τ ſegregatiōeȝ dictoꝝ corpoꝝ figuratoꝝ cābāt gñatio τ corruptio: ex pmutatiōe āt ordinis τ poſitiōis dictoꝝ corpoꝝ cābatur alteratio. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Quoniā āt exiſtimabāt veꝝ in apparēdo: cōtraria aūt ſūt τ ifinita que in ſenſu apparēt. figuras infinitas faciūt. Quapropter trāſlatione ꝯpoſiti idē ꝯtrariū videt̄ aly τ aly: τ tranſmutatur puo adueniēte: τ vniuerſal'r aliđ appet vno tranſmutato: ex eiſdem enim tragedia τ comedia fit litteris.

ℂ Aſſignat rōnē dicte poſitōiꝫ ad cui° euidētiā ſciēdū ē ꝙ ſicut dic̄ ph̄s i. 4°. meta. ꝙ qdā ph̄i poſuerunt veꝝ eē i apparēdo: ita. s. ꝙ qcqd videt̄ alicui ē veꝝ: adeo ꝙ ēt pōebāt cōtradictoria ſimul eē va: ſi diuerſis ita videret̄. h̄ ē ḡ ꝙ dicit ꝙ qꝛ democrit° τ leucipus exiſtimabāt qđ veꝝ erat i appendo τ diuerſis homib° ꝯtraria appent τ ifinita: vt oñdit multiplicitas opinionū q̄ ē inter hoīes: iō idu xerūt ifinitas figuras i p̄mis reꝝ pncipys: vt ex his ratio accipi poſſit infinitaꝝ opinionū. ℂ Et inde eſt ꝙ p trāſlationē aliquā ci° qđ vēit in cōpoſitionē alicui° toti° ꝯtingit ꝙ idē alio mō videtur aly τ aly ſe habere: ſicut pp diuerſum ſitū collū colūbe vr̄ eſſe alteri° τ alteri° coloris: τ hꝫ tranſmutatio ſituū fit p aliqđ modicū qđ ſuperueīt: τ vt vniuerſal'r ſit dicere ꝑtrāſmutato vno idiuiſibiliū corporū videt̄ aliud τ aliud. ℂ Et pōit exemplū in ſermonibus: quoꝝ p̄ma pncipia indiuiſibilia ſunt l're. Ex eiſdem aūt litteris trāſmutatis ſ̄m ordinē aut poſitionē fiūt diuerſi ſermones: puta comedia que eſt ſermo de rebus ruſticāis τ tragedia: q̄ ē ſ̄mo ð bellicis reb°. igit̄ ſic appet rō p variatiōeȝ ordīs τ poſitōis dicebat ðmocrit° alterationē cauſari. ℂ Deinde cum dicit.

6. ¶ Quoniā aūt videt̄ oībus pene eē aliud gene-
rationē τ alteratiōez. Generari quidē.n. τ cor
rūpi cōgregata τ disgregata. Alterari aūt tran
slatis passiōibus de his scientib⁹ cōsiderādum.
¶ Questiōes aūt habēt hec τ multas τ rōna-
biles. Si quidē igit̄ generatio est congregatio
multa impossibilia cōtingunt. Sūt aūt rursus
ratiōes alie cogentes τ nō habiles solui ꝙ nō
cōtingit aliter se habere. Et si nō est generatio
congregatio: aut vniuersaliter non est genera
tio: aut si est: alteratio ē: aut si hoc difficile dis-
soluere tentandum est.

¶ Inquirit veritatē h⁹ opinionis. τ primo ostēdit difficul
tatez circa hec existentē. Secūdo icipit inquirere verita-
tem ibi. (Principiū aūt.) Dicit ergo prīo ꝙ qꝛ iam pene
abolitis opinionib⁹ priorū naturaliū: q ponebant idez esse
generationē τ corruptionē: τ alterationē oībus fere vide
debat̄ tūc tēporis ꝙ aliud esset alteratio τ generatio: ita
.s. ꝙ generatio eēt ꝑ hoc ꝙ aliquā cōgregāt̄ τ disgregātur
alteratio vero ꝑ hoc ꝙ ꝑ aliquoꝝ trāslationes diuerse fi
unt positiones: necesse ē ꝯsiderare vt de his sciat̄ veritas.
habent.n. hec questiones multas: τ rationabiles: qꝛ si ge
neratio nihil ē aliud q̄ꝫ cōgregatio multa īpossibilia cōtin
gunt: vt īfra patebit. Ex opposito aūt multe īueniunt̄ rō-
nes: q̄ vident̄ cogētes: τ nō de facili solubiles: qbus cōclu-
ditur ꝙ nō ꝯtingit aliter se hr̄e: q̄ꝫ ꝙ ꝯgregatio sit genera-
tio vel oīo n̄ generatio: vl' si ē: ꝙ sit idē qd̄ alteratio. Et q̄ꝫ-
uis hoc sit difficile soluere debem⁹ tamē tentare soluere
hāc difficultatē. ¶ Deide cū dicit.

7. ¶ Principiū autē horum omniū vtrū sic gene-
rātur τ augmētantur alterant̄ entia: τ contra
ria his patiūtur primis magnitudinibus existē
tibus principijs omniū entiū iudiuisibilibus:
aut nulla est indiuisibilis magnitudo. Differt
enim hoc multuz. ¶ Et rursus si magnitudi-
nes sint: vtruz vt Democritus τ Leucippus
he corporee sunt: vel vt in thymeo planities.

¶ Procedit ad soluēdū predictā difficultatē: τ p̄mo p̄mit
tit duas questiones q̄ necessarie sūt ad soluēdū p̄dictam
difficultatē. Secūdo eas ꝓseqtur ibi. (Et hoc qdē igit̄)
Dicit ḡ p̄mo. ꝙ p̄ncipiū ad soluēdū oīa p̄dicta oportet ac
cipere ad hoc ꝙ inquiratur primo: vtruz entia naturalia
sic generētur τ alterentur τ augmētentur τ cōtrarijs mo
tibus moueātur ꝙ sint alique prime magnitudines indi
uisibiles vel nulla indiuisibilis: hoc.n. multū ꝯfert ad ꝓ-
positū. ¶ Secūdo āt oportet inquirere si sūt alique ma-
gnitudines indiuisibiles vtrū ille magnitudines sint cor
poree: sicut dixerūt democritus τ leucippus vel sicut pla
nities idest superficies: sicut Plato scripsit in thimeo.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc quidem igitur ipsum vt in alijs diximi-
mus inconueniēs vsqꝫ ad planitiē dissoluere.
¶ Ideo magis rōabile corpora īdiuisibilia eē.
Sed hec quidē multā habent irrationabilita-
tem. Sed tamē τ his alteratiōnē τ generatio
nez cōtingit facere: vt dictū est: cōuersiōe τ cō
tactu trāsmutante idolum: τ figurarū differē-
tijs: qd̄ fecit Democrit⁹. ideo τ colorem hoc
nō inquiūt esse: cōuersiōe autem colorari. His
aūt qui in planitiē formas diuidūt non adhuc
Nihil enī fit preter solida ex ꝯpositis. Passio
ne enim nō suscipiūt generari aliquā ex ipsis.

¶ Prosequitur premissas questiones. τ p̄mo prosequitur
secūdā: quā breuius pertransit. secūdo prosequit̄ p̄mā ibi
(Dz.n. questionē.) Circa p̄mā duo facit primo ostendit
cōueniētius posuisse quantū ad ea que considerantur in
scientia naturali democritum q̄ꝫ platonē. secūdo causam
huius assignat ibi. (Causa aūt ꝙ vn⁹) Dicit ergo p̄mo ꝙ
sic̄ in tertio de celo dictū est: inconueniēs est hoc ipsuz ēt
secūdū se ꝯsideratū ꝙ corpora naturalia resoluātur vsqꝫ
ad sup̲ficies τ iō magis est rōnabile ꝙ si sint aliq̄ magni-
tudies indiuisibiles: ex qbus corpora naturalia compo-
nūt̄: τ ꝙ h9 magnitudines indiuisibiles sint corpora q̄ꝫ
ꝙ sint sup̲ficies: quāuis τ hoc ipsuz multā irrationabili-
tatē habeat. s. ꝙ sint aliqua corpora indiuisibilia: ex qb⁹
corpora naturalia cōponunt̄: sicut partiz ostensum ē in li-
bro de celo sed tn̄ ideo est magis rationabile pōere corpo
ra indiuisibilia q̄ꝫ sup̲ficies: qꝛ his qui ponunt corpora in
diuisibilia eē p̄ncipia corpo[...]ī nāliū ꝯuenit assignare cāz
generationis τ alteratio[...]s: que qdē a[...]ratio sicut dictū
est: trāsmutat vnū τ aliud ꝑ quādā conuersionē corporū
indiuisibiliū: τ ꝑ aliū modū contact⁹ scd̄m diuersuz situz
τ ordinē: τ ēt secūdū differētiā figurarū: sicut ponebat de
mocrit⁹ assignās cām alterationis: vn̄ democrit⁹ pōebat
ꝙ calor τ alie h9 qualitates nāles n̄ sit aliquid habēs eē
fixum in nā: sed ꝙ videtur aliquid coloratū ꝑ quādā cō-
uersionē. i. ꝑ aliquā variationē corpoꝝ indiuisibiliū secū
dū ordinē τ situm. manifestū est.n. ꝙ quedam nobis ap-
parēt: quorū apparētia cātur ex aliquo modo reflexionis
secūdū ordinē aut sitū. sicut forma q̄ apparet ī speculo et
sicut colores yridis τ h9. talia ergo existimabat esse de-
mocrit⁹ omnes formas τ qualitates rerū nāliū: τ secūdū
hoc suppositis suis p̄ncipijs ex diuersitate pōnis τ ordīs
causabat omnē diuersitatē alterationis. sed platōici qui
resoluebāt corpora in sup̲ficies nō poterāt assignare cāz
alicuius trāsmutationis formal' qꝛ ex sup̲ficieb⁹ quādo
cōponūt̄ adinnicē nihil ē rōnabile fieri nisi solida. ¶ Cū
.n. puncta linee τ sup̲ficies pure sint res mathemathice
nō possunt cāre ex seipsis aliquaz passionē nālē. vn̄ sic̄ ex
pūctis n̄ fit nisi liea: τ ex lieis nō fit nisi sup̲ficies ita ex su
perficiebus nō pōt cāri nisi corpus. Sz nec ipsi platonici
conātur ad hoc ꝙ ex mixtione sup̲ficierū assignāt cāz ali
cuius passionis nālis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Causa aūt quare non potuerūt cōfessa vide-
re inexperiētia fuit. Ideoqꝫ quicūqꝫ magis īsu
dauerūt naturalibus magis possunt suppone-
re talia principia: qbus multa possunt compli
care. Qui autē ex multis sermonibus indocti
existentiū entis intuentes: τ ad pauca respiciē
tes: facile enunciant.

¶ Videbit aūt aliqs ex his quātū differūt phy-
sice τ logice intēdētes. Qui.n. aiūt ꝙ īdiuisibi
les sint magnitudines: hi qdē inquiūt: qꝛ ante
trigonū multa erūt. Democritus aūt videtur
ꝓprijs τ physicis sermōib⁹ persuadere. Ma-
nifestum autē erit ꝙ dicimus ꝓcedentibus.

¶ Assignat rōnem qꝛ circa h̄ magis deficit plato q̄ꝫ demo
critus: τ dicit ꝙ cā huius ꝙ plato minus potuit videre cō
fessa. i. ea que sunt omnib⁹ manifesta fuit inexperiētia: qꝛ

.s.eē ītelligibilia intētus sensibilia nō ītēdebat: circa q̄ ē experiētia. Et iō illi phi q magis studuerūt circa res sensibiles ꝛ nāles magis potuerūt aduenire talia pnª: qbꝰ possent multa sensibilia adaptare: ſȝ platōici q erāt indocti exñtium.i.circa entia nālia ꝛ sensibilia respicièntes ad pauca sensibiliū q̄ eis corrñdebāt ex multis fmoibꝰ vel rōnibꝰ.i.ex multis q̄ in vli rōnabilr̄ cōsiderabāt de facili ānūciāt.i.absq̄ diligēti pscrutatōe sniam pferūt de rebꝰ sensibilibꝰ. ¶ Pōt tñ ɔsiderari ex his q̄ pre manibꝰ habenť: ꝙ differt ī pscrutatōe vitatis illi q ɔsiderabāt physice.i.nāliter attēdentes rebꝰ sensibilibꝰ: vt Democritꝰ ꝛ illi q ɔsiderabāt logice.i.rōnalr̄ attendētes cōibꝰ rōnibꝰ: sicut platonici. ad oñdēdū.n. ꝙ magnitudines aliq̄ sunt īdiuisibiles: platōici logice pcedētes dicunt ꝙ alr̄ seq̄retur ꝙ antotrigonū.i.p se triāgulus: hoc est idea triāguli multa erit.i.in multos triāgulos dideť: quod est incōueniēs. Ponebat.n. plato oīum sensibiliū esse q̄sdas ideas sepatas: puta hoīs ꝛ eq ꝛ siliū: q̄s vocabat p se hoīeȝ ꝛ p se equū: qꝛ fm logice loq̄ndo hō fm ꝙ ē spēs est pter mālia ꝛ īdiuiduātia pnª: ita ꝙ idea nihil hȝ nisi qđ ptinet ad rōnē spēi. ¶ Et eadē rōne hec ponebāt in figuris. vñ ponebāt ideā triāgulorȝ sensibiliū: q dr̄ añ trigonū eē indiuisibilē aliogn seq̄ret ꝙ divideret in multa: qđ est ɔ rōnē idee: ad quā ptinet ꝙ sit vnū pter multa: ꝛ ita nō ē icōueniēs ꝙ sint multe supficies triāgulares idiuisibiles ɔformes idee. ¶ Et eadē rō est de alijs supficiebꝰ. Sȝ democritꝰ vr̄ suadere ꝙ sint magnitudiēs idiuisibiles p rōnes proprias ꝛ nāles vt manifestū erit in seq̄ntibus.

Habet aūt questionē si qs ponat corpꝰ esse: ꝛ magnitudineȝ passim diuisibilem. ꝛ hoc q̄dem eni possibile erit ꝙ diuisiōes effugiat. Si. n. omnino diuisibile ꝛ possibile hoc passiȝ. ꝛ simul erit hoc oīno diuisuȝ. ꝛ si nō simul diuidať. Et si hoc fiat nihil erit impossibile.

¶ Postq̄ phs oñdit ꝙ circa ppositū opīo Democriti potior erat q̄ opīo Platonis: ꝛ rō Democriti erat magis ppria: ad hoc manifestādū iducit rōnē Democriti. ¶ Et p̄ ponit eā. 2º soluit. ibi. (Sȝ h tētādū soluere.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo ponit rōnē Democriti ad h ipōle ducētē .s. ꝙ corpus sit oīno diuisuȝ.i. quantūlibet diuidi potest. Scđo ostēdit hoc esse impōle. ibi (Quidē igiť) Circa pᵐ duo facit. p̄mo ponit rōnē ad hoc impōle ducētē. ibi (Qꝛ igiť ē ꝛc.) 2º manifestat necītatē dicte rōnis. ibi (Quapp ꝛ fm mediū.) Circa pᵐ ɔsiderādū: ꝙ oȝ ponere corpꝰ vel componi ex in diuisibilibꝰ: vel eē diuisibile oīno.i. totalr̄ fm qđcūq̄ signū. ¶ Et iō Democritꝰ ad oñdēduȝ ꝙ corpus sit ɔpositū ex idiuisibilibꝰ corpibꝰ conať oñdere ipōle eē īdiuisibile eē corpꝰ sensibile: puta qđ lignū aut lapis sint diuisibilia oīno.i. fm qđ cunq̄ signū datū in corpore: ꝛ iō dicit qđ si qs ponit corpus aliqđ: puta sensibile ꝛ magnitudinē quācūq̄ puta supficiē vel lineā disibilē oīno.i. fȝ qđcūq̄ signū datū: ꝛ si ponať hoc esse possibile remanet questio quid est id qđ effugit diuisionē.i. qđ remāet post diuisionē. Necesse est enim ꝙ diuiso quocūq̄ diuisibili remaneant aliq̄ partes diuisibiles in quas fit diuisio. Iō aūt dicit Demo. hoc habere qōnē: qꝛ si corpus sit oīno.i. fm totū diuisibile: ꝛ hoc sit possibile: ɔñs erit ꝙ nihil pphibeat corpꝰ simul diuisuȝ quantūcūq̄ diuidi pōt: ꝛ si diuisio non fiat simul: sed successiue: sicut si possibile est aliquē hominē puenire ad aliquē locū: nihil phibet eū puenisse illuc: lȝ nō simul: ſȝ successiue pueniat: ꝛ si hoc ponatur nulluȝ impōle debēt seq: qꝛ possibili posito nō sequiť aliquod impossibile fm phm. p̄mo porꝫ.cap.2.ꝛ.7. physicorum. ¶ Deinde cum dicit. T.c.6.

¶ Quapropter ꝛ fm mediū similr̄. vniuersalr̄ aūt si oīno īnatū est disibile: ꝛ si diuidať nullū erit ipōle nascēs. Quoniā neq̄ si i mille milia diuisa fuerit magnitudo nullū impossibile: ꝛ si nullus vtiq̄ diuidat. ¶ Quoniam ergo omnino tale corpus diuidatur.

¶ Manifestat necītatē pdicte rōnis. si.n. ponať aliquod corpꝰ diuisibile p mediū: ꝛ ponať esse diuisuȝ p mediuȝ: nullū sequiť icōueniēs: ꝛ hoc ē qđ dicit. Quapropter qꝛ posito possibili nullū sequiť impossibile. similr̄ erit si aliquid ponať esse diuisibile ꝛ diuisum fm mediuȝ ꝛ vlr̄ si corpus est natū esse diuisibile oīno.i. fm qđcūq̄ signū si diuidať.i. ponať esse diuisuȝ nullū erit impōle nascens.i. ex hoc nō oȝ ipossibile nasci: qꝛ neq̄ si aliqđ est diuisibile in mille milia partiū: ꝛ ponať esse diuisum nullū sequitur impossibile: ꝛ si nullo modo diuidať actu: ꝛ ita videť ꝙ aliquod corpus sit diuisibile in paucas partes: siue in multas: siue totales: ꝛ tamen nō videť sequi aliqđ ipossibile: si ponať aliquid esse diuisum inquātū est diuisibile. Quia igiť fm ponentes corpus naturale nō componi ex indiuisibilibus corporibus esse diuisibile.i. fm totuȝ ponať esse diuisum: sed hoc est impōle. ergo ꝛ p̄muȝ.s. ꝙ sit diuisibile secundū totum: est ergo compositum ex indiuisibilibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quid ergo erit reliquuȝ. Magnitudo. Nō enim erit possibile: erit enim quid non diuisum: erat autem omnino diuisibile. ¶ Sed si nullum erit corpus: neq̄ magnitudo: diuisio aūt erit aut ex pūctis: aut sine diuisione ea erūt ex q̄bus compositū est: aut nihil omnino. Quapropter ꝛ generabiť ex nihilo: ꝛ erit corpus compositū: ꝛ omne vtiq̄ nihil: ꝛ nō erit existens: sed apparens tātum. Similr̄ aūt ꝛ si erit ex pūctis nō erit quātū. Qñ eni tāgebāt se: ꝛ vna erat magnitudo: vel simul erant: non faciebant maius omne. Diuisione eniȝ in duo vel plura: neq̄ maiꝰ neq̄ minꝰ priore. Quapropter ꝛ si omnes componantur nullam facient magnitudinem.

¶ Ostēdit esse impossibile ꝙ corpus sit totaliter diuisuȝ ex hoc ꝙ nō est dare q̄d remaneat post diuisioneȝ. Prio ergo ostēdit ꝙ nō erit dare q̄d remāeat ex diuisiōe: que est pncipalis pars. Secūdo qđ nō erit dare q̄d remaneat qđ ex icidēti sit elapsum. ibi. (Sȝ si qua.) Dicit ğ p̄mo si corpus ponať oīno esse diuisum querendū restat q̄d erit reliquū.i. qđ remāet post diuisionē: sicut videmus remanere in omni diuisiōe ea in q̄ diuisuȝ resoluiť: ꝛ p̄mo ostēdit ꝙ nō remaneat magnitudo. hoc.n.ē ipōle. seq̄reť.n. ꝙ adhuc remaneret disibile nō diſiȝ. ¶ Dicebat auteȝ vel ꝙ magnitudo eēt aliq̄d nō disibile qđ corpꝰ omnino erat disibile: ꝛ ita oȝ ꝙ id qđ remanet post diuisionē: nullo modo sit diuisibile: cuȝ tamē supponať ab aduersario ꝙ magnitudo sit omnino diuisibilis. Secūdo cōcludit ꝙ remanendo post diuisionem: neq̄ sit corpus: neq̄ magnitudo: ꝛ tamen sit facta diuisio secundū totum: sicut dictū est. Relinquitur auteȝ quod diuisio erit ex punctis: ita ꝙ corpus finaliter resoluatur in puncta: ꝛ per consequēs ea ex quibus componitur erunt sine magnitudine

aut sequit̃ q̃ id qd̃ est residuũ post diuisionẽ sit omnino nibil. ℂ Tertio ostẽdit hoc 2m esse ipossibile: quia cum vnũqd̃qz generet̃ ex bis in que resoluit̃. si ergo resoluit̃ in nibil: sequet̃ et̃ q̃ generet̃ ex nibilo: qd̃ aũt cõponitur ex nibilo nibil est. sequet̃ ergo q̃ corpus de quo agit̃ sit nibil: ⁊ et̃ totuz vniuersuz eadẽ rõne: sed quicquid erit in rerum natura erit ẜm apparentiã tantũ: ⁊ nõ ẜm existen tiam. ℂ Quarto ꝓbatur p̃muz p̃missoruz.s. q̃ nõ fiat re solutio in puncta: q2 similiter sequeret̃ q̃ sit corpus com positũ ex pũctis: ⁊ ita vlterius sequeret̃ q̃ nõ sit quantũ ip̃z corpus: aut eniz esset quãtũ: q2 corpus diuideret̃: aut quia puncta tãgerent se: put duo extrema duaꝝ linearũ sunt simul: nõ scd̃o mõ q2 ex hoc erat vna magnitudo cõ tinua: ⁊ sic simul erãt oĩa puncta ⁊ nõduz distincta erant adinuicẽ ⁊ nõ faciebãt totũ maius. pũctũ.n. nibil est aliđ q̃ quedã diuisio partiuz linee: nec p̃mo mõ. q2 ex hoc q̃ aliquid diuidit̃ in duo vel in plura nõ efficit totum nec maius nec minus q̃ p̃us fuerit. Ita.n. corpus magnum sicut paruuz põt diuidi in duo vel plura. ⁊ sic p3 q̃ pũcta nibil sunt aliud q̃ diuisiones: ⁊ q̃ nõ faciũt aliquid ma ius. vnde relinquit̃ q̃ si puncta cõponant̃ adinuicẽ non faciũt aliquid maius. sic igit̃ videt̃ eẽ impossibile q̃ cor pus sit oĩno diuisum: quia nõ potest assignari quid sit re siduum diuisiõis tanquã p̃ncipalis pars corporis diuisi. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Sed ⁊ si qua diũo q̃si rasura serre fiet ex cor pore: ⁊ sic magnitudie qdẽ corp⁹ egrediat̃ idẽ sermo. illud aũt quomõ diuisibile.

ℂ Ostendit q̃ non põt assignari quid residuũ diuisionis tanquã aliquid qd̃ elabit̃. Et p̃mo ostẽdit q̃ tale aliquid nõ põt esse corpus. Secũdo ostendit q̃ nõ potest esse qd̃ cũqz incorporeũ. ibi. (Si aũt nõ est corpus.) Dicit ergo primo q̃ si diuiso totaliter corpore diuisio corporis fiat ita q̃ aliqua rasura ẜm rem elabatur ex diuisione preter principales partes: in quas lignuz diuiditur: ⁊ dicatur q̃ ex magnitudine corporali totaliter diuisa egrediatur ali quod corp⁹. q. residuuz: sequeretur idez sensus qui et su pra: quomodo.s. poterit sustineri q̃ illud corp⁹ sit adhuc diuisibile secunduz ponentes corpus esse diuisibile cum positum sit corpus naturale esse diuisum omnino. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Si aũt non est corpus sed sp̃es aliqua segre gabilis aut passio quidem que secessit. ℂ Et ẽ magnitudo puncti vel tactus hoc patiẽtes in conueniens ⁊ ex non magnitudinibus magni tudinem esse. ℂ Amplius autem vbi erunt i mobiles: aut mutati puncti. ℂ Tactus enim semper est vnus duorũ quorũdam quasi ente altero p̃ter tactũ ⁊ diuisionem ⁊ punctuz. Si vtiqz quis predictorũ ponet qd̃libet aut quã titatem: aut corp⁹ omnino eẽ diuisibile hec cõ tingunt. ℂ Amplius si diuidens lignũ compo no: aut quid aliud eq̃liter ⁊ vnũ. ℂ Quapro pter si sic h3 manifestũ: qm̃ ⁊ incido lignũ ẜm qd̃cũqz signũ omnino. igit̃ diuisuz est potesta te: qd ergo erit p̃ter diuisionez? Si enim ⁊ est aliq̃ passio: sed quomodo in hec resoluunt̃ ⁊ generantur ex his: aut qũo separabuntur hec. Quapropter ẽ ipossibile ex tactib⁹: aut ex pũ ctis magnitudinez esse: necesse est corpora in diuisibilia esse magnitudines. ℂ S3 ⁊ hoc po nentibus nõ min⁹ cõtingit ipossibile. Scruta tum est autem de his ⁊ in alijs.

ℂ Ostendit q̃ h⁹ residuũ nõ põt esse aliqd̃ incorporeum qd̃cũqz sit: ⁊ hoc tribus rõnibus. Circa quaꝝ p̃mã dic̃ q̃ si id qd̃ egredit̃ a magnitudine total'r diuisa nõ sit corp⁹ sed aliqua sp̃es.i. forma segregabilis.i. separabiliz a sub iecto: aut etiaz aliqua passio sicut ponit Anaxa. passiões ⁊ habitus separari ⁊ misceri: ⁊ se habet h⁹ passio secedẽs a magnitudine per modũ puncti vel tact⁹. ℂ Illi q̃ hoc ponunt patiuntur. Primo quidez hoc inconueniens q̃ magnitudo componat̃ ex nõ magnitudinib⁹: qd̃ videtur inconueniẽs. Nam vnũqd̃qz cõstituit̃ ex rebus sui gene ris. ℂ Nõ eniz colores cõponunt̃ ex figuris nec ecõuer so. Scd̃am rõnẽ ponit. ibi. (Amplius aũt vbi.) Circa qd̃ ꝯsiderandũ est qd̃ lineã cõponi ex pũctis põt exponi du pliciter. Primo mõ ex punctis motis: sicut q̃dã dixerũt q̃ pũctus motus facit lineaz: ⁊ linea mota constituit sup ficiez: ⁊ supficies mota corpus. Alio mõ põt exponi q̃ ex pũctis etiã nõ motis cõstituat̃ magnitudo sicut ex parti bus. vtrolibet aũt modo magnitudo cõponatur ex pun ctis oportebit assignare vbi sint pũcta.i. quẽ situz hẽant in magnitudine. Est eni assignare de singulis partib⁹: ex q̃bus cõponit̃ magnitudo. sed hoc nõ põt assignari: quia pũctus nõ põt assignari in magnitudie nisi vt q̃daz tact⁹ partiũ cõtinue: vel diuisio partiuz linee iam diuise linee: tactus aũt semp vnus quoruudaz duoruz. q̃.s. sunt partes magnitudis h̃ntes determinatuz sitũ in magnitudie: q̃si illud qd̃ est pars magnitudis h̃ns determinatũ situz in ter partes eius sit aliquid p̃ter ipsuz tactuz ⁊ diuisionez: ⁊ per ꝯsequẽs p̃ter pũctuz. nõ ergo videt̃ eẽ possibile q̃ magnitudo diuidat̃ in pũcta vel tact⁹ aut diuisiões. si g̃ aliquis ponat qd̃cũqz corpus aut quãtãcũqz quãtitatem esse oĩo diuisibilẽ: ꝯtinget hoc icõueniẽs qd̃ nũc dictũ ẽ. Tertiã ponit. ibi. (Amplius si diuidẽs.) Et dic̃. ⁊ postq̃ diuido lignũ ⁊ qd̃cũqz corp⁹ aliud ⁊ iteꝝ ex eisdẽ partib⁹ cõpono illud fiet equale ⁊ vnum corpus: q̃.s. eadẽ sunt in que diuiditur ⁊ ex quibus cõponitur. vnde videtur si militer se habere si diuido ẜm quodcũqz signũ: qd̃ supra dixit oĩno vt.s. ex his in que diuiditur possit componi: sit ergo lignũ omnino diuisuz potestate. idest omnia in que potest diuidi. Qr igit̃ erit p̃ter diuisionẽ. q2 op3 oẽz diui sionez ad aliquid termiari. si eni dicat̃ q̃ id qd̃ ẽ residuũ diuisiõi: sit aliq̃ passio sequeret̃ q̃ corp⁹ diuideret̃ i pas siões: ⁊ ex ꝯsequenti generabit̃ ex eis: qd̃ est ipossibile: q2 nõ substãtia neqz quãtitas generat̃ ex passiõib⁹. aut etiã qũo est possibile q̃ passiões sint sepate. Ulteri⁹ aũt con cludit p̃ncipale ꝓpositũ dicẽs q̃ si ẽ ipossibile q̃ magni tudo cõponat̃ ex tactibus aut pũctis sicut p̃dicte rõnes cõcludũt: necesse est ponere qd̃ sint q̃dam corpora indi uisibilia: ⁊ qd̃ sint quedã magnitũdies idiuisibiles: q2 si corpus sit oĩo diuisibile: sequeret̃ q̃ cõponat̃ ex tactib⁹ vel ex punctis: vt ex dictis patet. Ulterius autez post ra tionem Democriti subiungit Aristo. q̃ hoc ponentibus .s. esse corpora indiuisibilia nõ minus accidit ipoẽ: ⁊ hoc pscrutatuz est in alijs.s. in tertio libro de celo. T.c.5.

ℂ Sed ⁊ hic tentandũ est soluere: iõ rursus a principio questionis dicendũ. Oẽ q̃dẽ igitur corp⁹ sensibile diuisibile eẽ: ẜm qd̃cũqz signũ: ⁊ idiuisibile nõ est inconueniẽs: hoc.n. p̃tãte: hoc aũt endelechia existit.

¶ Hic procedit ad eius solutionē. Et pmo ponit de quo ē intentio dicens ꝙ tentādū est soluere predictā dubitationem: et ideo vt melius soluat̄ oportet a pncipio repetere questionē. Ostenso eniȝ breuiter in quo virt⁹ questionis consistat facilius apparebit vbi debeat adhiberi solutio. Scdo ibi. (Omne quidē igit̄) ꝓsequit̄ itentū. Et pmo ponit veritatē. Scdo. ponit obiectōes Demo. cōtra veritatē. ibi. (Esse aūt ptāte simul.) Tertio soluit (Quoniam aūt latet.) Dicit ergo primo ꝙ nō est icōueniēs dicere vtrūqȝ hoꝝ. s. ꝙ omne corp⁹ sensibile sit diuisibile: ꝭm qdcūqȝ signū: vel ꝙ nihil sit diuisibile. alteꝝ. n. horū in potētia est verū. s. ꝙ corpus sit diuisibile ꝭm qdcunqȝ signū. Alterū vo hoꝝ est veꝝ secundū endelechiā. i. ꝭm actum. s. ꝙ corpus sensibile nō sit diuisibile ꝭm qdcunqȝ signum in actu. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Esse aūt potestate sil' oino diuisibile ipossibile videt̄ esse vtiqȝ. Si enī possibile et fieret vtiqȝ. Nō vt sint sil' actu ambo idiuisibile et diuisum: sed diuisum ꝭm qdcūqȝ signum. nulluȝ igitur erit reliquum et icorporeū corpus corruptuȝ: et generabit̄ vtiqȝ quidē rursus aut ex pūctis: aut oino ex nihilo: et hoc quomodo possibile? ¶ Sȝ qm̄ diuiditur in semp diuisibilia et semper in miores magnitudies: et in semota et disgregata manifestū. Neqȝ itaqȝ ꝭm partē diuidētis erit ifinita fractura. Neqȝ possibile est sil' diuisuȝ eē ꝑ oē signū. Nō. n. poīe oio: sed vsqȝ ad qd. necesse ē igit̄ idiuisibiles existere magnitudines et idiuisibilia corpora. ¶ Et aliter sic erit gnātio et corruptio. Et hec qdē segregatione: hec aūt ꝯgregatione. Cogens igitur sermo esse magnitudines indiuisibiles hic est.

¶ Ponit duas rōnes Democriti. Circa veritatē. Circa quarum pmā dicit ꝙ ꝭm obiectionez Demo. videt̄ ipossibile ꝙ corpus sensibile. sit simul diuisibile in potētia oino. idest ꝭm qdcūqȝ signuȝ: sicut nuper dictum est. credebat enī Demo. ꝙ quicquid eēt simul in potētia posset eē sil' in actu: et argumētabat̄: sic est poīe sil' in potentia corpus sensibile oino diuidi. qd hoc fieret in actu: nō qdeȝ ita ꝙ esset simul in potētia. diuisibile et actu diuisuȝ: sȝ ꝙ eēt sil' diuisum actu ꝭm qdcūqȝ signū: sed hoc ostēdebat eē impossibile: qꝛ sicut ex supradictis pȝ: sequeret̄ ꝙ nil corporeuȝ eēt residuū a diuisione. Et ꝙ corpus corrūperetur in rē incorporeā. Et ex consequēti ꝙ corp⁹ generaret̄ ex aliquo incorporeo: aut ex pūctis: aut oino ex nihilo. sed ꝭ est ipossibile. ¶ Nō ḡ est possibile ꝙ corpus sensibile sit oino diuisum simul: neqȝ ergo videt̄ possibile ꝙ sit oino diuisibile in potētia. sȝ qꝛ videm⁹ ad sensum ꝙ corp⁹ sensibile diuidit̄ in partes adinuiceȝ separabiles: vel etiā in partes diuisibiles. et maior magnitudo semꝑ diuiditur in miores magnitudines: et totū cōiunctū diuidit̄ in aliqua segregata et separata manifestū est hoc ita se hr̄e. Non ḡ est possibile neqȝ ꝙ fiat diuisio in infinitū ꝭm parteȝ: ita ꝙ pars post partē a toto sensibili corpore separaret̄ neqȝ est possibile ꝙ corp⁹ sensibile diuidat̄ simul ꝭm qdcūqȝ signū. Neutrū enī horū est positū: qꝛ vtrobiqȝ videt̄ sequi pdictū icōueniēs: sȝ videt̄ ꝙ diuisio corporis possit pcedere vsqȝ ad aliquē terminuȝ. vnde sequit̄ qd necesse sit aliquas magnitudines eē indiuisibiles. et aliqua corpora idiuisibilia ꝭm Demo. Scdam rōnem ponit ibi. (Et alr sic erit) et dicit ꝙ aliter etiā videt̄ esse necessariuȝ eē corpora indiuisibilia: posito. s. generatio sit per congregationem: et corruptio sit per segregationeȝ. et hoc quidem necessariuȝ erat ponere. Demo. quia ponebat formas et naturas reruȝ determinari ꝭm positioneȝ et ordinem videmus aūt ꝙ totuȝ: cui⁹ forma cōsistit in positione et ordīe sicut domus nō generat̄ nisi congregatione: neqȝ corrūpitur nisi segregatione: et iō cum nō sit possibile in principijs generatiōis et corruptionis procedere in ifinitū. ponebat ꝙ essent aliqua pncipia pma: ex qbus corpora congregabant̄: et i q̄ segregabant̄: et hꝯ dicebat esse corpora indiuisibilia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniā aūt latȝ paralogizans: et quomodo latet dicamus. Qm̄. n. nō est punctus puncto vndiqȝ ꝯtiguus oino est diuisibile: est qdē qlr existit magnitudinib⁹: est autem qualiter non. ¶ Videt̄ aūt qm̄ hoc ponitur et vndiqȝ et vbiqȝ esse punctus. Quapropter necesse diuidi magnitudinē in pūcta. vbiqȝ. n. est pūctū: quapp aut ex tactib⁹ aut ex punctis esse. ¶ Hoc autē est qd existit vbiqȝ: quoniam vna vtiqȝ et ois et vnusquisqȝ: plures aūt vna nō sunt cōsequēter eniȝ non sunt: quapropter nō vbiqȝ. si eniȝ ꝭm mediū diuisibile: et ꝭm contiguū punctum erit diuisibile: nō autem possibile. Non enī est contiguum signuȝ signo: aut punctū puncto. hic enim est diuisio: aut compositio. ¶ Quapropter est ꝯgregatio aut disgregatio. sȝ neqȝ in athoma et ex athomis. Multa eniȝ impossibilia cōtingit. Neqȝ itaqȝ vt diuisio fiat vbiqȝ. Si autē esset cōtiguus pūctus puncto hoc vtiqȝ esset. Sed in parua et minima est cōgregatio et segregatio ex minimis.

¶ Soluit pdictas rationes. Et pmo pmaȝ. Secūdo secūdam. ibi. (Sed nō simplex.) Circa pmuȝ ostensum ē ꝙ tota virt⁹ rationis Demo. in hoc consistit ꝙ si corp⁹ sensibile oino est simul diuisibile in potētia: ꝙ sit simul oio in actu: sed ꝭ cōsequētia nō tenet in oib⁹. quedaȝ. n. sunt de quoꝝ rōne est eē in potētia. vnde in talibus nō potest poni eē siml' in actu: qd est sil' in potētia: qꝛ tollet̄ ratio et natura illius rei: qd quidē pmo manifestū ē i successiuis. In pma enī parte diei simul possibile ē eē horas diei: nō tū pōt poni ꝙ oēs hore illi⁹ diei sint simul actu. aufertur enī natura tēporis: de cui⁹ rōne est ꝙ sit numerus mot⁹ ꝭm pus et posterius. si enī esset simul: quelibȝ pars ei⁹ iaȝ nō esset ꝭm pri⁹ et posteri⁹. scdo apparet hoc in permanētibus. De substātia eniȝ aeris est materia que est in potētia ad omnes formas tamē non potest poni ꝙ ex aere sit generatuȝ quicqd est possibile ex eo generari: qꝛ tolleret̄ natura materie: que semꝑ est in potentia ad omnes formas. sic igitur contra rationeȝ magnitudinis puta linee est: ꝙ sit simul omnino actu diuisa. vnde nō sequit̄. si est simul omnino diuisibilis in potētia: ꝙ possit poni simul omnino actu diuisa. Qꝛ hoc sit contra rationem linee patet. ¶ Nam diuisio linee in actu nihil aliud est q̄ pūctū in actu esse. si ergo esset simul oino in actu diuisa oporteret ꝙ punctuȝ esset vbiqȝ in actu in linea: et ita oporteret ꝙ puncta eēnt cōtigua vel ꝯsequēter se habētia in linea. hoc aūt nō potest esse: qꝛ cū pūcta sint indiuisibilia mul

torū punctoꝝ cōtiguoꝝ vnū nō excederet aliud: qꝛ vnū tangeret aliud ꝑm se totuꝫ: ꝛ ita omnes puncti nō essent nisi vnꝰ pūctꝰ. Nō ergo pōt eē ꝙ pūcti sint vbiqꝫ in actu per lineā: ꝛ ita cōtra rōnē linee est ꝙ sit simul toto diuisa in actu. ❡ Et ita nō sequiꝉ ꝙ sic simul diuisibilis oīo in potētia: ꝙ possit poni oīo eē diuisa in actu. Dicit ḡ primo phs. ꝙ Demo. latet paralogizās. i. fac̄ paralogismū latētē. ꝛ dicit quō lateat eiꝰ dfectus. Qꝛ. n. pūctus pūcto nō pōt eē cōtiguus: ꝛ ꝑ ꝯñs nō pōt eē ꝙ linea sit oīo diuisa ī actu. ꝛ ita eē diuisibile vbiqꝫ: licꝫ aliquo mō ꝯueniat magnitudinibꝰ. s. in potētia: tñ quodāmō nō ꝯuenit eis. s. in actu: qꝛ qñ poniꝉ vbiqꝫ eē diuisa in actu: videtur poni ex ꝯñti ꝙ vbiqꝫ sit pūctus: cū pūctus in actu nihil aliud ē q̄ꝫ actu diuisio linee. Si aūt pūctus ē vbiqꝫ in linea neēe ē ꝙ magnitudo diuidaꝉ in pūcta: cū nihil aliud in magnitudīe īueniaꝉ: vel ēt ꝑm aliā lrām ꝙ diuidaꝉ in nihil: qꝛ nihil erit residuū ꝑter diuisionē. si vbiqꝫ sit pūctū qd est diuisio. ❡ Et iō sequiꝉ ꝙ magnitudo vel sit ex pūctis vl' ex tactibꝰ ptiū linee siue diuisioībꝰ linee. qd in idē redit. poniꝉ. n. ꝑm ꝑdicta ꝙ hoc qd existit in linea sit pūctꝰ vel tactus aut diuisio: si linea sit oīo sil' diuisa: ſꝫ hoc non pōt eē: qꝛ seq̄reꝉ ꝙ solū vnꝰ pūctus eēt vbiqꝫ. i. q̄libet parte linee. Et ꝙ oēs partes linee nō plus cōtinerēt de situ q̄ꝫ vnusquisqꝫ coꝝ. imo ꝙ nō eēnt plures q̄ꝫ vnus: vl' ples diuisiōes q̄ꝫ vna. Nō. n. pñt se hr̄e ꝯñter: ita ꝙ vnum pūctuꝫ sit post aliud: neqꝫ ꝙ se tāgant ꝑm vltima tñ: ꝛ ꝑm alia secernanꝉ: qꝛ cū sint idiuisibiles ꝑm totū. cōiunguntꝉ ꝛ oīo oēs pūcti ꝯiūcti nō sunt nisi vnus: ꝛ iō nō est pōle ꝙ sit vbiqꝫ ꝑ lineā: qꝛ si linea eēt diuisibilis ꝑm totuꝫ sui: ꝛ pūctꝰ eēt cōtiguꝰ pūcto posset ēt diuidi ꝑm ꝯtiguū pūctū: si eēt oīo diuisibilis. ſꝫ hoc ē īpossibile: qꝛ nō ē ꝯtiguū vel habitū. i. ꝯñter se hñs pūctuꝫ pūcto: vl' qdcūqꝫ signuꝫ signo. hoc aūt pūctū in actu nihil aliud ē q̄ꝫ actualis diuisio linee: aut cōpositio siue tactus partiū linee. vñ ꝯcedēdum ē ꝙ in corporibꝰ sensibilibꝰ inueniꝉ ꝯgregatio ꝛ disgregatio: nō tñ idiuisibiliū corpoꝝ aut ex idiuisibilibus. multa eñi īpossibilia seq̄renꝉ. vt in tertio de celo. dcm̄ ē.

T. c. 7 2.8. Neqꝫ ita ꝙ diuisio actualis linee fiat vbiqꝫ. hoc eñi cōtigeret si pūctus esset ꝯtiguꝰ pūcto: qd ē īpossibile: vt ex dictis pꝫ: ſꝫ segregatio corporū ē in aliqua pua ꝛ miora: ꝛ cōgregatio vō ē ex aliqbꝰ paruis ꝛ minoribꝰ. nō aūt ex minimis: q̄ opꝫ eē idiuisibilia. ❡ Deide cū dicit.

io. ❡ Sed nō simplex ꝛ perfecta generatio cōgregatiōe ꝛ segregatōe determinata est vt q̄dam inquīt. In cōtinuo vero trāsmutatio ꝛ alteratio. Sed hoc est in quo falluntur oīa. Est igiꝉ generatio simplex ꝛ corruptio non congregatione ꝛ separatiōe: sed qñ transmutatur hoc in hoc totū. ❡ Aliȷ̄ aūt existimāt alterationeꝫ esse oēꝫ talē trāsmutationē: ī hoc aūt differūt. In subiecto hoc quidē est ꝑm rōnē: hoc auteꝫ ꝑm mām. Quādo quidē igitur in his trāsmutatio generatio erit ꝛ corruptio. quādo aūt in passionibus ꝛ ꝑm accidēs alteratio.

❡ Soluit scdam ratiōnē democriti per ītētiōnē. Et p̄mo īterimit gnātōeꝫ simplicē ꝛ corruptionē eē cōgregatōeꝫ ꝛ segregationē vt Demo. existimabat. Scdo ostēdit cōsequēter ad qd pōt verificari dcm̄ Demo. ibi. (Segregata aūt.) Dicit ḡ p̄mo ꝙ nō ē ita dicēdū: sicut q̄dā dixerūt ꝙ simpl'r ꝛ pfecta gnātio fiat ꝑ cōgregationē. corruptio aūt per segregationē: ꝛ ꝙ oīs trāsmutatio q̄ fit in aliquo ꝑmanēte. s. nō cōgregato nec segregato sit alteratio. credebant. n. hoc accidere in rebus nālibus sicut accidit in Domo. vel in naui ꝛ in oībꝰ hꝰ. quoꝝ forma cōstat in cōpositiōe vel ordie. Nō fiūt nisi ꝑ cōgregationē partium neqꝫ corrūpūtur nisi ꝑ segregatōeꝫ: quecūqꝫ aūt alia trāsmutatio accidit ꝑter solutionē cōtinui alteratio est. Hꝫ ḡ est ex quo ꝓcedit tota fallacia. Est. n. gnātio ꝛ corruptio in rebꝰ nālibus: quoꝝ forma nō ē positio ꝛ ordo. nō q̄deꝫ ꝑ cōgregationē ꝛ segregationē: ſꝫ qꝛ fit transmutatio. Ex hoc toto. i. nō dissoluto in ptes in hoc totū: quasi, nō ꝯgregatum ex aliq̄bus ptibꝰ: ſꝫ antiq phi oēm talē trāsmutatiōnē q̄ fit aliquo toto ītegro manente eē alteratiōnē: qd quidē nō est veruꝫ. qñqꝫ. n. pōt eē simplex gnātio: ꝛ qñqꝫ alteratio: ſꝫ in hoc differūt: qꝛ in subiecto aliquo est hꝫ q̄dem ꝑm rōnē. i. ꝑm formaꝫ. hoc aūt ꝑm mām. Nam corpus naturale actu existēs cōpositū est ex materia ꝛ forma. quādo igiꝉ est trāsmutatū ꝑm materiaꝫ ꝛ formā: ita. s. ꝙ materia accipiat aliā formam subalēꝫ erit simplex gnātio ꝛ corruptio: quādo aūt est transmutatio: ꝑm accidētia ꝛ passionē erit alteratio. ❡ Deide cū dicit.

❡ Segregata autē ꝛ cōgregata leuiter mutabilia sunt. si eñi in paruissimas aquas aq̄ diuidatur: citius aer generatur. si autē ꝯgregetꝉ tardius. Magis āt hoc erit manifestū in sequentibus. Nūc āt tm̄ determinatū sit: q̄m īpōle est gnōneꝫ eē cōgregatiōnē q̄lem q̄dam inquiūt.

❡ Ostendit quantuꝫ ad quid verificetur dictuꝫ Democriti. Manifestū est eniꝫ ꝙ aliqua ex hoc ꝙ sunt cōgregata vel segregata reddunꝉ. cuius vel difficilius corruptibilia vel mutabilia. si eniꝫ aqua diuidaꝉ in puissimas partes minus poterit resistere actioni contrarȷ̄ agētis: ꝛ ita citiꝰ ex aqua generabiꝉ aer. si vero cōgregabiꝉ mltū de aqua magis resistet agēti: ꝛ sic tardius corrūpeꝉ vt ex īde possit generari aer: ꝛ hoc manifestū erit in ſequētibꝰ vltimo aūt epilogādo dicit nūc in tñ eē determinatum ꝙ īpossibile ē gnātionē eē cōgregationē: qualē quidā inquiunt. s. ex corporibus indiuisibilibus.

Eterminatis autem his. primo vidēdū est vtruꝫ generatur aliq̄d simpl'r ꝛ corrūpitur. Aut ꝑprie quideꝫ nihil. Semper autem ex aliquo ē aliquid. Dico autē puta ex laborāte sanū: aut laborās ex sano: aut paruum ex magno: aut magnum ex paruo: ꝛ alia omnia fieri hoc modo. ii.

❡ Si enim simpl'r erit generatio simpl'r quidē quid generabitur ex non ente.

❡ Postqꝫ phs determinauit de generatione ꝛ alteratione ꝑm opiniones alioꝝ. Hic incipit inquirere de eis ꝑm opinionem ꝑpriaꝫ. ❡ Et p̄mo inquirit vtrum sit aliqua simplex generatio secundū quā aliquid dicitur simpliciter generari. secundo de differentia alterationis ad simplicem generationem. ibi. (De generatione autem ꝛ alteratione.) Circa primuꝫ duo facit. Primo dicit de quo est intentio dicens ꝙ post determinationem predictoꝝ in consideratione veritatis. Primo occurrit videndū vtrum aliquid generetur vel corrumpatur simpliciter vel proprie. quideꝫ ꝛ simpliciter siue principaliter nihil generatur vel corrumpitur. Sed semper generatur aliquid ex aliquo ꝛ in aliquid qd videtur ptinere ad generationeꝫ vel corruptionē ꝑm q̄d. ꝛ iducit exēplū. puta cū ex laborāte fit sanū: nō eñi fit sanuꝫ simpl'r: qꝛ ꝛ priꝰ erat. ❡ Sed fit aliquid, idest sanum cum prius non esset sa-

num: sed laborans idest īfirmuꝫ. Et eadē ratio est. cuꝫ fit aliquid laborās ex sano vel paruuꝫ ex magno. aut econuerso: ⁊ sic de omnibus alijs que hoc mō dicūtur. huius eniꝫ gnātio īuenit̄ in omni genere mobiliū. Secūdo ibi. (si eni simpliciter) exequit̄ ꝑpositū. Et p̄mo ꝑponit dubitationeꝫ. Scḋo soluit eaꝫ. ibi. (De his quidē.) Tertio obijcit cōtra solutionē. ibi. s. (quia aūt ex his determinatis.) Circa p̄mū duo facit. Primo ponit dubitationem Scḋo ꝯcludit quādaꝫ respōsionē. ibi. (Sꝫ simpl'r) Circa p̄mū tria facit. Primo ꝑponit quādā ꝯsequentiā dicens: ꝙ si sit aliqua gnātio simpl'r: sequit̄ ꝙ aliquid generabitur ex simpl'r nō ente. ¶ Scḋo cū dicit.

¶ Quapꝑ veꝝ erit dicere ꝙ existit q̄busdaꝫ nō ens. Quedā. n. gnātio est ex nō ente aliquo puta vt ex nō albo albū: aut ex nō bono bonum. Simpl'r autē ex simpl'r nō ente.

¶ Ostendit ꝯñs esse īpossibile. illud enī ex quo aliqd gnātur pōt dici illud: sicut ex ligno gnātur archa. pōt dic̄ ꝙ lignū ē archa. si ergo ex nō ente simpliciter generat̄ ens veꝝ erit dicere ꝙ nō ens existit. idest est ens: qḋ est ꝯtradictoria esse simul vera. sic ergo videt̄ ⁊ antecedēs īpossibile. s. ꝙ aliquid generet̄ simpliciter ex nō ente: sequit̄ auteꝫ hoc incōueniēs: si dicat̄ ex nō ente simpl'r fieri aliquid sicut ex subiecto nō ꝑmanēti. ¶ Non aūt sequit̄ si ponatur ex nō ente fieri aliquid simpl'r ordine tm̄. i. post non ens sit ens. sed Aristo. hoc disputatiue obijcit̄. tertio ibi. (Quedā eni gnātio) ostēdit necessitatē p̄me ꝯsequētie: sicut eni se habꝫ generatio q̄dā ad nō ens aliqḋ: sic se habꝫ generatio simpl'r ad nō ens simpl'r: sed gnātio quedam. i. ꝫm quā aliquid dicit̄ ꝫm quid generari: est ex nō ente quodā: puta ex nō albo: cuꝫ fit aliqd albū: aut ex nō bono cū fit aliquid bonū. g̊ simpl'r gnātio ꝫm quā aliqd generari simpliciter dicitur erit simpliciter ex non ente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Simpl'r āt nō ēs aut primū significat ꝫꝫ vnū qḋq; ꝑdicamentorum entis: aut vl'e est: ⁊ oīa cōprehendēs. Siquidē primū substātie generatio erit ex nō substantia. Cum eniꝫ nō existit substātia māifestū est: quoniā neqꝫ hoc: neqꝫ aliorū vllū predicamētoruꝫ: puta neqꝫ quale: neqꝫ q̄tum: neqꝫ vbi. Separate eniꝫ eēnt ꝑ se passiones a substātijs. Si aūt nō ens vl'r: negatio vniuersaliter erit omnium: quapropter ex nullo necesse generari generatum.

¶ Excludit quādā solutioneꝫ q̄ possit dici distiguēdo ens simpl'r. Unde p̄mo ponit ipsaꝫ distinctionē dicēs ꝙ simpliciter ens pōt intelligi dupl'r. primo mō vt significat id qḋ est p̄mū inter oīa ꝑdicamēta entis ꝑut simpl'r ens dicitur substātia. alio mō ꝫm ꝙ ip̄m simpl'r dr̄ ens vniuersale ꝙ oīa ꝑdicamēta cōprehendit. ¶ Et hoc mō simpl'r nō ens pōt dici vel qḋ nō ē suba: vel qḋ nullo mō est ens. Scḋo ibi. (Si q̄dē p̄mū) ostēdit ꝙ ꝫm vtrūq; sensuꝫ sequtur īconueniēs. si eni simpl'r dicat̄ p̄mū ens qḋ est suba. g̊ ⁊ simpliciter non ens dicet̄ nō substantia. si ergo simpliciter h̄ generatio req̄rit qḋ sit simpliciter entis ex simpliciter nō ente: sequeret̄ ꝙ sit substātia ex nō substātia. sed q̄ñ ponit̄ nō esse substātiā: neq; hoc qḋ est demōstratiuū īdiuisibilis substātie manifestū est qḋ nullū alioꝝ ꝑdicamentoruꝫ remanebit. i. neq; quale neq; q̄tū neq; vbi: q̄ꝛ sequeret̄ ꝙ passiōes. i. accidētia separent̄ ab his qḋ ē impossibile. Si aūt dicat̄ ꝙ id ex quo aliqd gnātur simpl'r dicit̄ ens cōe: sequeret̄ ꝙ hoc qḋ dr̄ nō ens ītelligat̄ vl'r negatio oīum entiuꝫ. vñ sequeret̄ qḋ gnātur simpl'r gñetur penit⁹ ex nō ente. qḋ est cōtra sentētias oīuꝫ ph̄oruꝫ nāliū: qui. s. de gñatiōe nāli locuti sūt. ¶ Deide cū dic̄.

¶ De his quidē ⁊ in alijs dictuꝫ est: ⁊ ḋtermi natū sermonibus. Amplius breuiter autem ⁊ nunc dicēdū. Quoniā modo quidē aliquo ex nō ente simpliciter generatur: modo autē alio ex ente simpliciter. potestate aūt ens: actu autem non ens: necesse est quod dicitur preexistere vtroqꝫ modo.

¶ Soluit predictam dubitationē: ⁊ dicit ꝙ de ista materia etiaꝫ in alijs libris. s. in libro physi. Amplius. i. diffusius. ⁊ dubitationes posite sunt ⁊ determiuatiōes: ⁊ iō nūc breui⁹ est dicēdū ꝙ simpl'r generat̄ aliqd ex nō ente quodāmodo ⁊ ex ente: opꝫ. n. qḋ ꝑexistit gnātiōi eē potentia ens: nō aūt actu ens. ¶ Et ita verum est qḋ dicit̄ vtroq; modo. s. ꝙ generatio simpliciter fit ex ente: ⁊ ex nō ente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qꝛ autem ex his determinatis habet mirabilem questionē rursus tentanduꝫ: quomodo ē substantie simplex generatio: siue ex potestate ente siue qualiter aliter. iz.

¶ Obijcit contra predictaꝫ solutionem. Et circa hoc tria facit. Primo ponit obiectionē. Scḋo huius occasiōe introducit aliam q̄ōnē: ⁊ soluit eaꝫ. ibi. (De his igit̄ q̄tū.) Tertio soluit dubitationē ꝑdictā. ibi. (Propter quid.) Circa p̄mum tria facit. Primo dicit de quo est itentio: ⁊ dicit ꝙ q̄ꝛ etiaꝫ post predictam determinationem insurgit adhuc mirabilis dubitatio. rursus opoꝛꝫ tētare quomodo simpliciter generatio sit siue ex ente in potentia siue q̄liter sit alio modo. ¶ Scḋo ibi.

¶ Queret eniꝫ quis an est substantie gnātio. ⁊ hoc quanti. ⁊ qualis. ⁊ vbi eodē vtiqꝫ modo ⁊ de corruptione queritur.

¶ Monet quādā questionē. vtrum. s. generatio simplex sit tantū substantie ⁊ huius. idest īdiuidui in genere substantie: non auteꝫ sit quanti neq; qualis neq; vbi ⁊ aliorum predicamentorum: que nō sunt simpliciter entia: et eadem questio potest fieri de corruptione: ⁊ hoc est supponenduꝫ pro certo qḋ generatio ⁊ corruptio simplex sit solius substantie. ¶ Tertio ibi.

¶ Si eniꝫ quid generabit̄ manifestū est ꝙ erit substātia aliqua potestate. actu autē nō ex qua generatio erit: ⁊ in quā necesse est trāsmutari qḋ corrumpit̄. vtruꝫ q̄dē igit̄ existit quid aliorum actu. dico autē puta aut erit quantuꝫ aut quale. aut vbi. aut vero p̄rāte ens ⁊ hoc ens. simpl'r autē neqꝫ ens neqꝫ hoc ens. Si eni nihil: sꝫ omnia potestate ⁊ separatum: contingit ꝙ sit nō ens. ¶ Et ampli⁹ ꝙ maxime timētes erāt primi philosophantes ex nullo gnāri ꝑexistēte. ¶ Si autē hoc quidē eēt hoc aliqd ⁊ suba non existit: aliorum aūt predicamentorum quid erunt quemadmodū dixim⁹ separate passiones a substantijs.

¶ Prosequitur dubitationeꝫ. ⁊ dicit ꝙ si non generatur simpliciter nisi q̄d idest existens in genere substātie ⁊ id

ex quo generat̃ aliquid est potentia ens sicut dictū est: τ nō actu: sequit̃ q id ex quo generatur substantia: τ in qd̄ transmutatur quādo corrumpitur sit substātia in potentia: nō autē actu. Restat ergo querēdū vtrū sit in actu aliqd̄ aliud predicamētorum. puta quantum vel quale aut vbi vel quodcunq3 aliud predicamētorum. Cum tamen sit in potentia ens hoc qd̄ est. substantia sit ens simpliciter: ita tamē q nō est simpliciter. idest in actu neq3 hoc. idest neq3 substātia: neq3 ens: quecūq3 autē pars dubitationis detur sequitur inconueniēs. ¶ Si eniz nihil aliorum est in actu: sed sunt in potētia omnia genera predicamentorum: sequitur p̄mo q nō ens sit separatū: id est q materia que est in potentia subiecta sit p̄uationi q̄ est nō ens absq3 omni forma. secundo sequitur id qd̄ maxime timuerunt primi phi q aliquid generetur ex nihilo p̄existente: qd̄. n. nō est ens actu nihil est. si vero ponatur q id ex quo generat̃ substantia non sit hoc aliquid. i. indiuiduū in genere substātie neq3 sit substātia in actu. sed sit in actu aliqd̄ aliorum predicamētorū sequit̃ inconueniēs qd̄ p̄us induximus: q. s. passiones τ accidētia separētur a substantijs: qd̄ est manifeste īpossibile. sic igr̄ videtur q nō possit esse gnātio simpliciter. hoc modo q substantia generet̃ ex nō ente actu. ente aūt in potentia. Ut predicta solutio dicebat.

13. De his autem quantū contingit tractandum: τ que causa quare generatio semper sit: τ que simplex: τ que secundum partem.

14. ¶ Existēte aūt causa vna quidē vnde pricipiū motus dicim⁹ esse: vna autē materia: talē aūt causam dicendū esse. De illa quidē enī dictū est pri⁹ in de motu sermonibus. q aūt hoc q̄dē imobile per omne tp̄us: hoc aūt mouetur semp: horū āt de imobili principio q̄dē diuidere alterius philosophie est opus. De continue aūt moueri alia mouente post hec dicendū: q̄d tale singulariū dictorū causa est.

15. ¶ Nūc autē vt in materie sp̄ē positā causā dicamus p̄pter quā semper generatio τ corruptio nō deserunt naturam. simul eniz forsitan fiet τ hoc manifestū: τ de nunc quesito quomodo oporteat dicere: τ qūo de simplici generatione τ corruptione.

¶ Postq̄ Aristo. cōtra p̄missā solutionē obiecit: hic introducit aliam questionē: per cuius solutionē soluit̃ predicta obiectio. Et circa hoc duo facit. Primo introducit questionē τ soluit eā. Scd̄o ex eius solutiōe procedit ad soluēdū questionē p̄ncipaliter intentam. ibi. (Propter quid aūt.) Circa p̄mū tria facit. Primo p̄ponit questionem. Scd̄o p̄sequit̃ eā. ibi. (Habz aūt questionē) Tertio soluit eā. ibi. (Quocirca p̄pter hoc.) Circa p̄mū duo facit. Primo ītroducit questionē dic̄. n. q de his. s. dubitatiōe p̄missa tractādū est quoniā cōuenit p̄posito: τ vt melius declaret̃ inquirēdū est q̄ est cā q gnātio sit semp τ illa que est simpl'r τ illa que f̄m partē. i. f̄m q̄d. op3 eniz ponenti mundū p̄petuū τ motū. ponere etiā generationē p̄petuā. Qd̄ autem necessitatis habeāt rōnes Arist. circa perpetuitatem mundi: manifestauimus in octauo

T.c.7 z.8. physico. Scd̄o (nō ex ente aūt) exponit introductā questionē: τ dicit q cā perpetuitatis gnātionis: vna quidem accipi pōt que dicit̃. vnde est p̄ncipiū motus. i. causa mouens vl' efficiēs. Alia causa pōt accipi que est materia: talis nūc assignāda est. s. materialis. de causa enī mouente dictū est p̄us in sermonib⁹ de motu. i. in octauo physi. ibi eniz dictū est q est q̄dā mouēs īmobile per omne tempus. s. motore celi aliud est mouēs qd̄ semp mouet̃. s. celū de vno aūt hor. s. de mouēte. Primo determiare ptinet ad aliā partē philosophie q̄ est p̄ma īter alias. vnde in duodecimo meta. determinauit ph̄us de causa perpetuitatis motus τ generatiōis de alio mouēte. s. qd̄ causat perpetuā gnātionē. p̄pter hoc q ip̄m cōtinue mouetur. T.c.37 T.c.34
Postea in fine hui⁹ libri assignanda est qd̄ talis sit causa singulariū dictorū. i. perpetuitatis gnātiōis simpliciter τ f̄m quid: sed nūc op3 assignare cām p̄pter quā gnātio τ corruptio in sempiternū nō deserant nām rex. cām dico positā in materie sp̄ē. idest materialē cām: τ ne videatur hoc esse p̄ter p̄positū subiungit q forte simul manifestabit̃ qūo oporteat dicere. Circa hāc questionē τ quomodo oporteat dicere de gnātione simpliciter et corruptione. ¶ Deinde cum dicit.

16. ¶ Habet autē questionē sufficientē τ que causa est q complicat̃ generatio: si q'od corrumpitur ad nō ens secedit. Nō ens autē nihil est. neq3 enī illud q̄d est neq3 quale: neq3 quantū: neq3 vbi. quod nō ens. Si igitur semp q'od ens secedit. quare nō consumptū est olī τ inane omne si finitum erat ex quo fit generatorū vnumquodq3.

¶ Prosequit̃ questionē ītroductā. Et p̄mo obijcit ad excludendū p̄petuitatē gnātiōis. Scd̄o excludit quasdam respōsiones ibi. (Neq3 enī vtiq3.) Dicit ergo p̄mo q videt̃ habere dubitationē sufficiēter mouentē q̄ e^t cā: q̄re gnātio cōplicat̃ τ resoluit̃ sempiterne circa rerū nām. ¶ Si id qd̄ corrūpit̃ simpliciter cedit in nō ens. sicut. n. q generat̃ simpl'r fit ex nō ente simpliciter: ita q corrūpitur simpliciter videt̃ q in nō ens simpliciter cadat: ita q hoc nō ens oīo nihil sit. Neq3. n. pōt eē quid. i. substātia: q2 cum corruptio sit substātie simpliciter: op3 q corruptum simpliciter cadat. i. nō substantiam: τ per p̄ns in nō ens in q̄d terminat corruptio; o3 aūt q neq3 sit quale neq3 quātū neq3 vbi neq3 aliqd̄ alior. p̄dicamētor. eo q accn̄tia nō p̄nt eē sine substātia. Si ḡ gnātio τ corruptio sint sempiterna: videt̃ q semp aliqd̄ entiū cadat in non ens: τ ita sp̄ subtrahit̃ aliq̄d h̄ntiū nām. Manifestū ē āt q oē finitū p̄sumit̃: si sp̄ ab eo fiat ablatio. Si ḡ totū vniuersū ē finitū ex quo gnātur vnūqd̄q3 entiū. Si ḡ gnātio ab eterno fuit: olī debuit eē cōsumptū totū ens: ita q iā nō relinq̄ret̃ nisi inane. i. vacuū. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Non enī vtiq3 p̄pter infinitū esse ex quo generatur nō deficit. hoc eniz īpossibile est. non enim est actu infinitum. ¶ Potestate autem est vt in diuisione. Quapropter oportet hāc esse solum causam non deficientem quoniam generatur q̄dem semper minus. nunc autem videmus huiusmodi non.

¶ Excludit duas obuiationes. Quarum p̄ma fuit antiquorum naturaliū: qui vt possint causare perpetuitatem gnātionis attribuerunt īfinitū p̄ncipijs. Nā oēs qui posuerūt vnū p̄ncipiū vel ignē vel aerē vel aquā vel aliqd̄ mediū dixerūt id p̄n^m eē infinitū. Demo. aūt ponit spaciū vacuū īfinitum. τ corpora etiā īdiuisibilia infinita

similiter autẽ anaxa. ponit infinitas partes ↄsimiles eẽ
pncipia. ¶ Omnia ergo hec cõcludit phus dicens ꝙ nõ
potest dici ꝙ ideo generatio nõ deficit: qꝛ infinitũ est id
ex quo gnãntur siue sit vnũ siue multa pricipia: hoc eniꝫ
T.c.37 est ipossibile: qꝛ vt ꝓbatꝰ in tertio physicoꝝ. ⁊ in pmo: ⁊ ni
T.c.35. hil est actu ifinitũ in natura. secundaꝫ obuiationẽ ponit
⁊ excludit. ibi. (Ꝑtãte aũt) posset. n. aliqs dicere ꝙ quã-
uis nõ sit aliquid ifinitũ in potẽtia: sicut pꝫ in diuisiõe cõ
tinui. Et ita posset aliquis dicere: ꝙ sicut a cõtinuo: q̃uis
nõ sit ifinitũ actu in ifinitũ aliquid per diuisionẽ subtra-
hitur: ⁊ tñ nõ totũ ↄsumitꝰ: ita in corpore naturali ex quo
oĩa generantꝰ: q̃uis nõ sit ifinitũ: semp abstrahitꝰ aliquid
per corruptionẽ; qd̃ cedit in nõ ens: nunquã tñ totaliter
cõsumitur. Sed hoc excluditꝰ: qꝛ si a cõtinuo finito. vt di
T.c.59. citur in tertio physicoꝝ: semp abstrahitꝰ eadem quãtitas
quãtũcũqꝫ sit magnũ tandem cõsumetꝰ: puta si a diame-
tro celi semp quis abstrahat palmuꝫ: sed in ifinitũ conti-
nuum diuiditꝰ: si semp fiat abstractio ꝑm eandem ꝓpor-
tionem. puta si cõtinuuꝫ diuidatꝰ per mediuꝫ ⁊ medium
per medium. et sic in ifinitum: ⁊ eadem ratio est de qua-
cunqꝫ alia ꝓportione. Sic aũt diuisiõe facta manifestuꝫ
est: ꝙ id qd̃ post mediũ accipitꝰ semper erit minus eo qd̃
pus accipiebatꝰ. naꝫ dimidiũ dimidij minus est q̃ꝫ dimi-
diũ totiꝰ. vñ Aristo. cõcludit ꝙ si hac ratione generatio
⁊ corruptio in ifinitũ duraret ratiõe cõtinuũ in ifinitum
diuiditꝰ: oportebit ꝙ id qd̃ postea generatꝰ semp sit minꝰ
in quãtitate vt sic semper minori existente: eo qd̃ abstra
hitꝰ a corpore. Hoc aũt nõ videmꝰ ita accidere ꝙ semp
sit minus qd̃ generatꝰ. nunq̃ꝫ aũt totaliter cõsumatꝰ: hoc
ğ ꝙ generatio in ifinitũ duret ⁊ corruptio nõ põt eẽ sĩle
diuisioni magnitudĩs in ifinitũ. ¶ Deĩde cũ dicit.

17. ¶ Quocirca ꝓpter huiusmõdi corruptionẽ al-
terius gñationẽ eẽ ⁊ huiusmodi gñonẽ alteriꝰ
esse corruptiõeꝫ ingetã eẽ necesse est trãsmuta
tiõeꝫ. De gñatiõe qdeꝫ ⁊ corruptiõe simplici
ter semp circa vnũquodqꝫ entiũ hanc existimã
dum esse sufficientem cãm in oĩbus.

¶ Exclusis falsis solutiõibus cõcludit veraꝫ solutionẽ. s.
ꝙ ideo necesse est esse generatõis transmutationẽ ⁊ cor-
ruptionis ideficientẽ vel inquietã. i. nõ cessanteꝫ. qꝛ cor-
ruptio huius est gnãtio alterius ⁊ econuerso. ¶ Nã ge-
neratio per se quidẽ est ex ente in potẽtia. i. ex materia q̃
est sicut subiectum reruꝫ naturaliuꝫ. ¶ Accidit enĩ ma-
terie ex qua aliquid generatꝰ qd̃ sit subiecta alteri forme
ꝑm quã est ens actu ⁊ priuatiõi forme inducẽde ꝑm quã
T.c.66 est non ens actu. ¶ Et ideo Aristo. dicit in pmo physico-
rum. ex ente quidẽ actu per accidẽs: ex ente aũt in potẽ-
tia per se. ¶ Et similiter corrumpetur aliquid per se q-
dem in ens potentia: qd̃ quidem subycitꝰ alteri forme: ꝑꝫ
quã est ens actu: ⁊ priuationi prioris forme: ꝑm quã ẽ nõ
ens actu. ⁊ ita non dicitur ꝙ id qd̃ corrumpitur secedat
a tota rerum natura: qꝛ quãuis fiat nõ ens hoc qd̃ est cor
ruptuꝫ: remanebit tamẽ ens aliquid aliud qd̃ est genera
tum. vnde nõ potest materia remanere: quin sit subiecta
alicui forme: ⁊ ĩde est ꝙ vno corrupto generatur aliud:
⁊ vno genito aliud corrumpitur: ⁊ sic consideratur qdeꝫ
circulus in generatione ⁊ corruptione: ratiõe cuius habꝫ
aptitudinem ad perpetuitateꝫ. ¶ Ultimo autẽ epilogã-
do concludit ꝙ extimandum est predictã causam eẽ suf-
ficienteꝫ. De hoc ꝙ generatio ⁊ corruptio simpliciter sit
circa vnũquodqꝫ entium in sempiterni ꝙ quidẽ oportet
dicere supposita perpetuitate mũdi ⁊ motus: qd̃ tñ fides
chatolica nõ supponit: vt alibi dictuꝫ est.

Propter qd aũt nũc hec quidẽ simplr̃ 18.
dicuntꝰ gñari ⁊ corrũpi. hec auteꝫ nõ
simplr̃. rursus scrutãdũ. si ideꝫ est ge-
neratio quidẽ huiꝰ: corruptio aũt hu-
ius. ⁊ corruptio huius: generatio autem hu-
ius. queret auteꝫ aliquis rationẽ. ¶ Dicimus
enim quoniam corrumpitur nunc simpliciter
⁊ nõ solum hoc. hec autem est generatio sim-
pliciter: hec aũt est corruptio. Hoc autem ge-
neratꝰ quideꝫ simpliciter: hoc auteꝫ generatur
quidẽ nõ simpliciter. Dicimus enĩ discentem
fieri scientem generari aũt simplr̃ nõ.

¶ Soluta dubitatiõe quã introduxerat de continuitate
generatiõis: hic accedit ad soluẽduꝫ questionẽ principa-
liter intẽtam. Et circa hoc duo facit. pmo mouet questio
nem. secũdo soluit eam. ibi. (Queẽadmodum ergo deter
minauimꝰ.) Dicit ergo pmo ꝙ iteruꝫ est perscrutãdum:
quare quedã dicũtur simpliciter generari: ⁊ q̃dam corrũ
pi: q̃dam auteꝫ nõ. Sicut dictuꝫ est in determinatiõe pre
cedẽtis questionis ꝙ generatio huius est corruptio illiꝰ
⁊ corruptio huius est generatio alterius. videtꝰ enim hoc
requirere quandaꝫ rationẽ. ¶ Nam ex quo adinuicem
generantꝰ ⁊ corrumpuntꝰ videtur ꝙ eadeꝫ ratiõe sit sim-
pliciter generatio ⁊ corruptio vnius ⁊ alteriꝰ. ¶ Dicimꝰ
enim in diuersis: q̃ nõ ex inuiceꝫ generãtur: qm̃ aliqd cor
rumpitur simpliciter: ⁊ nõ soluꝫ sic. i. ꝑm quid. Et ꝙ q̃dã
est simpliciter generatio seu corruptio: ⁊ ꝙ q̃daꝫ generã
tur ꝑm quid: ⁊ nõ simpliciter: sicut dicimus ꝙ ille q adi-
scit fit quidẽ sciens qd̃ est fieri ꝑm quid: nõ tamen fit sim
pliciter: qꝛ simpliciter erat etiaꝫ anteq̃ꝫ eẽt sciẽs de vtro-
qꝫ ergo cõsideranduꝫ est. s. quare in generatis ex inuiceꝫ:
q̃dam dicũtur generari simpliciter: ⁊ q̃dam ꝑm quid: et
quare etiam hec dr̃ia cõtingat in his que nõ ex inuicem
generãtur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Queẽadmodũ enĩ determinauimꝰ multotiẽs
dicẽtes. Qm̃ hoc qdẽ significat hoc aliquid:
hoc aũt nõ. ꝓpter hoc contingit qd̃ queritur.
¶ Differt. n. in qd̃ trãsmutatꝰ trãsmutans. pu
ta forte q̃ in ignẽ iaꝫ gño simplr̃: corruptio aũt
alicuiꝰ est. puta terre. Terre aũt generatio aliq̃
generatio. gñatio aũt nõ simplex: corruptio ãt
simplex. puta ignis. Queẽadmodũ Parmeni-
des dicit duo ipm ens ⁊ nõ ens eẽ ingens ignẽ
⁊ terrã. Hec qdẽ aut talia alia supponere nihil
differt. Moduꝫ enim querimꝰ: sed nõ subm.
¶ In nõ ens igitꝰ simpliciter via est corruptio
simplr̃. In simpliciter auteꝫ ens est generatio
simpliciter. Quibus igitur determinatũ est si-
ue igni siue terre siue aliquibꝰ alijs erit hoc q-
dem ens: hoc auteꝫ nõ ens. Uno quidẽ igitur
modo differt in hoc generari simpliciter ⁊ cor
rumpi a non simpliciter.

¶ Soluit pmissam questionẽ. ⁊ pmo in his que generan-
tur adinuicẽ. scdo in his q̃ nõ gnãntꝰ adinuicẽ. ibi. (Dicũ-
tur aũt hec qdem) Circa pmũ duo facit. pmo soluit que-
stionẽ. scdo epilogat. ibi. (Esse quidẽ igitꝰ.) Circa pmũ po
nit modos ꝑm quos cõtingit adiuicẽ gnãri: qũo. s. vnius

generatio:quomodo.s. corruptio sit simpliciter ⁊ alteri⁹ ſm quid. Circa quorū pmū dicit ꝙ sicut multotiēs dētermīnatum est quedā que affirmatiue dicunt̄ significant hoc aliquid:idest quoddā ens. Quedaȝ vero significant nō ens:⁊ ex hoc cōtingit id de quo dicitur.s. ꝙ quedā dicuntur generari vel corrumpi simpliciter: quedā ſm qd. Differunt enī quantū ad hoc quid sit illud in qđ aliquid transmutatur per generationeȝ ⁊ corruptionem: puta si dicamus ſm opinioneȝ parmenidis ꝙ ignis sit ens:⁊ terra nō ens transmutatio que est via in igneȝ:puta si ex terra generetur ignis:diceretur generatio simpliciter: quia est via in ens. Corruptio non simpliciter sed alicuius.s. terre que non est ens.econtra autem generatio terre erit generatio aliqua: non auteȝ generatio simplex: quia est generatio nō entis:sed est corruptio simplex: quia ē corruptio entis.s.ignis: sicut parmenides dixit duo esse pncipia rerum.s.ens ⁊ nō ens:appellans ens igneȝ: ⁊ nō ens terram:forte propter hoc ꝙ ignis inter alia elemēta habet plus de forma:terra auteȝ minus:h autem exempluȝ nō procedit ſm sententiaȝ Aristo.qui existimauit vtrūqȝ ens:⁊ ideo subiungit ꝙ nihil differt ad propositum talia exempla vel alia supponere. Querimus enim īducendo exempla modū:sed nō subiectum:nō curātes vtruȝ.s. sic se habeat in his terminis vel quibuscūqȝ alijs. Et pp h etiam in libris logice vtitur exemplis ſm opiniones aliorum phōꝝ que nō sunt inducenda:quasi sint verba Aris. hoc igitur ex premissis est accipienduȝ ꝙ corruptio simplex est que est via in simpliciter nō ens.generatio simpliciter que est via in simpliciter ens. Determinet̄ ergo qđ dictū est de generatiōe ⁊ corruptione simpliciter:vel ſm qđ siue in igne ⁊ terra:siue in quibuslibet alijs terminis:dūmodo ita se habeant ꝙ vnum sit ens: ⁊ aliud non ens:sicut dicamus viuum ⁊ mortuum vel aliquid aliud hm̄. concludit igitur ꝙ vno modo differt simpliciter generari ⁊ corrumpi ⁊ nō simpliciter:sicut dictuȝ est. Sed videtur ꝙ hec differentia nō sit conueniens. via eniȝ que est in simpliciter nō ens quā dicit esse corruptioneȝ simpliciter non potest intelligi in id qđ est omnino nihil:qr omnis naturalis corruptio fit per resolutioneȝ in aliquā materiaȝ. Similiter etiaȝ non potest intelligi nō ens simpliciter ꝙ sit priuatio pura sine forma:qr materia nunq̄ȝ denudatur ab omni forma: ita ꝙ sit sola sub priuatione. ergo opȝ ꝙ per non ens intelligatur id in qđ tendit corruptio simplex intelligatur priuatio que est adiuncta alicui forme:cuilibet aūt forme naturali in generabilibus ⁊ corruptibilibus adiungitur priuatio. Nō ergo dicetur magis vnum generari ⁊ corrumpi simpliciter in his que adinuiceȝ generantur ⁊ corrumpunt̄ q̄ȝ aliud. Dōm est ergo ꝙ nō ens simpliciter intelligit̄ hic materia cuȝ priuatione adiūcta alicui forme: sed duplex est forma. vna quideȝ perfecta que complet specieȝ alicuius rei naturalis sicut forma ignis vel aq̄ aut hominis aut plante: alia est forma incōpleta que neqȝ perficit aliquā specieȝ naturalem:neqȝ est finis intentionis nature:sed se habet:in via generationis vel corruptionis: manifestū est eniȝ in generationeȝ compositoruȝ:puta aīalis ꝙ inter pmum pncipium generationis qđ est in semine ⁊ vltimā formā animalis completaȝ sunt multe generationes medie: vt Auicen. dicit in sua sufficientia quas necesse terminant̄ ad aliquas formas: quarum nulla facit ens completum ſm specieȝ:sed ens incōpletum qđ est via ad specieȝ aliquā. Similiter aūt etiā ex parte corruptionis sunt multe forme medie que sunt forme medie incōplete:non enim separata anima corpus aīalis statim resoluitur in elemēta:sed hoc fit per multas corruptiones medias succedētibus sibi in materia multis formis imperfectis sicut est forma corporis mortui ⁊ postmodū putrefacti:⁊ sic tandem fit vltimuȝ complementuȝ successiue. Quando igit̄ per corruptioneȝ peruenit̄ in priuationeȝ cui adiungitur talis forma in materia est corruptio simpliciter. Quādo auteȝ ex priuatione cui adiungitur forma imperfecta:que erat via generationis:peruenit̄ ad formā cōpletā:est generatio simplex. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Alio auteȝ modo qualitercūqȝ materia quedam vtiqȝ. Cuius enim magis differentie hoc aliquid significant magis substantia. Cuius autem priuationem non ens. Puta si calidūȝ predicamentum aliquod ⁊ species: frigiditas autem priuatio. Differunt enim ignis ⁊ terra his differentijs.

¶ Ponit scđm modū:⁊ dicit ꝙ alio modo erit quedaȝ generatio ⁊ non simpliciter qualiscunqȝ materia erit. idest si habeant aliquā naturam id in qđ est corruptio dūmodo habeat aliqueȝ defectum. Illud eniȝ cuius differentie magis significant hoc aliquid magis est substātia. Illud auteȝ cuius differentie magis significant priuationē magis est non ens. Sicut caliduȝ est quoddā predicamētum.idest quoddā affirmatū sine priuatiōe ⁊ est species: idest forma:frigiditas aūt est priuatio: his auteȝ differētijs differunt terra ⁊ ignis. Si auteȝ terra est naturaliter frigida ignis naturaliter calidus: ⁊ ideo ignis est magis substantia:terra autē magis accedit ad non ens. Primo autem oȝ cōsiderare quō hic dicatur ꝙ frigiditas sit priuatio:cū frigidū ⁊ calidū cōtrarie opponant̄: cōtrariorū aūt vtrorūqȝ est natura aliqua:alioqn nō essent in eodeȝ genere:naȝ priuatio ⁊ nō ens nō est in genere. Dicēduȝ aūt est ꝙ sicut ostēsum est in.10.metaphy. Oppositio priuationis ⁊ habitus est pncipiū oppōnis cōtrarioꝝ:⁊ iđ semper aliud cōtrarioꝝ est cū defectu ⁊ priuatiōe q̄dam respectu alterius. Dicit̄ ergo frigidū priuatio:nō qr sit priuatio pura: sicut cecū ⁊ nuduȝ:sed qr est qualitas deficiens respectu calidi. vñ in hoc differt iste modus scđs a pmo. Nā pm⁹ modus accipiebat̄ ſm differētiaȝ entis:⁊ nō entis simpliciter. Hic aūt accipit̄ ſm differētiā entis perfecti ⁊ imperfecti. Secūdo opȝ cōsiderare:quomodo hic dicat̄ ꝙ terra ⁊ ignis differāt his differētijs.s.calido ⁊ frigido. Oportet.n.hoc itelligi de differētijs substātialib⁹:alioquin nō pertinerēt ad generationē ⁊ corruptionē: sȝ magis ad alterationē:pncipia differētiaꝝ substātialiū q̄ sunt cōstitutiue spērū opȝ esse formas subales:q̄ sunt specifice:ſm h ergo sequitur ꝙ calor ⁊ frigus sint forme subales ignis:⁊ terre:qđ est oīo īpossibile. pmo qdeȝ: qr nō est pōle ꝙ idē sit in vno accñs:⁊ in alio forma subalis nisi equoce diceret̄. Calidū aūt ⁊ frigidū in alijs corporib⁹ sunt accñā de qbus tñ vniuoce dicunt̄ cū elemētis: ex quoꝝ mixtione in eis hm̄ qualitates īueniuntur. Non ergo potest esse ꝙ calidū ⁊ frigidū in elemētis sint forme subalis. 2°.qr nulla forma subalis ē sensu pceptibilis:sȝ solū intellectu:cui⁹ obiectū est qđ qd est:vt dr̄ in.3°.de aīa.forme aūt q̄ sunt seu pceptibiles sunt q̄litates speciei:q̄ ob id dicunt̄ passibiles:qr sensib⁹ īferūt passiōes:vt dr̄ in pdicamētis. Cuȝ igit̄ calidū ignis ⁊ frigidū terre vel aq̄ sint sensu pceptibilia nō possunt eē forme subales. Dicēdū est ergo ꝙ sicut habet̄ ex octauo meta. drīe subales:qr sūt ignote per drīas accidētales manifestant̄:⁊ ideo multotiēs vtimur drn̄tijs accidētalibus loco subaliū: ⁊ hoc mō phs hic dicit calidū ⁊ frigidū esse formas substantiales ignis ⁊ terre,calidū enim ⁊ frigidū cuȝ sint pprie passiones horum

T.cō.15 (beside "est ꝙ sicut ostēsum est in.10.metaphy.")

T.cō.5 (beside "cut habet̄ ex octauo meta.")

corporum sunt ꝓprij effectus formarum substantialium eorundē. Et ideo sicut alie cause itelligibiles inotescunt per effectus sensibiles ꝛ perfectiōe calidi ꝛ impfectione frigidi perpendimus ꝙ forma subalis ignis est ꝑfectior ꝙ̃ forma subalis terre. Omnes eniꝫ forme subales diffe/
T.cō.io. runt ſm magis ꝛ minus perfectuꝫ. vnde in.8. metaphy. dicit̃ ꝙ species reꝝ sunt sicut numeri: quoꝛuꝫ species variantur ſm additionē ꝛ subtractionē: pōt etiaꝫ dubitari de hoc qꝺ dicit ꝙ cui⁹ diffinitio magis significat hoc aliquid magis ē substātia: cū tñ dicat̃ in ꝑdicamētis ꝙ substātia nō suscipit magis ꝛ min⁹: sꝫ dōm ꝙ ꝑ h nō itendit significare intensionem ꝛ remissionē substātie in predicamento substantie: sed maiorē ꝛ minorē perfectionē in speciebus substantie ſm dictam formarū differentiam.

℄ Tertium modum ponit ibi.

19. Videt̃ aūt magis multis sensato ꝛ non sensato differre. Quando quidē.n. in sensibile trāsmutat̃ ꝛ in materia generari inquūt. Quādo aūt in nō materiā corrūpi. ℄ Ens.n. ꝛ nō ens in sentire ꝛ nō sentire determināt: quemadmodum quidem scibile ens. ignotum aūt non ens. sensus enim scientie habet virtutem.

℄ Circa hec tria facit. ꝑmo ponit modum ſm quē aliqui assignant differentiam generationis ꝛ corruptionis simplicis ꝛ ſm quid: secūdo ostendit h⁹ falsitatē. ibi. (Quēadmodum ergo.) Terti⁹ cōparat hunc modum secūdo. ibi. (Contingit itaqꝫ.) Dicit ergo ꝑmo ꝙ multis videt̃ ꝙ simpliciter gnātio: ꝛ ſm quid magis differūt per hoc qꝺ est magis ꝛ minus sensibile ꝙ̃ ſm perfectionē ꝛ iperfectioneꝫ suaꝝ differentiaruꝫ: sicut in scđo modo dicebat̃. Dicūt enī ꝙ aliquid transmutat̃ in materia q̃ bene potest sentiri: tunc generat̃ aliquid simpliciter: puta quādo aliquid trāsmutatur in terrā vel in aquā. Quādo autem transmutat̃ aliquid in id qꝺ nō est manifestum sensui dicunt illud corrūpi simpliciter: puta in aereꝫ: ꝛ horuꝫ ratio est: per hoc ꝙ determiabāt aliquid ens ꝛ nō ens: ex hoc ꝙ nō sentitur vel sentitur: existimantes id qꝺ soluꝫ sentitur esse ens: ꝛ hoc ideo: qꝛ apud eos nō differunt sensus ab intelligentia: sicut quidam posuerūt: vt dicit̃ in libro de anima: et ideo vtuntur sensu: ac si haberet virtutem intellectiue scientie: que est capax aliqualiter omnium entium. vnde scibile ens est: ignotum autem non ens.

℄ Deinde cum dicit.

℄ Queadmodum igit̃ illi in sentire ꝛ posse sentire viuere ꝛ esse existimant: ita ꝛ res mō quodam prosequentes veritateꝫ. Id auteꝫ dicentes non verum.

℄ Ostendit falsitatē huiusmodi sentētie: ꝛ tales sicut existimabant animalia viuere ꝛ esse in hoc ꝙ actu sentiunt vel possunt sentire: ita existimabāt res esse in hoc ꝙ sentiuntur vel possunt sentiri: ac si sensus esset perfectio rei sensibilis: sicut est ꝑfectio sentientis: ꝛ in hoc quodāmodo prosequebantur ꝛ destruebant veritatē rerum. Naꝫ cum verum dicatur aliqꝺ ex eo qꝺ est si esse reruꝫ consisteret solū in sensibus: nulla veritas esset in rebus: sed in solo sentiēte: hoc aūt nō est verū: qꝛ sic nulla veritas esset in rebus. vnde subtrahētes veritatē reruꝫ dicunt nō verum. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Contingit vtiqꝫ. Nam ſm opinionem ꝛ ſm veritatem aliter ꝛ generari simpliciter ꝛ corrumpi. Spiritus qdē enim ꝛ aer secundū quidem sensum minus sunt. Ideo ꝛ quecūqꝫ corrumpunt̃ simpliciter in huius transmutatione hec corrumpi dicunt̃. Generari autem quando est intangibile vt in terram mutatur: ſm veritatem autem magis hoc aliquid ꝛ species hec ꝙ̃ terra.

℄ Cōparat hunc modū scđo ꝛ dicit ꝙ aliter cōtingit generari simpliciter ꝛ corrūpi ſm opinionē q̃ pertinet ad hūc tertium modū ꝛ rei veritatē quā tangit: secūdus modus: qꝛ spiritus.i. aer ꝛ ventus minus sunt ſm sensum: idest si iudicet̃ esse rei ex hoc ꝙ sentitur: ꝛ ideo quecūqꝫ corrumpunt̃ dicunt̃ ſm tertiuꝫ modū corrumpi: ꝛ per transmutationē que non sentiunt̃ generari: aut simpliciter quando trāsmutātur in aliqꝺ tangibile ꝛ palpabile: sicut quādo mutantur in terram. ℄ Sed scđm veritatem accidit contrarium: quia aer magis est hoc aliquid et species ꝙ̃ terra: ꝛ est perfectius ens: ꝛ ideo scđm veritatem magis est generatio simpliciter si ex terra fiat aer ꝙ̃ econuerso. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Esse qdē igit̃ hāc simplicē generationē alicuius corruptionē entē. corruptionē aūt simplicē generationē alicuius eē dicta est causa. Propter materiā eniꝫ differre aut eo ꝙ substātia ē: aut nō: aut ꝙ hec magis. hec vero nō: aut ꝙ hec quidem magis sensibilis est materia ex qua ꝛ in quā est. hec vero minus est. 20.

℄ Epilogat que dicta sunt. ꝛ dicit ꝙ dicta est causa quare quedam est generatio simplex: cum tamen sit corruptio alicuius: ꝛ quedam corruptio simplex cum sit generatio alicuius: hec enim differunt per materiaꝫ. idest per id in qꝺ aliquid transmutatur per generationem vel corruptionem: aut quia est substantia. idest ens vel nō: sicut dicebatur in ꝑmo modo: aut quia hoc magis: hoc vero minus: quia.s. vnum est perfectius ens ꝙ̃ aliud. qꝺ pertinet ad secūdū modum: aut quia materia ex qua ꝛ in quā aliquid trāsmutatur est magis vel minus sensibilis: qꝺ pertinet ad tertium modum. Uocat autem hic materiā non puram: sed rem ex qua aliquid generat̃ vel in quā corrumpitur.

Dicunt̃ aūt hec qdeꝫ simpl'r generari. hec aūt aliquid solū nō ex abinuicem generatiōe: sed ſm quē dicimus nūc modū. Nunc quidem eniꝫ tantū determinatum est: quare omni generatione ente generatione alterius: ꝛ omni corruptione ente generatione alterius: non simpliciter attribuimus generari ꝛ corrumpi in adinuicē trāsmutabilibus. ℄ Quod autem postea dicetur non hoc queret: sed quare discens quidem nō dicitur simpliciter generari: sed quid generari sciens ꝛ disciplinatuꝫ: planta autem generari: hec aūt determinata sunt ī predicamentis.

℄ Postqꝫ ostēdit q̃re quedā generant̃ simpliciter: ꝛ quedam ſm qd eoruꝫ que adinuicē generant̃. Hic ostendit cām drie generatiōis simpl'r: ꝛ ſm qd in his q̃ nō adinuicem generant̃: ꝛ ꝑmo determinat questionē ꝑncipaliter intētaꝫ: scđo determinat quasdaꝫ questiones ꝓsequētes.

(Sed nūc querere oportet). Circa primum tria facit p̄mo mouet questionem. Secūdo soluit eam ibi. (Hic aūt determinata sunt). Tertio epilogat que dicta sunt ibi. (De generatione igitur.) Dicit ergo p̄mo q̄ quedam dicuntur simpliciter generari: quedam aūt solū sm quid: nō sm generationem ex adinuicem: vt supra dictum: vt scilꝫ vnum eorum que ex adinuicem generant̄: generatur simpliciter: aliud autem scdꝫ quid: hoc eniꝫ est qd̄ supra determinatum est: quare cum omnis generatio sit corruptio alterius: ⁊ omnis corruptio sit generatio alterius: non soluꝫ simili modo attribuit̄ generari ⁊ corrūpi in his que adinuicem transmutantur: sed vnum eorum dicitur generari vel corrumpi simpl'r: aliud auteꝫ sm quid: questio autem que postmodum. Determinanda est non hic erit: sed i his que non ex inuicem transmutantur: quare vnum dicitur generari simpliciter et alterum scd̄m quid: puta quare discens qui fit sciens non dicitur simpliciter generari: sed sꝫ quid: idest sciens. homo autem vel animal quando nascitur dicitur generari simpliciter: ⁊ tamen manifestum est qd̄ natuꝫ: ⁊ sciens non generantur ex inuicem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sꝫ hoc quideꝫ hoc aliquid significat: hoc autem quale: hoc autem quantuꝫ. Quecūq; igit̄ non substantiam significant non dicunt̄ simpliciter generari: sed sm quid fieri. Sed tamen in omnibus simplex generatio quideꝫ sm q̄ in aliquo ordine dicit̄: puta in substantia quidem si ignis: sꝫ non si terra: in qualitate autē sicut sciēs ⁊ disciplinatū: sꝫ non quādo nesciens ⁊ indisciplinatum.

¶ Soluit questionem nunc motam: ⁊ dicit q̄ illa quorum quedam dicuntur generari simpliciter: quedam sm quid sunt distincta sm predicamenta: ita q̄ vnum eorum significat hoc aliquid: idest substantiam: aliud autem quātitatem: aliud qualitatem: ⁊ sic de alijs predicamentis. Illa ergo que non significant substantiam non generantur simpliciter: sed sm quid: sicut quantitatem aut qualitateꝫ aut aliquid aliorum. Que vero significant substantiam dicūtur generari simpliciter: cuius ratio est: quia generatio est via de non esse ad esse: ⁊ id simpliciter generatur qd̄ acquirit esse cui non presupponitur aliud esse: non eniꝫ fit qd̄ est vnde qd̄ iam est non potest generari simpliciter. sed scd̄m quid. Et ideo ista quorum esse presupponit aliud esse non dicuntur generari simpliciter: sed sm quid: esse autem accidentium presupponit aliud esse: scilicet esse subiecti: esse autem substantie nō presupponit aliud esse: quia subiectū forme substantialis non est ens actu: sed potentia: ⁊ ideo ex hoc q̄ accipit formam accidentalem dicitur generari sm quid: in omnibus tamen substātijs ⁊ accidentibus diuersificatur generari non simpliciter ⁊ sm quid scd̄m diuersum ordinem entis ad non ens: vel perfecti ad imperfectum: aut sensibilis ad in sensibileꝫ: vnde quodā modo in substantia dicitur generatio simpliciter: si generetur ignis: non autem si generetur terra: ⁊ in qualitate dicitur generatio simpliciter si generetur sciens: nō auteꝫ si generetur nesciēs. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ De generari quidem hoc simpliciter: hoc autem sm quid: ⁊ vniuersaliter dictuꝫ est in substantijs ipsis. Et quoniā generationis esse continue causa videt̄ materia ⁊ subiectum: quoniā transmutat̄ in contraria: ⁊ est alterius semper generatio in substantijs alterius corruptio: ⁊ alterius corruptio alterius generatio.

¶ Epilogat que dicta sunt: ⁊ dicit q̄ dictum vniuersaliter de accidētibus ⁊ in substātijs: de hoc q̄ quedam generant̄ simpl'r: ⁊ quedam sm quid. Et etiam dictum est q̄ causa continuitatis generationis per modum materie est sm q̄ trāsmutatur in cōtraria: ex hoc enim contingit qd̄ semper in substātijs alterius generatio ē alterius corruptio. ⁊ ecōuerso: nunq̄ eniꝫ materia est sub priuatōe vnius sine alia forma: in quibusdam aūt accidētibus hoc cōtingit. Nam corpus dyaphanū est sub p̄uatione lucis absq; hoc q̄ subsit forme ꝯtrarie. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed nunc querere oportet quare generat̄ aliquid semper ex corruptis alijs. Queadmoduꝫ enim ⁊ corrumpi hoc simpliciter inqunt quando ad insensibile venit ⁊ non ens. Similiter generari ex non ente inquiūt quando ex isensibili. Siue igitur aliquo ente subiecto siue non generatur ex non ente: quare ⁊ simil'r generatur ⁊ corrumpit̄ in non ens. Merito igitur non deficit generatio. Generatio eniꝫ entis corruptio est non entis. Corruptio autē entis generatio non entis.

¶ Sed hoc non ens simpl'r queret aliquis vtrū aliquod contrariorum est: puta terra ⁊ graue non ens: ignis auteꝫ ⁊ leue ens: aut non. Sed est ⁊ terra ens: non ens autem materia terre ⁊ ignis similiter. Et alia vtriusq; materia erat non vtiq; generātur ex inuicem neq; ex ꝯtrarijs. His enim existūt contraria: igni terre aque ⁊ aeri. Aut est quidem qualiter eadē: est aūt qualiter alia. Quod quidem enim quoniā enti ens subijcitur id idem. Esse autem non idem. De his q̄dem igitur intm̄ dictum est.

¶ Determinat tres questiones consequentes: quarum prima est quare semper generat̄ aliquid ex corruptis q̄ supponit in hoc q̄ dixit: quare generatio vnius est corruptio alterius: ⁊ soluit hāc questionē dicēs: quia corruptio tēdit in nō ens: ⁊ generatio est ex nō ente: ideo oportet q̄ generatio sit ex corruptis: ⁊ hoc ipse p̄bat etiam ex aliorꝫ opinione: quia sicut homines dicūt corrumpi aliquid quādo peruenit ad in sensibile: qd̄ putant ens scd̄ꝫ esse scd̄ꝫ tertiuꝫ modum supra positum: similiter dicunt aliquid generari: quando ex insensibili: ⁊ non esse peruenit ad hoc q̄ sit sensibile: patet ergo q̄ scd̄m hunc modum id quod est terminus corruptionis est principiuꝫ generationis: siue ergo sit aliquod subiectum ex quo est generatio: siue non: semper oportet q̄ generatio eius sit ex non ente: qd̄ est terminus ex corruptionis: hoc enim est de rōne generatiōis: q̄ sit ex non ente: q̄ autem illud nō ens adiūgatur alteri existenti accidit generationi: quare pꝫ q̄ simul generat̄ aliquid ex nō ente ⁊ corrūpit̄ in nō ens: q̄lt'cūq; dicat̄ nō ens: sic igit̄ idē est in qd̄ terminat̄ corruptio: ⁊ ex quo est generatio: et p̄pter hoc gn̄atio est ex corruptis: ꝯueniēter ergo nō deficit successio generatiōis ⁊ corruptōis: vt supra dictum est. quia generatio est quedam corruptio: scilicet non entis: et ita vnum eorum semper adiungitur alteri: cum tamen in id ex quo vnum incipit aliud terminet̄. ¶ Secūdaꝫ questioneꝫ ponit ibi. (Sed hoc non ens) potest enim aliquis

querere id non ens: ex quo est generatio: ⁊ in qđ terminatur corruptio simpliciter: ꝙ quidez est quodãmodo ens sit aliquorum contrariorũ: puta ꝙ terra ⁊ graue sit non ens: sicut posuit parmenides: ignis autem ⁊ leue sit ens: ⁊ soluit ꝙ non est ita: sed terra est ens: quia .s. terra fit per hoc qđ materia recipit quãdam formam que facit esse in actu. nõ ens ergo est materia terre ⁊ ignis. Non tamen materia est non ens per se: sicut plato posuit: sed non ens per accidens ratione priuationis cui adiungitur. ℭ Tertiã questionez ponit. ibi. (Et alia vtriusq̄) Utrum .s. istud non ens qđ est materia sit aliud et aliud qđ est cõmune his que adinuicem generantur. Et dicit ꝙ alia eẽt vtriusq̄ materia .s. ignis ⁊ terre: si non generarentur adinuicem: sicut accidit qui posuerunt ⁊ ignem ⁊ terram p̃mas materias: oportet enim ea q̄ ex inuicem generãtur cõmunicare in subiecto ꝙ suscipiat formam vtriusq̄: ⁊ per consequẽs non fieret trãsmutatio ex contrarijs inuicem: sicut supra dictum est: quia contrarietates existunt primo: ⁊ per se elementis predictis .s. igni terre: ⁊ aque ⁊ aeri: vnde si nihil trãsmutaretur ex igne in aquam vel aerem aut ecõuerso: nihil etiam transmutaretur ex calido in frigidum vel ecõuerso: vt supra dictuz est: subiũgit tamen ꝙ materia corũ que transmutãtur adinuicem aliqualiter est eadem: ⁊ aliqualiter alia: subiecto .n. est eadez. Et hoc est qđ dicit ꝙ id quod subijcitur est idez qualitercũq̄ sit ens: quia .s. non est ens actu: sed potentia. Non est autẽ idem ẜm esse vel rationẽ: aliaz enim rationẽ ⁊ aliud esse accipit put est sub diuersis formis: ⁊ etiam ẜm hoc ipsuz qđ ordinat ad diuersas formas. sicut corpus est aliud ratione ẜm ꝙ est egrotabile ⁊ sanabile: licz sit idem subiecto. Ultimo autem epilogando concludit ꝙ de his in tantum dictum est.

23. DE generatione autem ⁊ alteratione dicamus quid differunt. Dicimus enim has alteras esse transmutationes adinuicem. Quoniam igitur est aliud subiectuz ⁊ aliud passio que de subiecto inata est dici. Et est trãsmutatio vtriusq̃ horum.

ℭ Alteratio quidem est quando manente subiecto sensibili ente transmutatur in eius passionibus: aut cõtrarijs entibus: aut medijs: puta corpus sanum est: ⁊ rursus laborat manẽs idem: ⁊ metallum quandoq̃ rotundum: quandoq̃ angulare idem es.

ℭ Postq̄ philosophus ostẽdit: quare est quedam generatio ẜm quid ⁊ quedaz simpliciter: hic inquirit de differentia generationis ⁊ alterationis. ⁊ p̃mo exponit suam intẽtionem dicẽs: ꝙ dicẽdum est de generatione ⁊ alteratiõe quomodo differãt adinuicem: ⁊ hoc ideo quia superius dictum fuit ꝙ generatio ⁊ alteratio sunt diuerse transmutationes adinuicẽ. ℭ Secũdo ibi. (Quoniã igitur est aliud subiectum) Exequitur propositum suum: ⁊ p̃mo dicit differentiaz generationis ⁊ alterationis quãtum ad id scđm qđ vtrũq̄ est transmutatio. Secũdo quantuz ad subiectũ vtriusq̄ ibi. (Quoniam quidem igitur). Circa p̃muz duo facit. p̃mo ostendit in quibus fit alteratio. secũdo in quibus fit generatio. ibi. (Quoniam autem totum). circa p̃mum duo supponit: quoruz primuz est: ꝙ aliud est subiectum: ⁊ aliud passio que nata est dici de subiecto: sicut differũt substantia: ⁊ accidẽs. 2m est ꝙ contingit vtrũq̄ eoruz esse trãsmutationẽ. nam quãdoq̄ fit transmutatio in ipsa substantia: quãdoq̄ autẽ in accidẽtibus. His ergo suppositis subiungit ꝙ alteratio est quãdo idem subiectuz sensibile: scilz nulla transmutatione in eius substantia facta fit transmutatio in passionibus eius: scilz aliq̄libus ipsius. ℭ Nec est differẽtia quantuz ad hoc: vtruz fiat transmutatio ẜm cõtraria extrema vel ẜm media: puta vtruz de albo in nigrũ vel de rubeo in paliduz: ponit duo exempla .s. cum corpus animalis idem manẽs prius est sanum: ⁊ postea infirmatur. scđm est quãdo es. al's. metallum idem manens: quandoq̄ est rotũdum: ⁊ quãdoq̄ angulare vel angulos habens. ℭ Et est aduertẽdũ ꝙ p̃muz horum exemploruz pertinet ad primam speciem qualitatis: scđm autẽ ad quartam: tamẽ philosophus in quinto physi. probat ꝙ in p̃ma specie qualitatis: ⁊ quarta non est alteratio: sed soluz in tertia: que dicitur passio vel passibilis qualitas: ⁊ propter hoc forte signãter dixit ꝙ alteratio est transmutatio in passionibus: sed dicenduz est ꝙ p̃mo ⁊ per se alteratio est in qualitatibus tertie speciei: per accidẽs autem mediantibus aliquibus qualitatibus: ⁊ ex consequenti fit alteratio in alijs speciebus: sicut per aliquam alterationẽ calidi ⁊ frigidi mutatur homo de sanitate in egritudinẽ: ⁊ ecõuerso: ⁊ per alterationem mollis ⁊ duri perducitur corpus ad aliquam figurã.

ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Quãdo autem totum transmutatur non manente aliquo sensibili: vt subiecto eodez: sed q̄si ex semine toto sanguis: aut ex aqua aer: aut ex aere omni aqua: generatio iam hoc tale: huius autem corruptio.

ℭ Ostendit quando fit generatio: ⁊ circa hoc duo facit primo assignat quãdo est generatio. secũdo quãdo magis est generatio: ibi. (Maxime autem generabitur.) ℭ Dicit ergo primo ꝙ quãdo est transmutatio non solum ẜm passiones: sed etiam ẜm totam rei substantiam: inquantum scilz materia accipit aliam formam substantialem: ita .s. qđ nõ maneat aliquod sensibile quasi sit idem subiectum numero ens actu: puta quãdo ex toto semine generatur totus sanguis: aut ex toto aere generatur tota aqua: nulla segregatione aut cõgregatione interueniente: vt Demo. posuit talis transmutatio est vnius generatio ⁊ alterius corruptio.

ℭ Deide cum dicit.

ℭ Maxime autem generabitur si transmutabitur ex insensibili in sensibile: aut tactu aut omnibus sensibus: puta quando aqua generatur ex aere: aut corrumpitur in aerem: aer enim valde insensibile. 24.

ℭ Ostẽdit quando maxime fit generatio: ⁊ dicit ꝙ ẜm tertium modum supradictuz qui accipitur ẜm opinionẽ multoruz maxime dicitur aliquid generari: quãdo fit trãsmutatio ex aliquo qđ non potest bene sentiri in aliud qđ est bene sensibile vel ẜm tactuz qui grossior est ⁊ materialior omnibus sensibus: vnde vulgares ẜm ipsum maxime vident aliquid esse sensibile inquantum est palpabile: aut etiam ẜm alios sensus: sicut cum aqua generatur ex aere videtur eẽ ẜz hũc modũ generatio simpliciter: aut quãdo corrumpitur in aerem videtur esse corruptio simpliciter: aer enim est modice sensibilis: tum propter sui raritatem tum quia non excellit in potentia aliqua qualitas actiua: sed passiua: scilz huiusmodi humidum: in igne autem qui maior aere excellit qualitas actiua que est calidum: aqua autem est dẽsior aere: ⁊ excellit in ea qualitas actiua que est frigidũ. Terra autẽ est densissima omniuz elementorum.

ℭ Deinde cum dicit.

¶ In his aūt si aliqua passio manet eadem contrarietatis in generato τ corrupto: puta quādo ex aere aqua si ambo dyaphana aut humida. non opꝫ huiusmodi passionē: ſꝫ alteraꝫ esse i qd transmutatur. ¶ Si aūt non erit alteratio. V. g. musicus homo corruptꝰ est: homo aūt imusicus generatus est: homo aūt manet id idem. Siquidem igitᷣ huius nō passio esset ſm se musica τ imusica: huius qdeꝫ generatio esſꝫ: huiꝰ autē corruptio. Ideo hois quidē hec est passio hominis aūt musici τ hominis imusici generatio quedaꝫ τ corruptio. Nūc aūt passio hec manentis: ideoqꝫ alteratio est ſꝫ talia.

¶ Remouet quādā dubitationē: quia enī dixerat qd subiectuꝫ quādoqꝫ manet facta trāsmutatiōe: circa eiꝰ passiōes posset aliqs credere ꝙ omne id circa qd fit transmutatio aliquo adueniēte esset passio illius manentis: sed ipse hoc excludit d cēs. his corporibus que adinuicē transmutanᷣ quādoqꝫ manet eadeꝫ passio: eadē etiā generatio τ corruptio: sicut quādo ex aere fit aqua: ambo autē sunt dyaphana. i. trāsparētia vel frigida: nō ꝙ aer sit naturalr̄ frigidus sed per accidens: nō eniꝫ oportet ꝙ huius permanentis. s. dyaphani vel frigidi: alterum in qd fit transmutatio. s. aer vel aqua sit passio: si auteꝫ nō esset veruꝫ qd nūc dicimus: sequereᷣ ꝙ quādo ex aere fit aqua esset trāsmutatio: semper enim videmus ꝙ quando id qd transmutaᷣ est passio permanētis est alteratio: tūc autē generatio quādo id qd trāsmutaᷣ non est passio pmanentis: τ hoc manifestat per quoddā exempluꝫ: diciᷣ eniꝫ ꝙ homo musicus corruptus est qn̄ hō amittit habitū musice: τ tūc homo imusicꝰ: idest habēs priuationē musice generatꝰ est; eo ꝙ musica nō est passio hois musici: cuꝫ sit de eius rōne: similiter immusica est de rōne hominis imusici: vnde homo musicus nō manet ideꝫ numero: sed homo manet idē numero: si ergo musica τ imusica non esset hois: sed esſꝫ passio de ratione: tūc enim per trāsmutationē musice τ imusice fieret vnius generatio alterius corruptio: τ quia hoc modo est verū: ideo musica est passio hominis: sed hominis musici est generatio τ corruptio: τ quia homo manet: vt patet sequiᷣ ꝙ musica sit passio pmanētis: τ ideo alteratio aliqua ſm passiones permanētium: si ergo aqua τ aer essent passiones dyaphani: sicut pmanentis: sequereᷣ ꝙ transmutatio aeris ex aqua esset alteratio.

¶ Sed dubitaᷣ. vtruꝫ eadem passio numero que sit altera pars cōtrarietatis possit esse in generato τ corrupto vt supra dictuꝫ est: si enim nō remaneret eadeꝫ nō erit facilior trāsitus eoꝝ inuicē que habēt similitudinē: eo ꝙ oportebit vtrobiqꝫ omnia remoueri: similr̄ videᷣ sequi qd simile corrūpiᷣ a suo simili. naꝫ generās corrūpit id quod prius erat: si aūt ponaᷣ qd maneat eadem numero: sequiᷣ pmo ꝙ remoto priori subiecto remaneat posterius. s. passio: τ ꝙ idem numero accidēs sit in duobus subiectis. Dicēduꝫ ergo ꝙ non manet idē numero: sed id qd prius erat corrūpitur per accidēs corruptione subiecti: recedēte forma que prius erat talis accidētis: τ aduenit simile accidēs ꝯsequēs formā de nouo adueniētē vel accidētē. Et qꝛ per hoc accidens nō erat aliqua repugnātia in agendo τ patiēdo facilior fuit trāsmutatio. ¶ Nec est cōueniēs qd simile corrūpat suuꝫ simile per accidēs corrūpēdo subiectū vel mām. sic eniꝫ maior flāma ꝯsumit minorē. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Quādo quidē igiᷣ ſꝫ quātū est transmutatio cōtrarietatis augmētū τ diminutio. Quando aūt ſm locū latio. Quando aūt ſm passiōes τ quale alteratio est: qn̄ aūt nihil manet cuiꝰ alterū passio τ accidens: vlr̄ hec qdeꝫ generatio ē: huiꝰ aūt corruptio.

¶ Ostēdit differētiā generatiōis ad alterationē: τ ad alias trāsmutationes ex parte subiecti: τ pmo dicit qualr̄ se habeat ad subiectū qd est ens in actu: deīde quō ad id qd est ens in potētia. ibi. (Est aūt hyle) ¶ Dicit ergo pmo qd dictum est qd alteratio est ſm passiones alicuius pmanētis: τ hoc ideꝫ accidit in alijs mutationibus: que fiūt ſm accidētia q̄ adueniūt subiecto existēti in actu: quādo ergo trāsmutatio de cōtrario in ꝯtrariū scdꝫ quātitatē: puta de magno in paruuꝫ: aut ecōuerso: est augmētū τ diminutio eiusdem subiecti permanētis: eo ꝙ quātitas aduenit subiecto existēti in actu: quādo aūt est trāsmutatio scdꝫ contrarietateꝫ loci: puta sursuꝫ aut deorsum est latio. s. motus localis eiusdē corpis pmanētis: eo ꝙ esse vbi aduenit corpori actu existēti: quādo vo trāsmutatio scdm cōtrarietateꝫ in passionibus. i. passibilibus qualitatibus pncipalr̄: τ in alijs qualitatibus ex cōsequēti: tūc est alteratio eiusdē pmanētis: quia etiam qualitas aduenit subiecto actu existenti. Quādo vo nihil manet actu existēs: cuiꝰ alterū qd trāsmutatur, sit passio: τ accidēs sit quodcūqꝫ est vniuersalr̄ generatio τ corruptio: eo ꝙ forma substantialis: ſm quā est generatio τ corruptio: nō aduenit subiecto actu existēti: vnde patet falsaꝫ esse opinionē quā tradidit auicebron in libro fontis vite: ꝙ in mā est ordo formaruꝫ: ita ꝙ pmo aduenit materie forma: scdꝫ quam est substātia: τ postea alia scdꝫ quā est corpꝰ: τ postea alia scdꝫ quā est aīatuꝫ corpus: τ sic de alijs: cum enī idē sit cōstituere substantiā: τ facere hoc aliquid: qd pertinet ad substantiam particularem sequereᷣ ꝙ pma forma que ꝯstituit substantiaꝫ: faceret hoc aliquid qd est subiectū actu existēs: τ ita forme posteriores aduenirent subiecto permanenti: τ scdm eas esset magis alteratio q̄ generatio scdm doctrinam quā hic Arist. tradidit. ¶ Est ergo dicēdū ꝙ sicut supra dictum est forme substantiales differūt ſꝫ pfectius τ impfectius: qd aūt est pfectius potest quicquid pōt impfectius: τ adhuc amplius. vnde forma perfectior que facit animatuꝫ: pōt etiā facere corpus: qd facit forma imperfectior inanimati corporis: τ sic nlla forma substātialis aduenit subiecto ī actu existenti: nec presupponit aliam formam cōmuniorē realiter diuersam: que pertineat ad considerationeꝫ naturalis: ſꝫ solū scdꝫ rationē: qd ptinet ad cōsiderationē logicaꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Est auteꝫ hyle maxime subiectuꝫ quideꝫ proprū generationis τ corruptionis susceptiblle. modo auteꝫ aliquo τ in alijs trāsmutationibꝰ: quoniaꝫ omnia susceptibilia subiecta cōtrarietatuꝫ aliquarū. De generatione quidē igiᷣ siue est siue nō est: quō est: τ de alteratione determinatuꝫ sit hoc modo.

¶ Comparat predictas transmutationes scdm subiectum qd est tantuꝫ ens in potentia: τ dicit ꝙ hyle idest pma materia est maxime propriuꝫ subiectum susceptibile generationis τ corruptionis: quia sicut dictuꝫ est immediate substat formis substantialibus que per generationeꝫ τ corruptionē adueniūt τ recedūt: sed quodā modo: idest ex cōsequenti τ mediate subijcitur omnibus alijs trāsmutationibus: quia subiecta aliaꝝ trāsmutationū sunt susceptibilia aliqꝝ aliaꝝ ꝯrietatū que reducunᷣ in pmam contrarieta-

tem que est forme: ꝛ priuationis cuius subiectum est pri-
T.c.71 ma materia vt dicit in pmo phy. ꝛ ideo omnia alia subie-
cta participãt quodãmodo materiã primã: inquãtum ex
materia ꝛ forma cõponunt. Ultimo autẽ epilogãdo ꝯclu
dit q determinatũ sit hoc modo de generatione simplici
ter: vtruz sit vel nõ sit: ꝛ si est quomodo est: ꝛ similiter etiã
de alteratione.

25. De augmentatione reliquum est dicere quomodo differt a generatione ꝛ alteratione: ꝛ quo modo augmẽtat vnumquodqz qd augmẽtat: ꝛ diminuitur quodcũqz diminuitur. ℭ Scrutanduz vtiqz primum vtrum solum in circa quid eorũ differẽtia adinuicẽ. V.g. quoniam hoc quidez ex hoc in hoc trãsmutatio: vt ex potẽtia substãtia in actu substantiam gñatio est. Que aũt circa magnitudinem augmẽtatio ꝛ diminutio. Que aũt circa passionẽ alteratio. vtrorũqz aũt ex potẽtia entium in actum trãsmutatio dictoruz ẽ. ℭ Aut etiã modus differt trãsmutatõis.

ℭ Postq̃ phs determĩauit de generatiõe ꝛ alteratiõe. hic determinat de augmẽtatione ꝛ diminutione: ꝛ pmo exponit suã intẽtionẽ dicẽs: q post generationẽ: ꝛ alterationez reliquuz est dicere de augmẽtatiõe: de qua cõsiderare oz: pmo in quo differat a generatione ꝛ alteratione. Secũdo p quẽ moduz augmẽtatur ꝛ diminuitur vnũquodq̃ qd augmentatur ꝛ diminuit. Secũdo ibi. (Scrutandũ vtiq̃ primũ) psequit suã itẽtionẽ. ꝛ pmo ostẽdit differẽtiã augmẽtationis a generatione ꝛ alteratiõe. Secũdo ingrit de modo agmẽtatiõis. ibi. (Circa quid aũt est trãsmutatio). Circa pmũ dũo facit. pmo supponit vnã differentiã. Secũdo ingrit de alia. ibi (Aut etiã modus) Dicit ergo pmo: q primuz coꝝ que sunt cõsiderãda circa augmẽtationẽ est qd oportet ingrere: vtruz differẽtia augmẽtationis a generatione ꝛ alteratiõe sit solũ in circa qd: idest in genere circa qd est quelibet istaꝝ trãsmutationũ: hec enĩ est differẽtia manifesta: videlz q trãsmutatio que est ex hoc ĩ hoc: idest ex substãtia ente in potẽtia in substãtiã entẽ actu est generatio. Trãsmutatio autem que est circa magnitudinẽ est augmẽtatio: postq̃ aliqd trãsmutat de paruo in magnuz. trãsmutatio aũt que est circa passiones. i. passibiles qualitates est alteratio. Et qꝛ dixerat q generatio est trãsmutatio ex substãtiã in potẽtia in substãtiã in actu: vt idez itelligatur etiã in alijs duabꝰ supradictis mutationibus: subiũgit q trãsmutatio vtrorũq̃ predictoꝝ. s. magnitudinis et passionis est ex potẽtia in actũ. Et etiã motus est actus existentis in potẽtia. vt dicit in 3° phy. ℭ Deĩde cum dicit.

ℭ Videt aũt q alterat nõ ex necessitate trãsmutans locum: neqz qd generat. Qd aũt augmẽtatur aut diminuitur.

ℭ Assignat aliã differẽtiã ex modo trãsmutatiõis. Et pmo ponit differẽtiã. Secũdo exponit ibi. (Alio aũt modo) dicit ergo pmo q in pdictis mutationibus etiã modus trãsmutationis differt: nõ aũt refert vt hec lr̃a legatur iterrogatiue vel remissiue: in hoc enĩ differt modus pdictarum trãsmutationũ qd id qd alterat nõ ex necessitate trãsmutatur ƀm locum. Silr̃ etiam neq̃ qd generatur: sed necesse est id qd augmẽtat: aut diminuit ƀm locuz trãsmutari: huius dicti rõ est: qꝛ locus cõmẽsurat locato: ꝛ hoc ƀz magnitudinez: nõ aũt ƀm qualitatẽ vel substãtiã: ꝛ ideo necesse est q quãdo mutat magnitudo locati: q etiaz fiat trãsmutatio scdm locum: non autem quando trãsmutatur aliquid ƀz substantiam vel scdm qualitatẽ: sicut autem commensuratio locati ad locuz attẽditur ƀz magnitudinez: ita qualitas attẽditur ƀm formã substãtialẽ: ꝛ ex cõsequẽti ƀz aliquam qualitatem: puta grauitatem vel leuitatẽ: ꝛ ideo licet generatio ꝛ alteratio possit esse sine mutatione locali: aliqua tamen generatio ꝛ alteratio est causa q aliquid moueatur scdm locum: puta cum fit ignis vel terra fit graue vel leue: differentia autem aliarum trãsmutationum per comparationem ad motum localem non est omnino per accidens: ostensuz est enim in octauo physi. q motus localis est primus principalis motus ꝛ causa aliorum motuum ℭ Deĩde cum dicit. T.c. 58.

ℭ Alio autem modo ab eo quod fertur: quidem enim vniuersum alterat locum: quod augmentatur quidem quemadmodum quod deducit: hoc enim manẽte: particule transmutantur ƀm locum.

ℭ Manifestat qd dixerat. s. q id quod augmẽtatur vel diminuitur mutatur ƀm locum. Et pmo manifestat hoc per differentiam ad motuz localem rectuz. scdo per differentiam ad motum localem spericum. ibi. (Non quemadmodum que spere.) ℭ Dicit ergo primo q alio modo transmutat locũ id qd augmẽtat vel diminuitur: q̃z id quod fertur. s. motu recto: illud eniz qd fertur. s. motu recto: vniuersum idest ƀm se totum variat locum: illud autem qd augmentatur mutat locum: sicut illud qd deducitur: puta metallum per maleationem: vel etiam humidum in vase per infusionem siue qdcũq̃ huiusmodi corpus quo quidez in eodem loco manet partes eius transmutantur ƀm locum p extẽsionẽ vel quocũq̃ alio modo. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Non quemadmodum que spere: he enim in simili loco transmutantur manente toto. Que autem eius quod auget semper in ampliorem locum: in minorem autem que eius quod diminuitur.

ℭ Quoniã aũt trãsmutatio differt nõ solũ in circa que: sed sic eius qd generat ꝛ alterat ꝛ augmentatur manifestum est. 26.

ℭ Manifestat differentiam ad motuz localez spericum: ꝛ dicit q partes eius quidem qd augmentatur mutant quidez locum: sed non eodez modo: sicut partes spere: partes eniz spere transmutantur toto manẽte in eodez loco: scilz subiecto: quãuis etiã totuz mutet locuz scdz rationem: vt dicitur in sexto physi. sed partes variant locuz etiaz subiecto: sicut pars celi que modo est in oriente: postmoduz erit in occidente: sed talis transmutatio partiuz spere sunt in simili loco: idest neq̃ in maiori: neq̃ in minori: sed partes corporis que semper augentur extenduntur in maiorem locũ eius vo qd diminuitur semper retrahũtur in minorẽ. T.c. 58.

ℭ Ultimo autem epilogando concludit manifestuz esse ex predictis q transmutatio eius qd generatur ꝛ alterat ꝛ augetur differunt non solum in circa quid: idest ex parte generis in quo sunt iste mutationes. sed sicut ex parte modi transmutandi.

Circa quid autẽ est transmutatio augmentationis ꝛ dimĩutionis circa magnitudinem autem videtur esse augeri ꝛ diminui.

ℭ Et qualr̃ suscipiendũ. vtruz ex potentia qui- 27.

dem magnitudine ⁊ corporeo: actu vero icorporeo: ⁊ sine magnitudine gn̄ari corpus: ⁊ magnitudo: ⁊ hoc dupl'r contingit dici: qual'r augmētatio fit. vtruz ex separata ipsa scd̄z se materia: an ex existēte in alio corpore.

¶ Postq̄ ph̄s ostēdit differētiā augmēti a gn̄atione ⁊ alteratione: h̄ icipit ingrere de modo augmēti: ⁊ pͥmo quātuz ad subz qd̄ augeť. ibi (Suscipiēdū itaq̄). Circa pͥmū duo facit. pͥmo mouet qōnē. scd̄o igrit qōnis veritatē. ibi (Aut ipossibile) circa pͥmū duo facit. pͥmo ꝓponit qd ex p̄dictis sit manifestū circa augmētū: ⁊ querit circa qd sit trāsmutatio augmēti: ⁊ diminutionis: ⁊ rn̄det ꝙ motus augmēti ⁊ diminutōis videť esse circa magnitudinē. scd̄o ibi (Qualiter aūt) ostēdit qd restat ingrēduz: ⁊ dicit ꝙ accipiēduz est de cetero qual'r fiat augmētū vel diminutio: ⁊ quātum ad subiectū augmēti. pͥmo mouet hāc qōnē. vtruz ꝯtingat ꝙ ꝑ augmētū genereť magnitudo ⁊ corpus ex eo ꝙ est in potētia ad magnitudinē ⁊ corporeitatez: ita. s. ꝙ sit actu incorporeū: ⁊ sine magnitudine vel non: ⁊ subdiuidit pͥmū mēbrum qōnis: dupl'r enim pōt dici ꝙ aliqua mā actu existens sit sine corporeitate ⁊ magnitudine: vn̄ rōnabil'r q̄ritur si talis materia sit subiectū augmenti: qual'r ex ea augmentatio fiat: vtruz. s. ipa materia sine corporeitate ⁊ magnitudine existēs sit ꝭm seipsaz separata existēs: aut ita ꝙ sit in aliquo corpore: nō tn̄ pars eius: nam si esset pars eius esset subiectum corporeitati ⁊ magnitudini ipsius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut ipossibile vtrūqz. Separata. n. ens: aut nullum possidebit locū vt punctus aliquis: aut vacuū erit: ⁊ corpus nō sensatuz. Horum autē hoc quidē nō cōtingit. hoc aūt necesse in aliquo esse. Semper enim alicubi erit quod generať ex eo. Quapropter ⁊ illud aut scd̄m se: aut sedum accidens.

¶ Determinat questionē motā. ⁊ pͥmo rōne accepta ex parte materie vel subiecti. Scd̄o ratione accepta ex parte augmenti. ibi (Amplius aūt talis) Circa pͥmū duo facit. pͥmo determinat questionē predictaz ratione sumpta ex parte materie. ꝭm ꝙ ab ipso considerať. secūdo ꝭm ꝙ considerať a platonicis. ibi. (Sed neq̄ pūctos) Circa pͥmum duo facit: pͥmo excludit pͥmuz mēbrū pͥme diuisionis. s. ꝙ materia sine magnitudine existens sit in aliquo corpore. ibi. (Sed si in aliquo existat) Secūdo concludit propositum ibi (Melius ergo) Dicit ergo pͥmo ꝙ vtrūq̄ mēbruz secūde diuisionis est impossibile. ⁊ pͥmo hoc ostēdit quātuz ad hoc ꝙ impossibile est materiam sine magnitudine existētem per se separatā existere: quia si sit separata: oportet alterum duoꝝ esse: quoꝝ vnum est: ꝙ nulluz possideat locū sicut punctus: cuius non est locus: eo ꝙ omnis locus dimēsionem habet aliquā: aut opz si materia sine quātitate existens occupet locū aliquē: ꝙ sit aliquis locus vacuus. Nā vacuū dicimus locū non repletū sensibili corpore: vel etiā oportet ꝙ sit quoddā corpus nō sensibile. Nā vacuū nihil aliud dicebāt: nisi corpus nō sensibile. Oportet enim dicere vacuū corpus ꝓpter dimēsionē spacij. Nō sensibile aūt ꝓpter vacuitatē: hoꝝ aūt duoꝝ alterū est ipossibile. s. ꝙ sit vacuū vel corpus nō sensibile. ¶ Sil'r impossibile est ꝙ materia separata existēs nullū possideat locū: materia eni est ex qua generanť corpora sensibilia: h̄ aūt ex quo corpora sensibilia gn̄ānť necesse est in aliquo loco esse: semꝑ eni videmus ꝙ id qd̄ gn̄ať ex eo ex quo gn̄ať est alicubi: idest in aliquo loco determinato. ¶ Ibidem aūt est qd̄ gn̄ať ex aliquo vbi fuit id ex quo gn̄ať. ergo oportet id ex quo gn̄atur aliqd ꝭm materiā esse alicubi vel per se vel ꝑ accn̄s: ꝑ se qdē ꝭm opinionē antiquoꝝ ph̄oꝝ ponētiuz mām corporum nāliuz esse aliqd̄ corpus actu: puta ignē aut aerē: aut aqua: per accn̄s aūt ꝭm opinionē platonis: ⁊ suā qui ponebat mām esse ens in potētia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sz si in aliquo existit si quidē, separatū ita vt nullius scd̄z se: aut scd̄z accidēs aliqd sit, cōtingunt multa impossibilia. Dico aūt. V. g. si gn̄abiť aer ex aqua nō aq̄ erit trāsmutata. Sed propterea ꝙ vt in vase aqua iest mā eius cuius est. Infinitas. n. nihil ꝓhibet materias esse. Quapropter ⁊ gn̄ari actu. ¶ Amplius neqz sic videtur gn̄ari aer ex aqua vt exiēs a manēte. 28

¶ Excludit scd̄z mēbꝝ ostēdēs ꝙ materia separata a magnitudine non sit in aliquo: ⁊ primo proponit qd̄ intendit ⁊ dicit ꝙ si mā sine magnitudine exn̄s ita sit in aliquo corpore separata a substātia eiꝰ ꝙ nō sit aliqd eius ꝑ se vel ꝑ accn̄s: cōtingit multa impossibilia: ⁊ manifestat hunc modum ponēdi: puta si ponamus ꝙ qn̄ gn̄ať aer ex aq̄: nō fiat hoc ꝑ trāsmutationē aque: ita. s. ꝙ mā aq amittat formam aq̄: ⁊ recipiat formā aeris: sed sicut si mā aeris essz in aqua sicut i vase. Scd̄o ibi. (Infinitas eni.) ponit rōnes deducentes ad incōueniēs. ¶ Quaꝝ pͥma est ꝙ si in aqua p̄ter mām est etiā mā aeris: pari rōne pōt etiā esse in aqua alia: ⁊ sic in infinitū p̄sertim: q̄z ex vno possint ifinita gn̄ari successiue: ⁊ ita seq̄reť ꝙ nihil ꝓhibeat eē ifinitas mās in aq̄: sed ex mā q̄libz pōt aliqd actu gn̄ari: ergo seq̄reť ꝙ ifinita possint actu gn̄ari ex vna ⁊ eadē aq̄: ita. s. ꝙ qcqd pōt generari in potētia sil' pōt gn̄ari actu. ¶ Secundā rōnē ponit ibi. (Amplius neq̄ sic) ⁊ dicit ꝙ nō videmus aliqd sic generari ex aliquo: puta aerē ex aqua sicut qd̄ exiz ex aliquo ꝑmanēte: puta cū vinū exit a dolio nō trāsmutato: videmꝰ eni ꝙ gn̄ať ex corrupto: sicut supra dictū est: opz aūt id qd̄ sensibile apparet accipere: vt principiū in sciētia naturali. ¶ Deinde cum dicit. 29

¶ Melius ergo omnibus iseparatam facere materiam eē: vt entem eandē ⁊ vnam numero: ratione aūt non vnam.

¶ Cōcludit veritatē dicēs ꝙ melius est dicere ꝙ materia insit omnibus: ꝙ nō separeť ab eis tanq̄ nihil eoꝝ existēs Sed ꝙ vna ⁊ eadē numero sit materia omniuz ⁊ differat solū ratione: sicut supra dictū est: ⁊ ꝭz hoc nō erit separata a magnitudie: sed i vnoquoq̄ actu magnitudini subiecta.

¶ Sz neqz pūcta ponēdum: neqz lineas corporis materiā ꝓpter easdē causas.

¶ Supra ph̄s ostēdit ꝙ non est possibile subiectū augmēti esse id qd̄ nullā habet quātitatē actu: sed in potētia tātū sicut est materia: ⁊ quia quidā posuerūt materiā corporū esse qd mathematicum: ideo ph̄s hic ostēdit ꝙ nihil qd̄ caret magnitudine potest esse subiectuz augmēti: caret autē quantitate in genere mathematicoꝝ punctus quidē simpliciter: linea v̊o ꝭm dimēsionem latitudinis ⁊ profunditatis. Supꝑficies aūt ꝭm dimēsionē profunditatis: corpus autē habz magnitudinē: ꝭz omnē dimēsionē: vnde est ꝑfecta magnitudo. vt diciť in pͥmo de celo. Ostēdit ergo ꝙ nihil talium: qd̄ quocūq̄ modo caret magnitudine pōt poni mā que sit subiectū augmēti tripl'r. pͥmo qdē ꝓpter rōnes p̄missas. vn̄ dicit ꝙ neq̄ ponēdum est pūcta que carēt oīo magnitudine eē corporis māz: que. s. sint subiectū augmēti: neq̄ etiam lineas que ꝭm aliquid carent magnitudine: ⁊ hoc ꝓpter easdē causas idest ꝓpter rōnes supius assigna

tas:q̃a necesse est pũcta:ꝛ lineas sepatĩ p se existere:aut ĩ aliquo corpore esse:ꝛ sic sequerẽtur eadez que superius secuta sunt. ⁋ Deinde cum dicit.

⁋ Illud autem cuius hec vltima mã est:quare neq; vnquã:neq; sine passione possibile est eẽ neq; sine forma.

30. ⁋ Generatur quidem igitur simpliciter alteruz ex altero: quemadmodum: ꝛ in aliis determinatum est: ꝛ ab aliquo: aut actu ente:aut homogeneos:aut homoydeos. V.g. ignis ab igne:aut homo ab homine:aut ab actu:duruz enim a nõ duro generatᷓ.

⁋ Improbat hoc per ipsaz positionẽ platonicoꝝ qui ponebant ꝙ mathematica erãt subiecta corpoꝝ naturalium:ꝛ quia pũcta linee sunt termini dimẽsionuz:sicut forma est terminus materie:ponebãt ꝙ id qđ per huiusmodi terminatur esset materia corporũ:ipsi aũt termini magis se hñt in ratione forme:ꝛ hoc est qđ dicit:ꝙ id.s.dimensio vel magnitudo:cuius hoc.s.pũcta linee sunt vltima:erat materia ꝙ platonicos. Scđo ibi.(Quare neq;).ostẽdit cõseqnter ꝙ nihil hoꝝ potest esse materia corpoꝝ:q̃a.s.ꝫm eos mathematica sunt separata a formis naturalibus ꝛ passionibus sensibilibus:sicut ꝫm intellectũ:ꝛ ita ꝛ ꝫm esse:sed materia nõ potest separi a formis naturalibus ꝛ passionibus sensibilibus.ergo impossibile est aliqđ mathematicoꝝ eẽ materia corporum naturaliũm. Primo ergo ꝓponit medium sue rationis dicẽs:quia materia neq; possibile est eẽ sine passibili q̃litate:neq; sine forma vel morphea:qđ idẽ est:sine q̃bus tamẽ ꝫm platonicos sunt mathematica.secũdo ibi.(Generatᷓ quidem)ꝓbat ꝙ supposuerat:ꝛ pmo qđ materia non possit esse sine forma.Scđo ꝙ non possit esse sine passione.ibi.(Quõ aũt est)dicit ergo ꝙ sicut in alio libro determinatuz est:puta in pmo physi.simpliciter generatur alterum ex altero:fit enim vnũquodq; ex subiecto qđ est materia:oportet etiã ꝙ id qđ generatur ab aliquo agente:enim actu aut homogenos:idest saltem qđ sit vnius generis:aut homiydeos:idest ꝙ sit vnius forme vl' speciei:ꝛ exẽplificat ꝙ ignis generatᷓ ab igne:sicut ab agente vnius speciei:sicut homo generatur ab homie:aut opz ꝙ saltẽ ab aliquo actu existẽte:siue ab actione alicuius actu existẽtis aliqđ generetur:etiã si generãs simile sit non generato in genere seu specie:sicut durum generatur a non duro.puta cum lac induratᷓ per ignem.Contingit autem ꝙ aliquod factũ nõ assimilatur in forma agẽti:vno quidẽ modo:quia illud factum non pmo:ꝛ per se respondet faciẽti:sed per accidẽs:que per posterius:per accidẽs quidez sicut musicus sanat non inquãtuz musicus:sed inquãtuz est medicus:sanitatis autẽ similitudo nõ est in musico inquãtum musicus:sed inquãtum est medicus:qui per formam sanitatis:quã habet in anima:facit sanitatẽ in corpore:per posterius autẽ sicut cum qualitas effecta est effectus consequens aliquã pmarũ qualitatũ:sicut sanitas causatᷓ ex aliqua medicina calida per calorẽ quem facit in corpore: quãuis in ipsa medicina nõ sit forma sanitatis. ⁋ Secundo per hoc ꝙ agens agit instrumẽtaliter:instrumẽtũ eniz non agit virtute ꝓprie forme:sed inquãtum mouet a pncipali agente:qđ per suam formã agit:vnde effectus assimilatur in forma:non quidẽ instrumẽto:sed pncipali agenti sicut domus que fit in materia domui que est in mẽte edificantis:nõ autẽ securi aut asie. ⁋ Et homo generatus assimilatur ĩ specie pr̃i gñanti:nõ aũt semini. ⁋ Tertio quãdo materia patiẽtis nõ est ꝓportionata ad recipiẽdum formam agẽtis ꝓpter illi⁹ excellẽtiã:sed recipit aliquid minus sicut in animalibus que gñantur sine semine ex virtute solis. ⁋ Et inde est etiam ꝙ effectus nõ assimilatᷓ in specie agenti remoto:sed ꝓpinquo vt homo homini:non autẽ soli:q̃uis homo generet hominem:ꝛ sol vt dicitᷓ in secũdo physi.sicut autẽ vnũquodq; ab agẽte generatᷓ aliqualiter simili ꝫm formã:ita corrũpitur aliqđ a cõtrario. ⁋ Et generatur aliquid ex corrupto vt supra dictuz est necesse est materiã ex qua aliqđ generatur:ꝛ in quã aliqđ corrumpitur semper habere aliquam formaz:per quaz assimiletᷓ vel ꝯtrarietᷓ generãti vel corrũpenti. ⁋ Deide cũ dicit.

T.c. 71.

⁋ Quoniam autez est materia ꝛ substantie corporee ꝛ corporis talis. Corpus enim commune nullum:eadem passionis ꝛ magnitudinis ẽ. 31.

⁋ Ratione quidem separata:loco autem non separata:nisi ꝛ passiones separabiles.

⁋ Manifestum autem est ex quesitis:quoniã non est augmentatio trãsmutatio ex potentia magnitudine:actu autem nullã habentem magnitudinem. Sepatum enim esset quod commune:hoc autem quoniã impossibile:dictũ est in aliis prius.

⁋ Ostendit ꝙ materia non sit sine passione non enim materia est nisi substãtie corporee:substantie eniz ĩcorporee ĩmateriales sunt:vnde sequitur ꝙ omnis materia sit talis corporis:nõ enim potest esse aliquod corpus cõmune qđ nõ sit determinatuz ad aliquam speciez:ꝛ ad aliquod indiuiduuz. ⁋ Omne autez tale corpus necesse est habere aliquaz passionez vel cõsequẽtez formã specificaz qualis est propria passio vel qualitercũq; aliter adueniẽtem: sicut sunt accidentia idiuidualia.ergo necesse est ꝙ eadez materia que est subiectuz magnitudinis:sit etiaz subiectũ passionis:ita quidem qđ materia que est subiectuz magnitudinis sit ratione separata a passiõe:sicut est alia ratio hominis:ꝛ albi:loco autem idest substantia non separantur nisi quis dicat ꝙ passiones sunt separabiles a substantiis qđ est impossibile:ꝛ quia philosophus videbatᷓ digressionez quãdaz a proposito fecisse:colligit propositũ ex omnibus premissis dicẽs manifestum esse ex omnibus que inquisita sunt ꝙ augmẽtũ nõ est trãsmutatio ex aliquo qđ sit in potẽtia ad magnitudinẽ:ita ꝙ actu nullam magnitudinem habeat.sequeretur enim ꝙ cõmune subiectum s.materia pma esset sepatũ p se existẽs absq; omni forma: qđ ꝛ nũc ostẽsuz ẽ eẽ ĩpossibile:ꝛ etiã pus in alys libris:puta ĩ primo physi. ⁋ Deide cum dicit.

⁋ Amplius autem talis transmutatio non augmentationis propria:sed generationis. Augmentatio enim est existentis magnitudinis additamentum. Diminutio autem minoramentum. Ideo oportet habere aliquam magnitudinem quod augetur. ⁋ Quapropter non est sine magnitudine materia. Oportet autez etiã ꝛ augmentationez esse in actu magnitudinis. Generatio enim vtiq; erit magis corporis nõ augmentatio.

⁋ Ostẽdit ꝓpositũ rõne sumpta ex pte augmẽti:ꝛ dicit ꝙ talis trãsmutatio que.s.fieret ex eo qđ solum esset in potẽtia ad magnitudinem nõ proprie ꝑtineret ad augmẽtum: sed magis ad generationẽ:quia de ratione augmẽti est ꝙ fiat additio ad preexistentem magnitudinẽ. Dicitur eniz

aliqd augeri ex eo qȯ fit malus: quod nō esset nisi aliquid prius esset magnum. Et per oppositū de ratione diminutionis est ꝙ fiat quedam minoratio magnitudinis preexistentis. vnde patet ꝙ oportet id quod augetur habere aliquam magnitudinem: ⁊ sic oportet quod augmentatio fiat: non quidem ꝙ materia que erat sine magnitudine in actu pueniat ad hoc ꝙ habeat magnitudinē in actu: hoc enim nō esset augmētatio corporis: sed generatio: cuius rationis est ꝙ fiat aliquid i actu quod prius fuit in potentia

32. Uscipiendū vtiqȝ magis: quasi tangentes questionem a principio: qualis alicuius entis augmentari ⁊ diminui causas querimus. Uidetur vtiqȝ eius quod augetur quecūqȝ pars aucta esse similiter aūt in diminutione minor esse generata ¶ Amplius aūt adueniēte aliquo augmētari: ⁊ recedente diminui.

¶ Postqȝ phs determinauit de augmēto ex parte eius ꝙ augeť: hic ingrit de eo quo aliqd augeť: ⁊ pmo pponit de quo est intētio: ⁊ dicit ꝙ cum de ratione augmēti sit ꝙ additamentum magnitudinis: hoc magis videť esse suscipiēdum ad presentē considerationē: sicut difficilius quasi aliquod pncipiū questionis faciētes: quale sit id quo aliquid augetur vel diminuiť. vt sic augmēti ⁊ diminutionis causas cōueniētes inquiramus. Scdo ibi. (Uideť vtiqȝ ei⁹.) exequiť ppositum. Et pmo ponit diuisionē intentam pncipaliter. scdo iterponit aliā questionē ibi. (Queret aūt aliquis) tertio soluit questionē pncipalē. ibi. (Qm̄ autē quesitum est). Circa pmū tria facit. pmo pponit duas suppōnes. Scdo mouet dubitationē. ibi. (Nece aūt augeri.) 3° excludit quādā obuiationē ibi. (Sed neqȝ si ꝯtigit.) pma ergo suppō quā pmo pponit est hec. s. ꝙ eius qȯ augeť q̄lȝ pars videť esse augmētata. Et silr de diminutione q̄libet pars eius qȯ diminuiť videť esse facta minor: cui⁹ ratio ap-
T.c. pmi. paret ex eo qȯ diciť in 5° phy. illȯ. n. cuius aliq̄ pars mouet diciť moueri ẜm partē: ⁊ nō simplr: sicut homo diciť vulnerari: cui⁹ manus vulnerata est: ad hoc ergo ꝙ aliqd per se ⁊ simplr moueať regriť ꝙ quelibȝ pars eius moueať. Qȯ quidē etiā in augmēto: ⁊ oibus alys motibus obseruari oȝ scda suppō est ꝙ omne qȯ augeť augmētať aliquo adueniēte extriseco: ⁊ silr diminuiť aliqd aliquo recedēte. ¶ Cui⁹ rō est: qȝ oȝ aliqd in actu reduci per id qȯ est actu: vñ ẜm hȝ id qȯ est i potētia ad maiorē q̄titatē reduciť i actu illius q̄titatis p aliqd qȯ hȝ actu quantitatem illā: ⁊ hoc est qȯ adycitur ei qȯ augetur. ¶ Deide cum dicit.

¶ Necesse aūt augmentari: aut incorporeo: aut corporeo. Siquidē igitur icorporeo erit separatum quod cōmune. Impossibile aūt materiā a magnitudine esse separabilem queadmodum dictū est prius. Si aūt corporeo duo in eodē loco corpora erūt: ⁊ qȯ augeť: ⁊ quod auget. Est autē ⁊ hoc impossibile.

¶ Proponit diuisionē que seqť ex duab⁹ pmissis diuisionibus. Si eni ei⁹ qȯ augeť: oȝ q̄lȝ ptē augeri: ⁊ omne augmētū fit p alicui⁹ additionē ꝯñs ē ꝙ cuilȝ parti ei⁹ qȯ augeť oporteat aliqd addi. nece est ergo ꝙ id qȯ additur: quo dr̄ aliqd augeri: aut esse incorporeū: aut corporeū separatum ab omni q̄titate corpali. Sȝ sic̄ supra ostēsum est: ipole est ꝙ mā sepata sit a magnitudie: vñ pȝ ꝙ id quo aliqd augeť nō pōt esse icorporeū. ¶ Et iter si eēt incorporeū nō esset q̄tū i actu: vñ sui appōne nō faceret maius ẜȝ q̄titatē. Si aūt dicať id quo addito aliqd augeť eē corporeū seqretur duo corpa silr esse i eodē loco. s. corp⁹ qȯ augeť: ⁊ corp⁹ additū auget: nō eni pōt dici qȯ collocet seorsū corp⁹ qȯ augetur: ⁊ corp⁹ qȯ auget: qȝ oȝ additamētū fieri cuilȝ parti ei⁹ qȯ augeť qȯ ex supradictis suppōnib⁹ sequiť: ⁊ hoc ēt est impossibile. s. ꝙ duo corpa sint simr in eodem loco. ¶ Et sic sequitur inconueniens ad vtrāqȝ partem questionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed nec sic contingit fieri ac generari dicere augmentationē ⁊ diminutionē: vt quādo ex aqua aer: ⁊ sic enim maior tumor generatus est. 33
¶ Non autem augmentatio hec: sed generatio quidem eius in quod transmutatur erit: corruptio aūt contrarij: augmētatio autē neutrius. Sed aut nullius: aut si aliquod cōmune amborum existit: eius qȯ generatur: ⁊ eius quod corrumpitur. U. g. si corpus. Aqua autē non aucta est: neqȝ aer. Hoc quidē deperijt: hoc aūt generatum est. Corpus autem est si quidē id adauctum est. Sed ⁊ hoc impossibile. Oportet autem saluare rationē ⁊ existentiam eius quod augetur ⁊ diminuitur. Hec autē tria sūt: quorū vnū est quācūqȝ partē maiorem esse eius quod augetur magnitudinis. U. g. si caro carnis. Et adueniente aliquo. Et tertiū vt saluetur quod augetur ⁊ maneat. Cum generať. quidē enim aliquid simpliciter ⁊ corrumpitur non manet idē. Quod autem augeť aut alterať: aut minuiť manet idem. Sed tamen quidem passio aut magnitudo non manet eadem. Si itaqȝ erit predicta augmentatio continget nullo adueniente neqȝ manente augeri: ⁊ nullo recedente diminui: ⁊ non manere quod augeť sed oportet hoc saluare: subiecta enim est augmentatio talis.

¶ Excludit quādā obiectionē: posset. n. aliqs dicere ꝙ augmētum fit nullo alio apposito: sicut qñ ex aqua generať aer: videť esse quodā augmentū: qȝ fit maior q̄titas: sed p hūc modū nō ꝯtigit fieri augmētū seu diminutio: talis. n. trāsmutatio nō est augmētū: sed est gnātio ei⁹ i qȯ trāsmutatur. s. aeris ⁊ corruptio eius qȯ transmutatur aque contrarietate calidi ⁊ frigidi. ¶ Non autē pōt dici augmētatio: neqȝ aeris: neqȝ aq̄: sȝ nec nullius ē augmētatio vl erit augmētatio illi⁹ qȯ est cōe vtiqȝ: si tñ aliqd sit tale: sic̄ corpus videť eē aeri ⁊ aq̄: vt dicať ꝙ aq̄ nō est augmētata: neqȝ aer: qȝ aqua corrupta est: ⁊ aer generatus: sed corpus est qȯ augetur: si aliqd ibi augmētatū est: sed hoc est impossibile. oportet enim ad hoc ꝙ aliquid dicatur augeri ꝙ saluentur ea que sunt de ratione eius qȯ augetur ⁊ diminuitur: que quidem sunt tria: quorū primum est: ⁊ supra positum est. s. ꝙ quelibet pars magnitudinis que augetur fiat maior: puta si caro augetur ꝙ quelibet pars carnis sit maior. scdȝ etiā supra positum est. s. ꝙ aliquo veniente aliqd augetur. tertiū autē est: ꝙ. s. nūc ponitur de nouo. vt. s. id qȯ augeť ꝯseruеť ⁊ pmaneat in suo esse. Quia. n. gnātio ⁊ corruptio sunt trāsmutatōes circa subā: cū simplr aliqd generať vel corrūpiť non permanet eius substantia: puta circa qualitatē: aut q̄titatē: ⁊ ideo cū aliqd alterať seu au-

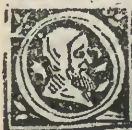
getur vel diminuitur manet idem numero ẜm substãtiã.
Sed tñ qdẽ.s.in alteratione nõ manet eadem passio:sed i
augmẽto ⁊ diminutione non manet eadẽ magnitudo:sed
fit maior vel minor.si ergo pdicta trãsmutatio qua ex aq̃
fit aer esset augmẽtatio:sequerent̃ duo cõtraria predictis
positionibus.Quoꝝ vnum est ꝙ aliquid augeretur nul-
lo alio adueniẽte ⁊ diminueret̃ nihilo recedẽte.Aliud aũt
est id qd̃ auget̃ non maneret:neq; aqua:neq; corpus qd̃ vi-
det̃ esse cõe manet idez numero:vnde etiã signãter supra
dixit:si aliqd est cõe:qr.s.nihil actu ens idem numero exi-
stens:ẜm substãtiã est cõe ei qd̃ corrũpit̃ ⁊ generat̃.℄ Oz
aũt pdictas põnes saluare in oĩ eo qd̃ auget̃:hoc enim sup
ponit̃ quasi in pncipiũ qd̃ augmẽtatio sit talis transmuta-
tio qualis supradicta est.℄ Sed videtur nihil prohibere
aliquid augeri nullo adueniẽte:pbat enim phs in quarto
T.c. physi.ꝙ sicut aliqd fit albius nõ sup addito alio albo:sed
84. per intẽsionẽ albedinis pexistentis inquãtum.s.subiectũ
reducit̃ i actu pfectioris albedĩs:ita etiã põt fieri aliquid
maius absq; additione alicuius corporis magnitudinẽ ha
bentis per hoc qd̃ materia que pus erat sub paruis dimen
sionibus:postea sit facta sub maioribus.Naz idez est sub-
iectũ magnitudini ⁊ paruitati:sicut ⁊ albi ⁊ nigri:⁊ hoc ma
nifeste apparet in rarefactione.Rarefactio autez contin-
git nõ solum trãsmutata specie:puta cum ex aqua genera-
tur aer:de quo hic loquit̃ Aristo.sed etiaz eadẽ specie ma-
nente:sicut si aer rarefiat vel cõdẽset̃.℄ Dicẽdũ est autẽ
ꝙ talis trãsmutatio nõ põt pprie dici augmẽtum:sed alte
ratio:fit.n.ẜm trãsmutationẽ passibiliuz qualitatũ.s.rari ⁊
dẽsi.℄ Uariatio aũt qualitatis aut quãtitatis se habz ex
ꝯsequẽti.Sicut ex motu qui ẽ ẜm locuz variat̃ motus:ẜm
dextrũ vel sinistrũ:nõ tñ dicit̃ motus ẜm situz:qr variatio
situs ꝯñter se habet ad variationẽ loci.℄ Deide cũ dicit.

34. ℄ Queret aũt aliquis:⁊ quid est quod auget̃:
vtruz cui apponitur aliqd:aut quod apponi-
tur.V.G.si crus qd̃ auget̃ hoc fit maius:qd̃
aũt auget cibus.Quare igitur non ambo au-
cta sunt?Maius eniz quod apponitur ⁊ cui.
Quẽadmoduz ⁊ quãdo miscens vinuz aqua:
similiter.n.plus vtrũq;.

℄ Mouet aũt aliã questionez.⁊ pmo pponit eam.scdo sol
uit eam ibi(Aut qm̃ hꝰ)Dicit ergo pmo ꝙ cum augmen
tuz fiat aliquo supaddito remanet questio qd̃ est id quod
auget̃:vtrum.s.id cui apponit̃:nõ aũt ꝙ apponit̃:vel potiꝰ
augetur vtrũq;.verbi gratia.cruri alicuius aĩalis apponit̃
aliqd.s.cibus:vtrum ergo crus augetur ⁊ fit maius.Cibus
aũt qui apponit̃ vel additur non auget̃:sed auget:qr ergo
ambo nõ augmẽtata sunt:vtrũq;.n.nõ fit maius:sed id qd̃
apponitur nõ:⁊ id cui apponit̃ sic:⁊ sicut qñ vinum miscet̃
aque videt̃ vtrũq; augeri:quia vtrũq; fit maius eodẽ mõ.
℄ Deinde cum dicit.

℄ Aut quoniã quidez huiusmodi substãtia ma
net:huiusmodi autẽ non.V.g.cibi.Quoniaz
dominans dicitur in mixtione:vt quoniam
vinum:facit eniz vini opus:sed non aque vni-
uersa mixtura.Similiter ⁊ in alteratione:quo
niã si manet caro ens:⁊ qd̃ aliqd est.Passio
autez aliqua existit eorũ que ẜz se accidẽtiũ:que
prius passio nõ existebat:alteratum est hoc.
℄ Quo modo autem alteratũ est:hoc quãdoq;
quidẽ nihil passuz:neq; alterata est substãtia:
quãdoq; aũt ⁊ illud.Sed alterans est pricipiũ
motus in eo qd̃ augmẽtatur ⁊ alteratur:in his
enim mouẽs:quoniam ⁊ ingrediẽs generatur
vtiq; magis:⁊ accipiens illud corpus.V.g.si
igrediẽs fiat vtiq; species oportet corruptum
esse hoc patiens ⁊ mouens non in hoc.

℄ Soluit questionẽ per id qd̃ supra positũ est.s.ꝙ oportet
id qd̃ auget̃ manere ẜm substãtiã.℄ Ideo ergo vinuz di-
cit̃ augeri ⁊ nõ aliud:qm̃ hꝰ quidem.s.cui addit̃:puta crus
manet substãtia:hꝰ aũt.s.qd̃ addit̃ puta cibus.Cõuertitur
enĩ in subaz eiꝰ qd̃ nutrit̃ ⁊ auget̃:⁊ qr in obiectione fiebat
mẽtio de mixtione:ostẽdit etiã i mixtione simile esse.Naz
id cuius substãtia manet dicit̃ esse dans in mixtione:sicut
dicitur esse vinũ:quãdo parꝫ de aqua admiscet̃ multo vi-
no:⁊ hoc apparet ex ppria opatione que est euidẽs signuz
speciei:tota.n.mixtura facit operationẽ vini.s.calefacien-
do ⁊ ꝯfortãdo:non aũt facit opus aque:⁊ simile est de alte-
ratione:quia si pmanet caro:⁊ qd̃ qd est:idest quiditas seu
species eius aliqua autem passio de numero per se accidẽ-
tium adueniat que pus non erat id qd̃ pmanet dicit̃ alte-
ratum:⁊ simil'r opz id qd̃ auget̃ pmanere:id autẽ quo ali-
quid alterat̃.s.alterãs:qñq; in nullo trãsmutatuz est:neq;
ẜm passionem:neq; ẜm substãtias:sicut ꝯtingit in his que
agũt:⁊ nõ patiũtur:sicut corpora celestia:qñq; vo ⁊ ipsum
alterans patit̃ ⁊ transmutat̃:sicut in corporibus iferioribꝰ
que agũt:⁊ patiuntur adinuicem:vt infra patebit.Sed in
motu augmẽti virtus alterãs:⁊ que est pncipiuz motus se
habz ex parte augmẽti:qd̃ tamẽ ita alterat:ꝙ etiã alterat̃
in his enĩ que augent̃ est pncipiũ motus augmẽti.s.ad alte
randum ⁊ cõuertẽdum cibum qui addit̃:quia si hoc nõ es-
set cibus igrediẽs corpus:⁊ sic magis generaret̃ acciperet
ad suam naturã:id corpus cum ingrederet̃:puta cum spũs
idest vẽtus seu aer ingredit̃ vẽtrem:⁊ facit eum maiorem
vel spũs.i.aĩa ingredit̃ corpus:⁊ conformat ipsum sibi:sed
non est ita:quinimo cibus ingrediẽs corpus patiẽdo a cor-
pore animalis corrumpitur conuersum in corpus anima-
lis:⁊ principium mutationis non est in hoc qd̃ additur:sed
in eo cui additur.

Uoniam autẽ de his quesitũ est suffi 3
cienter opz questionis tentare solu-
tionem inuenire.Saluãtes manere
id quod augetur ⁊ adueniente aliquo
augeri:recedente autem diminui:adhuc autez
quodcũq; signum sensatum:aut maius:aut mi
nus generatum est:⁊ non vacuum esse corpus
neq; due magnitudines in eodem loco:neq; i
corporeo augeri.

℄ Postq̃ phs mouit dubitationẽ de eo quo aliqd auget̃:⁊
soluit dubitationem interpositam.hic accedit ad soluen-
dum dubitationem pncipalem:⁊ pmo soluit dubitationẽ.
secũdo ostẽdit dubitatione remota quomodo fiat augmẽ
tum.ibi.(Maius autem totuz).circa pmuz duo facit.pri
mo ostendit qualis debeat esse solutio.Secũdo ponit solu
tionem.ibi.(Suscipiẽdum).Oportet autẽ ꝙ vera solu-
tio includat omnia que sunt de rõne rei:⁊ omnia impossi-
bilia excludat:⁊ ideo pmo ostendit quomodo intẽdit sal-
uare omnia que sunt de ratiõe augmẽti:⁊ dicit ꝙ quia suf-
ficienter quesituz est de predictis.oportet tentare:idest ad
hoc conatum apponere:vt inueniatur talis solutio que-
stionis:qua soluantur tria que supradicta sunt de ratione
augmenti:quorum primum est qd̃ id quod augetur per-

maneat. Secūdū est q augmētū fiat adueniēte aliquo: et diminutio aliquo recedente. Tertiū ē q qolibz signū sen satū.i.quelibet pars sensibilis eius qd augetur fiat maior in augmēto aut minor in diminutiōe. Scdo ostendit quo modo itendit tria ipossibilia vitare. primo qdem vt nō ponamus corpus qd augef esse vacuū. 2° vt nō ponam⁹ duas magnitudines vel duo corpora esse simul. 3° vt nō ponam⁹ augmētū fieri per additionē alicui⁹ in corpei vr.n. suppositis predictis suppositionib⁹ alter hor icōueniētiū ex necessitate sequi. si eni augef: quelibet pars eius qd augef: et nihil augetur nisi adueniente aliquo: op3 q cuilibet parti eius qd augetur aliquid adueniat. si ergo id qd aduenit nō est incorporeū op3 duo corpora esse sil' nisi ponat corp⁹ qd augef esse vacuū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Suscipiendū igitur causam determinantes prius vnumquodq. quoniam anomiomera augeatur cū omiomera augentur: cōponitur eni ex his vnūquodq. ¶ Deinde quidem caro et os et vnaqueq talium partium est duplex. Quemadmodum et aliorum in materia speciem habentium. Etenim materia dicitur et species caro aut os.

¶ Soluit dubitationē et prio pmittit quedā necessaria ad questionis solutionē. scdo ponit solutionē ibi. (Qualēcūq ergo partē.) Circa primū pponit duo. circa quor primum dicit q op3 suscipere causā: p quā et predicta soluant et icōueniētia vitenf: ita tn̄ q determinemus quedā pri⁹. Quorum vnū est q omiomera. idest mēbra dissimiliū partiū. puta manus aut pes et similia: augenf per hoc q partes augentur: quas omiomera vocat sicut sunt caro et os et hō. Et hui⁹ rōnem assignat q2 vnūqdq mēbrū dissimiliū partiū augetur ex his que sunt similiū: sicut man⁹ ex carne et osse et neruo: et ideo oz qd per augmētū partiū augeaf totū. Secundo ponit q caro et os et vnaqueq talium partium q̄ primū dicaf augeri est duplex. sicut cōtingit in omnib⁹ q̄ habent speciem in materia. Na3 caro vel os potest dici vl' vt materia carnis vel vt species carnis. Hoc quidā itellexerunt sic q aliqua caro signata ess3: que est secūdū materiā: et alia que est scdz spēm. dicūt enim q caro vel os vel qcqd est hō dicitur esse fz speciem: ex eo q' ē generatū ex' primo humido seminali: in quo primo fuit virtus spēi. caro autē secūdū materiā dicitur ex eo q generaf ex humido nutrimentali: qd quidem aduenit primo humido substātiali sicut materia quedam eius prout primū humidum extēditur per alia mēbra: admixto sibi secūdo humido ad hoc vt compleatur quātitas rei viuētis et oīum partiū eius: et hec fuit opinio Alexādri. vt dicit Auic. in expositione huius loci quem plures postmodum secuti sunt: sed hoc nō potest stare cum verbis Ar. que hic dicuntur. dicit enim q caro et os et vnaquaq talium est duplex. s. fm materiā et speciē: queadmodum et alior in materia speciē habentiū. Manifestum est aūt q speciem in materia habent non solum ista que generantur ex semine et que nutriuntur in quibus predictus intellectus posset aliqualiter sustineri: sed etiā corpora inanimata sicut sunt lapides aurum et argentum. vult ergo Ar. q in carne et osse dicitur species et materia sicut in lapide et auro: in quibus non humidum substantiale et nutrimentale. Et ideo dicendum est fm itentionē Ari. q eadem caro dicitur secūdū speciem prout in ea considerat id qd pertinet ad speciem carnis: et secūdū materiam: prout in ea cōsideratur id qd est materie: et eadē ratio ē de oib⁹ alijs cōpositis ex mā et forma. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Qualēcūq igitur partē augmentari. et adueniente aliquo fm quidem speciem est contingēs fm autem materiam nō est.

¶ Ponit solutionem. et primo ponit eam. secundo manifestat per exēplū ibi. (Op3 autem itelligere) Tertio cōcludit epilogādo sūmam solutionis ibi. (Quapropter est quidē) Dicit ergo prio q hoc qd supra dictū est: q quelibet pars augef: ei⁹ qd augef et q vnūqdq augeaf adueniēte aliquo ē verū si accipiatur pars scdm spēm. Nam cuilibet parti fm spēm cōsiderate additur aliquid tanq̄ pmanenti: et ita quelibet pars scdm spēm considerata augetur nō aūt cuilibet parti scdz materiā cōsiderate fit additio: sed nō qlibet pars fm mā3 cōsiderata augef. dictū enim ē q id qd augetur op3 pmanere. nō aūt pmanet quelibet pars scd3 mām cōsiderata: sed solū scdm spēm. ¶ Deide cū dicit.

¶ Op3 aūt intelligere quemadmodū si aliquis mensurabit eadem mensura aquam. Semper eni3 aliud et aliud quod generatur. sic vtiq augmentatur materia carnis: sed non partium cuicq aliquid aggeneratur. Sed hoc quidem defluit: hoc autem aduenit. Forme autem et cuicq speciei particule. 36.

¶ Manifestat solutionē ppositā p exēpla: et primo ponit manifestationē. scdo ostēdit in qb⁹ partibus dicta solutio fit magis manifesta ibi (In omiomeris.) Dicit ergo pmo. q op3 itelligere qd dictū est de carne scdm spēm et secūdū materiā si quis mensuret aquā eadē mēsura: ita tamē q semp sit alia et alia aqua. puta si ex vase pleno aq̄. guttati aqua effluat et guttatī semp ifundaf. erit.n. semp idē q̄tū ad mēsurā aq: nō tn̄ quo ad mām aq. sic aūt operaf spēs ad mām sicut mēsura ad mēsuratum: eo q forma ē finis māe vt dr in 2° physic. sic.n. op3 itelligere q spēs carnis pmaneat eadē tanq̄ mēsura qdā: nō tn̄ semp pmaneat eadem mā i qua talis spēs suscipif. Est et sil'e de fluuio q semp manet idē q̄tū ad spē3 fluuij: mālis tn̄ aq̄ semp est alia et alia. simile ē etiā i igne: cui⁹ spēs et figura semp manet: sed ligna in qbus mālīter ignis ardet cōsumunf: et alia apponuntur idē et apparet in populo ciuitatis: q semp manet idē scdm id qd ē spēi: q̄uis hoīum ex qb⁹ cōstituif populus: qdā moriātur: et qdā succedāt: et semp pmanet id qd ptinet ad spē3 carnis: licet mā in quā fundaf talis spēs paulatim cōsumatur p actionē caloris: et alia d nouo adueniat p nutrimētū. sic ergo qn̄ aliquod corp⁹ augef augmentaf quidem mā carnis: q2 plus generaf p nutrimētū q̄ perdaf p actionē caloris: et ita multiplicata mā vis augmētatiua q̄ pertinet ad spēm excedit pportionabiliter totā mām in maiorem quātitatē: nō tn̄ ita augmētatur materie carnis q cuilibz parti materie aliquid addatur: q2 neq quelibet pars materie manet: sed quedam defluit consumpta. s. per calorem et quedam aduenit: restituta. s. per nutrimentū: et ita nō oportet incorporea esse: neq esse corporea omnino simul: neq corpus qd augetur esse vacuum: quia nō plus fuit id qd restituitur per alimentum q̄ id qd fuit per calorem cōsumptum virtus eni3 caloris naturalis q̄ pertinet ad speciē restituit id qd aduenit in locum eius qd peryt. si autem fuerit plus qd ex alimento generatū est virtus naturalis extēdit id in maiorem quantitatem secundū aliquam dimensionem et ita occupat maiorem locū: sed q2 spēs semper manet necesse est dicere qd cuilibet parti forme vel speciei aliquid aduenit et quelibet augeatur. ¶ Neq propter hoc sequitur duo corpora esse in eodē loco quia forme et speciei nō debetur locus nisi ratione materie i qua fundatur que est proprie subiectum quantitatis dimensiue. si autem intelligatur caro fm speciem q̄ est generata ex humido sub-

stantiali. caro aūt scd̄m mām que est generata ex humido nutrimētali vt Alexāder posuit: videt̄ hoc vbū Ar.s. ꝙ caro secūdū mām defluit ⁊ adueniat: nō aūt caro scd̄m spēm magis eē dictā ꝓbabiliter q̄z ꝑm aliquā necessariā rōnem, cū nō necesse sit vtrūqz hūidū in vnā massaz adiūgi ad ꝑficiēdā q̄ntitatē toti⁹ cōpis: ⁊ oīnz priū ei⁹. nec p̄t ex nec̄itate ꝓbari ꝙ calor ita ꝯsumat vnū altero ꝑmanēte semp. Nō est aūt credibile ꝙ Ar. in tali re aliqd sine rōne necessaria dixiss3: vt Aueroys dic̄ i expōne hui⁹ loci. ¶ Deide cū dic̄.

37. ¶ In anomiomeris autem hoc magis manifestum. V.g. in manu quoniam ꝓportionaliter auctum est. materia enim alia ens a specie manifesta magis hic q̄z i carne ⁊ omiomeris. Iō ⁊ mortui magis vidētur esse caro ⁊ os: q̄z brachium ⁊ manus.

¶ Ostēdit in qb⁹ partib⁹ predicta solutio sit magis manifesta: ⁊ dicit ꝙ id qd̄ dictū est magis ē manifestū in omiomeris. idest mēbris dissimiliū partiū: puta manu: quā videm⁹ ꝓportionabiliter augeri: ꝓportiōabiliter autē auget̄ tota manus: ⁊ qlibet digitus: ⁊ etiā quilibet articulus. Et hoc iō q2 magis manifesta ē distinctio spēi ⁊ māe in h⁹ mēbris q̄z in carne ⁊ osse ⁊ alys mēbris silib⁹. quāto. n. sunt ꝓpinquora toti tāto plenius recipiūt ꝑfectionez forme: q̄ principaliter est actus toti⁹. vnde ⁊ opationes aīe magis manifeste sunt in dissimilib⁹ mēbris q̄z i ptib⁹ similib⁹. ⁊ iō lic3 post mortē ꝑ quātū separat̄ aīa a corpore nō solu3 remanet animal: s3
T.c.8 etiā nulla pars aīalis nisi eqiuoce vt dr̄ in 2° de aīa. tū vr̄ ꝙ magis post mortē aīalis remanet caro aut os q̄z manus aut brachium: in quib⁹ magis apparent operatiōes anime ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter est quidem sic quantūcūqz carnis auctum: est autem vt non. Secūdum speciem quidē enim quodcūqz aduenit. scd̄m materiam autē generatum est non.

¶ Concludit epilogādo sūmā solutiōis. s. ꝙ quodāmodo q̄libet ps carnis ē aucta. s. accipiēdo carnē s3 spēm ⁊ quodāmodo. nō. s. accipiēdo carne3: sed mām.

38. ¶ Maius autē totū generatum est adueniente aliquo: quod vocatur cibus: ⁊ contrarium trāsmutante in eādem speciem. V.g. si sicco adueniat humidū. Cum autem aduenerit transmutatur humidum ⁊ generatur siccum. Est quidem enim sicut simile a simili augmentatur: est autem vt a dissimili.

¶ Solutis dubitatiōib⁹ q̄ erāt circa augmētū h̄ pl̄s determinat modū augmēti. ⁊ p̄io determinat qual̄r fiat augmētum. scd̄o determiat qual̄r fiat diminutio ibi (h̄ aūt spē sine mā) circa primū duo facit. p̄io oñdit qual̄r se h3 id qd̄ aduenit ad id qd̄ auget̄. eo adueniēte. scd̄o ꝯparat augmentū alys opōnib⁹ aīe vegetabilis ibi (Queret aūt aliqs.) Dicit ergo p̄io ꝙ soluta questione de ptib⁹ eius qd̄ auget̄ vtrum quelibet ps augmētat̄ vel nō: manifestū ē qd̄ totū maius ē aliquo adueniēte. puta cibo. hoc. n. adueniēs in pⁱcipio est cōtrariū ei cui aduenit scd̄m aliquā cōtrarietatē passionu3 sed postea trāsmutat̄ in eadē spē: puta si sicco adueniat id qd̄ ē a pⁱcipio humidū: qd̄ cū aduenerit trāsmutat̄: ⁊ fit siccu3: ⁊ ita quodāmodo verū est dicere ꝙ sil̄e auget̄ sil̄i. quodāmodo aūt verum est dicere ꝙ aliqd auget̄ dissimili. na3 id qd̄ augetur a principio quidē est dissimile in fine aūt simile vt dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

Queret autem aliquis quale op3 eē ex quo augetur. Manifestu3 vtiqz: quoniam potētia ē illud. V.g. si caro potentia carne3: actu aūt aliud. Corrupto vtiqz hoc caro generatū est.

¶ Comparat augmentum alys opationib⁹ aīe vegetabilis cuius operatiōes sunt tres vt dicit̄ in 2° de aīa. s. generatio nutrimētū augmētū. p̄io ꝯparat augmētū generatōi. scd̄o nutrimēto ibi. (Quātū aūt vl̄e.) Circa primū duo facit. primo ostēdit silitudinē augmēti ⁊ generationis. scd̄o drīam ibi. (Nō igit̄ hoc ipm.) mouet igit̄ questionē circa primū q̄le oporteat eē id. i. cui⁹ forme ē id qd̄ auget̄. ⁊ ꝯcludit manifestum esse ex premissis ꝙ id quo aliquid auget̄ ē i potētia ad id qd̄ auget̄ puta si caro ē qd̄ auget̄ id quo auget̄ o3 esse in potētia carnē: q2 sicut supra dictu3 ē: id quo aliquid augetur est in principio dissimile: ⁊ in fine autē simile. ⁊ q2 nihil est i potētia ad vnu3: quin sit in actu aliquid aliud. o3 id quo augetur caro: qd̄ est i potētia ad carnē: eē actu aliqd aliud q̄z carnē: puta panis: ꝙ autē est actu aliquid: nō fit aliud nisi ꝑ prioris ⁊ sequētis generationē, corruptionē. oportet igitur augmētum fieri: corrupto eo ꝙ pri⁹ erat actu. puta pane: genito eo qd̄ augetur. puta carne. ¶ Et sic manifestum est ꝙ augmēto ꝯcurrit generatio aliqualiter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non igit̄ hoc ipm ꝑm se. Gnātio aūt esset nō augmētatio: sed qd̄ augetur hoc. ¶ Quod igitur ⁊ ab hoc est patiens auctum est: aut mixtū: quēadmodum si quis vino superfundat aquā: hoc autem potest vinum facere qd̄ mixtu3 est: quemadmodum ignis facit vstum tangēs vrēda. Ita in eo qd̄ augetur: ⁊ est actu caro quod inest augmentatiuum: adueniente potentia carne facit actu carnem. ¶ Igitur simul ente: si. n. seorsu3 generatio est. Est eni3 ita ignē facere ad existentē adiungētes ligna: sed sic quidē est augmentatio. Quando aute3 ipsa ligna per se icenduntur generatio est.

¶ Ostendit differentiam augmēti generationis dicens ꝙ in augmento fit quedam generatio carnis cum aliud sit augmētatio a generatione: sequitur ꝙ nō generetur scd̄m se ipsam idest separatim quādo aliquid generatur: quia sic nō esset augmētū: sed generatio: s3 oportet generari carnē in carnē que auget̄. sic igitur ꝓpter id qd̄ caro in eo qd̄ augetur est patiens: in eo. s. qd̄ trāsmutatur in similitudinem eius qd̄ augetur: ⁊ ab hoc. s. passo ⁊ trāsmutato augmētatū est vel id cui additur vel totum mixtu3 ⁊ est simile sicut si aliquis vino preexistenti superinfundat aqua3 hoc modo: qd̄ vinum sua virtute potest aquam commixtam conuertere in sui naturā. tunc enim dicitur esse augmētum vini: nō generatio. ¶ Cum autem liquor aliquis scd̄m se in vinu3 cōuertitur puta in vua est vini generatio. ¶ Aliud autem exemplū ponit de igne qui adurit corpora vstibilia sibi cōiuncta: ⁊ ita contingit in eo qd̄ augetur ꝙ est actu caro: cui⁹ virtus augm̄tatiua id qd̄ adurit existens in potētia ad carnem facit actu carnē: ita tū ꝙ sit simul cu3 carne preexistēte. si enim ex aliquo quod est in potētia caro seorsum fieret caro esset generatio carnis non augmentum sicut accidit cum ex virtute seminis sanguis menstruus in carnem conuertitur: ⁊ hoc etia3 accidit circa ignem. cōtingit enim qūqz ꝙ ligna igniuntur adiuncta igni preexistenti: ⁊ hoc ē au-

gmentatio ignis. quādo vero ipsa ligna incenduntur seorsum nō adiuncta alijs lignis adustis tunc est generatio.

¶ Quantuz autez qđ vniuersale quidē non generatur: quēadmodū nec aīal nec quidē homo nec aliquid singulariuz: sed vt hic vniuersale: illic autē quantuz. ¶ Caro autē: aut os: aut manus: ⁊ horū omiomera adueniente quidez aliquo quāto: sed nō carne quāta.

¶ Postq̄ phs ꝯpauit augmētū gnōni hic ꝯpat augmētum alimento. ⁊ primo ostendit quomodo se hȝ id qđ auget ad id qđ nutrit. secūdo quomodo se habet augmentum ad nutrimentum ibi. (Et nutrimentum.) Circa primum tria facit. p̊ oñdit qd sit id qđ augeꝫ. i. ꝙ sit q̄tū: ⁊ dicit ꝙ q̄tū vniuersale nō generaꝫ nec fit sicut aīal vl'e. nec homo vniuersalis: nec aliquid singularium. idest nec aliquam singularium specierum. puta nec leo vniuersalis: nec bos vniuersalis. sed sicut in illis generatur vniuersale. s. in aliquo particulari. puta cū generatur hoc animal: aut hic homo ⁊ illic. s. in augmento generatur quantuz: non quidez in vniuersali: sed in aliquo determinato: sicut cuȝ fit quāta caro aut os aut manus ⁊ his silia. Secundo ibi. (Adueniēte.) Oñdit quid sit id qđ auget. fit eniȝ augmētū adueniēte aliquo vt dictuȝ est: sed si per augmentum fieret q̄tum in vniuersali: oporteret id qđ aduenit esse q̄tuȝ in potentia: ⁊ nullo modo in actu: sed quia nō generatur q̄tum in vniuersali: sed hoc quātum. puta caro oportet id qđ aduenit esse quidem aliquid in actu q̄tum: nō autem caro quāta: sed solū in potentia. ¶ Tertio ibi.

41. ¶ Secūdum id igitur ꝙ potentia vtrūq̄. V. g. quanta caro sic auget quidē eteniȝ quantam oȝ generari: ⁊ carnem: ꝓm id enim qđ solū substātia caro nutrit: etenim sic differunt cibus ⁊ augmentatiuum ratione.

¶ Cōcludit differētiā eiꝰ qđ auget ⁊ eius qđ nutrit. ⁊ p̊mo ponit differētiam ꝙ id inq̄tum id qđ aduenit est in potētia ad vtrunq̄. puta ad hoc ꝙ sit quāta caro: vt scilicet nō solum sit aptum recipere speciem carnis: sed etiam in maiorem q̄titatem produci. per h̄ enim auget. ¶ Ad hoc. n. ꝙ sit augmētum. oportet fieri ⁊ quātuȝ: vt scilicet fiat maior q̄titas ⁊ caro: q̄ oportet id qđ aduenit in finem assimilari vt dictum est: inq̄tum vero id qđ aduenit est in potentia ad hoc ꝙ sit caro secūduȝ hoc nutrit: sic enim differūt ꝓm rationeȝ cibus ⁊ augmētatio. ¶ Nam cibus nutriens est in potētia inq̄tum cōuertitur in carnem inq̄tum aūt suscipit maiorem q̄titatem est augens. ¶ Scđo ibi.

¶ Ideo nutriꝫ qs quousq̄ saluatur: ⁊ diminuitur: augmētatur autem non semper.

¶ Infert quoddā correlarium ex eo qđ dictū est. vȝ. ꝙ aliquis nutritur quousq̄ saluatur. i. q̄diu conseruatur in vita: q̄ semper oportet restitui per nutrimētuȝ id qđ ꝯtinue soluitur. i. id qđ diminuitur oportet nutriri: nō autem semper animal augetur: sȝ q̄diu cibus cōuersus in carneȝ pōt extendi in maiorē q̄titatē. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et nutrimentū augmentationi id ideȝ est quidem: esse autē aliud. Secūdum id eni qđ est id qđ aduenit potentia quanta caro augmentatiuum carnis est: ꝓm id autem quod solum potētia caro: nutrimentum.

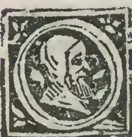
¶ Ostēdit differētiam iter ipsum augmētum ⁊ nutrimētū. ⁊ dicit ꝙ nutrimētū est idē ipsum augmētum: esse aūt cuȝ eis aliud. quasi di. sunt idem subiecto sȝ differunt ratione: inq̄tum. n. id qđ aduenit est in potētia ad vtrūq̄. i. ad hoc ꝙ sit quāta caro ꝓm hoc est augmētū carnis. inq̄tuȝ vero est in potētia ad hoc solum ꝙ sit caro: ꝓm hoc est nutrimētum aut cibus: vt supra expositū ē. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Hec autem spēs sine materia: vt imaterialis potentia aliqua in materia est. Similr autez ⁊ aliud quodcunq̄ organum. Si autez aduenerit aliqua materia ens potētia imaterialis hñs ⁊ q̄tuȝ potētia: he erūt imāles maiores.

¶ Si autē amplius facere non potest: sed vt aq̄ vino semper amplius mixta in fine aquaticum facit: ⁊ aquā: tunc diminutioneȝ faciet quanti. Species autem manet. 42.

¶ Ostēdit quomodo fiat diminutio. Ad euidētiaȝ aūt horū que hic dicūtur ꝯsiderādū est ꝙ virtus speciei al'r se habet in rebus viuentibus que ꝓprie nutriuntur ⁊ augētur: ⁊ in rebus carētibus vita que neq̄ nutriuntur neq̄ augentur. corpora enī viuētia mouēt seipsa nō solum ꝓm motuȝ localē: sed etiā ꝓm motum alteratiōis. puta cū animal nāliter sanatur ⁊ nō ꝓm motū augmētationis aut generationis: presertiȝ ꝓm ꝙ nutrimētū est generatio quedā: vt dictum est: inq̄tuȝ scilicet ⁊ si nō generetur caro ꝓm se aggeneratur tamē carni preexistenti. omne aūt mouēs seipsuȝ vt ꝓbatum est in. 8. phy. diuiditur in duo: quoꝝ vnum est mouens aliud vero motū. vnde oportet ꝙ in rei veritate sit aliquid motū: qđ cōuertitur in nām speciei: ⁊ aliqd mouens. s. ipsa v̓tus speciei cōuertēs: ⁊ inde est ꝙ v̓tus speciei in rebus viuētibus nō determinat sibi aliquā mām signatam: cū vna pars effluat ⁊ alia adueniat: vt dictum est: non potest tamē v̓tus speciei eē absq̄ omni mā: sȝ hac vel in illa determinate. vt ꝓbatur in. 7. meta. in rebus tamē inātis nihil tale iuenitur nisi forte inq̄tum est in eis aliq̄ silitudo augmēti ⁊ nutrimēti. puta in igne ⁊ vino ꝑ efficaciaȝ v̓tutis actiue in eis spēi carnis vel cuiuscūq̄ hꝰ: inq̄cunq̄. Sic igiꝫ v̓tus tamē nō determinat sibi aliquā mām signatam sed nūc saluatur in hac: nūc in illa: ⁊ ē sicut species immaterialis potētia q̄tum ad hoc: ꝙ nō determīat sibi materiam signataȝ. ¶ Est tamē in mā semper aliqua: ⁊ eadē ratio ē de quocūq̄ alio organo. puta de osse aut neruo aut quocūq̄ hꝰ. si ergo aduenerit aliqua materia que sit in potentia nō solū ad hāc spēm: que quodāmodo est imaterialis: sed etiaȝ est in potētia ad maiorē q̄titatē hec etiā erūt maiores ⁊ imāles. i. ipse virtutes speciei que sunt in carne ⁊ osse ⁊ hꝰ extendenꝫ in maiorē q̄titatē: sed hoc nō semper potest fieri: q̄ virtus speciei debilitatur cū sit in mā cōtrarietati subiecta per cōtinuā actionē ⁊ passionē ⁊ per adiūctionē māe extranee que nō ita recipit v̓tutē speciei: sicut p̊us erat. ¶ Quādo ergo nō hoc amplius virtus speciei facere potest: vt scȝ tātū cōuertat de nutrimēto qđ fit in potentia nō solum ad spēm: sed ad maiorē q̄titateȝ: nec etiā ad equalem tunc fit diminutio q̄titatis: ⁊ tamē cōseruaꝫ species in q̄titate minori ⁊ finaliter etiā species cessat: sicut si aqua magis ⁊ magis vino misceatur fiet vinū aquatū et finaliter corrumpeꝫ vinū: ⁊ fiet totaliter aqua.

T.c. 41. (beside "vt ꝓbatum est in. 8. phy.")
T.c. 28. (beside "la determinate. vt ꝓbatur in. 7. meta.")

Uoniam autē oportet primuȝ de materia ⁊ de vocatis elementis dicere: siue sint: siue non: ⁊ vtrum sempiternale vnūquodq̄: aut generatur qualiter: ⁊ si generatur vtrum ex inuicem generentur omnia eodem modo: aut ꝯ aliquod primū 3.

eoꝝ vnũ est. Neċe est vtiqꝫ prius dicere de quibus ĩdeterminate dicitur nũc.

¶ Postq̃ pħs determinauit de gñatione ⁊ corruptione in cõi ⁊ de alijs sequẽtibus.s.de augmẽtatiõe ⁊ alteratiõe:icipit determiare de quibusdã que ad hec requirunť. ¶ Et pmo dat ĩtẽtionẽ suã.scdo ꝓsequiť ĩtentũ ibi.(Fere qdẽ) Circa pmũ duo facit.pmo determinat ĩtentionẽ suaꝫ.scdo ostẽdit necessitatẽ sue ĩtẽtionis ibi.(Oẽs enim qui elemẽta.)¶ Diċ g̊ pmo.ꝙ cuꝫ oporteat dicere de mã circa quã est trãsmutatio elemẽtoꝝ. ⁊ de ipsis elemẽtis ₱m ꝯtrarietates que sunt in eis. vtꝝ.s.sint aut nõ:⁊ vtrũ vnuꝫ eoꝝ sit sempiternũ ⁊ intrãsmutabile: sicut supra dicit Empe. aut generantur:⁊ si generãnť qualr generanť.vtrũ.s.generantur adinuicẽ:aut mouenť:aut est aliqđ p̃ncipium eoꝝ ex q̊ gñantur:⁊ in qđ resoluunť sicut diuersi dixerũt:vt Demo. athomos:Anaxa.ĩfinita ₱m spẽm: qꝛ inquã illa determiare debemus oꝫ p̃us determinare de quibusdã antecedentibus ad illa de qbus diciť ĩdeterminate nũc. qđ qdẽ põt duplr ĩtelligi.vno modo ꝙ pħi sui tpis ĩdeterminate ⁊ insufficiẽter dixerũt de ipsis.alio modo qꝛ de generatiõe indeterminate ⁊ cõfuse dictũ est de ipsis. ¶ Deinde cũ diċ.

¶ Omnes enim qui elemẽta generantes ⁊ que ex elementis segregatione vtunť: ⁊ cõgregatione: ⁊ facere ⁊ pati. Est autẽ cõgregatio mixtura. Quomodo aũt misceri dicimus:nõduꝫ determinatum est manifeste. ¶ Sed nec alterari possibile nec segregari ⁊ cõgregari:nullo faciente aut patiente. Etenim plura elementa facientes generant:in faciẽdo ⁊ patiendo adinuiceꝫ. ⁊ his quideꝫ ex vno necesse est dicere factionẽ: ⁊ hoc recte dicit Dyogenes: quoniã si nõ eẽnt ex vno omnia nec esset facere ⁊ pati adinuiceꝫ. V.g.calidũ infrigidari: ⁊ hoc calefieri rursus. Non enim caliditas ⁊ frigiditas trãsmutantur adinuicẽ: sed manifestũ:quoniã subiectũ. Quapropter in quibus facere est ⁊ pati : necesse est vnam horum subiectam esse naturam . ¶ Omia igitur talia esse dicere non veruꝫ:sed in quibus ꝙ adinuicem sunt est. ¶ Sed si de facere ⁊ pati ⁊ mixtura videndum:necesse est ⁊ de tactu. Non enim facere hec ⁊ pati possunt proprie q̃ non possibile adinuicem tãgere:nec non tangẽtia adinuicẽ qualiter contingit misceri primuꝫ.

¶ Quapropter de tribus his est determinandũ quid tactus:quid mixtura: ⁊ quid factio.

¶ Principiuꝫ autem accipiamus hoc. Necesse enim quibus est mixtura entiuꝫ esse hec adinuicem tangibilia: ⁊ si aliquid facit:hoc autem patitur principaliter ⁊ his similiter:ideo primo dicendum est de tactu.

¶ Ostẽdit necessitatẽ determinãdi dicẽs ꝙ oẽs pħi. tãgentes elemẽta vel ex elemẽtis generata vtunť cõgregatiõe ⁊ segregatiõe. ¶ Que enĩ ex elemẽtis generãtur ex cõgregatiõe elemẽtoꝝ generanť:q̃ vero corrũpunť ex segregatõe elemẽtoꝝ corrumpunť:q̃ etiã dicebãt agere ⁊ pati adinuicẽ.cũ g̊ cõgregatio sit q̃dã mixtura:oꝫ de mixtura determinare.qualr.n.fiat mixtio ⁊ qd sit: nõ est adhuc manifeste determinatũ.cũ aũt nec alteratio nec cõgregatio vel segregatio possint fieri sine actiõe ⁊ passione: oꝫ p̃us determinare de actiõe ⁊ passiõe:illi.n.qui ponunt plura p̃ncipia dicunt eẽ generationẽ p actionẽ ⁊ passionẽ elemẽtoꝝ adinuicẽ.silr ⁊ illi q ex vno mãli p̃ncipio dicũt aliq̃ fieri nec habẽt ponere agere ⁊ pati:iõ recte dixit Diogenes cũ dixit.ꝙ nisi ex vno mãli p̃ncipio fierẽt oĩa:ĩpossibile eẽt aliq̃ adinuicẽ trãsmutari. alr.n.nõ posset calidũ frigefieri nec frigidũ calefieri nisi subesset vna mã.ĩpossibile est.n.ꝙ frigiditas sit caliditas vel ecõuerso: sꝫ oꝫ ꝙ habeãt vnũ cõe subꝫ p qđ possint adinuicẽ trãsmutari. quapp q̃ agũt ⁊ patiunť adinuicẽ neċe est habere vnã subiectã mãm:q̃ sit susceptiua ꝯtrarioꝝ. Nõ tamẽ oĩa agẽtia ⁊ patiẽtia sunt talia.s.habẽtia vnã mãm:sꝫ solũ illa que agũt ⁊ patiunť adinuicem. sunt.n.aliq̃ q̃ agẽdo nõ patiunť sic sube sepate ⁊ corpa celestia:q̃.s.corpa lꝫ patiãť:vtpote q̃ moueť tñ ñ patiũť ab his q̃ moueť ab eis.vlteri⁹ ãt cũ mixtio ⁊ faceř ⁊ pati ñ possint fieri sine tactu:ea q̃ adinuicẽ nõ se tãgũt nõ possunt adinuicẽ agere ⁊ pati:iõ determinãdo de ipsis:oꝫ de tactu tractare. ĩter ista aũt tria p̃us determinãduꝫ de tactu:qꝛ tactus p̃or est.seqtur.n.ad ista duo:sꝫ nõ ecõuerso. Neċe.n.est ꝙ ista q̃ misceanť adinuicẽ se tãgãt:sed nõ ꝯuertiť. silr si aliqd agit ⁊ patiť ab eo:neċe est ẽt ꝙ ista se tãgãt sꝫ nõ cõuertiť. Cũ ergo pmũ sit a quo nõ cõuertiť ꝯñtia:pmũ ĩter tria dicẽdum de tactu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fere quidem igitur ⁊ aliorum nominuꝫ vnũquodqꝫ dicitur multifariam: ⁊ hec quidẽ omonyme: hec autem altera ab alteris ⁊ prioribus: sic habet ⁊ de tactu. 44

¶ Prosequtur ĩtentuꝫ:⁊ circa hoc tria facit ₱m ꝙ de tribus determinat.pmo determinat de tactu.scdo de facere ⁊ pati ibi.(Uero de facere ⁊ pati.)tertio de mixtiõe ibi.(Reliquũ aũt vidẽdũ.)Circa pmũ duo facit.pmo distinguit hoc nomẽ tactus.scdo ĩcipit agere de ipso ibi. (Sꝫ tamen p̃ncipalr.)Dicit g̊ p̊ ꝙ tact⁹ diť multiplr:sic fere vnũqđqꝫ alioꝝ nominũ.q̃dã.n.dicunť equoce:q̃dã analogice ⁊ trãsumptiue siue metaphorice:ita ẽt tactus diciť ꝓprie ⁊ trãsumptiue. dicit aũt fere: qꝛ forte nõ omnia dicũtur multipliciter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sꝫ tamen principaliter dictuꝫ existit in habẽtibus positionem . positio autem quibus ⁊ locus. Etenim in mathematicis similiter dandũ est tactum ⁊ locum. siue est separatum vnumquodqꝫ eorum: siue alio modo.

¶ Prosequtur de tactu:⁊ pmo de tactu ꝓpe sumpto.scdo de tactu sumpto trãsumptiue ibi(Est qñ aut mouẽs.)Circa pmũ duo facit.pmo inuestigat diffõnem tactus. scdo inuestigatã cõcludit ibi(Determiato igitur.)Circa pmũ põit cõditiones q̃ reqrunť ad tactũ.Est autẽ tactus:vt ĩfra ponet: in habẽtibus positionẽ quoꝝ vltima sunt simul mouẽtib⁹ ⁊ motis actiuis ⁊ passiuis adinuicem. pmo ergo manifestuꝫ supponit cõcludẽs pmã cõditionẽ.dicẽs ꝙ tactus ꝓprie ⁊ p̃ncipalr dictus est in habẽtibus positionẽ.positio aũt non est nisi in habẽtib⁹ locũ:⁊ ideo cũ mathe^ca^.habeãt positionẽ siue sint sepata ₱m rem siue ₱m rõneꝫ tãtũ:habẽt ẽt locũ. ¶ Nã sic diċ Cõmẽtator sup loco isto:licet mathe^ca^ abstrahantur ab alijs accidẽtibus.s.a motu ⁊ mã:ĩpossibile ẽ tñ ea imaginari sine loco:cuꝫ corpus nãle nõ sit in loco nisi ₱ꝫ suas dimẽsiões:⁊ nõ p alia accidẽtia. locus g̊ ĩseparabilis est a mathe.corporibus:ipsis tñ nõ ꝯtingit locus ⁊ tact⁹ nisi p quãdaꝫ silitudinẽ ad nãlia.nulla.n.vere sunt in loco nisi nãlia ₱ꝫ eẽ accepta in qbus sunt mathe^ca^.₱m eẽ suũ:et iõ ẽt in ipsis habẽt locũ ⁊ tactuꝫ nec accipiunť hic ₱m ab- T.c. 44

ſtractionē eēntiā: qꝛ talis ↄſideratio nō ē nāl': ſʒ mathe^ca. ⁊ iō locus ⁊ tact⁹ ↄuenit eis ſm ꝙ talia ꝑ poſterius. Scđo ibi. (Si ğ eſt vt determinatuʒ.) Ponit ſm cōditionē. d. ꝙ
T.c. 22. ſi ita eſt vt dcm̄ eſt in. 5. phy. ꝙ tāgere eſt habere vltima ſil' illa ſe tāgunt q̄ habēt determinatas magnitudines ⁊ poſitionē ⁊ quoꝝ vltima ſunt ſil'. ⁊ ita eſt ſcđa ↄditio. ſ. hr̄e vltima ſil'. Tertio ibi. (Qm̄ aūt poſitio.) Inueſtigat tertiā cōditionē. ſ. ꝙ tact⁹ ē in mouētibus ⁊ motis. d. ꝙ poteſt in habētibus locū: ⁊ qꝛ p̊me dr̄ie loci ſunt ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ: vt dr̄
T.c. 8. in. 2. de celo. neċe eſt vt q̄ ſe tāgūt ſint ſurſuʒ aut deorſum Ideo q̄ ſe tāgūt ſunt grauia aut leuia aut ambo: ſic̄ elemēta media q̄ ſunt grauia ⁊ leuia ſʒ diuerſos reſpectus: vt dicitur in 4° de celo: aut alteꝝ eoꝝ: ſic̄ extrema: quoꝝ alterū eſt ſimpl'r graue ⁊ alterū ſimpl'r leue. Oīa aūt talia dū tangunt ſe agūt ⁊ patiunt̄ adinuicē. ℂ Quapꝑ cōcludit manifeſtū eē ꝙ illa ꝓprie ſe tāgūt quoꝝ diuerſe ſunt magnitudines. ⁊ ſil' hn̄t vltima que mouēt ⁊ mouent̄ adinuicē ꝑ virtutē iſtoꝝ vltimoꝝ. Quarto ibi. (Qm̄ aūt mouēs.) Inueſtigat quartā ↄditionē q̄ eſt ꝙ tactus eſt in actiuis ⁊ paſſiuis: ⁊ dicit qꝛ nō oē mouēs mouet̄: ſʒ qđdaʒ eſt mouēs motuʒ: quodā aūt mouēs imobile ⁊ hoc dupl'r. aliqd. n. ſimpl'r nullo modo mouet̄ ſicut mouēs p̄mū: aliquod aūt mouēs nō mouet̄ a moto: licet moueat̄ ab aliquo: ſm quorundā extimationē agens ēt īuenit̄ in iſtis duobus modis: qꝛ quidaʒ dicūt ꝙ actus mouētis eſt qđdā facere ⁊ ecōuerſo ꝙ act⁹ facientis eſt qđdā mouere: qđ tamē falſuʒ eſt. differūt enī mouēs ⁊ faciēs quoꝝ dr̄iam oꝫ nos determinare. ſi. n. nos dicimus ꝙ faciēs opponit̄ ſm ſuam ſpēm patiēti: tunc cuʒ ↄ̄ria nata ſint fieri circa idē: oꝫ ꝙ faciēs patiatur cuʒ tāgat ipſuʒ. h aūt ſunt qbus motus eſt paſſio. i. qbus mouēdo patiunt̄ ſm alterationē aliquā. alteratio aūt ſola ē ſm paſſiones. i. paſſibiles q̄litates: vt ſm calidū vel frigidū. cum ergo calidū ↄ̄riet̄ frido ⁊ albū nigro: ⁊ ſic in alijs duo poſſunt ↄcludi. ſ. ꝙ agens ⁊ patiēs habēt ↄ̄rias q̄litates. Scđm eſt ꝙ cū nō omne mouens ſit tale: nō omne mouens eſt agēs: in plus ğ erit mouere q̄ꝫ agere. Ex his ğ q̄ dicta ſunt cōcludit corrolariuʒ qđdā dicēs ꝙ mouētia imobilia tāgūt ip̄a mobilia. ē aūt vt ſic. eſt aūt vt nō. ſic tāgūt per vltimū virtutis egrediētis ab eſſe eoꝝ: ſed nō tangūt per vltimuʒ ſue q̄titatis tātū: qꝛ ſi ſunt imobilia ſimpl'r vt ſube ſeꝑate non habēt vltimū. ſi vero ſint ab his que mouēt imobilia: ſicut aſtra nō mouent̄ a terra quā mouēt: ⁊ tunc nō habent vltima ſimul cū vltimis illoꝝ que mouent̄. ℂ Ad euidentiaʒ illoꝝ que hic dicunt̄ cōſiderādū eſt ꝙ agens ſiue faciens pōt ſumi dupl'r. vno modo cōmuniter ꝑut. ſ. v̄tus alicuius ꝓcedit quocūq; modo in id qđ ſubijcit̄ ſibi: ⁊ hoc modo ſuperius eſt ad mouens. Alio modo poteſt ſumi nāliter. ſiue phyſice. ⁊ hoc modo in minus eſt q̄ꝫ mouēs ⁊ opponit̄ ſm ſuā ſpēm patientē. ℂ Deīde cū dic̄.

ℂ Si igitur eſt vt determinatuʒ eſt prius tangere vltima habere ſimul: hec vtiq; ſi tangunt adinuicem quecunq; determinatas magnitudies ⁊ poſitionem habentia ſimul habent vltima.

ℂ Quoniam autem poſitio quidem in quibus ⁊ locus exiſtit. Loci autem differentia ſurſum ⁊ deorſum prima: ⁊ talia oppoſitoꝛuʒ omnia ad ſeinuicem tangētia grauedinem vtiq; habēt aut leuitatem: aut ambo: aut alteruʒ. Talia autem paſſibilia ⁊ actiua. ℂ Quapꝛopter manifeſtum eſt: quoniam hec tangere nata ſunt adinuicē. quoꝝ diuiſis magnitudinibus ſimul vltima ſunt. exiſtentib⁹ motibus ⁊ mobilibus adīuicē.

ℂ Quoniam autē mouens non ſimiliter mouet qđ mouetur. Sed hoc quidem neceſſe eſt motum: ⁊ ipſum mouere. hoc auteʒ imobile ens. Manifeſtuʒ qm̄ in faciente dicemus ſimiliter. 45.

ℂ Eteniʒ mouens facere aliquid inquiunt ⁊ faciens mouere. Sed tamen differunt ⁊ opoꝛtet determinare. Non eniʒ poſſibile ⁊ mouens oē agere ⁊ facere: ſi facere opponit̄ patienti. Hoc autem in omnibus in quibus eſt motus: paſſio autem eſt ſm ꝙ alteratur ſoluʒ. verbi gratia. calidum ⁊ albuʒ. Sed mouere ampli⁹ q̄ꝫ agere ē.

ℂ Illud igitur manifeſtuʒ eſt quoniaʒ eſt quidem vt motiua imobilia tangunt: eſt autem vt ſic: eſt auteʒ vt non ſic: ſed determinato tangere vniuerſaliter quidē: qđ eſt poſitionē habentiū. Et hoc quidē motiuo. hoc mobili. Adīuicē aūt motiuo ⁊ mobili: in qb⁹ exiſtit agere ⁊ pati.

ℂ Eſt quidē igit̄ vt [illegible] multū tact[illegible] qđ tāgit tangens. Eteni mouēt mota oīa fere: q̄ in ↄſpectu nr̄o qbus neċe ē ⁊ vi tactū tāgere qđ tangit.

ℂ Cōcludit inueſtigatā diffōnem tactus dicēs ꝙ determinat̄ vel diffinitur ipſum tāgere vl'r ꝙ eſt in habētibus poſitionē mouētib⁹ ⁊ motis a ſeinuicē actiuis ⁊ paſſiuis ⁊ ex hoc cōcludit vlterius qđdā corrolariū ꝙ frequētius ⁊ foꝛtius dicit̄ eſſe tactū oē agens nāle qđ tāgendo tangitur: qꝛ fere oīa que ſunt in cōſpectu nr̄o circa locuʒ actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ mouēt mota in quibus neceſſario videtur eſſe tact⁹. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Eſt auteʒ vt aliquādo inquimus mouens tāgere ſolum id qđ mouet̄. Quod tangit̄ autem non tangere qđ tangit. Sed que mouent mota quia homogenea: neceſſe videt̄ eſſe quod tangitur tangere. ℂ Quapꝛopter ſi quid mouet immobile ens: illud quidē tangit quod mouetur: illud aūt non. Inquim⁹ enim aliquando triſtāteʒ tāgere nos: ſed nos nō eū. De tactu qdē igr̄ in naturalib⁹ determinatū ſit hoc modo.

ℂ Determinat de tactu impꝛopꝛie dicto dicens: ꝙ ſicut inquimus. ideſt dicimus quoddam eſſe mouens quod ſoluʒ tangit id quod mouet̄. ſed id qđ tangit̄. ſ. ip̄m motuʒ non tāgit tāgens. i. mouens: ⁊ in talibus eſt tactus ip̄ꝛope ſumptus: ⁊ iſta ſunt que nō ſunt vni⁹ generis phyſici. ℂ Sʒ illa que ſunt homogenia. i. vni⁹ generis nālis mota mouēt. ⁊ in talibus neceſſe eſt ꝙ tactum tāgat tāgēs: ⁊ ſi eſt aliqđ mouens imobile tāgit id qđ mouet: ſed nō tāgitur ab eo ⁊ eſt ſimile ſicut inquimus. i. dicimus aliqñ ꝙ ↄtriſtans tetigit nos. vtputa nō tetigimus contriſtantē qñ aliquis dicit verbū iniurioſum. vnde ↄtriſtamur ſed nos nō tetigimus cōtriſtantem. Ulterius epilogat dicēs ꝙ de tactu in naturalibus dictuʒ eſt hoc modo.

ℂ De facere ⁊ pati dicendum deinceps. Suſcepimus enim a pꝛioꝛibus ſubcontrarios ſermones adinuicem. multi quidem enim dicunt concorditer: ꝙ ſimile quidem a ſimili omne impaſſibile eſt pꝛopter non magis actiuū q̄ꝫ paſſiuū eſſe alterum ab altero. Omnia eni ſimiliter exi 46.

stunt hec similibus. Dissimilia autē ⁊ differentia ⁊ facere ⁊ pati adinuicez sunt innata. ¶ Eteniz quādo minor ignis a maiori corrūpitur: ꝓpter ꝯtrarietatē hoc iquiūt pati. Cōtrariū enim esse multuz pauco.

47. ¶ Democritus aūt vltra alios dixit solus singulariter. Inquit eniz idem ⁊ simile esse faciens ⁊ patiens: quia altera ⁊ differentia nō cōtingit pati abinuicē. ¶ Sed si altera entia faciunt aliqd adinuicē: nō ꝑm ꝙ altera: sed ꝑm ꝙ idez aliquid existit. Sic hoc accidere eis. Que dicuntur igitur hec sunt

¶ Postq̄ phs determinauit de tactu ꝙ est vnuz de tribus necessarijs ad pn̄cipale ꝓpositum hic incipit determinare de facere ⁊ pa.: ⁊ est rectus ordo: q2 sic̄ tactus p̄cedit actionē ⁊ passionē eo ꝙ agentia: ⁊ patientia necesse est ꝙ adinuicē se tāgāt ita agere ⁊ pati p̄cedit mixtionē eo ꝙ admixtionez necesse est ꝙ aliquid agat ⁊ aliqd patiatur vt infra dicetur: ⁊ iō ante mixtionē determinat de agere ⁊ pati. Circa hoc duo facit. pmo determinat de agere ⁊ pati. scđo de modis agendi ⁊ patiēdi ibi. (Quō aūt ꝯtingat.) Circa primū tria facit. pmo ostēdit q̄ ⁊ qualia sunt actiua ⁊ passiua. Scđo determinat de modis eoꝝ ibi. (Eodē mō suscipiendū est.) Tertio ostendit ad quas causas ipsa actiua ⁊ passiua reducātur ibi. (Est enī factio cā vn̄ pn̄cipiū.) Circa primū tria facit. pmo ponit opiōnes alioꝝ de ipso facere ⁊ pati. scđo manifestat oñdēdo cās ꝯrietatis ipsius ibi. (Uidētur autē hoc modo.) tertio ponit opiōnē suā ibi. (Sed qm̄ nec qđcūq3 īnatuz est.) Circa pmū ponit vnaz opinionē dicēs ꝙ postq̄ determiatū est de tactu dicēdū est de facere. ⁊ pati prius tamē videnduz est qd de ipso dixere priores phi. vident̄ .n. eoꝝ opiniones de fa. ⁊ pati esse cōtrarie. nā multi cōcordauerūt in hoc ꝙ ea que agunt ⁊ patiunt̄ adinuicē necesse est penitus esse dissimilia. Cuius rōnē assignabant dicētes ꝙ iter similia: vnū nō hab3 magis rōnē agentis q̄ aliud nec ecōuerso. vn̄ nō h3 magis rōnē patiētis q̄ aliud. oīa .n. ħ. s. agere ⁊ pati sil'r in eodē mō īsunt his q̄ sunt sil'ia. s3 illa q̄ sunt dissimilia ⁊ differūt in formis ⁊ q̄litatibus nata sunt agere ⁊ pati adinuicē. ¶ Siquis aūt obijceret ꝯ eos .d. ꝙ similia ⁊ agunt ⁊ patiuntur adinuicē: sicut multus siue magnus ignis corrūpit paruū ignē: q2 sunt similes ⁊ vnius nāe. ¶ Rn̄dent ꝙ hoc nō est ꝓpter similitudinē quaz habēt: s3 est ꝓpter ꝯrietatē in q̄titate ipsoꝝ. magnū enī cōtrariat̄ paruo. ¶ Scđo cū dicit (Demo. aūt) ponit aliā opinionē que pme videt̄ eē ꝯtraria: ⁊ est opinio Demo. qui in hac opinione fuit singularis ⁊ solus. Dixit eniz ꝙ agens ⁊ patiens est oīno idē ⁊ simile: q2 q̄ sunt diuersa ⁊ dissimilia. nec agunt nec patiunt̄ adinuicē: s3 si cōtingat ꝙ aliqua diuersa ⁊ dissimilia agāt ⁊ patiantur adinuicē. hoc nō est inq̄tū diuersa: s3 inq̄tum aliquo mō sunt idē ⁊ sil'ia. hec ḡ sunt q̄ accepim⁹ ab antiqs de ipo facere ⁊ pati. ¶ Deide cū dic.

48. ¶ Uidentur autē hoc modo dicentes subcōtrarios dicere sermones. Causa autē cōtradictionis est: quoniā opportunū totū aliquid inspicere partē aliquā dicunt ambo. ¶ Simile eniz ⁊ omnifariā ⁊ oīno idifferens rōnabile est nō pati a simili. Nihil quidē enim magis actiuuz erit alterū q̄ alterū. ¶ Sed si simile a simili pati aliquid possibile: ⁊ ipsuz a seipso. Quāuis his entibus ita: nihil vtiq3 erit neq3 incorruptibile: neq3 imobile. Sed si simile ꝑm ꝙ simile actiuum. Ipsum enim seipsum mouebit omne.

¶ Et omnifariaz alterū: ⁊ nullatenus idez simi- 49.
liter. Neq3 enim patietur albedo a linea: aut linea ab albedine preterq̄ secūduz accidens: puta si accidat albaz siue nigrā lineaz esse. Non exterius eniz ipsa seipa a natura faciunt quecunq3 neq3 cōtraria: neq3 ex cōtrarijs sunt.

¶ Manifestat pmas opiniōes ostēdendo cām ꝯrietatis in ipsis. d. ꝙ antiqui philosophi vident̄ dicere subcōtrarios sermones: qui iō dicunt̄ subcōtrarij: q2 quodāmō sunt veri: ⁊ quodāmō falsi. vn̄ aliqual'r ꝯpatiunt̄ se adinuicē: sicut cōtrarie ꝓpositiōes. causa autē diuersitatis ⁊ cōtrarietatis istaꝝ opinionū est: q2 cū oporteat cōsiderare nām actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ ex vtraq3 pte. s. tā ex parte terminoꝝ q̄ ex parte subiecti siue tā ex parte māe q̄ ex pte forme: qđ idē est: cōsiderauerūt tm̄ vnā ptem. ⁊ iō in parte verū dixerunt: ⁊ in parte falsuz. pmi .n. qui dixerūt actiua ⁊ passiua oīno dissimilia ꝯsiderauerūt ea tm̄ ex pte terminoꝝ siue formarū ⁊ in hoc bene dixerūt: q2 nō est cōueniēs ꝙ oīno sil'e in mā ⁊ in forma patiat̄ ab oīno sibi simili in mā et in forma: qm̄ sic̄ antiqui dicebāt nullū corp⁹ est dignius agere in alteruz q̄ alterū: alia ēt rōe īducebant̄ ad hoc ponēdū: ꝙ si simile agit in simile: et vbi maior sil'itudo magis ibi est rō actiōis ⁊ passionis. Sed cū nihil sit similius alteri q̄ idem sibiipi idem a seipso patietur ⁊ seipsum corrumpet. nihil ergo īcorruptibile nihil immobile erit. Qui vero dixerunt actiua ⁊ passiua esse similia: cōsiderauerunt ea solū ꝑm mā3: ⁊ q̄tū ad hoc bene dixerunt: q2 id qđ est oīo alterū: ⁊ nullatenus idem nō aget in alterū nec patietur ab eo. īpossibile est enī ꝙ ea que nō cōicant in mā agāt ⁊ patiātur mutuo: ⁊ ponit exemplū de linea ⁊ albedine que cū nō cōicant in materia īpassibilia sunt adinuicē: nisi forte per accidēs adinuicē patiantur: sic̄ qn̄ linea fit alba vel nigra: ⁊ ꝙ talia nō sint adinuicez actiua ⁊ passiua p3 ex hoc ꝙ illa que nō sunt ꝯria nec ex cōtrarijs nō faciūt seipsa adinuicez exterius a natura. i. nō trāsmutant se adinuicez vel corrūpunt̄. Cu3 .n. illud qđ corrumpit̄ vel generatur īduat aliam formā dicit̄ fieri exterius a natura. i. a forma quā prius habebat que dr̄ natura vt dicit̄ in 2° phy. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed quoniaz non quodcūq3 īnatuz est pati ⁊ 50.
facere: sed quecūq3 aut cōtraria sunt: aut contrarietatem habent. Necesse est patiens ⁊ faciens genere quidē simile eē ⁊ idez: specie autez dissimile ⁊ contrariuz. ¶ Innatuz est eniz corpus a corpore: sapor a sapore: color aūt a colore pati. Uniuersal'r aūt homogeneos ab homogeneo.

¶ Huius autez causa quoniā contraria in eodez 51.
genere omnia. faciunt aūt ⁊ patiuntur cōtraria abinuicez. ¶ Quapropter necesse est qual'r quidem esse eadē faciens ⁊ patiens: qualiter autez altera ⁊ dissimilia abinuicē. Quoniā aūt faciēs ⁊ patiens genere quidē eadē ⁊ similia sunt: specie autē dissimilia. Talia aūt contraria. Manifestum quoniaz actiua ⁊ passiua sibiinuicē sunt ⁊ contraria ⁊ media. ¶ Etenī vniuersaliter generatio ⁊ corruptio in his ⁊ ex his. Et ideo rationabile iam ignē calefacere: ⁊ frigiduz infrigidare. Cōtraria enī hec sūt: ideo ⁊ actiua ⁊ pas-

sua. Et vniuersaliter faciens assimilare sibiipsi patiens. faciens enim ⁊ patiens contraria sunt ⁊ generatio in contrarium. Quapropter necesse est in faciens patiens transmutari. Sic enim generatio in contrarium erit.

¶ Ponit opinionē ꝓpriā. ⁊ circa hoc duo fac. q2 p̄mo ponit eā. scd̄o redit iteruz super opiones antiquoꝝ ostendēdo ꝙ in parte bene dixerūt ⁊ in parte errauerunt ⁊ cām erroris ipsoꝝ ibi. (Et ƀm rōnem nō eadez dicētes.) ¶ Dicit g̊. ꝙ q2 nō q̄cūq3 apta nata sunt agere ⁊ pati adinuicē: s3 soluz illa que sunt cōtraria vel habēt contrarietatez necesse est ꝙ agēs ⁊ patiēs in genere sint idez ⁊ similia ⁊ diuersa spē ⁊ cōtraria: ⁊ nō sumitur hic genus logice: q2 hoc mō alia corpora eēnt eiusdē generis: s3 sumitur genꝰ nāliter: ⁊ hoc modo oīa q̄ cōicant in mā sunt eiusdē generis. ¶ Q2 autē actiua ⁊ passiua sint talia dupl'r ꝓbat. p̄mo p inductionē dicēs ꝙ agēs ⁊ patiēs esse eiusdē generis ⁊ diuersa spē p3 īducendo in singulis. corpus enim natuz est pati a corpore: qd̄ ē eiusdē generis in substātia. si tamē cōicēt. qd̄ dico ꝓpter corpora celestia que nō habent eandē mām cū īferioribus. Sapor aūt natꝰ est pati a sapore: ⁊ color a colore que sunt eiusdē generis in qualitate. ⁊ vniuersal'r res eiusdē generis ab homogeneos. i. a rebus nālibus eiusdez gnīs. ¶ Scd̄o ibi. (Dꝰ aūt causa.) Ostēdit idem sil'r. sic. quecūq3 agunt ⁊ patiuntur adinuicē sunt: ꝯ̄ria aūt sunt in eodē genere: vt ꝓbatur in. io. meta. ergo actiua ⁊ passiua sunt in eodez genere. ¶ Et ideo necesse est ip̄a eē qual'r. i. quodāmodo esse sil'ia. q2 eadē ⁊ similia genere ⁊ qual'r. i. quodāmodo altera ⁊ dissimilia specie: vt dixerūt antiqui. hāc aūt rōnē cōuertit de cōclusione faciēs alterā premissarū hoc modo. hāc rōnem illa que sunt similia in gn̄e ⁊ diuersa specie sunt cōtraria. s3 actiua ⁊ passiua sunt talia. g̊ sunt cōtraria: ⁊ ēt ipsoꝝ media que ad extrema comparata quodāmodo cōtrariant̄. si ergo ƀm istā viam poterit esse generatio ⁊ corruptio ꝙ fiunt soluz per cōtraria: sic ēt ignis poterit calefacere: ⁊ frīduz īfrigidare: ⁊ vniuersal'r faciēs poterit sibi assimilare patiēs: cū habeat vnum cōmune subm̄ susceptiuum cōtrarioꝝ. faciēs enī ⁊ patiēs sunt ꝯ̄ria: ⁊ faciēs poterit trāsmutari in patiens ⁊ ecōuerso. sic. n. fit gnō ⁊ corruptio. s. de ꝯ̄rio in cōtrarium. ¶ Deinde cum dicit.

52. SEcundum rōnem autem non eadem sunt dicētes: ambos tamē est tangere nāz. Dicimus enī pati quādoq3 subiectum quidem. V. g. sanari hominē: ⁊ calefieri ⁊ infrigidari: ⁊ alia eodē mō. Quandoq3 autem calefieri frigidum: sanari autem laborans. Ambo aūt sunt vera. Eodem modo ⁊ de faciente: quandoq3 autē calefacere hoiez inquimus: quandoq3 autez calidum. ¶ Est quidem enim vt materia quod patitur: est autē vt contrarium. ¶ Ad id quidē igitur respicientes idem oportere habere existimauerunt facere ⁊ pati. Ad alterum autem contrarium.

¶ Redit ad p̄dictas antiquoꝝ opiones. ostēdēdo cām cōtrarietatis ipsoꝝ: qd̄ quidē supra licet idez fecerit: nō sic tn̄ aperte manifestauit. ¶ Dicit g̊ ꝙ antiqui ph̄i sibiinuicem ꝯtradicere videntur nō eadē dicētes. q2 nō habuerūt eandē rōnē. i. ꝯsiderationē. vtraq3 tamē pars tetigit nām actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ. vel ƀm aliā lr̄az ambo tetigerunt verum. ¶ Dicimus eniz aliqn̄ pati subm̄: sic quādo dicimꝰ hoiem sanari vel calefieri vl'ifrigidari: ⁊ iō Demo. soluz respiciēs ad subm̄ dixit actiua ⁊ passiua eē sil'ia: ⁊ in hoc bn̄ dixit. dicimus. n. aliqn̄ ⁊ ꝯ̄rium pati sicut calidū frigefieri ⁊ friduz calefieri: ⁊ iō etiā aly solū terminos ītuentes dixerūt ipsa actiua ⁊ passiua esse oīno dissimilia.

¶ Eodem modo suscipiēduz est de facere ⁊ pati quo ⁊ de moueri ⁊ de mouere. Dupl'r enim dicitur ⁊ mouens. In quo enim est principiuz motus videt̄ hoc mouere. principiuz. n. prima causarū. Et rursus vltimuz ad id qd̄ mouet̄ ad generationē. Sil'r aūt ⁊ de faciente. Eteniz medicum sanare dicimus ⁊ vinum. ¶ Primum igitur mouens nihil prohibet in motu quidē immobile esse: in quibusdam autem est ⁊ necessarium. Vltimum autem semper mouere motuz In actione autem primuz quidem impassibile: vltimum autē ⁊ ipsum patiens. 53.

¶ Postq3 ph̄s determinauit nām actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ ostēdendo que ⁊ qualia sint: hic īquit de modis eoꝝ: ⁊ p̄mo distinguit agētia abinuicē. [s]c[d]o assignat cā3 diuersitatis iporū ibi. (Quecūq3 aūt nō habēt.) Dicit q̊ p̄mo ꝙ suscipiendū est ꝙ facere ⁊ pati dicunt̄ multipl'r sic mouere ⁊ moueri: vtrūq3. n. dicit̄ dupl'r: sic̄ mouens: qm̄ in vtroq3 est p̄mū ⁊ vltimū. id. n. est p̄mū mouēs in quo est p̄mū p̄ncipiuz motus: qd̄ verissime mouere videt̄. p̄ncipiuz. n. mouēdi ē prima cā cārū virtutem habēs mouēdi a seipso nō ab alio. vltimū aūt mouēs est id qd̄ mouet per aliud: ⁊ post qd̄ nō est aliud mouēs: s3 post ip̄m est solū id qd̄ mouet̄ ad gnōnez. sil'iter aūt duplex est faciēs. qd̄dam p̄mū: sic̄ medicus q est p̄ma causa sanitatis: ⁊ qd̄dā vltimū: sicut vinū vel potio q̄ etiā est causa mouēs ad sanitatē. Inter hec aūt duo mouētia hec est differētia: q2 p̄mū mouēs potest esse īmobile sic̄ medicus qui nō mouetur ab aliquo dū sanat nisi forte per accidēs. In quibusdā tn̄ necesse est p̄mū mouens esse oīno īmobile: sicut in his q̄ sunt oio sepata a mā et hoc dupl'r: q2 vel est oīno īmobile: si nullaz habeat mām penitus: aut est īmobile ab eo qd̄ mouet̄ ab ipso: ⁊ hoc qn̄ nō h3 eiusdē rōnis mām cū eo qd̄ mouetur. vltimū aūt mouēs: post qd̄ nō est aliud nisi id quod mouetur tātum: necesse est semp mouere motū ab eo p̄ore. ¶ Et simil'r est in actione: q2 quoddaz est agens p̄muz: qd̄ est īpassibile: ⁊ quoddam agens ꝙ patitur. ¶ Deīde cuz dic̄.

¶ Quecunq3 autē non habent eandem mām faciunt impassibilia entia. V. gratia. medicatiua. Ipsa enim faciens sanitatez nihil patitur a sanato: cibus autē faciēns ipse patitur etiaz. Aut. n. infrigidat̄: aut calefit: aut aliud quid patitur sil'r faciens. est autē medicatiua quidē vt principiū: vltimū autez cibus est ⁊ tangens.

¶ Quecunq3 quidem igitur non in materia habent formā hec quidē impassibilia sunt actiuorū. Quecunq3 aūt in materia passiua. Materiā quidez eniz dicimus omnes similiter eādez: vt ita dicā esse oppositorū cuilib3: ⁊ vt genus ens: potens autē calidu3 esse: presente calefaciente: ⁊ approximante necesse est calefieri. ¶ Iō quēadmodum dictum est hec quidem impassibilia actiuoꝝ. hec autē passibilia: ⁊ quemadmodum in motione: eodem modo h3 ⁊ in actione. Illic 54.

eni primitus mouens imobile: ꝛ in factiuis primitus faciens impassibile.

¶ Assignat cām diuersitatis ipsoꝝ.d.ꝙ causa quare qͦdaꝫ agens est qͦ agēdo patitur:qͦdaꝫ aūt nō:est ista:qꝛ q̄dam nō habēt eādeꝫ mām:ꝛ talia agentia faciūt vel agūt entia passibilia.i.ipsis nō patiētibus ab his in que agūt. verbi.g. medicia faciēs sanitatē nihil patitur a sanato: qꝛ nō cōicat cū eo in mā:q̄dā aūt habēt eādē mām:sicut cibus vl' potio: ꝛ id quod sanatur:ꝛ ideo cibus agendo patitur:qꝛ aut calefit aut infrigidatur. Inter hec aūt duo agētia.s. medicinaꝫ ꝛ cibū.medicina est pncipium in quo pmo est actio. Cibus autē est agēs vltimuꝫ quod agit per tactū. Quecūqꝫ igitur agētia nō habēt eādem formā in materia que sit eiusdē generatiōis cū passibilibus hec cū sint de numero agētiuꝫ siue actiuoꝝ sunt ipassibilia. Quecūqꝫ aūt habēt formam in materia eiusdē rōnis agēdo patiūtur: subiūgit ad hoꝝ declaratiōeꝫ que dicatur materia vna aliquoꝝ:ꝛ dicit ꝙ dicitur esse vna mā cuilibet q̄ est susceptiua contrarioꝝ q̄ licet sit vna subiecto.differūt tñ ɓꝫ esse ꝛ ppter hoc dixit:vt ita dicā. Et ipsa mā dicit̄ vt genus:nō qdem pdicabile:sed dr̄ genus ɓm ꝙ genus dr̄ subm pmū qͦ substat duobus ꝯrijs aūt pluribus. ꝯrioꝝ aūt vnū est in actiuo.alterū est in passiuo:ꝛ iō vna mā est actiui ꝛ passiui. ¶ Et qͦ p naturaꝫ potest esse calidū necessario calefit qñ appropinquat caliduꝫ calefaciēs ipsum.hoc ergo qͦ dictū est causa quare quedā agētia sunt passibilia ꝛ q̄dam ipassibilia. ¶ Et sic̄ dictū est ī motione ita dictuꝫ est in actiōe:qꝛ sicut in mouētibus primuꝫ mouēs est imobile.in effectiuis pmū efficiēs est ipossibile. ¶ Deinde cum dicit.

55. ¶ Est enim factio cā vt vnde principiuꝫ motus Cuius autē gratia non actiuum. Nā sanitas nō factiuuꝫ est:nisi ɓm metaphorā. ¶ Eteniꝫ hoc quideꝫ faciente quādo existit generatur aliquid patiens. Habitibus autē presentibus nō adhuc generatur aliquid:sed est iam. spēs autē ꝛ finis habitus quidā. Materia aūt ɓm ꝙ materia passiuuꝫ. ¶ Ignis quidē igitur in materia habet calidum. Si autem aliquid separatū caliduꝫ erit: hoc nihil pateret̄. hoc qdem igitur forsitan impossibile separatum esse. Si autē sunt quedam talia in illis vtiqꝫ erit verū qͦ dicitur. ¶ Quid quidem igitur facere ꝛ pati: ꝛ in quibus existit: ꝛ q̄re ꝛ quomō determinatū sit hoc modo.

Habitibus pn̄tib[us] n[on] adhuc gen[er]atur

¶ Ostēdit ad quā cām reducatur agēs ꝛ ad quā patiēs.dicens ꝙ agēs est vnū pmū pncipiū motus ꝛ est diuersum a causa formali ꝛ finali:ꝛ nō dicit̄ finalis:nisi ɓm metaphoram. ¶ Et ꝙ nō sit formalis nec finalis.sic pbat.qꝛ quando faciēs est ɓm actū faciēs: tūc aliqd gñatur in patiente. ¶ Sed talibus habitibus siue formis:sic̄ est sanitas q̄ est finis operationis medicine pn̄tibus nō generatur aliquid nec fit sed iam est:spēs enī ꝛ fines sunt habitus qdā qescentes.nā habito fine quiescit motor. ¶ Scdo cū dic̄.(materia aūt.) ostēdit ad quā cām reducat̄ patiēs.d.ꝙ reducit̄ ad materiam:qꝛ materia ɓm ꝙ materia passiua est. ꝛ ideo que patiunt̄:patiunt̄ per materiā:que aūt sunt actiua ꝛ passiua habēt spēm in materia:sicut ignis hꝫ sic̄ caliduꝫ in materia.si aūt esset aliqͦ calidū sepatū a materia h nihil pateretur:sed forsan ipossibile est eē aliqd tale sepatū:licet qdā dixerūt.si aūt aliq̄ sint talia q̄ sint a materia sepata: in illis verū est qͦ dr̄.s.qͦ nihil patiunt̄:sꝫ de hoc in pma phia locus erit determiare.ex hoc manifeste pꝫ ꝙ ois potētia passiua ꝛ omnis passio est p materiā.ꝛ ois actio est per formā vltimo epilogat ꝛ est planū in littera.

Quomodo autem contingat hoc accidere rursus dicamus.

¶ His quideꝫ videtur pati vnūqͦdqꝫ per quosdā poros ingrediente faciente vltimo ꝛ principali. Et hoc mō videre ꝛ audire nos iquiūt:ꝛ ɓm alios sensus sentire oēs. 56.

¶ Amplius videri per aereꝫ ꝛ aquā: ꝛ per trāsparentia quia poros habent idiuisibiles: nisi ppter paruitatem:spissos autem ꝛ ɓm ordinem ꝛ magis habēt transparentia magis.

¶ Postqꝫ phs determiauit de natura actiuoꝝ ꝛ passiuorū: ꝛ de modis eoꝝ:ꝛ ostēdit ad quas causas reducātur. h determinat de modis agēdi ꝛ patiēdi quō.s. contingat agere vel pati:ꝛ pmo ɓm opinionē alioꝝ.scdo ɓꝫ opinionē ppriā ibi(Quo aūt mō existit.) ¶ Circa pmū duo facit. pmo ponit opiniones alioꝝ.scdo reprobat eas ibi(Ut aūt parum disgrediētes.) ¶ Circa pmū duo facit.pmo ponit opiniones alioꝝ.scdo ꝯparat eas adinuicē ibi (Leucippus auteꝫ extimat⁹.) ¶ Circa pmuꝫ duo facit.pmo ponit opiniones alioꝝ in gnāli. ¶ Scdo in spāli ibi. (Di igit̄ in qbusdaꝫ.) ¶ Dicit ḡ pmo ꝙ dicēduꝫ est rursus quo cōtingat agere ꝛ pati. ¶ Dicit aūt rursus:qꝛ iam dixit quedā modū actiōis ꝛ passiōis ī genere:nūc descēdit ad spāles modos sumptos ex parte actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ.s.qualr̄ veniat agēs ad patiēs vt iprimat ei suā formā p quā itendit ipm patiēs trāsmutare.circa hoc aūt fuerūt diuerse opiones. Quibusdā.n.visū fuit ꝙ vnūquodqꝫ:qͦ patitur:patitur per quosdam poros qui sunt in ipo patiēte:per quos ipsum agēs:qͦ est pximuꝫ patiēti:igreditur in patiēs per illos poros ꝛ vndiqꝫ ꝯtingit ipm ꝛ vndiqꝫ patitur patiēs:ꝛ nō in vno loco tm̄. ¶ Et per hunc modū dicūt ꝙ videmus ꝛ sentimus ɓm alios sensus oēs:qꝛ.n.ɓm eos visus ꝛ auditus effundunt̄ super visibile p media. ¶ Ideo dixerunt ꝙ per poros illoꝝ corpoꝝ que sunt media sensuū videmus ꝛ audimus.dicunt ēt ꝙ iō pl's videmus per aerē ꝛ aquā ꝛ per alia corpora diafana: sic̄ est vitrum: ꝛ cristalluꝫ: qꝛ illa corpa habēt plures poros alijs: qui pori sunt iuisibiles ppter paruitatē:sed magis spisse positi ꝛ melius ordinati:qꝛ directi:ꝛ ideo videt̄ melius p trāsparens visus.si reqrit rectā lineā per quā videat: ꝛ qꝛ magis transparēs habꝫ poros spissiores ꝛ directius ordiatos: ideo quāto fuerit magis trāsparēs tāto per ipsum melius videmus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His igitur in qbusdā determinauerunt ita quēadmodum ꝛ Empedocles: non solum in faciētibus ꝛ patientibus:ꝫ ꝛ misceri iquiūt ea quoꝝ pori adinuicem sunt cōmensurabiles.

¶ Ponit opiones eoꝝ in spāli.ꝛ diuiditur in tres partes ɓꝫ tres opiones.ꝛ pmo ponit opionem Empe.d.ꝙ quidā magis ad spēꝫ descēdētes dicūt ipsos poros nō solū in actiuis ꝛ passiuis:sed etiā illa dicūt adinuicē bn̄ admisceri quoruꝫ pori sunt cōmēsurabiles vt vnū in aliud igredi possit:ita ꝙ plīm vni⁹ sit in plīmo alteri⁹ ꝛ ecōuerso. ¶ Deide cū dicit.

¶ Compendiose auteꝫ maxime ꝛ de omnibus vno sermone determinauerūt Leucip. ꝛ Democrit⁹ principiū faciētes ɓm naturā. 57.

¶ Ponit opinionē Leucippi ꝛ Demo.d.ꝙ breuiter ꝛ cōpēdiose dicamus vno ēt simili sermōe dixerunt Leuci. ꝛ Democrit⁹. Ambo.n.posuerūt pncipium:qͦ est ɓm nāꝫ.p ipm .n.sicut ifra dicit̄:reddebāt cām gnōnis ꝛ corruptōis: ꝛ ad

sensuꝫ apparētia cōfitentur: ⁊ ideo dicitur ßm nām magis q̄ꝫ positio alioꝝ qui de naturis rerū per sua p̄ncipia causas assignare nō possunt. ¶ Deide cuꝫ dic̄.

¶ Q̄ď ē: quidam enim antiquoꝝ opinati sunt ex necessitate esse vnum omne ⁊ imobile. Vacuū q̄dē.n. nō ens: moueri autē nō posse non ente vacuo separato. Neq̄ꝫ rursus multa eē nō ente segregante.

58. ¶ Hoc eni nihil differt: vt si quis existimet nō cōtinuū esse omne: sed tangere diuisuꝫ ⁊ fore multa ⁊ nō vnum esse ⁊ vacuum. ¶ Si eniꝫ vbiq̄ꝫ diuisibile nihil esset vnuꝫ: quapropter neq̄ꝫ multa: sed vacuum omne. Si aūt tuꝫ diuisibile quidem: tuꝫ autē non: fictitium aliquod hoc vtiq̄ꝫ videbitur. Vsq̄ꝫ q̄ꝫtum eni ⁊ propter quid hoc quidem habet ita esse totale: ⁊ plenum est: hoc autem diuisum. ¶ Amplius autē ⁊ sic fore necessarium non esse motionem. ¶ Ex his igitur vtiq̄ꝫ sermonibus trāscēdentes sensuꝫ: ⁊ despicientes eū enunciāt: ac si conueniēs rōnem seq̄: vnum ⁊ imobile omne esse dicunt. Et īfinituꝫ quoddam: finē eni finire vtiq̄ꝫ ad vacuū. Hi ꝟo ꝓpter causas has enunciāt ita de ꝟitate.

59. ¶ Amplius autē in sermone videtur hoc q̄dē cōtingere: in rebus autē demētie est simile opinari ita. Nullū eni demētiuꝫ egreditur intantū: vt ignē ⁊ glaciē vnum eē existimet ß soluꝫ bona ⁊ apparētia propter assuetudinē hec quibusdā nihil videntur differre propter demētiam.

¶ Ponit opinionē p̄me ⁊ mellisi qui opinati sunt esse tātuꝫ vnum p̄ncipium ⁊ illud esse imobile ⁊ ꝯtinuum. Q̄ aūt sit īmobile sic ꝓbabāt. motꝰ nō pōt esse nisi sit vacuū: ſꝫ vacuū nō est. ğ motus non est. ğ est tm̄ vnū ⁊ imobile. Q̄ vō sit tm̄ vnuꝫ sic ꝓbabāt. multa nō possunt esse nisi sit aliquid separans ⁊ diuidēs ea. nihil aūt pōt esse segregās ⁊ diuidēs nisi vacuū sed vacuū nō est. ğ nō possunt esse multa segregata ⁊ sic oīa vnū sunt: ⁊ q̄ꝛ posset dici eis q̄ multa sunt se tāgētia: ita q̄ īter ea nō sit vacuū segregans. dicunt q̄ hoc nihil differt: q̄ꝛ cōtinuū ⁊ contangēs idem dicebāt esse. naꝫ ßm eos cōtinui partes se cōtangebāt. ¶ Dixerūt etiaꝫ q̄ nihil differt q̄ sint mlt̄a: ⁊ q̄ nō sit vnū: ⁊ q̄ dicat̄ esse vacuū: q̄ꝛ cōtinuū ⁊ cōtiguuꝫ sunt idē ßm istos: nec multa sunt nisi sint diuisa: ⁊ q̄ nō diuidebantur nisi per vacuū: sed non est vacuum. ğ nec multa sed omnia continua. ¶ Si enim dicat̄ q̄ ens vbiq̄ꝫ .i. in omni puncto sit diuisibile. tunc potest dici q̄ nihil sit vnū: sed multitudo cōponit̄ ex multis vnis. ğ nec multitudo erit. ğ totum erit vacuum. ¶ Si aūt dicat̄ totū ens esse cōtinuū. tuꝫ q̄dē .i. ßm aliquid esse diuisibile: tum aūt nō .i. ßm aliquid esse īdiuisibile. hoc vtiq̄ꝫ videbitur esse ficticiū: cū nō sit magis ratio: quare in vno puncto diuidatur q̄ꝫ in alio. vsq̄ꝫ ad q̄ꝫtum enim erit diuisibile: ita q̄ ibi stet diuisio? ¶ Et quare aliq̄d de vniuerso ita se hꝫ qď diuiditur ⁊ separatur per vacuū: aliud autē se habet qď est plenum: ⁊ nō diuiditur: ita q̄ vnum ab alio separetur ꝑ vacuum: ⁊ nō videtur horū posse ratio assignari. Amplius auteꝫ sequitur ex necessitate q̄ nihil mouebitur per istas rōnes. ğ transcenderūt ⁊ dimiserunt sensum ⁊ ea que per sensum apparēt: opinātes q̄ magis debemus sequi rōnem q̄ꝫ sensuꝫ. Q̄ autē totū ens sit īfinitū sic ꝓbabāt si ens finitur aut finitur ad plenū aut ad vacuū: ſꝫ ad plenū nō potest finiri: q̄ꝛ plenū est ens. idem eni finiretur ad seipm vel eadem rōne illud plenū finiret̄ ad aliud plenuꝫ: ⁊ sic esset abire in īfinitū. ğ oportet q̄ finiatur ad vacuū: sed vacuuꝫ nō est. ğ ad nihil finitur. ergo oportet q̄ ens sit īfinituꝫ. isti ergo ꝓpter tales causas sic enūciauerūt de ꝟitate. Adhuc in sermōe per ipsoꝝ rōneꝫ sophisticā videtur hoc sequi qď dictū est: nō tamē in rei veritate cōtingit. Si aūt res ipse īspiciant̄ demētie videtur esse simile dictū eoꝝ. ¶ Nullus eni demens intantū egreditur a iudicio veritatis: q̄ dicat ignē ⁊ glatiē eē vnū qď illi dicebāt ponētes omnia eē vnū: licet aliquis ꝓpter cōsuetudinē vel ꝓpter apparentiaꝫ putet mala in sensibus esse bona. hoc eni quibusdā ꝓpter dementiā accidit. vnde aliquādo īter bona ⁊ mala nullā differētiā esse putant. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Leucippus autem existimatus est habere ser 60.
mones qui ad sensuꝫ confessa dicentes. non.n.
destruebat generationem: neq̄ꝫ corruptionem:
neq̄ꝫ motum: neq̄ꝫ multitudinem entium. Con
fitebatur autē ea que apparētibus. Cōstituenti
bus aūt vnū vt nō entē motionē si nō vacuuꝫ fa
cere. Vacuūq̄ꝫ nō ens: ⁊ entis nihil nō ens īquit
esse. Principal'r.n. ens plenū est ens.

¶ Comparat predictas opīones adinuicē. Et p̄mo cōparat opīonē Leu. ⁊ Demo. ad opīoneꝫ parme. ⁊ mellissi. scď o cōparat eā ad opīonē Empe. ibi (Sed vt Empe.) Tertio ad opīoneꝫ platonis ibi (Sed ⁊ alioꝝ.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo comparat opīonē Leuci. ad opīonē parme. ⁊ mellissi penes cōuenientiā. scď o penes differētiā ibi (Sꝫ q̄ tale.) Dicit ğ p̄mo q̄ Leuci. putauit habere sermones meliores alÿs in hoc q̄ cōfitetur ea que sunt manifesta ad sensum. vnde neq̄ꝫ destruit gn̄ōnem neq̄ꝫ corruptionē: neq̄ꝫ motuꝫ neq̄ꝫ multitudinē rerū: sed cōfitetur ea que sunt oīa manifesta esse ad sensuꝫ: in hoc tamē dixit eadem cum parme. ⁊ mellisso ꝯstituentibꝰ .i. dicētibꝰ q̄ omne qď est: est tm̄ vnū īmobile: q̄ꝛ dicit q̄ bene seq̄tur q̄ nō erit motus nisi sit vacuum: sed in hoc differt ab eis: q̄ꝛ illi destruxerūt ꝯsequēs. idest vacuum esse ⁊ concluserunt oppositu ꝫ antecedentis: scilicet motuꝫ non esse: sed Leucip. ponit antecedens ⁊ infert cōsequens: scilicet motū: ⁊ ex hoc cōcludit vacuuꝫ eē. vacuum aūt dicit esse sicut p̄uationē: ⁊ ideo simpl'r est non ens: q̄ꝛ non est aliquid entium: sicut nec priuatio: tamē est ens: q̄ꝛ est entis: sicut priuatio habitus. vnde plenum dicebat p̄ncipal'r ens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed omne qď tale non vnum: ſꝫ infinita multitudine: ⁊ inuisibilia propter paruitatem tumoris. Hec aūt in vacuo ferri: vacuum enim esse.

¶ Et ꝯstantia quidē generationē facere. Dissoluta aūt corruptionē: facere aūt ⁊ pati ßꝫ q̄ existunt tangentia. ¶ Scďm eniꝫ id non vnum eē ⁊ composita ⁊ complicata generare.

¶ Et ßm autē veritatē ex vno non contingit ge
nerari multitudinem: neq̄ꝫ ex vere multis vnū: 61.
sed esse hoc impossibile.

¶ Comparat dictas opiniones. Circa d̄riam. d. q̄ licet p̄ncipaliter ens sit plenum: tamē nō omne qď est plenū est vnū sic̄ dixit parme. ⁊ mellissus. ſꝫ sunt multa ⁊ īfinita ⁊ inuisibilia propter paruitatem sue quantitatis. hec enim sunt que ipsi appellāt athomos siue corpora īdiuisibilia que mouē

tur in vacuo qđ vacuum ipse Leucipp⁹ dicit esse. Quomō autē fiāt gñatio ⁊ corruptio: ⁊ alia q̄ apparent ex istis athomis subiūgit dicēs ꝙ per ipsorum cōgregatiōez ⁊ conglutinatiōez fit generatio cū autē diuiduntur fit corruptio. cū vero vndiqꝫ se cōtingūt faciūt actionem ⁊ passionē. cū aūt penetrāt se ⁊ vnum subintrat in alteruz fit augmētuz: cuz permutauerint ordinem ⁊ situm tunc fit alteratio: ꝑm eni ꝙ dicit ⁊ cōfitetur. necesse est ponere nō esse vnuz soluz ex quo generantur ista composita ⁊ complicata: qꝛ ex eo qđ ē vere vnū impossibile est fieri multa: nec ex vere multis fieri vere vnū. ❡ Dicitur aūt vere vnū qđ oīno est idiuisibile actu ⁊ potētia. vere aūt multa que oīo distincta sunt nec actu nec potētia ɔiūgunt̄ sic idiuisibilia. ❡ Deīde cū dic̄.

❡ Sed vt empedocles ⁊ aliqui alioꝛuz inquiūt pati per poros: ita omnē alteratiōnē ⁊ omne pati. Hoc modo generari propter vacuum facta dissolutione ⁊ corruptione. Similiter autez ⁊ augmentationem subintrantibus alijs.

62. ❡ Fere autem ⁊ empedocles necesse dicere: vt Leucippus. īquit etenim eē quedam solida idiuisibilia aūt: si nō vbiqꝫ pori ⁊ cōtinui sunt: hoc autem impossibile. Nihil. n. aliud soliduz extra poros: sꝫ omne vacuum: necesse igitur tangētia quidē esse indiuisibilia: media aūt eorum vacua quos ille dicit poros: ita aūt ⁊ Leucippus dic̄ de facere ⁊ pati. Modi igit̄ ꝑm quos hec qdez faciūt: hec aūt patiunt̄ fere hi dicunt̄. ❡ Et de his quidem: ⁊ quomodo dicūt manifestuz est: ⁊ ad eorum positiones quibus vtuntur fere cōfesse videtur contingens. Alijs autē minus. V. grā. Empe. quomō erat gñatio ⁊ corruptio: ⁊ alteratio non est manifestum. ❡ His eni erant corpora indiuisibilia prima corporū formis differentia solum: ex quibus primum componuntur: ⁊ in que vltimo dissoluitur. Empedocles autē alia quidē manifestuz: quoniaz vsqꝫ ad elementa habēt generationē ⁊ corruptionē. Ipsorum vero elementoꝛuz quomodo generatur ⁊ corrumpitur coacernata quantitas: neqꝫ manifestum: neqꝫ contingit dicere ei non dicenti ⁊ ignis elementum esse.

❡ Comparat opiniōez Leucippi ad ɔpionē Empe. ⁊ p̄mo penes cōuenientiaz. d. ꝙ Democritus ⁊ Leucippus dicūt ꝙ res patitur per poros: sicut dixit Empe. ⁊ quidaz alij de antiqꝫ phis: ⁊ dicūt ꝙ omne pati ⁊ omne alterari hoc mō generat: ⁊ fit qđ fit: ita ꝙ fiat rei dissolutio per īterpositionē vacui: qꝛ vacuū īterponitur ipsis rebus: ita ꝙ pars huc pars illuc feratur. simil'r augmētationez fieri per subintrationē ipsoꝛuz solidoꝛuz athomoꝝ adinuicē. Empe. autē fere necesse est dicere sicut Leuci. dixit. eē scilicet idiuisibilia corpora. ❡ Dicit aūt fere: qꝛ Empe. nō cōfitebat̄ expresse esse aliqua corpora īdiuisibilia: sed qꝛ hoc seqtur ad opinionē eius. ponebat. n. poros in ipsis corporibus ex quibus actio ⁊ passio causabatur ꝑm eū. ❡ Aut ergo illi porri sunt in toto corpore: ita ꝙ nō sit aliquid mediū īter eos: aut est aliquod corpus soliduz diuidens eos si sunt in toto corpore: ita ꝙ nihil sit mediuz tunc totū corpus erit vacuuz: qđ est īpossibile. necesse est ḡ esse aliquod corpus solidū extra poros. i. ꝑter poros qđ ipsos diuidat ⁊ distinguat: ⁊ talia corpora necesse est eē diuisibilia: media autē istoꝝ sunt vacua siue foramina: q. s. ille Empe. dicit poros. ❡ Nulla enim vt dicit cōmētatoꝛ est differētia īter vtrāqꝫ opinionez: nisi qđ, ꝑm Leuci. īter h̄ corpora est vacuuz ⁊ apud istos ista foramina sunt plena corporibus subtilibus. ❡ Cōueniunt igit̄ in duobus. s. ipositiōe vacuitatis ⁊ positiōe corporis īdiuisibilis: ⁊ ideo fere: ita dicit Leucippus de facere ⁊ pati: sic Empe. ⁊ iō dicit ꝙ modi agēdi ⁊ patiendi ꝑm vtrosqꝫ fere sunt idē. Dic̄ fere ꝑpter p̄dictā cāz. ❡ Scđo cū dicit. (De his quidē.) ponit differētia īter vtrāqꝫ opionez. d. qđ istoꝝ differētia de modis agēdi manifesta erit ex eoꝝ positionibus sequentibus. Nam Leucip. magis potest dare ex sua opinione causam eoꝝ que manifeste vident̄. Emped. autē minus: qꝛ ꝑm eius fundamētū nō est manifestuz quō accidat generatio ⁊ corruptio ⁊ alteratio in oībus entibus naturalib⁹. sꝫ Democ. ⁊ Leuc. possunt assignare cām gnōnis ⁊ corruptiōis: nō soluz mixtoꝝ: sꝫ etiā q̄ttuoꝛ elementoꝝ ex corporibus īdiuisibilibus: qꝛ ꝑm diuersitas istoꝝ corporū tā simplicium q̄ꝫ mixtoꝝ causat̄ ex diuersitate corporum athomoꝝ que differūt positiōe ordine ⁊ forma ⁊ figura: sicut dicit in p̄mo metha. Empe. vero ex sui positiōe nō pōt dare cām gñationis ⁊ corruptiōis soluz istoꝝ mixtoꝝ vsqꝫ ad elemēta. ponit. n. alia fieri ex quattuoꝛ elementis: sed in elemētis nō pōt dare cām gñatiōis ⁊ corruptiōis. ❡ Non eni posuit alia elemēta p̄ora istis q̄tuoꝛ elemētis. vnde nō potest dicere ꝑpter quid vel quō generet̄ ex alijs aut corrumpatur in alia. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Similiter autem alioꝛum oiuz: vt in thymeo scripsit plato.

❡ Intantuz differt eni vt non eo dē modo Leucippo dicat. Quoniam hic quidem solida: hic autem planities dicit indiuisibilia. ❡ Et h̄ quidē infinitis terminari figuris indiuisibilium solidorum vnūquodqꝫ. Hic autē terminatis: qm̄ īdiuisibilia vtriqꝫ dicunt terminata figuris. Ex his itaqꝫ gñatiōes ⁊ segregatiōes ⁊ corruptiones. ❡ Leucippo qdē. n. duo modi erant vtiqꝫ ꝑ vacuū ⁊ ꝑ tactū. h̄. n. idisibile vnūq̄dqꝫ. Platoni aūt ꝑm tactum solum: vacuū. n. nō eē īquit. ❡ De idiuisibilibus autē planicieb⁹ diximus in prioribus sermonibus. De indiuisibilibus aūt solidis amplius est dicere. Ideo hoc accidens relinquitur nunc.

❡ Comparat opinionē Leucippi ad opiōnē platōis: ⁊ p̄mo penes cōueniētiā. d. ꝙ sicut Leuci. potest dare cām generationis omniū ex sua positiōe ita ⁊ plato ꝑm ꝙ scripsit in thymeo. ❡ Scđo cū dic̄. (Intātū eni dr̄t) ponit dr̄iaz dicēs: ꝙ q̄uis Leuci. ⁊ plato ɔueniūt in hoc ꝙ vtrūqꝫ posuit indiuisibilia p̄ncipia. tamen in tribus differunt. p̄mo quia Leucippus dixit illa indiuisibilia esse corpora. solida: plato autem ea dixit esse superficies. secundo quia figure indiuisibilium corpoꝝ quibus figuratur ⁊ terminatur vnūquodqꝫ compositorum sunt infinite. Leuci. sed secundum platonem sunt finite. posuit enim plato figuras triangulares esse primas omnium figurarum que finite sunt. Tertio differunt: quia cum vterqꝫ istoꝛuz dicat generationem ⁊ corruptionem fieri per congregationem ⁊ segregationez athomorum secundum Leuci. erunt duo modi quibus fit actio ⁊ passio: scilicet per tactum agentis ⁊ patientis ⁊ ꝑ vacuuz qđ est porus. ꝑm platonem vero erit tantū vnus mo-

dus.s.cu3 tactū τ nō per vacuū. vacuū.n.ꝭm eum nō est de īdiuisibilibus superficieb⁹ dictū est in tertio de celo τ mū. ꝙ autē cōtingit dicere de indiuisibilibus corporib⁹ relinquatur nunc.

64. ℭ Ut autē paru3 disgredientes dicamus: necessariu3 τ īpassibile vnūquodq3 dicere indiuisibiliu3. Non eni3 possibile pati nisi per vacuum τ nullius actiuu3 passionis: neq3 eni3 calidu3 nec frigidu3 op3 esse īdiuisibile.

ℭ Postq̄ ph̄s. posuit opiōnē alioꝝ. de p̄ncipijs rerū nālium τ de modis quibus agūt τ patiuntur adīuicē3 nūc in parte ista reprobat eas. τ p̄mo reprobat opiniones q̄tu3 ad positiones eoru3 q̄tum ad positionē athomoꝝ que dicebāt eē p̄ncipia. secūdo q̄tum ad modos agēdi quos ponebant ibi (Quicūq3 igitur per poroꝝ.) Circa p̄mum duo facit. p̄mo ostēdit īdiuisibilia corpora nō esse p̄ncipia. secundo ꝙ non moueantur a vacuo ibi. (Amplius quidē est qd̄ mouet.) circa p̄m pōit duas rōnes. scd̄a ibi. (Ampli⁹ āt vtrū vna.) Circa p̄m ponit duo facit. p̄ ponit rōnem. scd̄o remouet quādā3 īstantiā quā aduersarij possent dare ibi. (Amplius autem īcōueniens.) ℭ Q3 ḡ īdiuisibilia corpora nō possint eē p̄ncipia probat īducēdo ad impossibile ꝙ cōtradictoria erūt simul vā: τ hoc tali rōne si īdiuisibilia corpora sunt p̄ncipia nec agēt nec patient̄ adinuicem. ℭ Ite3 si sūt p̄ncipia agēt τ patient̄ adīuicē ḡ agēt τ nō agēt: patient̄ τ nō patient̄: qd̄ ē īpossibile. ℭ Circa rōnē istā sic procedit. p̄mo ꝓbat ꝙ nō agēt nec patient̄ duplici rōne. quarum p̄ma talis ē. Actio τ passio fit per vacuum: vt ipsi dicūt. s3 in talibus athomis nō est vacuū. ergo nec agūt nec patiuntur. scd̄a talis est. oē qd̄ est causa actiōis vel passiōis est durū vel molle vel aliq̄ qualitatū dispositū: sed nullū corpus īdiuisibile est tale. ergo nec est actiuu3 nec passiuū. ℭ Scd̄o cu3 dicit.

65. ℭ Quāuis hoc inconueniens sit solū dare circulari figure calidum. Necesse est enim τ contrarium frigidu3 alicui alij adaptare figurarū. Inconueniens aute3 si hec quidē existunt: dico aūt caliditas τ friditas. Grauitas autē τ leuitas duricies τ mollicies non existunt.

66. ℭ Sed tamē grauius ꝭm excedentia3 īquit esse Democritus vnūq3q3 īdiuiduū. q̄propter τ calidus: talia aūt entia nō pati adinuice3 īpossibile. V.g. a multū excedēte calido leuiter calīm.

67. ℭ S3 tamē si durū τ molle. Molle aūt in patiēdo aliquid dicitur. subactiuū.n. τ molle.

68. ℭ S3 tamē inconueniēs si nihil existit nisi solu3 figura τ si existit: vnu3 autē solū. V.g. hoc quide3 frigidū: hoc autē calīm: neq3 eni vna aliqua esset natura eorū. similr̄ autē impossibile si multa vni. Indiuisibile eni3 ens in eodē habebit passiones. Quapropter τ si patitur siquide3 īfrigidatur hoc aliquid τ aliud faciet: aut patietur. eodem aūt mō τ de passionibus alijs.

ℭ Ostēdit oppositū. s. ꝙ corpora īdiuisibilia agāt τ patiant̄ τ hoc triplici rōne. quaꝝ p̄ma talis est ꝭm p̄dictos ph̄os: indiuisibilia corpora que sunt circularis figure sūt calida. ḡ oportet aliquod alterius figure esse frigidu3: q2 īcōueniēs est ponere vnū cōtrarioꝝ in natura sine reliquo. si aūt due q̄litates sunt in athomis necesse est ponere aliquas qualitates cōseq̄ntes esse in eis que sunt grauitas duricia leuitas mollis τ alie h⁹ qualitates. ℭ Cu3 aūt ↄcedāt in athomis vnum esse grauius alio sicut apparet in radio solis: ꝙ vna athomus magis descēdit: q̄ alia. si autē vnus est grauior alio: vnus etiā est τ leuior alio. τ vnus calidior alio. Cū autē sint talia impossibile est ea nō pati adinuicem τ agere cu3 sibi appropinquāt. patitur enim leuiter calidu3 ab excedēti calido: nō inq̄tum sunt similia in calido: sed inq̄tu3 excedēs est magis calidu3: τ illud quod excedit̄ est magis frigido ꝑmixtum. scd̄am rōnem ponit ibi. (Sed tamen si durū.) que talis est. si Demo. dicit in ipsis athomis esse durum: necesse est ꝙ dicat etiam esse in eis molle per supradictam rōnem: quia si vnum cōtrariorum fuerit in natura: τ reliquu3: vt dicitur scd̄o de celo. molle autē naturali in po- .t.c.18. tentia resistēdi tactui passiuu3 est: licet inq̄tum est īfusu3 humido sit subactiuum. ℭ Dicitur autē molle subactiuū: quia agit per humidu3: qd̄ nō est simpl'r actiuu3: sicut calidum vel frigidum: τ per hoc dictū sequitur iterū athomos esse actiuas τ passiuas. ℭ Sic ḡ ꝭm ꝙ deducit cōmētator quomodocūq3 cōponāt ea cōtingit eis īpossibile: qm̄ si ponūt ea nō eē receptiua passionū: seq̄tur ꝙ nō sit aliqua causa actiōis vel passionis: τ si ponūt ea receptibilia contingit vt nō sint receptibilia. sic ergo ex illoꝝ positiōe cōtingit vt sint illoru3 receptibilia: τ sicut diximus. q̄ autē hoc sequat̄ ex dictis Democriti τ Leucippi. tamē hoc est impossibile τ īcōueniens. in athomis enim aut est figura sola: aut cū figura qualitas actiua τ passiua si ponatur in eis sola figura: tūc nō erūt actiua nec passiua: q2 figura nec est actiua nec passiua. aliter eni3 mathematica agerēt τ paterent̄. si aūt cu3 figura in athomis ponat̄: qualitas: quādo aut vna erit in qualibet athomo plures. si autē vna nec ꝓpria fuerit in qualib3 athomo: τ hoc q̄dē sit calidū: hoc aūt frigidū tunc eoꝝ natura nō erit eade3. si ergo differūt ī naturis sunt diuisibilia. ergo īdiuisibilia sunt diuisibilia. si autē plures q̄litates insunt vni athomo que quidē actiue sunt τ passiue: ille erunt cōtrarie: quia actio τ passio sunt īter cōtraria: vt supra dictū est. ḡ cōtraria sunt in eodē īdiuisibili. sequitur etiā ꝙ sint in eodē ꝭm idem: qd̄ est īpossibile. sequitur etiā ꝙ si athomus īfrigidatur qd̄ ꝭm hoc calefiat: qd̄ falsu3 est τ eodē modo est de alijs q̄litatibus actiuis τ passiuis: que sunt durum τ molle. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Hec enim τ solida τ planitiem dicentibus indiuisibilia cōtingit eodē mō. Neq3 rariora enim neq3 densiora est possibile generari vacuo non ente in indiuisibilibus. 69.

ℭ Reprobat opīonem platonis dicēs: ꝙ etia3 Demo. τ h⁹. istud īcōueniēs sequitur τ ad opīonem platonis dicētis superficies īdiuisibiles esse p̄ncipia. dicit eni plato ꝙ illis superficiebus nō est vacuū: q2 ꝭm eos īpossibile est fieri rarū nisi per īterpositionē vacui in partibus corporis. sequitur nō existēte vacuo nō generatur aliquid rarius vel densi⁹. cum autē raru3 τ densum sint p̄me ↄtrarie q̄litates ex parte materie istis nō existētibus alie cōsequentes nō erūt: q2 ablato priori aufertur τ posterius. sic ergo in corpore. nulle sūt qualitates actiue τ passiue. ergo nec agit nec patitur aliquod indiuisibilium non existente vacuo ipso. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Amplius autē inconueniens τ parua quide3 indiuisibilia esse: magna autē non. Nunc quidē magis rationabiliter maiora cōfringent̄ q̄ parua: hec quidē eni dissoluunt̄ facilius paruis. V. gratia magna q̄dē ꝓcedūt ex multis: īdiuisibilia aūt vl'r: q̄re magis q̄ magnis existit paruis. 70.

¶ Remouet quādaʒ istātiam siue falsam responsionē que
posset dari ad rōnes suas. posset enī aliquis dicere ꝙ atho-
mi parui sunt īdiuisibiles: magni aūt diuisibiles. vnde re-
mouet dicēs ꝙ hoc est īconueniēs. verū eniʒ est ꝙ rōnabi-
lius ⁊ facilius magna diuiduntur q̄ʒ parua: q̄ magna faci-
lius dissoluuntur. ⁊ hoc ideo q̄ magna ꝯponuntur ex mul-
tis. ¶ Nō tamen paruitas vel magnitudo est causa diuisi
bilitatis vel indiuisibilitatis ipsa vero athoma de natura
sua ⁊ vniuersaliter sunt īdiuisibilia ⁊ nō ꝓpter magnitudi-
nē vel paruitatē ¶ Deinde cum dicit.

71. ¶ Amplius autē vtrū oīum vna nā illoꝝ solido-
rum: aut differt alterū ab alteris queadmodum
si hec essent ignea: hec auteʒ terrea ſm tumorē.
Siquideʒ enim vna natura est oīum quid diui-
dens: aut quare non fiunt tangentia vnuʒ: quē-
admodum aqua quādo aquā tangit: nihil enim
differt posterior aqua a priori. si aūt alia qualia
hec ⁊ manifestū est ꝙ has ponēduʒ principia ⁊
causas cōtingentiū magis q̄ʒ figuras.

72. ¶ Amplius aūt dr̄ia in natura vtiq̧ faciēt ⁊ pa-
tientur approximantia adinuicem.

¶ Ponit scdam rōnem p̄ncipalem ad ꝓbandum athomos
quos illi ponebāt nō esse p̄ncipia que talis est: aut illa cor-
pora sunt vnius nature: sicut si essent omnia ignea vel oīa
terrea vel differūt adinuiceʒ in naturis vt si essent alia ter
rea alia ignea. si aūt sunt omnia vnius nature ⁊ vnius spēi
ſm q̄ʒtitatem: quid erit tunc diuidēs: ⁊ discōtinuans ipsas
athomos: quasi diceret nihil: cū eniʒ sint vnius nature nō
est in eis aliquid īuenire per q̄d abinuiceʒ discōtinuentur.
quare ergo non accidit sicut in aqua: cuius partes quando
adinuicem se tangunt statim cōtinuantur: nō differt poste-
rior pars aqua priore cuʒ aūt ipsa corpora athomalia nec sic
adinuicem cōtinuentur: nō erūt vnius nature nec diuersa-
rū naturaꝝ: q̄ si illa corpora alia ⁊ alia: vt dictū est: quales
sunt ille diuerse species vel nature. cuʒ enim ille nature fa-
ciant athomos diuersas ⁊ discōtinuas: oʒ ꝙ sint omnes ſʒ
naturas diuerse. ergo ille nature magis sunt ponēde cause
⁊ p̄ncipia reruʒ que fiunt ex athomis q̄ʒ figure athomoruʒ
quas Demo. dixit esse p̄ncipia. ¶ Et preterea q̄ differūt in
natura ⁊ forma agunt ⁊ patiuntur adinuicē cū approximā-
tur. Illa vero que sunt diuersa in figura nō sic agūt ⁊ patiū
tur adinuicem. ergo ille diuerse nature debēt poni p̄ncipia
actiōis ⁊ passiōis q̄ʒ diuerse figure. ¶ Deīde cuʒ dic̄.

73. ¶ Amplius quidē q̄d est q̄d mouet. siq̄deʒ eniʒ
aliud. n. passiuū ē. si āt ip̄ʒ seip̄ʒ: vnūq̄dq̧ aut diui
sibile erit: ſm aliud quidē mouens: ſʒ aliud aūt
motū. Aut ſm idē cōtraria existunt.

74. ¶ Et nō solū materia erit vna nūero: ſʒ ⁊ potētiā.

¶ Ostēdit ꝙ corpora idiuisibilia nō mouētur in vacuo: sic
dicebat Demo. tali rōne. si ista īdiuisibilia mouentur in va
cuo querendū est quid mouet ea: aut. n. mouentur a se aut
ab alio. si ab alio: tūc ip̄m īdiuisibile est passiuum. ergo non est
p̄mū p̄ncipium actiōis: sed potius ip̄m mouēs. si aūt moue
tur a seipso: aut est diuisibile cū ſʒ vnā partē moueat ⁊ aliā
moueatur. aut in eodē ſm idem existūt ſm cōtraria. moue
re. n. ⁊ moueri sunt cōtrarioꝝ. vtrūq̧ autē istoꝝ est īpossibi
le. sic etiā nō soluʒ esset mā cōtrariorum vna numero: ſʒ ēt
potentia eēt vna: q̄d ē īpo͛le. si. n. ī māʒ ꝯrioꝝ esset vna potē
tia solum nō haberēt ipsa cōtraria diuersas naturas. sic ēt
nō esset multitudo rerū: ſʒ omnia essent vnuʒ: q̄ oīa essent
ab eadem mā ⁊ ab eadē potētia numero. ¶ Cuʒ enī actus
⁊ potētia nō diuersificent spēʒ: si esset tm̄ vna potentia eēt
tm̄ vna species. ¶ Est aūt hoc itelligendū de potētia ꝓpin
qua ad formas ꝯtrarias: que nō est vna numero sed diuer
sa. ¶ Est enī alia potētia remota que est vna ⁊ eadē cōtra-
rioꝝ: ⁊ hec est p̄ma materia. que ſm se est ī potētia ⁊ ip̄a est
sua potētia. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quicunq̧ quideʒ igitur per pororuʒ motio- 75.
nem inquiūt passiones cōtingere: sed siquidē ⁊
plenis poris superfluūt pori. Si eniʒ patitur ali
quid: ita omne ⁊ si non poros habēs: ſʒ ip̄m cō
tinuū ens patietur eodē modo.

¶ Amplius autē quomō contingit de īspicere ⁊ 76.
videre vt dicunt. Neq̧ eniʒ ſm tactū contingit
trāsire per transparentia: neq̧ per poros si ple-
nus vniuscuiusq̧. Quid eniʒ differt a nō poros
habere: omne eniʒ sic erit plenuʒ.

¶ Reprobat predictas opiōnes q̄ʒtum ad modos agendi ⁊
patiendi quos ponebāt. ⁊ circa hec duo facit. p̄mo ostēdit:
ad actionē ⁊ passionē nō sunt necessarij pori. 2° ꝙ nec q̄ʒtuʒ
ad diuisionem corpoꝝ ibi. (Diuisibilibus autē.) ¶ Circa
p̄muʒ duo facit. p̄mo ostēdit ꝙ pori nō sunt nec̄ij ad actio-
nē ⁊ passionem. scdo remouet quoddā dubiuʒ ibi. (Sed ⁊
si vacuū.) Circa p̄muʒ ponit duas rōnes. quarū p̄ma talis
est ꝙ dicūt cōtingere passiones ex hoc ꝙ actiuuʒ mouetur
in poris passiui: sicut isti dicūt: ꝙ res patitur cuʒ īpleti sunt
pori: necesse est eos cōcedere ꝙ pori sunt superflui. si. n. ali-
quod corpus patitur: q̄ actiuuʒ tangit ipsum in poris: tūc
illud patitur per tactum actiui ⁊ nō per poros etiā si nō ha
beret poros: sed sit totum cōtinuum patietur eodeʒ modo
ꝓpter tactum actiui: superflui ergo sunt pori. scdam rōneʒ
ponit ibi. (Amplius autē quomō contingit) dicens ꝙ isti
nō pn̄t dicere quō videre ⁊ īspicere fiat qn̄ iste sensus fit ꝑ
trāsparentiam: sicut per vitrū vel cristallū. manifestuʒ. n.
est ꝙ sentiens ſm tactum nō transit per transparentiā: vt
ad rem sensatam perueniat: q̄ illi sensus fiunt per distātiā
¶ Nec iterū possunt dicere ꝙ sensus fiat per poros si ple-
nus est vnusquisq̧ poroꝝ sicut ipsi dicūt: nihil enim differt
habere poros plenos ⁊ nō habere poros: q̄ totū corpꝰ trās-
parens sicut erit plenū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed ⁊ si vacua quidē hec: necesse autem cor-
pora in eis habere ibidē cōtingit rursum. ¶ Si
autē talia ſm magnitudinē suā vt non suscipiant
corpus aliquod ridiculum. paruū quidem existi
mare vacuū: magnū auteʒ non eē vacuū. Qua-
lecūq̧ autem vacuum aliquod existimare dice
re nisi regioneʒ corporis. Quapropter manife-
stum quoniam omni corpori. s. ſm tumoreʒ si-
mile erit vacuū. ¶ Uniuersaliter autē poros fa
cere superfluū. Si q̄dem enim nihil facit ſm ta
ctū neq̧ per poros trāsiens faciet. Si aūt in tan
gendo ⁊ poris non entibus: hec q̄dem patient:
hec aūt faciēt ad seinuicē hoc modo īnatorū.

¶ Quoniam ergo ita dicere poros vt quidā exi-
stimant: aut mendacium: aut inane est manife-
stum ex his.

¶ Remouet quoddā dubiū siue quādā falsam respōsionē
que posset. dari posset enī aliquis dicere ꝙ pori ⁊ foramina
sūt vacua: ⁊ hoc remouet dicēs: ꝙ si sint vacua aut possunt

in se recipere corpus implens:ipsa aut nõ.si possunt.ponatur ergo qd recipiat.possibili enim posito in esse qd ex eo accidit nõ est impossibile.sequitur ergo id quod prius: scilicet quod nõ semper cõtingat videre per transparens:quia impletis poris nihil videtur.si aũt pori tales sunt quod nõ possint recipere corpus implens:eo quod sunt parui:hoc ridiculum est dicere:scilicet quod paruum foramen qd porus dicitur sit vacuũ: magnum autẽ spacium nõ sit vacuũ: sed plenum corpore subintrante ipsuz: quia qualitercunq est vacuũ illud siue magnũ siue paruuz: habet corpus sibi equale implens ipz: qd quidem patet per diffinitionem vacui.vacuum enim nihil aliud est nisi regio siue spacium alicuius corporis susceptiuum.quapropter manifestum est quod omni corpori in tumore sue quantitatis est equale vacuum.si vacuuz esse ponatur:vniuersaliter autem superfluũ est dicere poros esse propter actionem.Aut enim agens agit secundum tactum aut non.si nõ agit per tactũ.ergo non agit itrinsecus in poris tangẽs. ergo pori nõ sunt causa passionis.si autem agit secundum tactuz: et non existẽtibus poris:dummodo actiuum tãgat passiuũ: que sunt innata agere et pati adiuicẽ fiet actio et passio. Ulterius autem epilogat:qd ita ponere poros:vt quidam existimat aut est mendaciũ:aut inutile est ad actionẽ et passionẽ:et hoc est manifestũ ex supradictis. ¶ Deinde cũ dic.

¶ Diuisibilibus autez omnino corporibus entibus poros facere ridiculum est: secundum id enim quod diuisibilia sunt possunt separari.

¶ Ostendit quod pori non sunt necessarij ad corporis diuisionem dicens quod cum omne sit diuisibile tam phicum quam mathematicum ridiculum est ponere poros causa diuisionis: quia corpora possunt separari secundum id quod diuisibilia sunt. in talibus autem nõ est vacuum in poris.pori ergo nõ sunt causa diuisiõis:quia aliter mathematica.nõ eẽnt diuisibilia.

77. ¶ Quo autem modo existit generare in entibus et facere et pati dicamus:accipientes principiũ dictum multotiens.

¶ Postquam philosophus posuit opiniones aliorum de agere et pati siue de modis agendi vel patiendi et reprobationes earum:in parte ista ponit opinionem propriam et veram.et circa hoc duo facit.primo dat intentionem suam.secundo prosequitur intentuz ibi.(Si est enim) ¶ Dicit ergo primo quod postquam posite et reprobate sunt opiniones aliorum de actione et passione dicendum secundum rei veritatẽ quomodo existat vel fiat generatio et quomodo existat agere et pati in his que agunt et patiuntur. ad hoc autẽ perfecte vidẽduz accipiendũ est pro principio actionis et passionis illud quod multotiens dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si enim est hoc potestate:hoc autez actu tale innatuz est. ¶ Non tamen quidez pati: tuz aũt non pati:sed omnino secundum quantuz est tale. ¶ Magis autez et minus secundum quod tale magis et minus. Et has res vtiq aliqs dicet magis inesse:vt in metallicis:extẽdunt enim se passiue vene cõtinue.

¶ Prosequitur intentum.et circa hoc duo facit. primo ponit duas cõditiones que requiruntur ad actionem et passionẽ. ¶ Secundo probat secundam cõditionem ibi.(Tum quidez existimare.)Circa primum ponit primo primam cõditionem que est quod patiens qd est in potentia nõ patitur secundum quasdã partes:sed secundum omnes.primo ergo premittit quoddam principiũ. manifestum: et est quod entium quoddam est in potentia et illud est passiuum quoddam est in actu et illud est actiuum. ¶ Et cum ita sit nõ est alia causa passiõis.nisi quia receptiuum alicuius forme.recipit illam ab aliquo agẽte. impossibile est ergo quod illud tale corpus qd est in potẽtia sit receptiuũ alicuius forme.tuz quidẽ idest secundum aliquas partes. tuz aũt non.i.secundum quasdam non.sed oportet quod sit omnino possibile.idest in omni parte inquantuz est in potentia. potest tamen secundum aliquas partes magis recipere passionẽ ab agẽtis virtute causata: et secundum quasdaz minus:quia forte passiuum magis est dispositum in vna parte quam in alia ad recipiendũ formã quã agens intendit inducere. ¶ Si autem aliquis dicat quod magis passiua sũt magis porosa:sicut videmus in venis metallorum quod que sunt rariores magis sunt disposite ad recipiendum formaz metalli: et sic videtur quod pori sunt causa passionis. dico quod hoc nõ est verum quod foramina nõ sunt causa passionis:sed potius dispositiõis materie:que a tali actiuo passibilis est et nõ ab alio. ¶ Secundo cũ dicit.

¶ Continuuz igitur vnũquodq et vnũ ens ipassibile. 78.

¶ Similiter autẽ et non appropinquantia nec sibiipsis:neq alijs:que facere innata sunt et pati. Dico autẽ. V.g. non soluz tangens calefacit ignis:sed et si longe sit:aerem quidez ignis:aer aũt corpus calefacit:innatus facere et pati.

¶ Ponit secundam cõditionem:et est quod agens et patiens debẽt esse diuisa et non continua:quia id quod est continuum nõ est passibile. ¶ Ueritas aũt huius propositionis ex hoc est: quia nihil patitur a seipso:quia non est magis ratio: quare vna pars eius agat et alia patiatur quam alia: cuz partes continui sint similis nature. Ista autẽ agẽtia et patiẽtia licet sint diuisa:oportet quod sint in debita propinquitate. ¶ Omnia enim agẽtia naturalia habẽt determinatã virtutem que si vltra sue virtutis proportionem elongentur a patiẽtibus nullum effectum causare poterunt. ¶ Sed cum fiũt propinqua in se vel in alijs tũc agẽs aget et patiẽs patietur. ¶ Dico autẽ appropinquare sibiipsis.primuz agẽs et vltimũ patiẽs sunt imediata.appropinquare vero in alijs est quando inter primum agẽs et vltimuz patiẽs est aliquid qd agit et patitur. Agit aũt in virtute primi.verbi gratia.ignis nõ soluz calefacit nos quãdo tãgit sed etiaz quãdo est lõge. calefacit enim aerem qui natus est calefieri ab igne. Aer autẽ calefactus calefacit corpus nostrum. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Tum quidez existimare pati:tum autẽ nõ determinãtes quod in principio hoc dicendũ. Siquidem enim non vbiq diuisibilis magnitudo: sed est corpus idiuisibile:aut latitudo:nõ vtiq erit vbiq passibile:sed neq cõtinuum vlluz. ¶ Si autẽ hoc mendacium: et omne corpus diuisibile. Nihil differt dicere diuisum esse quidez tangere:aut vtiq diuisibile esse.si.n. segregari põt secundum tactus:vt aiũt quidã: et si nondum est diuisum.possibile.n.diuisum esse.fit.n.nullũ ipossibile. 79.

¶ Probat secundam cõditionez dicẽs:quod existimare sicut quidam existimãt quod res que patitur:tum.i.secundum aliquaz partez patitur: et tum nõ.i.secundum aliquã nõ patitur.hic determinãdum est et dicendum quod hoc falsum est. Si enim cõcederetur quod corpus et magnitudo nõ vbiq esset diuisibilis:sed diuiditur in indiuisibilia corpora:sicut dixit Democritus.vel indiuisibiles superficies:sicut dixit plato.tũc verum esset quod corpus nõ vbiq.i. in omni parte sua esset passibile sic etiam esset veruz quod nihil esset continuum licet continuetur ad idiuisibile:nõ tamen componitur ex indiuisibilibus. Si autem est mendacium hoc qd dicũt:immo quia mendacium est:quia omne corpus est diuisibile nihil differt dicere quod diuidatur.vel quod sit diuisibile.vel quod tangatur vel quod sit tangibile. licet.n.

in poros diuidatur ꝑm Demo. tamen etiam est diuisibile in partibus que poris iterponuntur: quia iste nõ sunt idiui sibiles que partes ponebãtur indiuisibiles ab eis: ꝛ simil'r est tangibile in illis. ¶ Et ita ꝑm totum est tãgibile ꝛ diui sibile ꝛ passibile. ¶ Si enim potest segregare ꝑm tactus. i. ꝑm superficies in quibus est tactus: vt dicunt quidam platonici. Et si nondum est diuisum est tamẽ diuisibile. posito ergo ĩ esse possibili nõ accidit impossibile. ¶ Similiter etiã si diuisibile sit in parte posita diuisiõe in actu nõ sequitur impossibile. ¶ Scdm ergo totuꝫ ꝛ quãlibet sui parteꝫ est diuisibile ꝛ passibile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuersaliter autem generari hoc modo scissis corporibus est inconueniens. Destruit eniꝫ hic sermo alterationem.

80. ¶ Uidemus enim idem corpus continuuꝫ ens: quandoqꝫ quidem humidũ: quando aũt coagulatum non autẽ diuisione ꝛ cõpositione hoc patiens. ¶ Neqꝫ conuersione ꝛ ordine: sicut ait Democ. neqꝫ eniꝫ transductum neqꝫ transpositum ꝑm materiam neqꝫ transmissuꝫ coagulatũ ex humido generatum est. ¶ Neqꝫ auteꝫ nunc insunt dura ꝛ coagulata idiuisibilia tumoribus sed similiter omne nunc humidum: quandoqꝫ autẽ duruꝫ ꝛ coagulatuꝫ est.

¶ Oñdit ꝙ predicta opinio nõ est sufficiẽs ad actionẽ ꝛ passionem. ꝛ circa hoc duo facit. pmo ostẽdit ꝙ nõ est sufficiẽs ad alterationeꝫ: imo destruit ipsam. scdo ꝙ nec sufficiẽs ad augmentũ ibi (Amplius auteꝫ) Dicit ergo pmo: ꝙ vniuersaliter passio hoc modo fiat in rebus: quo quidã dicũt ꝙ generatio fit scissis siue separatis corporibꝰ per poros: est incõueniens. ¶ Destruit eniꝫ hic modus alterationeꝫ. in q̃ tamẽ saluatur passio ꝛ actio. videmus eniꝫ ꝙ idem corpus cõtinuum manẽs quãdoqꝫ qdeꝫ est humiduꝫ ꝛ liquiduꝫ et quandoqꝫ coagulatuꝫ. sicut glaties ꝛ aqua fluida: ꝛ tamen talis alteratio fit sine diuisiõe ipius corporis continui: ꝛ sine aliqua alia compositiõe: ꝛ sine cõuersione suarũ partiũ: ꝛ absqꝫ tactu diuerso in ordine componẽtiuꝫ partiuꝫ: sicut dicit Demo. ¶ Cũ. n. aliquod humidũ coagulatur nõ trãscluditur extra naturaꝫ suaꝫ: ita ꝙ mutet substãtiã: nec trãsponũtur partes mutãdo ordinem vel situm: neqꝫ transmittitur per liquefactionem: neqꝫ etiam nũc quãdo scilicet humidum coagulatur: oportet ꝙ in aqua corpora idiuisibilia tumoribus: idest ꝑm q̃titatem subintrẽt ad causandaꝫ coagulationem: sed ipsum humidũ qđ coagulatur ꝛ ecõuerso semper similiter se habet q̃tum ad hoc ꝙ neqꝫ componuntur partes neqꝫ adduntur vel diuiduntur neqꝫ mutãt ordinem vel situꝫ. patet ergo ꝙ predicta opinio destruit alterationem. ¶ Deinde cum dicit.

81. ¶ Amplius autẽ neqꝫ augmentationẽ possibile esse ꝛ diminutioneꝫ. Non eniꝫ quodcunqꝫ erit factum maius siquideꝫ sed erit appositio ꝛ nõ esse trãsmutans mixto: aut aliquo aut ꝑm se trãsmutante. Quid igitur est generare ꝛ facere: ꝛ generari ꝛ pati adinuicem: ꝛ quomodo contingit: ꝛ quomodo inquiunt quidã non contingit autẽ determinatum sit hoc modo.

¶ Ostẽdit ꝛ qđ destruit augmẽtuꝫ. In augmẽtatione enim oportet ꝙ augeatur quelibꝫ pars eius qđ augetur: vt supra dictuꝫ est. Sed si augmẽtum fiat per additioneꝫ athomorum: vt ipsi dicũt nõ erit augmẽtatio: sed quedã appositio corporis ad corpus nõ ex hoc ꝙ quelibet pars istius compositi augmẽtatur. Iteꝫ in augmentatione oportet ꝙ augmentãs siue adueniẽs augmẽtata transmutetur in naturã eius. Et ꝙ ipsuꝫ totum qđ augetur transmutetur ab eo qđ sibi aduenit de minori quãtitate in maiorem quãtitatem. ¶ Sed per additionem corporum athomorum ipsum totum nõ erit transmutans: idest nõ trãsmutabitur alio mixto: idest aliquo corpore idiuisibili sibi addito nõ trãsmutãte ipsum de minori quãtitate in maioreꝫ. ¶ Et ipsum totũ nõ erit ꝑm se trãsmutãs: idest nõ trãsmutabit corpora indiuisibilia que sibi adueniunt ꝛ remanẽt incorrupta. vnde signanter dixit alio mixto: qꝛ talia corpora nõ miscentur adinuicẽ: sicut grana frumẽti i modio. Ultio epilogat. ꝛ pꝫ i lra.

¶ Reliquum autẽ videnduꝫ de mixtiõe ꝑm eundem modum methodi. Hoc eniꝫ erat tertiuꝫ ꝑpositorum a principio.

¶ Scrutanduꝫ autẽ est quid mixtio ꝛ quid miscibile: ꝛ qbus existit entiũ: ꝛ quomõ. Ampliꝰ aũt vtrũ ne est mixtio: an hoc mendaciuꝫ. 82.

¶ Postq̃ philosophus determinauit de tactu ꝛ de facere ꝛ pati que sunt necessaria ad generationem. hic determinat demixtione que fuit tertiuꝫ coruꝫ. de quibus supra promiserat se dicturũ. est enim etiã mixtio necessaria ad generationem eoruꝫ que ex elemẽtis generantur. quando eniꝫ fit generatio simplicis elemẽti tunc nulla fit mixtio. Circa hoc ergo duo facit. pmo manifestat itentionem suam. secundo prosequitur intentum ibi (Impossibile enim alteruꝫ.) Dicit ergo pmo ꝙ post predicta restat nos videre de mixtiõe ꝑm eundẽ modũ methodi: ꝛ ideo quia mixtio hoc erat tertium que ponit tractanda. ¶ Quid autẽ intendat per hoc qđ dixit ꝑm eundeꝫ moduꝫ methodi. declarat cuꝫ subdit ꝙ perscrutandũ est quid est mixtio: ꝛ quid miscibile ꝛ quibus existit entiuꝫ: idest que contingit misceri: ꝛ videndum quomodo fiat. ꝛ si sit mixtio vel vtruꝫ sit mendaciuꝫ mixtionem fieri: quia hoc modo supra quesiuit de alijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Impossibile est enim alterum altero misceri: quemadmodum dicunt quidaꝫ entibus quidẽ adhuc mixtis ꝛ non alteratis: non magis nunc mixta esse q̃ꝫ prius inquiunt. Sed consimiliter se habere. ¶ Altero auteꝫ corrupto non mixta esse: sed hoc quideꝫ esse: hoc autẽ non esse: mixtionem autem similiter habentiuꝫ esse. ¶ Eodem modo ꝛ si ambobus conuenientibus corruptum est alterutrum mixtorum. Non eniꝫ eẽ mixta nullatenus entia.

¶ Prosequitur intentum. ꝛ circa hoc duo facit. primo pertractat vltimam questionem: scilicet an mixtio sit. ¶ Secundo penultimam questionem: scilicet quomodo mixtio fiat ibi. (Continuuꝫ auteꝫ his.) Alias auteꝫ questiones nõ prosequitur: quia ex cognitione istaruꝫ relique inotescunt. Circa primuꝫ duo facit. primo ponit rationes ostendentes mixtioneꝫ nõ esse. secundo soluit eas ibi. (Hic quideꝫ sermo videt.) ¶ Dicit ergo primo ꝙ sunt quidam dicentes non esse possibile mixtioneꝫ fieri ꝛ ad hoc probanduꝫ vtebantur tali ratione. ¶ Quãdo mixtibilia veniunt ad mixtionẽ aut manent: sicut prius in forma ꝛ specie aut nõ manent sed corrumpuntur ambo vel alteruꝫ. si ambo manẽt in forma ꝛ specie: sicut prius ꝛ nõ alterantur: tunc non sunt magis mixta q̃ꝫ prius: sed cõsequẽter se habẽt. ¶ Si autẽ alteruꝫ corrũpatur nec etiaꝫ tũc erit mixtio: sed corruptio

vnius ⁊ cõseruatio alterius non corrupti. ſi autẽ ambo inuicez corrumpuntur: tũc etiaz nõ erit mixtio: qꝛ nõ poſſunt eſſe mixta q̃ nullo modo ſunt entia. ❡ Deinde cũ dicit.

83. ❡ Hic quidẽ videtur ſermo querere quid differt actu mixtio a generatione ⁊ corruptiõe: ⁊ quid miſcibile a generabili ⁊ corruptibili. Mãifeſtũ enim ꝙ oportet differre ſi eſt mixtio. Quapropter his entib⁹ manifeſtis queſita ſoluenẽ vtiq;. ❡ At vero neq; materiam igni miſceri dicim⁹: neq; miſceri cuz exardet. Neq; ipſam ipſis particulis neq; igni: ſed ignez quidez generari: hãc autem corrumpi.

❡ Determinat ꝑpoſitaz queſtionẽ: ⁊ quia ratio negantium mixtionẽ eſſe: querit differẽtias mixtionis ⁊ generationis ⁊ miſcibilis ⁊ generabilis. Ideo philoſophus p̃mo oſtẽdit differẽtiaz eorũ adinuicẽ ⁊ mixtionis ad alios modus. ſecundo ſoluit ſm̃ propriaz opinionez ibi. (Quoniaz autem ſunt hec quidez potentia.) Circa p̃mum duo facit. p̃mo ponit differẽtiã mixtionis ⁊ generatiõis. ſecũdo mixtiõis ad augmẽtuz ⁊ alterationẽ ibi. (Scd̃m autẽ eundez moduz) dicit ergo p̃mo ꝙ ſermo eorũ qui negãt mixtionẽ fieri videntur querere differentiã mixtionis ⁊ generatiõis. Querit etiã in quo differt miſcibile a generabili ⁊ corruptibili. manifeſtuz eniz eſt ꝙ ſi eſt mixtio oportet eam differre ab alteratiõe ⁊ augmẽto ⁊ generatiõe que ſunt mutatiões ad formaz ⁊ quãdo iſta differentia erit manifeſta tunc ſoluẽ queſtio. ponit ergo differentiaz mixtionis ⁊ generationis. cuz dicit. At vero in materia: neq;. d. ꝙ materia nõ dicitur miſceri generabili: ſed potius effici actu per formam. nihil
T.c. eniz aliud ad generationẽ requiritur ſm̃ Ariſto. in quinto
15. meta. niſi agẽs reducẽs mãm preexiſtentez in potentia ad
T.c. actuz. vnde in octauo meta. dicit ꝙ non eſt alia cauſa qua
15. re partes diffinitiõis ſunt vere vnum niſi agẽs ꝙ reduxit ad actuz qđ p̃us erat in potẽtia. materia enĩ in qua generatur ignis: nõ dicitur miſceri igni nec etiaz forme ipſius. Similiter non dicimus ignem miſceri lignis cũ ardet ea: nec etiaz dicimus ꝙ materia ignis miſceatur particulis ignis: neq; ipſi igni. Sicut dicimus ꝙ vnum miſcibile miſcetur particulis alterius miſcibilis ⁊ ipſi miſcibili. Sed dicimus materiã ignis: ſicut ligna vl' aliud corrumpi: ignẽ aũt generari ex quo manifeſte poteſt cõcludi ꝙ mixtio nõ eſt generatio neq; corruptio. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ Secunduz autẽ modũ eundẽ neq; corpori cibum: neq; figurã cere mixtã: neq; figure tumorem: neq; corpus ⁊ albũ. Neq; totaliter paſſiones ⁊ habitus poſſe eſſe mixta reb⁹. Saluata. n. videntur: ſed tamẽ neq; albuz ⁊ diſciplinaz cõtingit miſceri: neq; aliud nõ ſeparabiliũ aliqđ. ❡ Sed de hoc dicunt quidaz non bene qui oĩa quãdoq; ſimul eſſe dicunt ⁊ mixta eſſe. Nõ. n. omne omni miſcibile: ſed oportet exiſtere ſeparabile vtrunq; mixtorũ. Paſſionũ autem nulla ſeparabilis.

❡ Ponit differẽtiã mixtiõis ad alios motus. ⁊ p̃mo ad augmentuz. d. ꝙ ſm̃ eundez moduz nõ dicimus cibuz miſceri corpori cibato: quia cibus trãſit in dominãs corpus: qđ manet ſm̃ formaz. ❡ Sed neutrũ miſcibiliũ ita manet: ſicut corpus cibatuz: ſcilicet ĩdiuiſuz ⁊ ſpecie nullo modo alteratuz: ſic patet ꝙ mixtio differt ab augmẽto. Differt etiaz ab alteratiõe: ſicut p̃mo patet in artibus: nõ eniz dicimus figuram miſceri cere nec figuraz miſceri quãtitati ſiue tumori qꝛ vtrũq; manet ĩdiuiſum a ſpecie nullo modo alteratum. ❡ Idem oſtẽdit in alterationibus naturalibus nõ eniz dicimus ꝙ albedo miſceatur corpori quãdo corpus fit albuz ⁊ vniuerſaliter nulla paſſio ⁊ nullus habitus miſcetur alijs rebus: ſz ſunt in eis ſicut in ſubiecto. ❡ Et ratio huius eſt: quia ambo ſcilicet tam accidẽs q̃z ſubiectuz videtur eẽ ſaluata ⁊ non alterata: ſimiliter nullum accidẽs miſcetur alij accidẽti. Et vniuerſaliter nullum qđ non contingit ſeparari ⁊ per ſe exiſtere poteſt miſceri: qꝛ omnia miſcibilia p̃mo ſunt ſeparata: ⁊ poſt mixtionem ſeparari poſſint: et propter hoc nõ bene dixerũt aliquãdo omnia fuiſſe ſimul: ſicut dicitur in p̃mo phyſi. ❡ Non enim omne cuilibet miſcetur. Sed oportet miſcibilia eſſe talia: quorũ vtrũq; poſſit ſeparari: paſſio autẽ nulla eſt ſeparabilis: ⁊ ideo nec miſcibilis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Quoniã autẽ ſunt hec quidẽ potentia: hec aũt 84.
actu entium cõtingit mixta eſſe aliqualiter ⁊ nõ eẽ. Actu quidẽ ente aliquo generato ex ipſis: potẽtia aũt adhuc vtroq; q̃ erant anteq̃z miſcerentur ⁊ non partita. Hic autẽ ſermo queſiuit pri⁹. ❡ Videtur enim que miſcẽtur prius ex ſeparatis cõueniẽtia ⁊ poſſibilia ſeparari rurſus: neq; manẽt igitur actu vt corpus ⁊ album: neq; corrumpũtur: neq; alterum: neq; ambo. ſaluatẽ. n. virt⁹ eoꝝ. Ideo hec quidem derelinquantur.

❡ Soluit predictaz queſtionẽ dicẽs: ꝙ entiuz quedaz ſunt entia in potẽtia ⁊ quedaz in actu. vnde mixta poſtq̃z mixta ſunt cõtingit aliqualiter eſſe ⁊ aliqualiter nõ eſſe in mixto. Sunt eniz ibi in potentia. ſaluata tamẽ virtute eorum: ſed non ſunt ibi actu. Ipſum eniz generatum eſt aliud ab ipſis miſcibilibus ſiue mixtis: ⁊ eſt in potẽtia ipa miſcibilia: que ante mixtionẽ ſunt ſeparata. ita cõtingit poſt mixtionez ſeparari: licz in mixto nõ ſint abinuicẽ diuiſa: ⁊ hoc eſt qđ ſermo habitus ſiue ratio negantiuz mixtionẽ queſiuit. ſ. quõ elemẽta manerẽt in mixto. videmus eniz ꝙ ea que miſcentur cõueniunt ex prius ſeparatis. ⁊ poſtq̃z ꝯueniunt rurſus ſeparabunẽ: qꝛ leuia aliquãdo aſcẽdẽt ⁊ grauia deſcendẽt. ❡ Cũ enĩ elemẽta que ſunt ĩ mixto ſint ibi preter naturã: quia ſunt extra propriaz regionẽ vbi dicitur ſecũdo de celo. ꝙ autẽ eſt preter naturã nõ poteſt eſſe ſempiternuz: neceſſe eſt ipa ſeparari. nõ ergo manẽt elemẽta in mixto actu ſine aliqua alteratiõe: ſicut corpus albuz: nec ambo nec alterum corrumpuntur omnino: ſicut in generatiõe ⁊ corruptione: ſaluatur. n. virtus eorũ. ❡ Ad euidentiaz autẽ h⁹ queſtionis duo ſunt cõſideranda: ſuper que iſta queſtio eſt fundata. p̃mũ eſt qualiter elemẽta veniant ad mixtionez. Secũdum eſt: quomõ elemẽta ſunt ĩ mixto. ❡ Circa p̃mũ ſciendũ eſt ꝙ ſm̃ dicta phõrum p̃muz mouens elementa ad mixtionẽ eſt ĩmiſcibile: ⁊ hoc eſt ipſuz celum ſiue aſtra lata in ipſo: qđ eſt diuerſuz a natura quattuor elementorũ vt probatuz eſt in p̃mo de celo ⁊ mundo. ❡ Nã ſicut oſtẽdit philoſophus in p̃mo methauroꝝ. iſte mũdus quattuor T.c.i.
elemẽtoꝝ eſt de neceſſitate cõtinuus: ideſt cõtiguus ſuperioribus motibus vt omnis ipſi⁹ virtus gubernetur inde: quia illud oportet putare p̃mam cauſam ꝙ oĩbus eſt principiuz motus. tale autẽ eſt ipſum celuz: ⁊ ideo ibidem ſubdit ꝙ cauſa eorum que accidunt circa ignem terraz ⁊ alia elemẽta eſt virtus coꝝ que ſemꝑ mouentur. vnde in eodẽ dicit ꝙ ſpera ignis mouetur circulariter: ⁊ etiã ſpera aeris licet nõ tota per raptũ firmamẽti. habẽt etiã alie ſtelle ſpecialem effectum in aliquibus elemẽtis: ſicut ſpera ſolis in

qua est effectus caloris est nata mouere ignez: ꝛ spera lune est nata mouere aquā sicut ad sensuz patz. alie aūt spere. v. planetarū nate sunt mouere aerē: ꝛ iō aer tot diuersis motibus mouetur. Est enī in aere frigus cōgelatiuuz ex spera saturni ꝛ estus ex spera martis ꝛ tēperies ī calido ex spera Jouis ꝛ tēperies ī frigido ex spera veneris cōmiscibilitas ꝛ passibilitas facilis ex spera mercurij. Spera aūt stellaruz fixarū que est secūda in qua sunt multe imagines ꝛ figure mouet terrā. vnde ꝛ in ipsa figurantur imagines multe in generatis: licet ergo elemēta leuia nō descendant ex se nec grauia ascēdant ex se: tamē ex motoribus vlībus ordinātibus motuz aliquādo descēdunt leuia: ꝛ ascēdūt grauia. hꝰ autē conueniēs exemplūz est in qualitatibus actiuis ꝛ passiuis corporis animati. ¶ Non enī in animali semper mouentur calidūz ꝫm naturā ignis nec agit actuz ignis omnino: sꝫ potius mouetur in id ad qđ dirigitur ab anima ꝛ agit ad terminuz ꝛ finem intentum ab ea: sicut philosophus dicit contra Empedo. in secundo de anima. Cuz autē motus celi ꝛ opus naturę sit opus ītelligētie: vt dicit philosophus: nō semper sequūtur elemēta ꝓpriuz impetū sui motus: sed aliquādo mouebuntur in id ad qđ per voluntatez ītelligētie dirigentur siue per virtutē stellaruz. Si de ꝓpinquo siue instrumētali motore loquamur. hoc aūt manifestuz est exemplūz vapore terrestri eleuato a terra: sicut dicit̄ in primo meta. qui per virtutem solis ascēdit ad calidā regionē aeris. Et de vapore humido ꝛ aquoso. silr̄ ascēdente vnde cuz in aere sint quedaz ꝑtes ignite ꝛ aeree ꝛ aquee ꝛ terree mouentur a seinuicē ascēdendo ꝛ descēdendo. ꝙ aūt ignis sit in aere. patet per philosophuz in ꝑmo meta. dicit enī ꝙ ambitus ignis per aerē frequēter spargitur motu. i. per virtutem celestis motus: ꝛ fertur violentia deorsuz: ꝛ ideo sūt alique partes ignis ꝛ in rore ꝛ in vaporibꝰ pluuialibus descendentibus: quas vapores accipiūt in regione aeris calefacta: ꝛ ideo aque pluuiales sunt vaporose ꝛ calide. ꝛ hec ēt est causa ꝙ niue descēdente nō est tāta ītensio frigoris: sicut in alijs hyemalibus temporibus. Sic ergo cum pluuia ꝛ rore ꝛ alijs hꝰ. descēdunt partes ignite ad locū mixtiōis. ¶ Ex his patet ꝙ ad mixtionem nō mouet violentia: sed natura: ꝛ ideo mixtio nō est violenta sed naturalis. ¶ Circa scōm autē diuersi diuersimode opinantur. Sunt enim quidā dicētes ꝙ qualitatibus actiuis ꝛ passiuis ad mediū redactis aliqualiter per alterationez forme generales elementorū manēt in mixto: quia si non manerent corruptio quedā erit in mixto. ¶ Rursus etiā quia aliter simplicia corpora elementoruz rationem amitterēt. Elemētuz eniz est ex quo componitur aliquid ꝛ est in eo: vt dicitur quinto

t.c.4. meta. sed ista opinio est impossibilis. ¶ Impossibile enim materiā ꝫm idem diuersas formas elemētorum suscipere. Si igitur in corpore mixto forme substātiales elementorū saluarentur oportebit diuersis partibus materie eas iesse. materia aūt diuersas partes accipere est īpossibile nisi preintellecta quātitate in materia. sublata eniz quātitate materia īdiuisibilis permanet: sicut patet in primo physic. Ex materia aūt sub quātitate existēte ꝛ forma substātiali aduen iente corpus physicum constituitur. ¶ Diuerse igitur partes materie formis elemētoruz subsistentes pluriū corporum rationez suscipiunt. Multa autē corpora īpossibile ē eē simul. ¶ Non igitur in qualibet parte corporis mixti erunt quatuor elemēta: ꝛ similiter nō erit vera mixtio: sed ad sensum sicut accidit in cōgregationē corporuz insensibilium propter paruitatez quelibet forma substantialis propriā dispositionē acquirit in materia: sine qua eē nō potest. vnde altera est via ad alterationē: altera ad corruptionez. Impossibile autez est eandē esse dispositionē quā requirit forma ignis: ꝛ quā requirit forma aeris vel aque: sꝫ sunt cōtrarie. cōtraria aūt nō possunt in eodē subiecto. Impossibile est igitur ꝙ in eadem parte mixti sint forme substantiales ignis ꝛ aque. Si igitur mixtio fiat remanentibꝰ formis simplicium corporū. sequitur ꝙ non sit mixtio: sed solū ad sensuz. q. iux̄ se positis partibus insensibilibus ꝓpter paruitatē. ¶ Quidā vtriusqꝫ rationes vitare volētes in maiꝰ incōueniēs īciderunt: vt eniz mixtionē ab elementorū corruptiōe distinguerent: dixerunt formas substantiales elementorum aliqualiter remanere in mixto. Sed rursus ne cogerentur mixtionem ad sensuz: ꝛ non ꝫm veritatē ponere: posuerunt ꝙ forme elementorū non manent in mixto ꝫm suuz complementuz. ¶ Sed in quoddā mediuz reducunt. Dicunt eniz ꝙ forme elementorū suscipiunt magis ꝛ minus ꝛ habēt cōtrarietatē adinuicē: ꝛ quia hec manifeste repugnāt cōmuni opinioni ꝛ dictis Aristotilis dicentis in predicamētis ꝙ substantie nihil est cōtrariuz: ꝛ ꝙ non recipit magis ꝛ minus. ¶ Ulterius procedunt dicētes ꝙ forme elementoruz sunt imperfectissime: vtpote materie prime propinquiores. vnde sunt medie iter formas substātiales ꝛ accidētales. Et sic iq̄tū accidūt ad nāz formarū accidentaliū magis ꝛ minus suscipere possunt. hec autē positio multipliciter īprobabilis est. primo quia eē aliquid mediū iter substantiā ꝛ accidēs est oīno īpossibile. eēt enī aliquid mediū iter affirmationē ꝛ negationē. propriū eniz accidentis est in subiecto esse: substātie vero in subiecto nō esse. forme autē substātiales sunt quidē in materia: sed non in subiecto. ¶ Nā subiectuz est hoc aliquid: forma autē substantialis est que facit hoc aliquid: non autē presupponit ipsuz. ¶ Itez ridiculū est dicere mediuz esse inter ea q̄ non sunt vnius generis: vt probatur in. io meta. mediū enī extrema ex eodē genere esse oportet. nihil ergo mediū esse potest inter substantiaz ꝛ accidens. Unde īpossibile est formas elementoꝝ suscipere magis ꝛ minus. oīs enī forma recipiens magis ꝛ minus est diuisibilis per accidēs: inquātū. s. subiectū potest eā participare vel magis vel minus. Secunduz autē id qđ est diuisibile vel per accidens vl' per se contigit esse motū continuū: vt patet in sexto physi. si igitur forme substantiales elementorū suscipiunt magis ꝛ minus tā generatio q̄ʒ corruptio erit motꝰ ꝯtinuꝰ: quod ē īpōle. Nā motus ꝯtinuꝰ n̄ ē nisi ī tribꝰ gn̄ibꝰ. s. ī q̄titate q̄litate ꝛ vbi. Oꝫ igr̄ aliū mōꝫ īuenire: q̄ ꝛ vitas mixtiōis saluet̄: ꝛ tn̄ el'ta nō total'r corrūpāt̄. Sꝫ aliq̄l'r ī mixto ramaneāt. Cōsiderādū ē igr̄ ꝙ q̄litates actiue ꝛ passiue el'toꝝ ꝯrie sunt adinuicē ꝛ magꝰ ꝛ minꝰ recipiūt. Ex ꝯrijs āt q̄litatibꝰ q̄ suscipiūt magꝰ ꝛ minꝰ ꝯstitui pt̄ media q̄litas q̄ sapit vtriusqꝫ extremi nāz sic palidū iter albū ꝛ nigꝝ. sic igr̄ remissis excellētijs el'toꝝ q̄litatū ꝯstituit̄ ex eis q̄dā q̄litas media q̄ ē ꝓpa q̄litas corporis mixti: dn̄s tn̄ ī diuersis ꝫ diuersā mixtiōis ꝓportionē: ꝛ h̄ q̄dē q̄litas ē ꝓpa dispō ad formā corpis. mixti. sic q̄litas simplex ad formā corpis simplicis. ¶ Sic igr̄ extrēa īueniūt̄ in meꝰ q̄đ ꝑticipat nāz vtriusqꝫ sic q̄litates simpliciū corpoꝝ īueniūt̄ ī q̄litate corpis mixti. Qualitas āt simplicis corpis ē q̄d aliđ a forᵃ subāli ipsiꝰ agit tn̄ v̄tute forme subālis: alioq̄n calor calefacerꝫ tm̄: nō aūt forᵃ subāl' educeret̄ ī actū cū nihil agat supra suā spēꝫ. Sūt igit̄ v̄tutes formaꝝ subāliū simpliciū corpoꝝ ī corpibꝰ mixtis nō actu: sꝫ v̄tute. Et h̄ q̄đ dic̄ phs. nō manēt igr̄ el'ta. s. ī mixto actu vt cōpꝰ albū: nec cōrūpūt̄ nec alteꝝ nec ābo: saluat̄. n. v̄tꝰ eoꝝ.

¶ Continuaz autē his questionem dicēdū vtrū ne mixtio ad sensum est: vt quando ita in parua diuiduntur que miscentur ꝛ ponuntur adinuicē hoc modo: vt non manifestuz sit sensui vnūquodqꝫ: tunc mixta sūt. ¶ Aut nō sunt. Sed est vt quecunqꝫ secus quācūqꝫ sit particulam mixtorum. dr̄. n. sic illo modo. V. g. ordeum mixtum 85.

frumēto: qn̄ qđcunq; secus qđcunq; ponetur.

¶ Postq̄ phs đterminauit mixtiōez eē: h̄ đtermiat quō fiat mixtio. Et circa h̄ duo fac. p̄ pōit opiones alioꝝ đ mō mixtiōis. 2° pōit opionē ꝑpriā ibi (Sūt itaq; vt diximꝰ.) Circa p̄m duo fac. p̄ pōit opiniones alioꝝ. Scđo reprobat eas ibi. (Si aūt est oē corpus) Circa p̄mū sciendū est ꝙ de modo mixtionis: duplex fuit opinio. vna fuit ꝙ tūc soluz mixtio fiat quādo miscibilia diuidunt̄ in tam minima ꝑm quātitatē ꝙ sensus ea percipere nō potest: ⁊ quādo illa minima fuerūt secus inuicez posita nō alterata: tūc dicūt fieri mixtionē: ⁊ hāc opinionē p̄mo ponit phs. Secūdā opionē ponit. ibi. (Aut nō sunt.) que fuit talis: qđ cum miscibilia sūt diuisa: non ita vt sistat̄ diuisio minima. Secunduz sensuz sed sistat in minima ꝑm materiā. s. ꝙ non sit accipere minus qđ ꝑuet materiā ⁊ opationē miscibilis. ¶ Cōueniūt enī ambe iste opiniones: ꝙ dicūt mixtionez esse ꝑm minima: sed differūt: quia p̄ma ponit minima quo ad sensum. secūda minima ꝑm materiā. ¶ Dicit ergo phs ꝙ dicēdū est ⁊ determinandū continuā questionē. s. si ita sit: vt dicit p̄ma opinio: vel sicut dicit secūda que dicit. s. ꝙ diuiso corpore in minima simpl'r: quelibet pars eius est secus quācūq; partez alterius. Dicitur eniz sic a quibusdaz. verbi gratia: sicut si diceremus ordeuz mixtū cum frumēto. lz eniz illa discernant̄: tamē sunt minima sui generis. Et ad similitudinē istoruz dicūt fieri mixtionē elementoꝝ: quādo in minima simpliciter diuiso elemēto quelibet pars vnius ē iuxta partē alterius. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si autē est omne corpus diuisibile si est corpus corpori miscibile omiomeros. Quācūq; vti oportebit partē fieri secus quācūq;

86. ¶ Quoniā autez non est in minima diuisio. Neq; compositio idez ⁊ mixtio sed aliud: manifestuz ꝙ neq; ꝑm parua saluata oportet que misceantur dicere mixta esse. Compositio eniz erit ⁊ nō praxis: neq; mixtio. ¶ Neq; habebit eādem rationem cuz toto pars. Dicimus autem oportere si mixtuz est aliquid: mixtuz omiomerum esse. Ut quemadmoduz aque pars aqua: ita ⁊ tēperati. Si autē secūduz parua cōpositio esset mixtio: ⁊ nihil cōtingeret hoꝝ: sed solum quidez mixta ad sensuz.

¶ Destruit p̄dictas opiniones: ⁊ p̄mo per rationē cōmunez ambabus. Secūdo per rationē propriā. ibi. (Et idē huic) ¶ Dicit ergo p̄mo. si omne corpus est diuisibile. Si corpꝰ corpori est miscibile de ratione mixture est qđ quelibet pars vnius miscibilis sit omiomera: ⁊ oportet ꝙ quelibet pars sit iuxta quālibet partē alterius miscibilis. Quoniaz autē mixtio non est cōpositio diuisoꝝ in minima latentia sensuz: sicut dicebat p̄ma opinio: nec etiā sicut dicebat secunda. manifestū est ꝙ non erit mixtio ꝑm parua saluata in speciē ⁊ virtutē: quia tūc esset potius quedaz cōpositio: ⁊ non mixtio: nec haberet quelibet pars eandē rationē cū toto. ¶ Nos aūt dicimus ꝙ si est aliquod mixtū oportet ipsuz omiomeruz. i. eiusdē rationis in parte ⁊ in toto. Et sicut quelibet pars aque est aqua: ita quelibet pars mixti ē mixtuz. ¶ Si autē mixtio esset cōpositio ꝑm parua. vt dicebat vtraq; opinio: lz differenter: nihil hoꝝ contingenter sz solū mixtio ad sensuz: ⁊ nō ꝑm v̄itatē. ¶ Deide cū dicit.

¶ Et idē huic quidē mixtuz si nō videt quis acute: linceo autez non mixtuz videbit̄. Neq; diuisione vt quecūq; secus quācūq; pars. Impossibile eniz ita diuidi. Aut igit̄ nō erit mixtio: aut dicēdū est hoc quo mō ꝯtingit fieri rursus.

¶ Ponit proprias rationes. Et p̄mo cōtra p̄maz opinionez d. ꝙ si hoc modo fiat mixtio: sicut p̄ma opinio dicebat: illud qđ esset vni mixtū: puta ei qui videt acute esse alteriꝰ non mixtuz: puta linceo videnti acute. ¶ Secūdo arguit contra secūdam opinionē. ibi. (Neq; diuisione.) dicēs ꝙ mixtio non est ex diuisione minimoꝝ: quia ī mima simpl'r impossibile est diuidere corpus: ita ꝙ in eis stet diuisio. ¶ Si autē minima essent physica: tūc esset congregatio ⁊ non mixtio. ¶ Aut igitur mixtio non est: cuz hi duo modi esse non possint. ¶ Aut rursus dicēduz est quō contingit mixtionē fieri. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Sunt vtiq; vt diximus entiū: hec quidē actiua: hec aūt passiua ab his. Hec quidē igit̄ conuertunt̄: quoꝝ eadez materia est: ⁊ actiua adinuicē ⁊ passiua abinuicē. Hec aūt faciūnt ipassibilia entia: quoꝝ non est eadez materia. Horuz quidem igitur non est mixtio: ideoq; neq; medicatiua facit sanitatem: neq; sanitas est mixta corporibus. 87.

¶ Actiuoꝝ autē ⁊ passiuoꝝ quecūq; sunt facile diuisibilia. Multa quidez paucis ⁊ magna paruis composita non faciūt mixtionem: sed augmentatonē dominātis. Transmutat̄. n. alterum in dominās. Ideo gutta vini in mille millijs amphoris aque non miscet̄. Soluit̄. n. spēs ⁊ transmutat̄ in omnē aquam. 88.

¶ Determinat de modo mixtionis ꝑm propriā opinionez ⁊ primo premittit quandā diuisionez necessariā ad propositum ostendendum. d. ꝙ sicut supradictuz est: entium quedaz sunt actiua: quedaz passiua: ab his. s. actiuis. sed istorū quedaz cōmunicant in materia: ⁊ talia in agendo ⁊ patiendo adinuicem conuertuntur. Quedam vero sunt quorum non eadez materia est: ⁊ taliuz lz vnuz agat: ⁊ reliquuz patiatur: non tamē in hec conuertuntur adinuicē. ¶ Secūdo ibi. (Horuz igitur nō est mixtio) prosequitur intentuz. Et circa hoc tria facit. p̄mo ostendit que non sunt miscibilia siue ex quibus non potest fieri mixtio. Secūdo ostendit quando: ⁊ ex quibus fiat mixtio. ibi. (Quādo autē potentijs adequant̄.) Tertio redit iterū super p̄mū: vt melius manifestet que nullo mō sūt miscibilia. ibi (Qn̄ aūt alteꝝ) ¶ Dic̄ g̊ p̄ ꝙ eoꝝ q̄ nō cōicāt in mā nō pōt eē mixtio: ⁊ iō lz medicia faciat sanitatē: nō tn̄ patit̄ a sanitate: ⁊ iō misceri. ibi. (Nō pōt) Neq; sanitas vel aliqđ accn̄s miscet̄ corpibꝰ: ⁊ talia īmiscibilia sunt ex sui nā. Quedā āt lz sint miscibilia ex sui nā: tn̄ ꝑ accn̄s misceri nō pn̄t: ⁊ q̄ sint ista: aliqn̄ declarat. ibi. (Actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ). d. ꝙ si multa de gn̄e actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ cōponant̄: ⁊ magna ꝑuis nō faciūt mixtionē: sz faciūt augmētū p̄dn̄antis: ꝑ cuiꝰ v̄tutē. alteꝝ. s. paucuz vl' ꝑuū trāsmutat̄ ī alteꝝ p̄dn̄ans: ⁊ iō gutta vini ī mille millibꝰ amphoris aq̄ nō miscet̄ cū ipa aq̄: q2 forma siue species eiꝰ transmutatur ⁊ corrūpitur in totaz aquaz. ¶ Deinde cuz dicit.

¶ Quando autem potentijs adequant̄ equaliter: tunc transmutatur vtrūq; in dominans in suiipsius natura: non generat̄ enim alterum sed mediuz cōmune. Manifestuz igit̄ qm̄ hec sunt miscibilia quecūq; cōtrarietatē habent faciētiū. Hec sunt eni abinicez passiua. 89.

¶ Ostēdit ex quibus ⁊ quando fiat mixtio: ⁊ circa hoc tria
facit. p̄mo ostendit quādo: ⁊ ex quibus fiat mixtio. Secū/
do ostēdit que faciliter miscent̄. ibi. (Parua autem.) ter/
tio q̄ difficulter. ibi (Multū aūt) ¶ Dicit ḡ p̄ qn̄ potētie
miscibiliuꝫ adeq̄nt̄: tūc vnūqḋq; miscibiliū eq̄l'r dn̄at̄ ⁊
vnūqḋq; ad alteꝝ tanq̄ꝫ a dn̄is trāsmutat̄: ⁊ vnūqḋq; ex
suiipsius natura ſm aliquid trāsmutat̄: nec tn̄ vno corru/
pto aliud generat̄: sed fit mediuꝫ inde cōmune qḋ partici/
pat omniū virtutes miscibiliū ꝯiunctoꝝ: manifestū est er/
go ꝙ hec sunt miscibilia quecūq; sunt de numero facien/
tium siue agentiū: ⁊ habēt contrarietatē: quia hec sunt ad/
inuiceꝫ passiua: ⁊ hoc est p̄mo qḋ requiritur ī miscibilibus
¶ Contra hoc aūt qḋ hic dr̄ obycitur a quibusdā: quia sic
miscibiliuꝫ potētie adequant̄: tāta est virtus resistēdi quā
ta est virtus ad agēduꝫ: ⁊ ita nec agēt nec patient̄ adīuicē.
¶ Item obyciūt Aui. ⁊ Algazel. dicentes: ꝙ si miscibilia
adequant̄ in mixto nō magis inclinabit̄ illud mixtuꝫ sur/
sum q̄ꝫ deorsum vel ad aliquā aliā loci differentiā: cuꝫ nul
lum sit in ipsō p̄dominās elemētoꝝ: ⁊ adhuc sequitur ꝙ q/
libet motus ſm triplū magis est violentus q̄ꝫ naturalis: ⁊
sil'r est de loco. ¶ Sequeret̄ etiā ꝙ oīs mixtio esset vna
Et ita ex sil'ibus in quātitate ⁊ qualitate essent caro ⁊ ossa
⁊ lapis ⁊ cetera mixta. qḋ ē impossibile. ¶ Ad qḋ dicēdū
est ꝙ cum oīs mixtio naturalis sit ꝑpter generationē non
sic sunt intelligēda verba p̄hi ꝙ in mixto sit qualitas vir/
tutum ⁊ potētiaruꝫ vt p̄ma ratio ꝓcedebat: nec etiaꝫ opoꝛ
tet ꝙ ibi sit equalitas quātitatis ipsoꝝ miscibilium. Sed
est intelligēduꝫ ꝙ ibi sit equalitas proportionis que requi/
rit formā generāde: ꝑpter quaꝫ est mixtio: ⁊ per hoc patet
solutio ad obiecta. ¶ Deide cuꝫ dicit.

¶ Et parua autem paruis posita secus miscent̄
magis: facilius. n. īuicē ⁊ citius trāseūt.

¶ Ostēdit que faciliter ⁊ bene miscent̄. d. ꝙ quādo parua
miscent̄ paruis: tūc facilius fit mixtio: quia talia facilius ⁊
citius transeunt per se īuicē alterādo. ¶ Deinde cū dic̄.

¶ Multū auteꝫ ⁊ a multo tardius hoc operat̄.
Ideo ⁊ bene determinabilia diuisibiliuꝫ ⁊ paſ
siuorum miscibilia. Diuidunt̄ eni hec in parua
facilius. hoc eniꝫ est bene determinabile eē. V.
g. humida miscibilia maxime corporuꝫ. Bene
determinabile. n. maxime humidū diuisibiliuꝫ:
si non viscosum sit: hec eteni vtriq; amplioreꝫ ⁊
maiorem solū tumorem faciunt.

¶ Ostēdit que tarde: ⁊ de difficili cōmiscent̄. d. ꝙ quando
multuꝫ miscetur multo: tūc tardius ⁊ difficilius cōmiscen
tur. ⁊ hoc ideo: quia difficilius adīuicē alterant̄ ⁊ tardius
transeūt per seīuicē. ¶ Requirit̄ etiā ad facilē mixtionē
ꝙ miscibilia sint bene termiabilia adinuicē passiua: ⁊ hoc
ideo quia bene terminabilia. cum sint subtilia ⁊ humida
facilius diuidunt̄ in parua que facilius cōmiscent̄ q̄ꝫ ma/
gna: hoc enim est bene terminabile: qḋ est bene diuisibile
in parua. v. g. humida que sunt īter cetera corꝑa bn̄ misci/
bilia: ⁊ hoc ideo quia humiduꝫ inter alia corpora est ma/
gis diuisibile in parua: nisi illud humidū sit viscosuꝫ: quia
t.c.28. sicut dicitur in quarto metheoroꝝ: partes humidi viscosi
cōiacent: sicut glutinū: propter mixtū eis subtiliter siccuꝫ
qḋ apprehēdit vndiq; humidum: ⁊ non sinit elabi oleum:
quādo vero aque admiscet̄: quia lubrica simul iuncta vel
lubricum humido compostuꝫ auget tumoreꝫ siue quan/
titateꝫ: sed non miscet̄ ei sic ꝙ quelibꝫ pars eius alteret ⁊
alteretur ab eo ad mediam naturam mixti. ¶ Deinde
cum dicit.

¶ Quando autem alteruꝫ soluꝫ passiuū erit: aut
vehementer: hoc aūt valde paruꝫ: aut nihil am
plius mixtuꝫ ex ambobus aut paruꝫ qḋ contin
git circa stannum ⁊ es.

¶ Quedam enim balbutiuntur adinuiceꝫ ⁊ epa 90.
foterizant. Videntur enim qualiter ⁊ mixta re/
misse. Etenim alteruꝫ quideꝫ susceptibile: alte
rum autē species quod in his contingit: stannū
eniꝫ vt passio aliqua sine materia eris pene eua
nescit mixtuꝫ omne colorans solū. Idē autem
hoc contingit in alijs

¶ Ostendit iterum primum vt melius declaret que sunt:
que nullo modo misceri possunt. d. ꝙ quando solum alte/
rum est passiuum: ita ꝙ non agat in alteruꝫ talia nullo mo
do miscentur: ⁊ hoc est quādo miscibilia non cōmunicant
in materia. ¶ Quādo vero communicant in materia: sed
vnuꝫ vehemēter agit ⁊ alterum vehemēter patitur: ⁊ non
tantū agit quantuꝫ primuꝫ: neq; taliuꝫ potest esse mixtio:
vel si est aliqua paruꝫ relinquet̄ de eo qḋ vehemēter pati
tur: sicut patet in stanno ⁊ ere. ¶ Si in ere liquefacto mi/
scetur modicuꝫ de stanno: tūc stannuꝫ per vehementiam
actionis eris euaporat: ⁊ nihil forte remanet: nisi calor qui
dam: ⁊ est simile balbutientibus qui vna littera prolata
aliaꝫ distincte non proferūt: idē ēt cōtingit in multis alys.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestuꝫ igitur ex his que dicta sunt ꝙ est
mixtio: ⁊ qd est mixtio: ⁊ quare est: ⁊ que sunt
miscibilia entium: quoniam sunt quedaꝫ quasi
passiua abinuicem ⁊ bene determinabilia ⁊ be
ne diuisibilia. Hec enim neq; corrupta esse ne/
cessarium quando mixta: neq; adhuc simplici/
ter eadem esse que prius. Neq; compositioneꝫ
esse mixtionem eoruꝫ: neq; ad sensum. Sed est
miscibile quidē quodcūq; bene determinabile
ens: passiuū fuerit ⁊ actiuū ⁊ tali miscibile est:
ad omiomerum enim miscibile. Mixtio auteꝫ
est miscibilium alteratoꝝ vnio.

¶ Recapitulat que dicta sunt de mixtiōe per qḋ etiā quar
ta questio declaratur que fuit p̄mo proposita in principio
huius capituli. d. manifestum esse ex his que dicta sunt: ⁊
ꝙ est mixtio: ⁊ quid est: ⁊ quare est: quia ꝑpter passionem
⁊ actioneꝫ contrarioruꝫ: ⁊ dictum est etiaꝫ que sunt misci/
bilia: quādo ista passiua adinuicem: ⁊ bene terminabilia: ⁊
talia sunt bene diuisibilia. Dictum est etiam ꝙ ad hoc ꝙ
sit mixtio: necessarium est ꝙ miscibilia non sint simplici/
ter corrupta: nec sunt simpliciter eadem vt prius: sunt eni
corrupta quantuꝫ ad formas ⁊ remanēt quantuꝫ ad virtu
tem. vt supra ostensum est: adhuc etiam ostensum est ꝙ
mixtio non est compositio minimoruꝫ ſm naturam sicut
dicebat vna opinio: nec minimorum ſm sensum: vt dice/
bat alia: talia enim minima non sunt miscibilia. Sed il/
lud est miscibile: qḋ cū est bene determinabile actiuum ⁊
passiuum: ⁊ illud admiscetur cū tali miscibili est miscibile
ad omiomerum. i. facit cum alio mixtum: qḋ est eiusdem
rationis in toto ⁊ in partibus. patet etiam ꝙ mixtio est mi
scibilium alteratoruꝫ vnio: que quidem alteratio soluꝫ est
intelligenda in virtutibus siue qualitatibus eorum: sed si
etiam alteratio sumatur improprie mixtio est miscibiliū
alteratoꝝ: idest corruptoꝝ ſꝫ formas vnio.

pm⁹ ℭLiber Secūdus.

De mixtione quidē igit̄ ⁊ tactu: ⁊ facere ⁊ pati dictuz est quo modo existāt trāsmutātibus ſm naturā. Amplius autem de generatione ⁊ corruptiōe aliqua ⁊ simplr̄: ⁊ quo modo est: ⁊ propter quam causam. Similiter autem ⁊ de alteratione dictum est quid est alterari: ⁊ quā habet differentiā eoꝝ. Reliquum aūt cōsiderare circa vocata elemēta corporum. Generatio quidē ⁊ corruptio omnibus natura subsistentibus substātijs est non sine sensibilibus corporibus.

ℭDiui Thome Aquinatis sacri ordinis p̄dicatorum Aristotelis clarissimi ac fidissimi Commentatoris in secūduz ⁊ vltimum libruz de generatione ⁊ corruptione preclarissima commentaria.

Postquā philosophus in p̄mo libro determinauit de generatione ⁊ corruptione in communi: ⁊ de motibus consequentibus scilicet de alteratione ⁊ augmento. Nunc in secundo libro determinat de generatione ⁊ corruptiōe in speciali. s. de generatione ⁊ corruptione elemētoꝝ. Et circa hoc duo facit. p̄mo recapitulat ea q̄ dicta sunt in p̄mo libro: ⁊ cōtinuat dicta dicēdis dando intentionē. ℭSecūdo ꝓsequit̄ intētum ibi. (Horꝫ aūt subiectam.) ℭDicit ḡ p̄mo ꝙ dictuz est iam in p̄mo libro de mixtiōe ⁊ de tactu: ⁊ de facere ⁊ pati quomodo existūt his que trāsmutant̄ ſm naturā. Amplius etiā dictū de generatione ⁊ corruptione quō est: ⁊ ꝓpter quā causam. ℭSilr̄ etiā dictū est de alteratione qd est: ⁊ in quo differt a generatione ⁊ corruptione. ℭRelinq̄t aūt in hoc 2° libro cōsiderare de corporib⁹ que elemēta vocant̄ anteq̄ cōsideremus in libris de generatione ⁊ corruptione corporū specialiuz sicut lapidū ⁊ metallorū ⁊ plātaruz ⁊ aīaliuz: ⁊ hoc iō qꝛ oēs substātie q̄ ḡnant̄ ⁊ corrūpūt̄ nō sunt sine istis sensibilibus corporibus. s. quatuor elementis. ℭDicunt̄ autē elemēta antonomasice sensibilia: qꝛ eorum orīe siue p̄ncipia que sunt quatuor qualitates. s. calidū fridū: humidum ⁊ siccum sunt cause omnium aliarum qualitatum tangibilium. ℭDeinde cum dicit.

2. ℭHorum autē subiectā materiā: hi quidem esse inquiūt vnā: vtputa aerem ponētes: aut ignem aut aliquod medium. Horꝫ aliquod ⁊ corpus ens sepabile: hi autem plura per numeruz vno Hi quidē ignem ⁊ terrā. Hi autem ⁊ hec ⁊ aerem tertium. Hi autem ⁊ hoc ⁊ aquā quartuz: vt Empedocles ex quibus cōgregatis ⁊ segregatis ⁊ alteratis ait contingere generationez ⁊ corruptionem rebus.

ℭProsequit̄ intentum: ⁊ circa hoc duo facit. p̄mo inquirit de substantia: ⁊ numero eoꝝ. Secūdo de mutua ipsoꝝ generatione ⁊ corruptione. ibi. (Quoniā aūt determinatum est) Circa p̄mum duo facit. p̄mo determinat de materiali p̄ncipio ⁊ formali elemētoꝝ. Secūdo de numero eoꝝ. ibi (Quoniam aūt quatuor elemēta) Circa p̄mū duo facit. p̄mo determināt de p̄ncipio materiali. Secūdo de formalibus. (Sed nō minus). Circa p̄mū duo facit. p̄mo determinat de materia elemētoꝝ ſm opinionē alioꝝ. Secūdo ſꝫ opinionē ꝓpriā. ibi. (Nos aūt dicimus). Circa p̄muz duo facit. p̄mo ponit opiniones alioꝝ. Secūdo reprobat eas. ibi. (Quoniam quidem igitur p̄ncipia) ℭDicit ergo primo ꝙ quidā fuerūt qui posuerūt tantuz vnam materiam elemētoꝝ: sed isti diuersificati sunt: quidam enim dixerūt ꝙ illa materia erat aer: quidā vero ꝙ ignis. ℭSed isti diuersificati sunt: quidam eniꝫ posuerūt quoddā corpus mediuz igne: quidē densius: aere aūt subtilius. ℭConueniūt oēs isti in hoc ꝙ dixerūt ipsam mām elemētoꝝ esse corp⁹ separabile actu: ⁊ per se existēs. ℭAlij vo fuerūt qui dixerunt materiā elemētoꝝ esse plurificataz per numeꝝ: ⁊ isti etiā diuersificati sunt: quia quidā dixerūt ipsam esse ignē: ⁊ terrā quidā vo addūt tertiū. s. aerem. quidā addūt quartum. s. aquā: sicut Empe. Dicūt autē tam ponentes duo q̄ ponētes plura duob⁹ per cōgregationē ꝙ ⁊ segregationez ipsoꝝ fit generatio ⁊ corruptio in reb⁹. ℭDeīde cū dicit.

ℭQuoniā quidē igit̄ prima principia ⁊ elementa bene hꝫ dicere ꝙ sit confessum ea: q̄bus trāsmutatis aut ſm congregationem aut segregationem vel ſm aliā trāsmutationem contingit generationem esse ⁊ corruptionez. Sed facientes quidem vnā materiā extra predicta: hāc aūt separabilem ⁊ corporeā peccant. Impossibile enim sine contrarietate esse corpus hoc sensibile. Aut enim leue: aut graue: aut calidū aut frigidum necesse infinitum hoc qđ quidaꝫ dicunt esse principium. 3.

ℭReprobat predictas opiniōes. ⁊ hoc p̄mo. secūdo quasi incidenter reprobat opinionem platonis. ibi. (Ut autem in thimeo scriptum est) ℭAduertendum autem est circa primum ꝙ non reprobat opinionem ponentium plura elementa: sed ad presens concedit eam tanq̄ ꝓpinquam aliqualiter veritati. vnde dicit ꝙ sit concessū illis qui ponunt plura elementa esse principia: per quoruꝫ transmutationem fit generatio: ⁊ corruptio siue ista transmutatio sit congregatio ⁊ disgregatio: siue quecūq̄ alia trāsmutatio: isti quodāmodo bene dicūt. ℭReprobat autem p̄mam opinionem: vnde dicit: faciētes vnam materiam: ⁊ hāc corpoream ⁊ separabilem ab omni contrarietate: ⁊ ab omni forma elementali: sicut ꝙ est medium inter ignem ⁊ aerē peccant. quia impossibile est ꝙ corpus sensibile sit sine cōtrarietate: oportet enim ꝙ illud corpus infinitum qđ ipsi dicūt esse p̄ncipiū sit aut graue: aut leue: ⁊ si quidem erit leue mouebitur ad locum ignis. Si aūt graue mouebit̄ ad locum terre. ℭCuius autem motus est ⁊ locus illius est forma quā motus ⁊ locus sequunt̄. ergo est terra vl' ignis: ⁊ sic per cōsequens est calidum aut frigidum: ⁊ sic nō erit sepabile ꝯtrarietate: ⁊ a forma elemētali: vt ipsi ponebāt. ℭDeīde cuꝫ dicit.

ℭUt autem in thymeo scriptum est nullaꝫ habet determinationem. Non enim dixit manifeste pādoxis si separatur ab elementis. Neq̄ vtitur materia nihil dicens esse subiectuz aliquod vocatis elementis prius: vt aurum operibus aureis certe: ⁊ hoc non bene dicitur hoc modo dictum. Sed quorum quidez est alteratio ita. Quorum autem est generatio ⁊ corruptio impossibile illud enunciari ex quo generatum est. Sed tamē inquit longe verius est esse auruꝫ dicere vnumquodq̄ esse. 4.

5. ¶ Sed elementis entibus solidis vsq₃ ad planiciem facit dissolutionem: impossibile aūt matrem ⁊ materiā primā planā esse.

¶ Reprobat opinionē platonis de pn° elt̄oꝝ. d. ꝙ illud qḋ dixit plato ī thimeo nullā h₃ determinationē: q₂ nihil dixit determiāte ⁊ manifeste: nō. n. dixit manifeste ⁊ ḋtermināte: si illḋ pn^m qḋ vocauit pādexes. i. receptaculū oīu₃ separat̄ ab elt̄is: ita ꝙ sit aliqñ actu exñs sub forma elt̄i vel nō: neq₃ ēt dixit: ꝙ eēt aliqḋ māle pncipium ipsoꝝ elt̄oꝝ. ¶ Sed dicit ꝙ subiectū elt̄oꝝ se h₃ ad elt̄a: sic auꝝ se h₃ ad opa opata ex auro. ¶ Sed certe hoc nō bñ dr̄: q₂ ipoł'e est ꝙ id qḋ est subiectū gnātionis: sic mā dicat̄ de ipso gñato: sic nō dicim⁹ ꝙ cūro sit terra sed terrea. ¶ Silr̄ illḋ ꝙ alterat̄ nō recipit p̄dicationē passionis in recto: non. n. pōt dici ꝙ hō sit albedo: sed albus. plato tñ dicit ꝙ verius est dicere vnūqḋq₃ op⁹ factū ex auro eē aurū q̄₃ ipm esse tale. Si cui verius est dicere phialā factam ex auro eē aurū q̄₃ fialā: ita ēt veri⁹ erit dicere ignē vel aquā vel aliḋ gnātum esse ipm subiectū q̄₃ eē ignē vel aquam. ¶ Pōt g̊ breuiter sic rō formari: ipoł'e est ꝙ subiectū gñationis p̄dicet̄ in recto de gnāto: sed subiectū qḋ ponit plato p̄dicat̄ ī recto de elt̄is. g̊ ipoł'e est ꝙ sit subiectum gnātionis ⁊ corruptionis ipoꝝ. Ad hoc ēt peccat plato: q₂ cu₃ elt̄a sint corpa solida: dicit tñ ꝙ mā eoꝝ dissoluit̄ vsq₃ ad supficiē. vt p₃ in 3° de

T. c. 3. celo ⁊ mūdo. Jmpossibile. n. ē ꝙ mā p̄ma que est sic mr̄ sit supficies. ¶ Deinde cum dicit.

6. ¶ Nos autem dicimus esse aliquam materiam vnam corporum sensibilium: sed hanc non separabilem: sed semper cu₃ contrarietate ex qua generant̄ vocata elemēta. Determinatum est autē de his certius: ⁊ in alijs. Sed tamē qm̄ ⁊ hoc quemodo sunt ex materia prima corpora determinandum ⁊ de his. Principium quidē ⁊ primum existimātes esse materia₃ inseparabilem quidem. Subiectam autem contrarijs. Neq₃ enim calidū materia est frigido: neq₃ hoc calido: sed subiectū amboꝝ. Quapropter quidem primum potentia corpus sensibile principium. Secūdo autem prime contrarietates. dico autem. Verbi gratia. caliditas ⁊ frigiditas. Tertio autē ignis ⁊ aqua talia. Hec quidē trāsmutant̄ adinuicem: ⁊ non vt Empe. ⁊ alij dicunt: semper enim esset alteratio: contrarietates aute₃ non transmutant̄. Sed non minus erit corporis qualia ⁊ quanta dicēdum principia. Alij qdē. n. supponētes vtunt̄ ⁊ non dicūt quare aut hec aut tanta.

¶ Determinat de mā que nō est sepabilis sil' ab omni forma elt̄i: nec ab omni ꝯ̄rietate elt̄oꝝ s̄m ꝓpriā opionē. d. ꝙ est aliq̄ vna mā sensibiliū corpoꝝ. s. elt̄oꝝ: que nō est separabilis simul ab omni forma elemēti: nec ab omni ꝯ̄rietate: sed semp est sub aliq̄ forma ⁊ aliqb⁹ q̄litatib⁹ ꝯseq̄ntib⁹ ipsam forma₃ ex ista mā generant̄ sensibilia corpora que vocant̄ elemēta. excusando aūt se a maiori declaratione: dicit ꝙ determinatū est in alijs certius. s. in 3° celi ⁊ mūdi.

T. c. 53. Sed q₂ ibi non est plene determinat⁹ modus: s̄m que₃ ex mā generant̄ corpa p̄ma. ¶ Determinādū est hic quō generent̄. Ad hoꝝ. n. manifestationē dicit sumēdum esse pro pncipio hoc qḋ dictū est. s. ꝙ est mā vna subiecta ꝯ̄rijs iseparabilis ab eis. q₂ semp est cu₃ altero ꝯ̄rioꝝ. Et hoc ꝓbat per hoc ꝙ caliditas non pōt esse mā friditātis: nec ecōuerso. Sed op₃ aliqḋ esse tertiū. vt dr̄ in. 12° meta. ⁊ in p̊ physi. t. c.

ꝙ est subiectū amboꝝ ꝯ̄rioꝝ: ⁊ de vno trāsmutat̄ in aliud. 10. ⁊

Et iō p̄mū pncipiū est id qḋ est pō. corpus sensibile: ⁊ illud 12.

est mā iā dicta. ¶ Scḋ₃ vo pncipiū sunt ꝯ̄rietates q̄litatū t. c.

distiguētes ⁊ determinātes pōm. māe. v̄. g. caliditas ⁊ frigiditas ⁊ hꝰ. 71.

¶ Tertiū iam erit elt̄ū ꝯstitutū ex his: puta ignis vel aq̄ vel hꝰ. Et alia elt̄a trāsmutant̄ adīuicē: dum eoꝝ cōis mā mutat̄ de vna forma in aliā: vt de igne in forma aeris: ⁊ silr̄ de alijs: vñ nō est verū ꝙ Emp. dixit: ⁊ qdā alij. s. ꝙ elt̄a non trāsmutant̄. ¶ Si. n. imutabilia sunt vt ꝙ solū fuit ignis semp sit ignis. tūc nunq̄₃ eēt gnātio: nec alteratio: qḋ est manifeste fl's: q₂ s̄m ꝯ̄rietatē trāsmutant̄: sic videm⁹ ad sensu₃: ꝙ eadē mā: que nūc est sub friditate aq̄ aliqñ ē sub caliditate aeris: ⁊ ꝙ erat sub calitate aeris: aliqñ est sub caliditate ignis. ¶ Cū ergo hꝰ q̄litates ꝯseq̄nt̄ formas subāles elt̄orū sic effect⁹ cā₃ seqt̄: ꝙ si fiat trāsmutatio ipsarū q̄litatū: ⁊ ꝙ ēt sit trāsmutatio in formis subālibus. (¶ S₃ nō min⁹ dḋ₃: ⁊ vt corpis) postq̄₃ phs determinauit de pn° māli elt̄oꝝ: hic determiāt de pncipio formali. ⁊ p̊ dat ītētionē suā. Scḋo ꝓseqt̄ ītētu₃. ibi (Qm̄ igit̄ q̄rimus). ¶ Dicit g̊ p̄mo qḋ nō minus debem⁹ dicere de pn° formali elt̄oꝝ q̄₃ de māli. Et ītelligo p formale pncipium ipsas sensibiles q̄litates pōm. māe vel mām distinguētes s̄m q̄s illa corpa q̄lia sūt. Jngrit. n. hic phs pncipiū corporu₃ sensibiliū inq̄₃tū sensibilia sunt vt ipse dicit in lr̄a. Si aūt dicat̄ ꝙ velit ingrere pncipia formalia subālia: tūc dicendū ē ꝙ q₂ forme subāles sunt nobis ignote: q₂ īsensibiles: ideo p istas q̄litates que sūt īmediata pncipia trāsmutationis subālis dat ītelligere ipsi formalia pn^a substātialia: ⁊ iō dicit ꝙ ēt o₃ dicere quāta in quot sunt iste q̄litates ideo aūt de istis determinare o₃: q₂ alij phi nō reddūt cā₃ quare sunt. sed solū ex suppōne vtunt̄ eis. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Quoniam igitur querimus corporis sensibilis principia: hoc autem est tangibile. Tangibile autem cuius est sensus tactus. Manifestum quoniam non omnes contrarietates corporis species ⁊ principia faciūt: sed solum que scḋm tactum: ⁊ scḋm enim contrarietatē differūt: ⁊ scḋm tangibilem contrarietatem. ideo neq₃ albedo ⁊ nigredo: neq₃ dulcedo ⁊ amaritudo. similiter autem neq₃ aliarum contrarietatum aliqua facit elementu₃. 7

¶ Proseqt̄ intētū: ⁊ circa hoc duo facit. p̄mo ostēdit ꝙ non oēs ꝯ̄rietates sunt forme elt̄oꝝ ꝑfectiue: sed solū tāgibiles Scḋo nō oēs tāgibiles: sed solū p̄me: ⁊ ostēdit que sunt prime. ibi. (Jpsoꝝ aūt tāgibiliū) Dicit g̊ p̄mo ꝙ q₂ nos querimus pncipia corporis sensibilis. ⁊ nō oīs sensibilis: s₃ solū tāgibilis: tāgibile aūt solū est sensus tact⁹: manifestū est ꝙ non oēs ꝯ̄rietates faciūt spēs siue formas corporis sensibilis: sed solū ille que sunt sensibiles s̄m tactū: ⁊ ideo nec albedo: nec nigredo: nec dulcedo ⁊ amaritudo: nec aliq̄ alia sensibilis qualitas que non est tāgibilis: facit elt̄a ⁊ huius causa est: q₂ non sunt p̄me: nec actiue: nec passiue adinuicē Cuiusmodi op₃ esse pncipia p̄moꝝ corpoꝝ. s. elt̄oꝝ. ⁊ ideo non trāsmutant ea que tangūt: ⁊ ꝓpterea non valēt ad generationem ⁊ corruptionē elemētoꝝ. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quāuis prior visus tactu: quapropter ⁊ subiectu₃ prius. Sed nō est corporis tāgibilis passio scḋm ꝙ tangibile: sed s̄m aliud ⁊ si contingat natura prius.

¶ Remouet quoddā dubiū. ¶ Cum querat hic phūs formas pfectiuas corpoꝝ elꝛoꝝ: ꝛ cuʒ visus sit poꝛ tactu: ꝛ iō obiectum visus sit pꝰus obiecto tactus: potius videť ꝙ forme pfectiue elemtoꝝ sint querēde penes differētias visus ꝙ̄ʒ actus. ¶ Sed hoc remouet dicēs: ꝙ ꝙ̄uis visus sit vno mō poꝛ tactu: qꝛ forma ēt dignitate poꝛ est omnibꝰ sensibꝰ ꝛ ideo obiectū visus pꝰus est obiecto tactus: tamen qualitas que est obiectū visus nō est corpus tangibile ꝓm ꝙ tāgibile etiā si visus cōtingat esse ꝓm naturā pmū: poꝛ enim forma ꝛ dignitate ꝛ sine omnibus sensibꝰ: ꝛ si est: vt dictuʒ est: ꝛ obiectum visus pꝰus est obiectis alioꝝ sensuum: non tamē omne visibile: sed solum lumē siue lux: quia p ipsam mouet celum materiaʒ generabiliū ꝛ corruptibilium ad omnē formā. ¶ Tactus aūt subiecto poꝛ est: quia substernitur omnibꝰ sensibus. vt patet secūdo de anima: ꝛ sue contrarietates sunt cause omniū contrarietatū: ꝛ hoc patet qꝛ non sentimus ꝓm tactuʒ: nisi id qđ excellit ꝓm qualitates complexionatas mediuʒ tactus qđ est caro: ꝛ ille sunt calidum frigidū humidū ꝛ siccum: quarum nulla est in celo: ꝛ ideo celum ꝓm naturam non est sensibile tactu: sed solum elemēta i qbꝰ sunt quatuoꝛ qualitates ex qbus fit complexio ꝛ tactus. ¶ Deinde cum dicit.

8. Ipsoꝝ aūt tangibiliū diuidenduʒ que prime differentie ꝛ contrarietates. Sūt autem contrarietates ꝓm tactū he: calidū ꝛ frigidū: humidū ꝛ siccū: graue leue: duruʒ molle: lubricū aridū: asperuʒ lene: grossuʒ ꝛ subtile.

¶ Ostēdit ꝙ non omnes qualitates tangibiles sunt forme pfectiue elemētoꝝ. sed soluʒ pme actiue ꝛ passiue sunt adinuicem. ꝛ circa hoc tria facit. pmo diuidit qualitates tangibiles. Scđo ostēdit ꝙ non solū hec quatuoꝛ. s. cali. frigi. humi. ꝛ sic. sunt actiue ꝛ passiue: hoꝝ aūt 3ᵐ ondit ꝙ ipe sūt pme: quia ad ea omnes alie reducunť. ibi. (Subtile autē ꝛ grossuʒ) Dicit ergo pmo. ꝙ diuidēde sunt tāgibiles qualitates siue ꝯtrarietates vt videamus que earū sint pme. ¶ Sunt aūt cōtrarietates ꝓm tactum hec cali. fri. humi. ꝛ sic. graue leue durū ꝛ molle: lubricū aridū asperum lene grossum subtile. ¶ Rarū aūt ꝛ densum. vt in quarto phy.

T. c. 84. dicit: non sunt qualitates physice: sed positio partiū materie ꝓm ppīquū i denso: ꝛ ꝓʒ remotū i raro. ¶ Deide cū dic.

¶ Horuʒ aūt graue qdeʒ ꝛ leue: neqʒ actiua: neqʒ passiua: non enim in faciendo aliqđ aliđ: neqʒ in patiendo ab alio dicunť. Oportet autem actiua inuicem ꝛ passiua esse elemēta: miscenť eni ꝛ transmutanť adinuicē.

¶ Ostēdit ꝙ he soluʒ quatuoꝛ qualitates sunt actiue ꝛ pas adinuicē: ꝛ p ꝯn̄s ꝙ sunt forme elꝛoꝝ. Sʒ qꝛ graue ꝛ leue sunt pprie qualitates elꝛoꝝ de qbus posset videri ꝙ eēnt ipsoꝝ formalia pncipia. ideo pmo dr̄ ꝙ nō sunt actiua nec passiua: ꝛ hoc declarat per modū significādi modū ipsoꝛū: qꝛ nō significat actionē vel passionē: cū nō sint noīa v̄balia. Cū aūt elꝛa misceanť ꝛ trāsmutenť adinuicem: opʒ ꝙ sint actiua vł passiua. Talia aūt esse nō pn̄t: nisi p formalia sua pncipia. Ex his igitur manifeste sequiť ꝙ nec graue nec leue sunt formalia pncipia elꝛoꝝ. ¶ Deinde cuʒ dicit.

¶ Calidū enim ꝛ fridū humidū ꝛ siccū: hec qdē quia actiua sunt: hec aūt quia passiua dicuntur. Calidū eniʒ est qꝛ congregat homogenea. Segregare enim qđ inquiūt facere ignem: congregare aūt est que eiusdem tribꝰ: contingit enim extollere alienigena. Frigidū aūt quod coniungit ꝛ congregat similiter ꝛ singenea ꝛ non eiusdem tribus.

¶ Humidū enim indeterminatū proprio termino bene terminabile ens alieno: siccū autē bene terminabile proprio termino: difficulter auteʒ terminabile alterius. 9.

¶ Ostēdit ꝙ he q̄tuoꝛ q̄litates. s. cali. ꝛ frig. humi. ꝛ sic. sunt actiue ꝛ passiue. p ostēdit hoc de calꝺo ꝛ frido. d. ꝙ calidū ꝛ fridū sunt actiua. humidū ꝛ siccuʒ sunt passiua. Sic dn̄r. i. sic ꝯsignificāt eoꝝ noīa: ꝛ hoc pcipue ꝓm grecos: q forte habent noīa v̄balia actiones ꝛ passiones ꝯsignificātia. ¶ Deinde declarat hoc idē p diffinitiōes ipsoꝝ. Calidū. n. est qđ ꝯgregat homogenea sibi: qꝛ subtile qđ calꝺo est ꝯueniēs attrahit: lʒ. n. calidū segreget: sic dn̄t qdā ignē facere: tn̄ illđ segregare ē ꝯgregare: qꝛ ꝯgregādo hōgenea segregat etherogenea p accn̄s. Qꝛ aūt fridū sit actiuū: pʒ ēt p hoc: qꝛ cōgregat oīa tam que sunt eiusdē nāe ꝙ̄ʒ illa que sunt diuerse Aliqn̄. n. aq̄ terra palea ꝛ hꝰ p coagulationeʒ factā a frido ꝯgregať. ¶ Scđo ibi. (Humidū. n.) Ostēdit ꝙ humiduʒ ꝛ siccū sunt passiua p diffinitiones eoꝝ: differunť. n. p passionē eoꝝ: humidū. n. est idterminatū ppo termīo bn̄ terminabile termino alieno: siccū aūt terminať termīo ppo: difficulter aūt termīabile termīo alieno. ¶ Deide cū dic.

¶ Subtile autem ꝛ grossum: lubricum ꝛ aridum ꝛ durum ꝛ molle ꝛ alie differentie ex his sunt. Quoniam enim repletiuum est humidū: quia non est terminatum quidem: bene autem terminabile ens: ꝛ quia sequitur tangētē. Subtile autem repletiuum: subtilium autem partium ꝛ paruarum partium repletiuum: totum enim totum tangit: subtile autem maxime tale. Manifestum autem quoniam subtile quidem erit humidi: grossum autem sicci. 10.

¶ Ostēdit ꝙ pdicte q̄tuoꝛ q̄litates sunt pme: qꝛ ad eas oēs alie reducunť: ꝛ hoc p fac. 2ᵒ ostēdit ꝙ ille nō reducunť ad alias ibi. (Hec aūt nō ampliꝰ). Circa pmū duo facit. pmo ostēdit ꝙ iste sunt pme. Scđo distīguit siccū ꝛ humidū: qꝛ nō oē humidū: nec ēt siccū est pma q̄litas. ibi. (Dicunť āt siccū ꝛ humidū) Circa pmū duo facit. p ppōnit ꝙ oēs alie q̄litates sunt ex his. d. ꝙ subtile grossum ꝛ lubricū ꝛ aridū ꝛ duꝝ ꝛ molle: ꝛ oēs alie dr̄ie sensibiliū q̄litatū sunt ex his ¶ Scđo ibi. (Qm̄ est repletū). pbat ppositū: ꝛ circa hoc tria fac: qꝛ p reducit ad istas q̄tuoꝛ hanc ꝯrietatē subtile ꝛ grossū. 2ᵒ lubricū ꝛ aridū. ibi. (Et rursus lubricū). 3ᵒ molle ꝛ duꝝ. ibi. (Ampliꝰ molle qdē) Dic ğ p ꝙ subtile est ex humido: qđ pʒ ex diffōne hūidi: ꝙ qꝛ hūidū est ex eo ꝙ nō bn̄ termiať termīo ppo: sʒ bn̄ termiať termīo alieno ē repletiuū: qꝛ seqť vndiqʒ tāgēs ipʒ eo ꝙ fluit vsqʒ ad ipʒ tāgēs: subtile aūt repletiuū: eo ꝙ ipm subtilitate: qđ lʒ mīmū subītrat. vn̄ manifestū ē ꝙ subtile ē effectꝰ hūidi: p oppositum aūt grossū erit effectꝰ sicci: grossū aūt ē cuiꝰ ptes feculente nō diffūgunť ꝛ excedit capacitatē eiꝰ qđ natū ē replere sed vr̄ ꝙ hec rō phi nō valeat: cū sit ex duabꝰ affirmatiuis i 2ª figura. dic. n. hūidū ē repletiuū subtile repletiuū: ğ subtile est hūidū. ¶ Sʒ ē dđʒ ꝙ cū i q̄lʒ gn̄e sit deuenire ad vnuʒ pmū qđ est cā seq̄ntiū. vt dr̄ 2ᵒ meta. oʒ ꝙ in gn̄e repletoꝝ sit vnū pmū qđ p se sit repletuʒ: ꝛ a q̄ alia replētia pticipāt tale aūt ē pmū hūidū qđ supra diffinitū ē. vn̄ lʒ rō phi non teneat rōne oꝛdīatōis terminoꝝ i figura: valet tn̄ ex habitudine cause effectus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et rursus lubricum quidem humidi.

ii ¶ Lubricum autem aliquid humidum passiuū est velut oleum.

12 ¶ Aridum quidem sicci. Aridum eniz perfecte siccum: quapropter ⁊ coagulata sunt ꝓpter defectionem proprie humiditatis.

¶ Reducit aliā ꝯrietatē ad p̄dictas quatuor qualitates. s. lubricu ⁊ aridū. d. q̄ lubricum reducit̄ ad humidum: quia lubricū est humidum aliquid passium. Cuz enim humidū patit̄ cōmixtionē subtilis terrei: ⁊ est vnctuosum: tūc fit lubricum: qr substantiale: terreum sibi commixtuz nō sinit separari partes eius: sicut apparet ī oleo ⁊ alys vnctuosis. ¶ Aridū aūt est qđ est ꝑfecte siccū nō retinēs nec subtile terreū: nec etiā humidū vnctuosum: ⁊ ideo que coagulant̄ calido. primo humiditatem propriam extrahente: postea vo frido faciēte partes cōstare sibi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplius molle quidem humidum: molle. n. quod subÿcitur in seipsum ⁊ non transmutans quidem quod facit humidum. Ideo enim non est humidum mollis sed molle humidi: duruz autem sicci. Durum enim est quod coagulatū est: coagulatum enim siccum.

¶ Reducit tertiā ꝯrietatē. s. molle ⁊ durum. d. q̄ molle est effectus humidi. Molle eni est qđ cedit tangēti: differt tamē ab humido: qr humidū trāsmutat tāgēs: qr humectat sed molle inquantū tale nō trāsmutat tangēs: ⁊ ideo molle non est humidum: sed est effectus humidi. ¶ Durū aūt reducit̄ ad siccū: sicut effectus ad suam causam. ¶ Duruz est enim qđ tangēti nō cedit: qr est coagulatū. Coagulatuz est effect⁹ sicci. vt p̄us dictū est. ¶ Deide cum dicit.

14. ¶ Dicuntur autem siccum ⁊ humidum multifarie. Opponitur autem sicco ⁊ humidum ⁊ vdum: ⁊ rursus humido ⁊ siccū ⁊ coagulatuz. Omnia autem hec sunt sicci ⁊ humidi primorum dictorum. Quoniaz eniz humido opponitur siccum. Et humidum quidem est quod habet alienam humiditatem superficietenus. Infusum autem quidem quod in profundo. Siccum autem quod priuatur hac: manifestuz est quoniam humiduz quod erit humidi oppositū ⁊ siccuz primi sicci.

15. ¶ Rursuz autem humiduz ⁊ coagulatuz similiter. Et humidum quidez est, quod habet propriaz humiditatem in profundo. Infusum autem quod habet alienam humiditatez in profundo. Coagulatum autem quod priuat̄ hac: quapropter ⁊ horum erit hoc quidem sicci: hoc autem humidi. Manifestum igitur quoniam omnes alie differentie reducuntur ad primas quatuor.

¶ Distinguit humidū ⁊ siccū. d. q̄ siccuz ⁊ humidū dicunt̄ multis modis: est. n. qđdā humidū qđ hȝ humiditatē in ꝓfundo: ⁊ hoc pōt esse dupl'r: qr si hȝ ꝓpriā humiditatē quēadmodū vua ꝓprie dr̄ humida. Si aūt hȝ extraneaz sicut spongia dr̄ humidū īfusuz. Et est qđdā humidū vel [illegible]udū ſm aliam litterā qđ hȝ humiditatē in sup̄ficie: qđ Commentator noīat irroratū: ⁊ oībus istis modis elemētū humidū opponitur sicco. ¶ Sed sciendum etiam q̄ multipliciter dicitur siccuz: vno enim modo dicitur siccum corpus grossum ⁊ aridum in superficie: ⁊ hoc ꝓprie opponit̄ humido ī superficie. Alio autem modo dicitur siccum coagulatum qđ nō habet humiditatē in profundo: ⁊ huic sicco proprie opponitur humidū infusum. Omnia autē hec. s. humiduz istis modis dictum ⁊ siccum aridū ⁊ siccū coagulatū: sunt effectus primi humidi: ⁊ primi sicci. De aspero autez ⁊ leui nō facit ph̄s mentionē: quia manifestū est q̄ ad illas quatuor reducunt̄: asperū enim est qđ habet siccitatē in superficie: que inequal'r partes eius cōstare facit: lene autem in sup̄ficie habet humorē: qui equaliter facit fluere partē ad partē: ⁊ ideo vnum horū est effectus sicci. s. asperuz: ⁊ aliud est effectus humidi. s. lene: concludit igit̄ ex predictis manifestum esse q̄ omnes alie differētie tangibilium qualitatum ad illas quatuor reducunt̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ He aūt non amplius in minores. Neq̄ enim calidū quod siccū aut quod humidū. Neq̄ humidū quod calidū aut quod frigidū. Neq̄ frigidum quod siccū: neq̄ sub inuicem: neq̄ sub calido ⁊ humido sūt: quapropter necesse quatuor esse has.

¶ Ostendit q̄ ille non reducuntur ad alias: nec in pauciores: nec ad se inuicem: quia calidum non est siccum: ita q̄ caliditas sit frigiditas quedam vel effectus eius: nec frigiditas est caliditas vel siccitas vel humiditas quedā. Nec humiditas est caliditas vel frigiditas. Nec frigiditas vel siccitas. Nec calidum est frigidum vel ecōuerso: sicut sub causa: nec ēt frigiditas ⁊ caliditas sunt sub humido ⁊ sicco vel econuerso. Necesse est igitur has quatuor qualitates esse primas. ¶ Sed videtur h̄ nō esse verū: quia in p̊ metaphy. dicitur q̄ stelle per motum suum: ⁊ per reflexionez radiorum causant calorem in istis inferioribus ⁊ maxime sol: ⁊ ita videtur q̄ non omne calidum sit effectus primi calidi cum ipse stelle non sint calide: nec per tales qualitates effecte calide. saturnus etiam dicitur causare frigiditatem in aere: ⁊ ita non omne frigiduz erit effectus primi fridi. ¶ Ad qđ dicēdum est q̄ philosophus hic loqtur de qualitatib⁹ actiuis ⁊ passiuis adinuicē īter quas sunt p̄dicte quatuor qualitates: vt ostēsum est. Qualitatē aūt stellarum: puta lux vel aliqua alia virtus earuz: lȝ causaret in istis inferioribus aliquā qualitatē: nō tn̄ ab eis patiuntur. cum eorū substātia nō cōicent in mā. vt dicit̄ in. 12° meta. ⁊ ideo cessat obiectio. t.c. primi t.c. 10.

Quoniam aūt q̄tuor elemēta: eorū aūt q̄tuor sex coniugationes sūt: contraria aūt non innata sunt coniugi. Calidū enim ⁊ frigidū esse idē: ⁊ rursus hūidū ⁊ siccū impossibile. Manifestū aūt qm̄ q̄tuor erūt elēorū cōiugationes: calidū ⁊ siccū: calidū hūidū: ⁊ rursus frigidū ⁊ hūidū: ⁊ fridū ⁊ siccū. Et assecutū est hoc ſm rationem simplicib⁹ apparentib⁹ corporib⁹: igni ⁊ aeri ⁊ terre ⁊ aque. Ignis enim calidus ⁊ sicc⁹. Aer aūt calidus ⁊ humidus: velut euaporatio eniz aer. Aqua autem frigida ⁊ humida. Terra autem frigida sicca. Ut rationabiliter distribuantur differentie primis corporib⁹: ⁊ multitudo eorū sit scd̄m rationem. 16.

¶ Postq̃ phs determinauit de pncipijs elemētoꝝ.s.de materiali ꝛ formali:hic determinat de numero eoꝝ:ꝛ circa h duo facit.pmo determinat de numero eoꝝ.Secūdo cum in quolibet elemēto sint due qualitates:ostendit in quolibet que qualitas dñetur in eo.ibi.(Sed tñ simplr quatuor entia)Circa pmū duo facit.pmo pbat numeꝝ elemētoꝝ. Secūdo ꝯfirmat dcm̄ suū per opiones alioꝝ.ibi.(Oēs.n. qui simplicia corpora)Ad euidētiā pme partis.Sciēdum est q elemētū cōiter sumptū pōt dici omne qđ venit in cōpositionē alicuius.Est.n.elemētū ex quo cōponitur aliqd.pmo ꝛ est in eo.vt dicit in 5°meta.scđm hoc ergo sumendū
T.c. 4. cōiter elemētū ipse pme quatuor qualitates possunt dici elemēta:cum ex ipsis:vt dicit in lra.cōponantur sex cōiugationes:vel alr.¶ Quia alio modo dicuntur elemēta pme ꝓpositiones demōstrationis ex quaꝝ vtute ꝓcedūt cetere demōstrationes in quas oēs ꝓpōnes alie reducuntur.ad horum ergo silitudinē ipse pme tāgibiles qualitates possunt dici elemēta:q2 oēs alie vt ostensum est sunt effect⁹ eaꝝ:ꝛ in eas cetere reducuntur.dicit ergo pmo phus.¶ Cum sint quatuor elemēta.i.q̄tuor tāgibiles qualitates:ꝛ nō q̄tuor simplicia corpora:vt qdā exponūt:nōdum enim ꝓbat⁹ est numerus earum:aut quatuor qualitatū sunt ꝯiunctiones s.calidū ꝛ fridū:siccū:ꝛ humidū:que sunt due impoles cōiugationes:quia ipole est ꝯria esse i eodē:manifestū est q solū relique q̄tuor ꝯiugationes erūt poles.s.calidū ꝛ siccū calidū ꝛ humidū:frigidū ꝛ humidū:fridū ꝛ siccū.¶ Et h qđ dictū est ſm hāc rōnē assecutū est.i.ꝯueniēs est his que apparēt in simplicib⁹ corporibus.s.in igne aere aq̄ ꝛ terra. Ignis.n.est calidus ꝛ siccus:ꝛ ita cōstituitur per pmā ꝯiugationem.aer calidus ꝛ humidus per scđaꝫ:aqua frida ꝛ humida per tertiā.Terra frida ꝛ sicca per quartā:ꝛ sic prime ꝯrie qualitatū rōnabilr distribuūtur pmis corporib⁹.s.quatuor elt̄is ꝛ multitudo ꝓꝝ corpoꝝ sit ſm ꝓdictā rōnē:q2 .s.pme q̄litates nō possunt nisi quadrupliciter combinari. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnes enim quidem qui simplicia corpora elementa faciūt:hi quidem vnuꝫ:hi autē duo: hi autem tria:hi autem quatuor faciunt.Quicunq3 quidem igitur vnum dicunt solum:deinde de densitate ꝛ raritate alia generant:his contingit duo facere principia:ꝛ rarum ꝛ densum: aut calidum ꝛ frigidum.Hec enim actiua:vnū autem supponitur quemadmodum materia. Qui autem mox duo faciunt:vt parmenides ignem ꝛ terram media mixturam faciūt horū: puta aerem ꝛ aquam.

19. ¶ Similiter autē ꝛ qui tria dicūt quemadmodum plato in diuisionibus:mediuꝫ eni mixturam facit:ꝛ fere eadē dicūt ꝛ qui duo ꝛ qui tria dicūt:ꝓterq̃ q hi quidē icidūt in duo media:hi autē vnuꝫ soluꝫ faciunt.

¶ Cōfirmat qđ dixit per opinionē antiquoꝝ:duo aūt dixit phs:pmū est q elt̄a non sunt plura q̃ quatuor.Scđꝫ est q ipsa agūt ꝛ patiuntur per ꝯrias ꝯriaꝝ tāgibiliū q̄litatū in qbus duob⁹ ꝯcordat quodā mō cum antiqs.vñ dicit q oēs antiq dicūt elt̄a simplicia corpa ꝯuenit in hoc q non excedūt q̄ternariū numerū.differūt tñ q2 qdā dicūt pmū elt̄ū esse tantū vnum.Quidaꝫ dicūt elemēta esse duo.qdā tria qdā q̄tuor:ergo in hoc ꝯcordat cum antiqs qui q̄ternariū numerū nō trāscēdūt.Cōcordat et̄ cū eis in scđo:q2 dicunt ipsa elemēta:siue vnū:siue plura pati p ꝯrias q̄litates.Qui cūq3 enim vnū solū dicūt elemētum:dixerūt alia generari ex ipsa dēsitate ꝛ raritate que sunt ꝯrie qualitates.¶ Isti ergo dixerūt duo pncipia ꝓter elemētū ipsum:q dicebant esse quādā mediā nām corporeā subtiliorē aere:ꝛ dēsiorē igne ex quo p dēsitatē ꝛ raritē ex eo alia generari vel p calidū ꝛ fridū:p fridū qdē cōdēsans:per calidum aūt rarefaciēs:he.n.qualitates:cum sint ꝯrie:agūt ꝛ patiuntur adinuicem:vnū aūt.s.pdictum elemētū supponit eis sicut materia.¶ Qui āt duo faciūt vt parmenides:qui posuit ignē ꝛ terrā esse elemēta:ponebāt etiā iter ea duo media.s.aerē ꝛ aquā que dicebat fieri ex istis duob⁹ per raꝝ ꝛ dēsum:q2 qñ rarefit terra generatur aqua:qñ aut cōdēsatur ignis generatur aer:vnde iste etiā ponebat ea pati per cōtrarias qualitates:ꝛ in hoc cōuenit cum pho.Similr aūt ꝛ qui dicunt tria esse elemēta ponūt duo extrema cōtraria:ꝛ vnuꝫ medium sicut plato in suis diuisionibus vbi diuidit elemēta: ponit.n.vnum ex parte forme vt magnū ꝛ paruū:que sunt cōtraria ex parte materie.Dicit etiā quoddam mediū esse mixtū ex magno ꝛ paruo:fere aūt dicūt idē qui ponūt duo pncipia ꝛ ponētes terrā:vtriq3.n.ponūt duo extrema:ꝛ differūt:q2 ponētes duo elemēta sicut parme.ponūt duo media.ponentes aūt terram ponunt vnum medium.¶ Deinde cum dicit.

¶ Quidam autem ꝛ mox quattuor dicunt:vt Empedocles:congregat autem ꝛ hec in duo. igni enim omnia alia contraponit.

¶ Non est autem ignis ꝛ aer ꝛ vnumquodq3 predictorum simplex sed mixtum. Simplicium autem talia quideꝫ sunt.non tamen eadeꝫ. V.g. quod quidem igitur igni simile igneum non ignis:ꝛ quod aeri aereum. Similiter autem ꝛ in alijs. 20

¶ Ignis autem est superabundantia caliditatis quemadmodū ꝛ glacies frigiditatis. Coagulatio quidem ꝛ arsio superabundantie quedam sunt:hec quidē frigiditatis:hec autem caliditatis.Si igitur est glacies est coagulatio fridi ꝛ humidi ignis erit arsio calidi ꝛ sicci:ideo nihil ex glacie generatur:neq3 ex igne. 21.

¶ Ponit specialr opinionē Empedoclis:ꝛ eam declarat dicens q quidā sicut Empe.ꝛ eius sequaces ponūt stati quatuor elementa:dicit aūt mox:q2 lꝫ aliqui posuerint q̄tuor: nō tñ pncipalr:sed duo media:sicut aerē ꝛ aquā dicebant ex alijs gñari.Ista aūt quatuor elt̄a reducit Empe.in duo ꝯria:ex vna.n.pte ponit ignē:ꝛ ex alia pte igni tria alia cōtraponit.vñ ꝯcordat Arist.cū Emp.in duob⁹:lꝫ nō oīo.s.in numero elt̄oꝝ ꝛ ꝯrietate eoꝝ:vlteri⁹ aūt icidēter declarat opionē.d.q ſm Emp.elt̄a que nos sentimus nō sunt pura sicut ignis:quē sentimus non est purus:neq3 aer:nec aliqđ alioꝝ:sed vnūqđq3 est mixtū.tñ simplicia elt̄a sunt talia.i. istis que videmus similia:nō tamē eadē.V.g.id quod est simile igni:puta flāma nō est ignis:sed ignea:est enim flāma spūs sicci ardor.vt dicitur in pmo metaphy.Et quod est simile aeri nō est aer:sꝫ aereū:ꝛ similiter de alijs.Dicit et̄ Empedo.q ignis qui circa nos est:ē quedam superabūdātia caliditatis sic glacies est quedam superabūdantia frigiditatis.Coagulatio eniꝫ ꝛ arsio sunt superabūdātie quedam.hec quidē frigiditatis in glacie:h autem caliditatis in igne circa nos existēte.Si igitur glacies ē coagulatio humidi ꝛ frigidi:ꝛ ignis est superabūdās arsio calidi ꝛ sicci: quia vtrunq3 eorum a temperamento mixtionis recedit.

ideo nihil ex glacie generaꝰ: nec ex igne qui est circa nos: lꝫ vtrūqꝫ sit mixtuꝫ: scd̄m aūt quosdā aliter īducitꝰ hec lr̄a vt legatꝰ fm opionē arist. ¶ Deinde cum dicit.

22 ¶ Entibus autem quatuor simplicibus corporibus duoꝝ vtiqꝫ primoruꝫ esse vnumquodqꝫ. Ignis quidem ⁊ aer eius qui ad terminum fertur: aqua autem ⁊ terra eius qui ad medium. Et extrema quidem sincera ignis: ⁊ terra: media autem mixta magis aqua: ⁊ aer: ⁊ vtraqꝫ vtrisqꝫ contraria. Igni quidem enim est contrarium aqua. Aeri autem terra: hec enim ex contrarijs passionibus constituta sunt.

¶ Remouet quādā dubitationē que talis est. cum eni sint quatuor simplicia corpora: vt probatum est: videtꝰ ꝙ oporteat ponere quatuor loci differētias quo ipsis corporibus aptantꝰ. hāc ergo remouet. d. ꝙ cuꝫ sint quatuor simplicia corpora: vnūqd̄qꝫ ipsoꝝ est alterius duoruꝫ prioꝝ locoꝝ. s. loci sursum ⁊ loci deorsum: h̄. n. sunt p̄me d̄rie loci: vt dicitꝰ
T.c.8. in scd̄o de celo: ⁊ ideo dicitꝰ hic prioꝝ duoꝝ. ¶ Ignis. n. et aer sunt illius loci qui est alteruꝫ sursum: terra aūt ⁊ aqua sunt illius loci qui est deorsum ꝯ pariter: sed extrema sūt magis sincera: sicut ignis qui est simpl'r leuis: ideo simpl'r fertur sursum: terra vo simpl'r deorsum: q2 simpl'r grauis. Sed media elemēta vtroqꝫ participāt: aqua. n. leuis est in terra: ⁊ grauis est in aere: ⁊ in igne. Cum ergo aqua plus habeat de grauitate q̄ꝫ de leuitate: magis cōicat cum terra: ⁊ ideo vtiqꝫ datꝰ vnus locus. Sil'r aūt de aere ⁊ igne. Addit aūt ad hoc ꝙ cōstituta sunt ex cōtrarijs quatuor passionibus: ⁊ p̄mis ex q̄bus grauitas ⁊ leuitas causatꝰ: ⁊ cetere tangibiles qualitates. ¶ Deinde cum dicit.

23. ¶ Sed tamen simpliciter quatuor entia vnius vnūquodqꝫ est. Terra quidem enim sicci magis q̄ꝫ frigidi. Aqua autem frigidi magis q̄ꝫ humidi. Aer auteꝫ humidi magis q̄ꝫ calidi. Ignis autem calidi magis q̄ꝫ sicci.

¶ Ostendit que qualitas in quolibet elemento dn̄etꝰ. d. ꝙ elemēta cum sint quatuor: ⁊ q̄libet habeat duas qualitates: nō tn̄ habet eas equal'r: sed vnūqd̄qꝫ est vnius: idest in vnoquoqꝫ dn̄atꝰ vna sicut in terra magis dn̄atꝰ siccitas q̄ꝫ friditas. In aqua magis frigiditas q̄ꝫ humiditas. In aere magis humiditas q̄ꝫ caliditas. In igne vo magis dn̄atꝰ caliditas q̄ꝫ siccitas. Nō est aūt ītelligēdū: vt quidā dicūt ꝙ terra: lꝫ sit magis sicca q̄ꝫ frida: ꝙ ꝓpter hoc sit siccior igne q2 lr̄a nō dicit. Ratio. n. in ꝯriū ꝑsuadet: due. n. sunt cause siccitatis. vna est frigus cōdēsans ⁊ cōprimēs humidum: ⁊ per ꝯsequēs remouetꝰ siccitas que nō est aliud q̄ꝫ humiditatis p̄uatio. Alia cā est calitas humiditatē cōsumēs. manifestum aūt est ꝙ motus causat calorē in eo ꝙ pōt calefieri ¶ Necesse ergo in materia illa maxime ꝓfūdet que semper est: iuxta velocissimū motuꝫ: hec aūt est materia ignis vnde ignis est calidissimū omniuꝫ calidoꝝ. vt dr̄ 2° meta. potētior aūt est sup huius caliditatis ad cōsumēdū humidum q̄ꝫ terre frigiditas: ⁊ idcirco ignis siccior est q̄ꝫ terra. ¶ Ulterius aūt cum virtus mouētis sit minor in remoto q̄ꝫ in ꝓpinquo: minus calefacit motus celi materiaꝫ aeris: imo. q. minime. remanebit ergo humida magis q̄ꝫ calida nō tamē magis q̄ꝫ aqua: q2 in aqua est friditas faciens ad se fluere humidū: caliditas aūt aeris non facit ad se fluere humidum: ⁊ ideo aqua est magis humida q̄ꝫ aer: sensu eni sensibilia iudicamus. manifestum est autē omnibꝰ habētibus sensuꝫ tactus ꝙ aqua humidior est q̄ꝫ aer: est tamen ⁊ minus frigida q̄ꝫ terra: ꝙ sic pꝫ: frigiditas enim causatur ex distātia ab orbe sicut caliditas ex ꝓpinq̄tate. Cum ergo īter cetera elemēta terra magis distet a celo necessario sequitur ꝙ terra fridissima sit īter oīa elemēta.

Quoniam autem determinatum est 24.
prius ꝙ est simplicibus corporibus ex inuicem generatio. Simul autem ꝫm sensum videntur generata. Non enim esset alteratio. Secūdū tactus enim passiones alteratio est. Dicēdum quis modus adinuicem transmutationis. Utrū omne ex omni generari possibile: aut hoc quidē possibile: hoc autem impossibile.

¶ Postq̄ꝫ ph̄s inq̄siuit numeꝝ elemētoꝝ per formalia p̄ncipia ipsoꝝ: hic determinat de gn̄atione ⁊ corruptione adinuicem: ⁊ vniuersal'r tam de gn̄atione simpliciū q̄ꝫ mixtoꝝ: ⁊ circa hoc duo facit. p̄mo ostēdit de gn̄atione elemētoꝝ adinuicē ⁊ cōpositoꝝ ex elemētis. Secūdo de causis gn̄ationis ⁊ corruptiōis. ibi. (Quia vo quedam sunt gn̄abilia) Circa p̄mū duo facit. p̄mo determinat de gn̄atiōe elemētoꝝ adiuicē. Secūdo de gn̄atiōe cōpositoꝝ ex elementis. ibi. (De elemētis aut ex q̄bꝰ) Circa p̄mū duo facit primo determinat de trāsmutatione mutua el'toꝝ ꝫm opionem ꝓpriā. ¶ Secūdo reprobat opiones ibi. (Qm̄ auteꝫ que trāsmutantꝰ) Circa p̄mum duo facit. p̄mo ostēdit quō elemēta ex adiuicē gn̄antꝰ. Secūdo ꝙ hn̄t vnā mām susceptiuā existētē in potētia nō actu. ibi. (Sed tn̄ adhuc.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo ponit qd̄ intēdit. Secūdo ꝓseq̄tꝰ ītētum. ibi. (Quoniam quidem igitꝰ oīa). ¶ Dicit ergo p̄mo ꝙ q2 determinatū est hic: ⁊ in tertio libro de celo ⁊ mūdo t.c.
ꝙ corpora simplicia. s. elemēta adiuicē gn̄antꝰ: ⁊ cuꝫ hoc ēt 52.
ad sensum videmus: ipsa sunt adinuicem gn̄ata: q2 nisi ita esset nō esset alteratio īter ea: cum tn̄ videamus ꝙ alteratio ꝫꝫ passiones tactus est īter ea: ⁊ ipse passiones īter se p̄dominātes trāsmutāt substātiā eoꝝ adiuicē: qm̄ inquam ita est. Dicēdū est nūc q̄s modus adiuicē trāsmutationis: ⁊ dicēdum est vtrum sit possibile ꝙ quodlibet elemētum ex quolibet elemēto gn̄etꝰ: vel ꝙ tātuꝫ vnum gn̄etꝰ ex vno si impossibile gn̄ari ex alio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniaꝫ quidē igitur omnia innata sunt adinuicem transmutari manifestum est: generatio quidem eniꝫ in contraria ex contrarijs. Elementa autem omnia habēt contrarietatē adiuicem: quia differentie contrarie sunt: sed his quidem eniꝫ ambe cōtrarie. V. g. igni ⁊ aque: hoc eni calidū ⁊ siccuꝫ: hec aūt frigida ⁊ humida: his autē altera solū. V. g. aeri ⁊ aque: hic. n. calidus ⁊ humidus: hec autem frigida ⁊ humida. Quapropter vniuersaliter q̄dē manifestū qm̄ omne ex omni generari īnatum est.

¶ Prosequitꝰ intētuꝫ. Et circa hoc duo facit. p̄mo ostendit gn̄ationē elemētoꝝ in cōmuni. Secūdo magis in speciali ostēdēdo differētiā īter ea q̄ꝫtū ad eoꝝ trāsmutationē. ibi (Jam autē ꝫm vnūquodqꝫ). Primo ostēdit ꝙ elementa adiuicē transmutantꝰ tali rōne: gn̄atio est ex ꝯrijs: ⁊ in ꝯria oīa elemēta habēt ꝯrietatē adiuiceꝫ: q2 eoꝝ d̄rie sunt ꝯrie ostēsum est ergo ꝙ elemēta adiuicē gn̄antꝰ. maiorē ꝓpōnē manifestat īducēdo in singulis elemētis. d. ꝙ quedā el'ta ꝫm ambas d̄rias ꝯriātur: sicut ignis ⁊ aqua. ¶ Ignis. n. est calidus ⁊ siccus: aqua vo frida ⁊ humida. Calidū aūt ⁊ frigidū sunt ꝯria: ⁊ sil'r humidū ⁊ siccū. ¶ Quedā aūt ꝯriantꝰ

solum ſm alterā qualitatē: ſicut aer ⁊ aq̄: q2 aer eſt calidus ⁊ aqua eſt frigida: ſed in humiditate ꝯueniunt. Simile eſt de terra ⁊ igne: ⁊ de terra ⁊ aqua. Sic ergo cōcludit ꝙ vniuerſaliter manifeſtum eſt: ꝙ qōlibet elementum ex quolibet generatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Jam aūt ſm vnumquodq̄ʒ non eſt difficile videre quomodo omnia ex omnibus erunt.

25. ¶ Differt autē in citius ⁊ tardi⁹ ⁊ facilius ⁊ difficilius. Quecunq̄ʒ enim habēt ſymboluʒ adinuicem velox horum eſt tranſmutatio. Quecunq̄ʒ autem non habēt: tarda: quia facilius vnū q̄ʒ multa tranſmutare. V. gratia. ex igne quidē enī erit aer altero tranſmutato. hoc enim erat calidum ⁊ ſiccum: hoc autem calidum ⁊ humidū. Quapropter ſi dominabitur ſiccuʒ ab humido aer erit. Rurſus autem ex aere aqua erit ſi dominabitur calidum a frigido: hoc quideʒ enim fuerat calidum ⁊ humidum: hoc autem frigidum ⁊ humidum. Quapropter tranſmutato calido aqua erit: eodeʒ modo ⁊ ex aqua terra: ⁊ ex terra ignis. habent enim ambo ad ambo ſymbola. Aqua quidem humida ⁊ frigida: terra auteʒ frigida ⁊ ſicca. Quapropter dominato humido terra erit: ⁊ rurſus ignis quoniam calidus ⁊ ſiccus: terra autem frigida ⁊ ſicca: ſi corrumpatur frigiduʒ ignis erit ex terra. Quapropter manifeſtum ꝙ in circuitu erit generatio in ſimplicibus corpib⁹: ⁊ facilis hic modus trāſmutatiōis: q2 ſymbolū exiſtit his q̄ deinceps.

¶ Determinat de generatiōe ipſoruʒ magis in ſpeciali. Et circa hoc duo facit. p̄mo oſtendit quomodo vnuʒ elementum generetur ex vno. ſcd̄o quomodo vnum generetur ex duobus ibi (Si aūt vniuſcuiuſq̄ʒ.) Circa p̄muʒ duo facit. p̄mo oſtendit que ſunt que faciliter ⁊ cito adinuicē trāſmutantur. ſcd̄o que ſunt que tardius ⁊ difficulter ibi (Ex igne aqua.) ¶ Dicit ergo p̄mo ꝙ licet oīa elemēta in hoc cōueniāt ꝙ quodlibet ex quolibet generat̄: differūt in hoc ꝙ q̄dam ipſoruʒ facilius ⁊ citius: ⁊ quedā tardius et difficilius abinuiceʒ tranſmutantur. Quecūq̄ʒ enī habēt ſymboluʒ .i. cōuenientiam in aliqua qualitate citius ⁊ facilius trāſmutantur adinuiceʒ: illa vero que in nulla qualitate cōueniūt tardius ⁊ difficilius: ⁊ ratio huius eſt: q2 cum ea que habēt ſymboluʒ tranſmutantur nō eſt neceſſe trāſmutari niſi tātum alterā qualitateʒ. quādo vero ea que trāſmutatur adinuicem in nulla qualitate cōueniūt vtrāq̄ʒ qualitatē nec̄e eſt trāſmutari. facilius aūt eſt vnū trāſmutari q̄ʒ plura. Ulterius autē exemplificat. d. ꝙ ex igne pōt fieri aer nō ſolū altero trāſmutato. ſ. ſicco. ¶ Ignis enī eſt calidus ⁊ ſicc⁹. Aer autē calidus ⁊ humidus. ſi ergo ſiccuʒ ignis per dn̄iuʒ humidi corrumpatur remanet calidū ⁊ humiduʒ: ⁊ ſic erit aer. ¶ Jtē etiā ex aere poterit fieri aqua ſi per dn̄iuʒ frigidi caliditas aeris corrūpat̄. eodē modo ex aqua terra ⁊ ex terra ignis. habēt enim ambo cōueniētiā ambobus. Aqua eniʒ eſt frīda ⁊ humida. terra vero frīda ⁊ ſicca: ⁊ ideo dominā̄te humido. i. ſi humidū aque corrūpat̄ p̱ dn̄iuʒ ſicci: ⁊ generabitur terra ex aqua. paſſiue enī legit̄ ly dominante. ¶ Jtem vero q2 ignis eſt calidus ⁊ ſiccus. terra vero fri. ⁊ ſicca. Si corrūpat̄ frigiditas terre generabit̄ ignis ex terra: ⁊ ideo cōcludit. manifeſtū etiā ꝙ cuʒ qōlibet generetur ex quolibet: vt oſtenſuʒ eſt: ꝙ generatio ſimpliciū corpoꝝ circularis. Et predictus modus trāſmutationis eſt facilis: q2 habēt ſymboluʒ in altera qualitate.

¶ Dubitatur aūt de hoc ꝙ hic dicit ph̄s. dicit enī ꝙ cū elēta que habēt ſymbolū trāſmutant̄ remanet vna q̄litas: ſicut quādo ex aere fit aqua. remanet humiditas: et ſic videt̄ ꝙ corrupto ſubo remaneat accidēs: qd̄ ē īpoſſibile. ¶ Ad qd̄ dicenduʒ ꝙ illud accidēs ſiue illa q̄litas nō remanet eadē numero: ſʒ eadē ſpē. ¶ Sʒ adhuc videt̄ dubiū remanere: q2 nō videt̄ ꝙ ꝑpter hoc talis trāſmutatio debeat eē facilior: cū oporteat corrūpi ambas q̄litates ſine trāſmutatiōe nō habētiū ſymbolū. ¶ Ad hui⁹ g̊ euidentiā ꝯſiderādū eſt ꝙ q̄litates elētoꝝ cauſant̄ ab ipſis formis ſubalib⁹ ipſorū. Jlla g̊ elēta q̄ maiorē ꝯuenientiā habēt in q̄litatibus: nec̄io habēt maiorē cōueniētiā in formis ſubalibus: ⁊ per ꝯn̄s in diſpōnibus mā̄e facilius adinuicē trāſmutant̄. Et licet oʒ ambas q̄litates corrūpi: tamē q2 q̄litas ſymbola minus reſiſtit: imo nullo mō: cōtraria v̊o reſiſtit. ideo facilior eſt trāſitus. ¶ Deīde cuʒ dicit.

¶ Ex igne autē aquā: ⁊ ex aere terram: ⁊ rurſus 26.
ex aqua ⁊ terra aerem ⁊ ignē contingit quidem generari: difficilius autem quoniaʒ pluriuʒ eſt tranſmutatio. Neceſſe eniʒ ſi erit ex aqua ignis corrumpi frigidū ⁊ humidū. Et rurſus ſi ex terra aer corrumpi ⁊ frigidum ⁊ ſiccuʒ. Similiter autē ſi ex igne ⁊ aere aqua ⁊ terra: neceſſe enim ambo tranſmutare. hec quideʒ igitur generatio tardior eſt.

¶ Oſtendit que ſunt ille que tarde ⁊ difficultas adinuiceʒ generent̄: ⁊ dicit ꝙ ſunt illa que nō hn̄t ſymbolū: ſic̄ ignis ⁊ aq̄ terra ⁊ aer: ⁊ iduc̄ rōnē q̄ pʒ ī lr̄a. ¶ Deide cū dicit.

27. ¶ Si autē vniuſcuiuſq̄ʒ alteruʒ corrumpetur facilis quidem: non adinuiceʒ autē tranſmutatio. Sed ex igne quidem ⁊ ex aqua erit terra ⁊ aer: ⁊ ex aere ⁊ terra ignis ⁊ aqua. Quando quidē enim aque frigiditas corrumpetur. ignis autem ſiccitas aer erit. Relinquitur enim huius quidē caliduʒ: huius autē humidum. Quando auteʒ ignis quidem calidum aque autē humidum terra erit. Quia relinquitur huius quidem ſiccuʒ: huius autē frigiduʒ. Similiter autē ⁊ ex aere ⁊ terra ignis ⁊ aqua. Quando eniʒ aeris corrumpetur calidum: terre autē ſiccum: aqua erit. Relinquitur enim huius humidum: huius autē frigidum. quando autē aeris humiduʒ: terre autē frigidum ignis. Q2 relinquit̄ huius quidē calidum: hui⁹ aūt ſiccū que quidē erāt ignis.

28. ¶ Confeſſa autē ad ſenſum ignis generatio. maxime eniʒ ignis flāma: hec aūt eſt fumus ardēs: fumus autem ex aere ⁊ terra.

¶ Oñdit quō vnū elētuʒ gn̄et̄ ex duob⁹. d. ꝙ ſi altera q̄litas vniuſcuiuſq̄ʒ elētoꝝ nō hn̄tiū ſymbolū corrūpat̄ nō ē adiuicē trāſmutatio. Sʒ tn̄ poterit aliqd̄ tertiuʒ gn̄ari. Sicut ex igne ⁊ aq̄ q̄ in nulla q̄litate ꝯueniunt poterit gn̄ari terra ⁊ aer. Ex aere ⁊ terra ignis ⁊ aq̄. Qn̄. n. aq̄ friditas corrūpit̄ ⁊ ſiccitas ignis ſic fiet aer q̄ eſt cal̄. ⁊ humidus. Quando v̊o cal̄m ignis ⁊ humiditas aq̄ corrumpitur remanet ſiccitas ignis ⁊ frigiditas aque ⁊ ſic generatur terra frigida ⁊ ſicca.

Similiter ex aere τ terra potest gnāri ignis τ aqua. Quando caliditas aeris τ terre siccitas corrumpit̄. remanet humiditas aeris τ terre friditas: τ sic generat̄ aqua frigida τ humida. Quādo vero humiditas aeris τ terre fri. corrūpitur remāet cal'itas aeris τ siccitas terre: τ sic gnāt̄ ignis calidus τ siccus: hec aūt gnātio ignis cōcessa est ab oib᷒: quia ad sensum apparet ꝙ in lignis in quibus est humiditas aeris generatur flamma: que maxime ignis est īter ea que nature ignēe sunt apud nos. flāma autē nihil aliud est nisi fumus accensus. fumus aūt est ex terra τ aere. Et humiditas aerea expirās τ secū trahēs partes terrestres: ꝑpter qđ denigrant̄ ea q̄ tāgit. In hac tamē gnōne notanduꝫ est ꝙ semper necesse est vincere alterā actiuarū q̄litatū τ alterā passiuarū: qꝛ al'r nō eēt ꝯluctio possibilis. ¶ Deinde cū dicit.

29. ¶ In his autē que per conuenientiam nō contingit corrupto in vtroq̄ꝫ altero elementoꝝ fieri transmutationem in vnuꝫ corporuꝫ: qꝛ relinquuntur in ambobus aut eadeꝫ: aut contraria: ex neutro aūt contingit generari corpus. ¶ V. grā. si ignis quidem corrumpetur siccum: aeris auteꝫ humidum calidū in ambobus relinquetur. Si autem ex vtroq̄ꝫ calidū relinquetur cōtraria siccum τ humidum. similiter autem τ in aliis. In omnibus enim his que per consequentiam existunt hoc quidē idem. hoc aūt ꝯtrariū. ¶ Quapropter simul manifestū quoniam que ex vno in vnuꝫ transeunt vno corrupto generātur: q̄ aūt fieri ex duobus in vnuꝫ pluribus.

30. ¶ Quoniam quidem ergo omnia ex omni generantur τ quomodo ex inuiceꝫ transmutatio generatur dictum est.

¶ Ostēdit ex quibus duobus elemētis nō pōt generari tertium. v. ꝙ in his elemētis que sunt per ꝯuenientiā. i. q̄ sunt immediate in loco τ habēt symbolum: talis gnō ēē nō potest. s. ꝙ ex duobus altera qualitate in vtroq̄ꝫ corrupta tertiū generet̄: qꝛ illa q̄ relinquit̄ est aut eadē aut ꝯtria. Et si q̄dē fuerit eadē in vtroq̄ꝫ. puta caliditas in igne τ aere nō generabit̄ aliquod tertiū elemētū: qꝛ ex vna q̄litate non pōt cōstitui elementū. Si aūt fuerint ꝯtria. puta siccitas ignis τ humiditas aeris cū ista cōiugatio sit īpossibilis: vt supra dictū est nec. tūc poterit gnāri tertiū elemētuꝫ. ¶ Similiter aūt est in aliis habentibus symbolū. s. in terra τ aqua: qꝛ in oibus talibus q̄ habēt talē cōiūnctionē in loco τ est īter cōueniētia q̄litatis vna q̄litatis eadē τ altera ꝯtraria. ¶ Ex dictis igit̄ manifestū est ꝙ elemēta que ex vno in vnuꝫ ex veloci gnōne trāseunt ex duobus in vnū tertiū illa trāseūt duab᷒ q̄litatib᷒ corruptis. ¶ Ultimo epilogat vt pꝫ in lr̄a.

¶ Dubitatur de hoc qđ h̄ dic̄ phs ꝙ corrupta friditate terre τ humiditate aeris fiet ignis: hoc. n. nō videtur possibile esse: qꝛ nec terre siccitas nec caliditas aeris vidētur ad generationē ignis posse sufficere. ignis. n. m̄lto calidior est q̄ꝫ aer τ siccior q̄ꝫ terra. ad hoc aūt dicūt q̄dā ꝙ nō ītēdit phs ꝙ ex illis duobus generetur purus ignis. ¶ Sed aliquid qđ maxime participet naturā eius: sicut exēplificat de flāma: sed hoc stare nō pōt. qꝛ phs loquitur de gnōne el'toꝝ: τ nō mixtoꝝ ex elemētis. ¶ Ex preterea ēt caliditas flāme multo ītēsior est q̄ꝫ caliditas aeris. ¶ Et ideo dicēdū ꝙ generat̄ purus ignis. Et lꝫ illa caliditas non sufficiat iuuatur tamē τ ītēditur per v'tuteꝫ corporis celestis τ luce solis τ ꝑ virtutem aliarum stellarum.

Ed tamē adhuc: τ sic aspiciemus de eis. Si enim ē naturaliuꝫ corpoꝝ materia vt videtur quibusdā aqua: τ aer τ que talia. Necesse autē vnū esse aut duo hec: aut plura. ¶ Vnuꝫ vtiq̄ꝫ omnia nō estꝫ possibile. Verbi gratia. aereꝫ omnia: aut aquā. aut ignem: aut terram. Si trāsmutatio est in cōtraria: τ hoc trāsmutat in cōtrariuꝫ. Si eni erit aer siquidem permanet alteratio erit τ nō generatio. ¶ Si auteꝫ neq̄ꝫ ita videtur vt τ aqua simul sit τ aer: aut aliđ quodcūq̄ꝫ. Erit aliqua cōtrarietas: τ differentia: cuius habebit aliquid altera particula ignis. V. g. caliditatem. 30.

¶ Postq̄ꝫ phs de gnōne el'toꝝ determinauit. hic ostēdit ꝙ subiectū istius transmutationis non est aliqđ corpus actu existens: τ per cōsequēs ꝙ illud subiectuꝫ est materia cōis existens in potētia. ¶ Circa hoc ergo duo facit. p̄mo ostendit ꝙ subiectū huius trāsmutatiōis nō potest esse aliquod elemētum. secundo ꝙ nec aliquod medium īter elementa ibi (Neq̄ꝫ tamē aliquid aliud) Dicit ergo p̄mo ꝙ lꝫ supra dictum sit qđ sit subiectum huius trāsmutationis: τ ꝙ elementa adinuicem trāsmutentur. ¶ Adhuc tamē inspiciemus si aliquod nāliū corporum. puta elemētoꝝ vel aliquod corpus mediuꝫ inter ea est materia talis transmutationis. ¶ Quibusdam eniꝫ videtur ꝙ sit aqua: quibusdaꝫ ꝙ sit aer vel aliquid tale. ¶ Sꝫ ꝙ aliquod tale corpus nō possit esse materia elemētoꝝ probat tali ratione: quia aut illud est tātuꝫ vnuꝫ aut duo aut plura. ¶ Si autē sit vnuꝫ tantū: tūc oīa erunt vnū: scilicet vel aer vel aqua vel ignis: sꝫ hoc nō ē possibile: qꝛ trāsmutatio est īter cōtraria. ¶ Si enim dicatur ꝙ aer qui est omnia permaneat ꝭm rōnem τ formā subiectū saluatur in tota transmutatione. talis autē trāsmutatio est alteratio τ nō generatio. ergo nō fit generatio elemētoꝝ adinuicem: qđ est cōtra supra ꝓbata. ¶ Similiter auteꝫ cum predictis videtur ꝙ aqua nō sit oīno similis aeri: aut aliquod elementum per omnia simile alteri elemento. ergo oportet ꝙ sit aliqua ꝓprietas vniuscuiusq̄ꝫ τ aliqua differētia τ cōtrarietas īter ipa distinguens τ illius contrarietatis vnū elemētum habebit partem vnam τ aliud elemētum partē aliam habebit. verbi grā. si ignis et aer sint cōtraria ꝭm calidum τ frigidum ignis habebit caliditatem τ aer frigiditatem. Quando ergo fit transmutatio aeris in ignem: siquidem manet aer in tota transmutatione: tunc τ manet aeris frigiditas: τ tamen ex igne inerit ei caliditas. ergo tunc est calidum τ frigidum: et cum sit simplex corpus est vbiq̄ꝫ τ ꝭm idem frigiditas τ caliditas. g̊ ꝯtraria erunt in eodē: qđ est impossibile. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Sꝫ tamē neq̄ꝫ ignis erit aer calidus: alteratio enim tale τ non videtur. Similiter autem rursus si erit aer ex igne calido in contrarium transmutatio erit. Existet igitur aer hoc τ erit aer frigidum aliquid. quapropter impossibile ignem aerem calidum esse. Simul enim idem caliduꝫ τ frigiduꝫ erit aliud. ¶ Aliqđ igitur preter ambo idem erunt: τ aliqua alia materia cōmunis. Eadem autē ratio de omnibus: qm̄ nō est vnū horum ex quo omnia.

¶ Remouet quandam responsionem que posset dari

ad p̄dicta.posset.n.aliquis dicere q aer quādo fit ignis nō dicit fieri ignis:qꝛ assumit spēm ignis:sed aer est calidus:ꝛ similiter quādo ex igne fit aer remanet aer calidus: sꝫ hoc remouet.d.q si hoc eēt verū sequeret idē qd p̄us.s.q gnō elemēti ex elemēto esset alteratio:qꝛ aer fridus ꝛ calidus nō differūt nisi per accn̄s:ꝛ hoc facit alteratione.p̄.cum ex igne fit aer vel ecōuerso.si vtraqꝫ forma inest mãe ignis et aeris sicut dicit ista opinio:erunt idē calidū ꝛ frigiduꝫ:ꝛ qꝛ trāsmutatio oīs est iter ꝯria.g̊ aeri inerit caloꝛ ignis et aer de se est quidē frigidus. ergo calidūꝫ ꝛ frigiduꝫ sunt in eodeꝫ simplici:qd est ipossibile.g̊ ipossibile est q aer sit ignis calidus vel ignis sit aer frigidus. ¶ Qꝛ autē h̄ dicit q aer de se est frigidus:dicit gr̄a exempli:ꝛ nō ꝰm rei veritatem. ¶ Cuꝫ aūt ista sint ipossibilia:oꝫ q ambo elemēta.s. ignis ꝛ aer habeāt aliqd qd sit eis cōmune:qd eēntialr̄ est in ambobus:ꝛ hec est cōmunis materia q̄ est i potētia. ad vtrūqꝫ ꝛ eadē rō est de alijs elemētis. ¶ Nullū g̊ elemētū est materia ad alia elementa:sed materia eoꝝ est vna que est potentia vnūqdqꝫ. ¶ Deide cū dicit.

¶ Tamē neqꝫ aliud aliquid preter hoc velut mediuꝫ aliquid aeris ꝛ aque:ꝛ aeris ꝛ ignis. Illorum autem grossius:hoꝝ auteꝫ subtilius. Erit enim illud aer ꝛ ignis cū contrarietate. ¶ Sed priuatio cōtrarioꝝ alterū. quapropter non cōtingit illud solum esse vnqꝫ vt quidam inquiunt infinitum comprehendens. ¶ Similiter igitur quodcunqꝫ horum:aut quidem nihil.

33. ¶ Si igitur vtiqꝫ nullum sensibile prius his. hec vtiqꝫ erūt omnia.

¶ Ostendit q mediū corpus iter ignē ꝛ aerē qd sit grossius igne ꝛ subtilius aere. vl̄ etiā mediū iter aerē et aquā qd sit subtilius aq̄ ꝛ grossius aere.nō pōt esse mã elemētoꝝ: qꝛ si illud mediū supponat. qd est mediū aeris ꝛ ignis aut illud est cū ꝯrietate elemēti p̄ma:aut sine ea.si aūt ē cū ꝯrietate p̄ma alicuius elemēti:ipsuꝫ est illud elemētū:qꝛ cui ꝯuenit p̄pria passio alicuius:illi ꝯuenit subiectū illius passionis.ꝛ sic nō erit mediū iter elemēta. qd est cōtra id qd suppositū est. ¶ Si aūt illud corpus nō habet passionē vel p̄prietatem elemētarē:sꝫ est p̄uatū ea:cū p̄uatio cū altero semp sit ꝯrioꝝ. Alr̄ enim mã elemētoꝝ eēt a forma separata:qd est ipossibile. Seqtur q id mediuꝫ corpus nō sit sine ꝯrietate. Sicut quidam dicūt qd ipsum est quoddā ifinitū nō hn̄s qualitatē aliquā:ꝛ oīa cōprehēdens. similis autē rō est qdcūqꝫ hoꝝ mediū esse mã elemētoꝝ ponat. g̊ aut nihil tale est mediuꝫ aut illud est aliud q̄ttuoꝛ ꝛ elr̄oꝝ: qd est ꝯ positionē.si g̊ nō pōt aliqd corpus sensibile prius istis quattuoꝛ elemētis nece est vt ipsa quattuoꝛ elemēta sint p̄ncipia corpoꝝ sensibiliū. Cōmētatoꝛ aūt alr̄ deducit istā rōneꝫ. dicit eni q si ponat aliqd corpus mediuꝫ eē mãm elemētoꝝ:sequitur idē icōueniēs:qd cōtingebat ponētibus vnū elemētoꝝ aereuꝫ esse subm̄. seqtur.n. ꝯria esse in eodē: qꝛ cuꝫ oīs transmutatio sit in ꝯria ꝛ ex ꝯrijs:vt supra dixit ph̄s. cū ex tali corpore generat aer vel aliud elemētū in eodē erūt q̄litates ipsius corporis medie:cū ip̄m in trāsmutatione ꝰm substātiaꝫ permaneat:ꝛ q̄litates aeris generati que de necessitate illis opꝫ esse cōtrarias. ¶ Seqtur etiam ꝰm euꝫ illud est ens ꝛ nō ens:qꝛ cum vnuꝫ est p̄uatio alterius ꝛ priuatio est nō ens ꝰm vnū ꝯrioꝝ est ens:ꝛ ꝰm aliud ē nō ens ¶ Ultimo autē cuꝫ dicit.

¶ Necesse igitur aut semper manentia ꝛ imutabilia inuicem:aut transmutabilia: ꝛ aut omnia: aut hec qdē hec aut nō i thymeo plato scripsit.

¶ Quoniam quidem igitur transmutari inuiceꝫ 34.
necesse est dictum est prius. ¶ Et quoniam nō similiter cito aliud ex alio dictū est prius. Quoniam habentia quidem symbolum citius generantur ex adinuicē:non habentia autem tardi⁹. ¶ Si quidē igitur contrarietas vna est ꝰm quā transmutantur:necesse duo esse. Materia eniꝫ mediuꝫ insensibilis ens ꝛ iseparabilis. Quoniā auteꝫ plura videntur entia:due vtiqꝫ erunt que minime. ¶ Duabus igitur entibus non possibile est esse tria sed quattuoꝛ: quemadmoduꝫ videtur. Tot enim erunt coniugationes: sex eniꝫ existentibus duas impossibile est generari: que contrarie sunt adinuicem. De his quidem igit̄ dictum est prius.

¶ Recapitulando cōcludit p̄ncipale p̄positūꝫ.d.q ista corpora aut semper manentia in formis suis ꝛ mutabilia inuicem. Aut transmutātur adinuiceꝫ. Et si trāsmutantur aut omnia trāsmutātur aut quedā:sic ꝛ quedā nō sic plato scripsit in thymeo q terra p̄pter latitudinē suoꝝ triangulorꝫ non trasmutatur. Sed manifestum est q omnia elemēta adinuicem transmutantur:nō tamē omnia eque cito: quia ea que habēt symbolum citius generant adinuicē. que aūt nō habēt tardius. ¶ Si eniꝫ in elemētis est contrarietas vna tm̄ necesse est esse duo elemēta:quia vnū soluꝫ nō pōt esse simul sub duobus cōtrarijs:ꝛ materia tunc est mediuꝫ duoꝝ. ¶ Sed qꝛ nos videmus q elementa sunt plura q̄ duo necesse est ad min⁹ sint due cōtrarietates. duabus aūt existētibus cōtrarietatibus ipossibile est q elemēta sint tātum tria: sed oportet de necessitate. q sint q̄ttuoꝛ. ¶ Tot enim cōtingit fieri vtiles cōiugatiōes tangibilium qualitatum penes quas sumitur numerus elemētoꝝ. ¶ Sunt.n. in vniuerso sex cōiugationes:sed due sunt ipossibiles: vt supra patuit:qꝛ cōtraria essent in eodem.

Quoniam autem que transmutantur adinuicem impossibile est principiuꝫ aliquod esse horum. ¶ Aut in extremo:aut medio ex his manifestuꝫ. In extremis quidem igitur non erit:quoniaꝫ ignis non erunt aut terra omnia: ꝛ eadem ratio si dicamus ex igne:aut terra esse omnia.

¶ Postq̄ ph̄s ꝰm p̄priaꝫ opinionem determinauit de mutua transmutatione elementoꝝ.in parte ista ponit opiniones aliorum ꝛ destruit eas. fuerunt eniꝫ circa hoc due opiniones. quidā.n.dixerunt q nō omnia elemēta adinuicem trāsmutat:sꝫ q̄dā.v̇.g.sic aer vero mutatur in ignē ꝛ in aq̄ꝫ. aliqui vero nō:vt Emped. ꝛ eius seq̄ces dixerūt elr̄a eē immutabilia. p̄mo g̊ ponit rōnē p̄mā. scd̄o scd̄aꝫ ibi (Admirabitur aūt.) ¶ Quia v̇o p̄ma opinio supponit qddā elementū mediū eē p̄n^m in trāsmutatiōe alioꝝ. qd ē ꝯ id qd supra p̄batū ē:iō ph̄s breuiter adducēdū id qd supradictū est ōn̄dit q neqꝫ extremū elr̄ū pōt esse p̄n^m:neqꝫ mediū elr̄ū pōt eē p̄ncipiū:ꝛ circa h̄ duo facit. p̊ ōn̄dit q nō extremū. 2° q neqꝫ mediū ibi (Qui āt neqꝫ mediū.) Dic g̊ p̊ q qꝛ elr̄a adīuicē trāsmutāt ipoſe ē aliqd ipsoꝝ eē p̄ncipiū neqꝫ mediū neqꝫ extremum. Qꝛ extremū elr̄uꝫ nō post eē p̄ncipiuꝫ manifestū est ex supra dictis. Si.n.dicat q extrema sic ignis aut terra sūt p̄n^a cū ip̄a ꝛ i trāsmutatōe p̄maneāt oīa erunt ignis:qd ē māifeste flm̄:ꝛ eadē rō ē d terra. ¶ Deide cū.d.

Quoniā aūt neqꝫ mediū vt videt̄ quibuſdā: aer quidem ⁊ in ignem tranſmutat̄ ⁊ in aquaꝫ. Aqua autē ⁊ in aerem ⁊ in terram: vltima autē non amplius inuicem. Oportet quidem ſtare: non in īfinitū ire hoc in rectitudine ad vtraqꝫ Infinite enim contrarietates in vno erunt.

Oſtēdit ꝙ neqꝫ mediuꝫ elemētū pōt eſſe p̄ncipiū. ſicut illi dicebāt qui ponebāt nō oīa elemēta adinuicē generari. Et circa hoc duo facit. p̄mo preſupponit qōdā mediuꝫ. ad ꝓpoſitū oſtēdendū. ſcd̄o ꝓbat ꝓpoſituꝫ ibi. (Terra ſit g.) ꝓponit ḡ p̄ ꝙ non ſoluꝫ aer mutaret̄ ī aquā ſꝫ ⁊ in ignē: nec aqua ſolū in aerē ſꝫ ⁊ in terrā vt illi dicebant extrema nō amplius mutabant̄ in medium: ſꝫ opꝫ in iſtis tranſmutationibus eſſe ſtatū nō ire in īfinitū. ſi enī iretur in īfinitū tunc in vno ⁊ eodeꝫ eſſent infinite cōtrarietates. ⁊ hoc eſt īfra magis manifeſtū. Deinde cum dicit.

Terra ſit. g. aq̄. y. aer. a. ignis. p. Si vtiqꝫ. a. tranſmutatur in. p. ⁊. y. contrarietas erit eoꝛuꝫ que. a. p. Sit auteꝫ hec albedo ⁊ nigredo. Rurſus quia in. y. a erit alia: non. n. ideꝫ. p. ⁊. y. Sit quidem ſiccitas ⁊ humiditas. a. quidē ſiccitas y. autem humiditas. Quapꝛopter ſiquidem manet albuꝫ exiſtet aqua humida ⁊ alba: ſin autem nigra erit aqua. In contraria eniꝫ tranſmutatio. Neceſſe igitur aut albam aut nigram eſſe aquam: ſit itaqꝫ album pꝛimum. Similiter igit̄ exiſtit ⁊. p. y. ſiccitas. Erit igit̄ ⁊. p. ignis trāſmutatio in aquaꝫ. contraria enim exiſtit. Ignis enim pꝛius niger erat: deinde autē ſiccū. Aqua autem humida: deinde autem alba. Palam quidem vtiqꝫ quoniam omnibus adinuiceꝫ erit tranſmutatio ⁊ in his. Et quoniā in. g. terra exiſtunt reliqua duo ſymbola nigrum ⁊ humidū. hec enim non coniungunt̄ vnqꝫ.

Pꝛobat ꝓpoſitū. ⁊ circa hoc duo facit. p̄mo ponit rōneꝫ ſuā. ſcd̄o ꝓbat qōdā qō ſuppoſuerat. ſ. ꝙ in elemētis eſt ſtatus in aſcendēdo ibi. (Qm̄ aūt in īfinituꝫ.) Dicit ḡ p̄mo ꝙ ſi aer mutetur in aquā ⁊ in ignē neceſſario aer ⁊ ignis ⁊ aq̄ poterūt adinuicē trāſmutari. Sit ḡ terra. g. ⁊ aq̄. y. aer a. ignis. p. ſi ḡ ꝙ eſt ſignuꝫ aeris mutat̄ in duo elemēta. ſ. in p. ⁊ in. y. hoc in aquā ⁊ in ignē. opꝫ ꝙ aer habeat aliquā ꝯtrarietatē cuꝫ. p. igne. qꝛ nō trāſmutant̄ adinuiceꝫ niſi ꝯ̄ria. ſit aūt h̄ ꝯ̄rietas grā exempli albedo ⁊ nigredo: ita ꝙ ignis ſit coꝛpus nigrū ſiccū ⁊ aer ſit coꝛpus albū ſiccū. Rurſus etiā qꝛ a. aer trāſit in. y. aquā opꝫ eſſe aliā ꝯtrarietatē īter aerē ⁊ aquā. ⁊ ſit hec ꝯ̄rietas ſiccitas ⁊ humiditas. ſiccitas ſignificetur ꝑ lr̄am. a. ⁊ cōueniat aeri. humiditas ſignificet̄ per lr̄aꝫ. y. ⁊ cōueniat aque. ḡ aer mutat̄ in aquā aq̄ remaneat alba: qꝛ albū aeri ⁊ aq̄ eſt cōtingēs. erit aūt aq̄ humida ⁊ alba. Si aūt albuꝫ nō ſit cōtingēs vtriqꝫ cū aer mutatur in aquā erit aqua nigra ⁊ humida. cuꝫ aer ſupponat̄ albus ⁊ ſicc⁹. opꝫ. n. ꝙ oīs mutatio ſit īter ꝯ̄ria. In tali ḡ mutatiōe opꝫ aquā eſſe albā vel nigraꝫ. ſi aer q eſt p̄oꝛ aqua ponatur eſſe coꝛpus albū: qꝛ ſi cōmunicāt in mera albedine tūc aq̄ eſt alba. ſi aūt nō tūc eſt nigra. Silr̄ ēt cum aer mutatur in ignē: ipſi. p. hoc eſt igni ꝯuenit. ſiccitas conueniunt. n. aer ⁊ ignis in ſiccitate. Cū ḡ ignis ſit ſiccus ⁊ niger ⁊ aq̄ humida ⁊ alba manifeſtū eſt ꝙ poterūt adinuiceꝫ trāſmutari cum ſint ꝯ̄ria. ignis. n. eſt niger ⁊ ſiccus: aqua humida ⁊ alba: ſic ergo manifeſtū eſt ꝙ oīa elemēta adinuicē trāſmutant̄: qꝛ ⁊ in. g. qō ſignificat terrā: ſunt relique due q̄litates. ſ. humidum ⁊ nigrū: duo elemēta erūt ſymbola cuꝫ ipſa terra que eſt nigra ⁊ humida. cōmunicat. n. in nigro cum igne ⁊ in humido cum aqua. hec eniꝫ: ſcꝫ humidum ⁊ nigrum nunqꝫ cōtingunt eſſe cuꝫ qualitatibus aeris: ⁊ in quo ſunt albū ⁊ ſiccum: ⁊ terra cum aere nō habet ſymbolum. Aduertenduꝫ eſt ꝙ iſte qualitates non ſunt ꝓpꝛie elementoꝝ: ſed vtitur eis Ariſt. gratia exempli. parum. n. curauit ph̄s de exēplis. inde dicit cōmentatoꝛ in ſcd̄o de aīa. de exēplo aūt nō itenditur ⁊ niſi manifeſtatio nō verificatio. Ex omnibus iſtis verbis ītendit hic ph̄s talem rōneꝫ. Quecūqꝫ ſunt ꝯtraria adinuicē trāſmutant̄. Sed oīa elemēta ſiue habeant ſymboluꝫ ſiue nō: ſunt cōtraria in ambabus vel in altera qualitate. ergo oīa elemēta adinuicē trāſmutant̄: ⁊ hoc eſt ꝯtra opinionē dicētiū quedā: ſed nō oīa adinuicē trāſmutari: vt dictū eſt quā ph̄s h̄ deſtruere ītēdit. Deinde cū dicit. t.c. 67.

Quoniam autem non in infinitum poſſibile eſt ire quod futuri eramus oſtendere ad hoc pꝛius venimus manifeſtum ex his. Si enim rurſus ignis. p. in aliud tranſmutatur ⁊ non reuoluitur. V. g. in. x. Cōtrarietas igit̄ inter. p. ⁊ x. alie exiſtet pꝛeter pꝛedictas. Nulli. n. idē ſupponitur. g. y. a. p. qō. x. Sit igit̄. p. r. ⁊. x. f. r. aut omnibus vtiqꝫ exiſtet. g. y. a. p. tranſmutantur enim inuicem. Sed ꝙ hoc quidem nonduꝫ demonſtratū eſt. Sed illud manifeſtū quoniam ſi rurſus. x. in aliud alia erit contrarietas. Et. x. exiſtet ⁊ igni. p. ⁊ non que exiſtet. y. ⁊. p. Similiter autem ſemper cum adiecto cōtrarietas aliqua exiſtet eius que ante. Quapꝛopter ſi infinita: ⁊ contrarietates infinite vni exiſtunt. 36.

Si autem hoc non erit diffinire neqꝫ generare. Oportebit enim ſi erit aliud ex alio tot tranſire q̄litates: ⁊ amplius plures. Quapꝛopter in quadaꝫ quidem nunqꝫ tranſmutatio erit. V. gr̄a. ſi infinita media neceſſe infinita elementa.

Amplius autem neqꝫ ex aere in ignem tranſmutatio ſi infinite ꝯtrarietates generate. Fiunt autem ⁊ oīa vnū. neceſſe eniꝫ exiſtere oēs in inferioꝛibus quidem. p. que ſuperioꝝ: his autē que inferioꝛum: quapꝛopter oīa vnū erunt.

Oſtendit ꝙ trāſmutatio elemētoꝛum nō pꝛocedit in infinitum. ſi enim hoc ponatur ſequuntur quattuoꝛ īconueniētia: quoꝛum pꝛimum eſt ꝙ in vno elemēto erunt infinite qualitates. Si enim ignis quod eſt quartum elementum mutetur in aliud ꝙ ſit. x. nō reuoluat nec ita ſcꝫ ꝙ nō mutetur in ignem. cum omnis mutatio fiat īter contraria opoꝛtet ꝙ inter. p. ⁊. x. ſit alia cōtrarietas diuerſa a cōtrarietatibus quattuoꝛ elementoꝛuꝫ. quia ipſum quintuꝫ elementuꝫ qō eſt. x. nō ponitur eſſe idem alicui quattuoꝛ elemētoꝛū: ſed cum oīs cōtrarietas ſit ſm̄ qualitates: opꝫ ꝙ aliqua qualitas ſit in igne ſm̄ quā ꝯ̄riatur ipi. x. ⁊ ſit qualitas illa. Et ſimiliter opꝫ ꝙ in ipſoꝝ q̄nto elemēto ſit aliq̄ qualitas illi cōtraria: ⁊ ſit illa q̄litas. f. aut q̄litas: ⁊ nō ſoluꝫ erit in ipſo igne ſed etiaꝫ in omnibus quattuoꝛ elementis: quia omnia poſſunt mutari in ipſuꝫ. x. omnis enim mutatio eſt inter contraria. Et quodlibet inferioꝛum elementorum habebit tres qualitates pꝛimas. vtrum autem ita ſit

elementū nondum est demonstratum: sed tamē manifestum est ꝙ si rursus illud quintū mutetur in aliud: est etiā alia cōtrarietas īter quintū ⁊ sextū diuersa a cōtrarietate oīū īferioꝝ: ⁊ sic oꝫ ꝙ vna alia qualitas insit oībus īferioribus eadē rōne. ℭ Et sic illa quatuor elemēta p̄ora habebūt quattuor qualitates p̄mas. ℭ Et sic addito vno el'to .ū adderet̄ vna q̄litas ⁊ vna ꝯrietas. q̄propter si est sic in corporibus simplicibus el'toꝝ ꝓcedere ī infinitū: in vno ⁊ eodē erunt īfinite cōtrarietates ⁊ īfinite qualitates: et hoc p̄mū est īpossibile. ℭ Scd̄ꝫ īcōueniēs ponit cū dicit. (Si autē hoc). d. ꝙ si hoc est: scꝫ ꝙ sint īfinita el'ta ⁊ īfinite q̄litates: nō erit diffinire nec generare: q2 si aliquod debeat mutari in aliud: oportet ꝙ īfinite qualitates pertranseant: sed cū in infinitis īfinita sint media ⁊ īfinita nō est ꝑtransire: vt dicit̄ in. 8. phy. sequitur ꝙ talia nunq̄ꝫ adinuicē mu-

T.c. 75. tabunt̄. ℭ Tertiū īconueniēs ponit cū dicit. (Amplius aūt id.) ꝙ etiā ꝓximū elemētū nō poterit mutari ī sibi ꝓximū: sicut ignis nunq̄ꝫ transibit in aerē nec ecōuerso: quia in quolibet istoꝝ sunt īfinite qualitates: quas īpossibile est pertrāsire. ℭ Quartū īcōueniēs ponit cū dicit. (Fiunt autē oīa). d. ꝙ oīa īfinita erūt vnū: q2 oēs qualitates el'toꝝ que sunt supra. p. ꝙ est ignis ꝯueniūt etiā īferioribus ⁊ ecōuerso. quoꝝ autē p̄me qualitates sunt eedē: ⁊ ipsa sunt eadē. ergo oīa īfinita erunt vnūquodq̄ꝫ de inferioribus ita ꝙ vnumquodque erit.

37. ℭ Admirabitur aūt aliquis aliquos dicētes plura vno corporum elemēta vt nō trāsmutēt inuicem: sicut Empedocles inquit.

ℭ Postq̄ꝫ philosophus destruxit vnā falsam opinionē de transmutatione elemētoꝝ: hic destruit aliam: que fuit opinio Emped. qui dixit elemēta nunq̄ꝫ adinuicē transmutari. ⁊ circa hoc duo facit. p̄mo ponit eā. secūdo reprobat ibi (Quomodo cōtingit eis comparabilia:) sicut dixit Empedocles. ℭ Deinde cū dicit.

ℭ Quomodo cōtingit eis dicere cōparabilia elemēta. Sed tñ dicit sic. hec. n. equalia eē omnia.

ℭ Si ergo ꝭm quantum necesse idem aliquid eē existens in omnibus comparabilibus quo mensurantur. V. gratia. si ex aque pugillo erunt pugilli aeris. x. Idem aliquid erant igitur ambo si mensurantur eodem.

ℭ Reprobat opinionē predictā: ⁊ p̄mo per Empe. secundo deducendo ad quandā aliā īconuenientiā que sequitur ad ipsam ibi (Sed neq̄ꝫ augmentatio.) Circa p̄mū sciēdū est ꝙ Empedocles: licꝫ poneret elemēta esse ītransmutabilia: posuit tamē ipsa esse adinuicē cōparabilia. ℭ Ex hoc g̊ sumit Arist. cōtra eū ⁊ est rō talis quecūq̄ꝫ sunt trāsmutabilia: sed sunt comparabilia: sunt comparabilia ꝭm Empe. ergo sunt trāsmutabilia. pōt etiā aliter formari. ⁊ sic si elemēta sunt ītrāsmutabilia nō sunt cōparabilia: sed ꝯsequēs est falsum: ꝭm Emped. ꝙ dicit ea esse cōparabilia. dicebat. n. ea esse equalia. ergo ⁊ antecedēs est falsū. s. ipsa esse ītransmutabilia. ℭ Circa rōnem istam sic ꝓcedit. p̄mo ponit eā per modū questionis. d. ꝙ si elemēta sunt ītrāsmutabilia quomō cōtingit g sint cōparabilia. q. diceret nullo mō: sꝫ tamē Empe. dicit. sic scꝫ ꝙ sunt cōparabilia. dicit enī ea eē equalia. ℭ Scd̄o ibi. (Si g̊ ꝭm q̄ꝫtum.) Probat p̄mā propositionē: scꝫ ꝙ si sunt comparabilia sunt trāsmutabilia. Et q2 comparatio est duplex: scꝫ ꝭm q̄ꝫtitatē ⁊ ꝭm virtutē. p̄mo ꝓbat eā. si sunt cōparabilia ꝭm q̄ꝫtitatē. scd̄o si sunt cōparabilia ꝭm virtutē ibi. (Si aūt nō sic.) ℭ Dicit ergo p̄mo ꝙ si elemēta cōparant̄ ꝭm q̄ꝫtitatem: vt si ex vno pugillo aque fiāt. io. pugilli aeris necessario oportet ꝙ vnum aliqd sit in eis in quo cōueniūt ⁊ in quo mēsurantur: in oībus enim comparabilibus est vnū aliquid quo mensurātur: ⁊ hoc est illud in quo ꝯparantur. cū aūt ex quāta aqua, puta ex vno pugillo aque fiāt. io. pugilli aeris: opꝫ vnā esse mām que sit minoris ⁊ maioris q̄ꝫtitatis sub forma aque ⁊ aeris. Sed quecunq̄ꝫ communicāt in mā transmutantur adinuicē. g̊ el'ta sunt trāsmutabilia. ℭ Deīde cū dic̄.

ℭ Si autem non sint ꝭm quantū cōparabilia: vt quātū ex quanto: sed ꝭm quantū potest. V. g. si pugillus aque equaliter pōt infrigidare ⁊. x. aeris ⁊ sic non ꝭm id quod quantum comparabilia: sed ꝭꝫ id qd̄ possunt aliquid. ℭ Erit ergo ⁊ non quanti mensuram comparare: ⁊ ꝭm potentias ⁊ ꝭm proportiones. V. g. vt hoc calidum: hoc autem album: hoc autem vt hoc significat: in quali quidem simile: in quanto autē equale.

ℭ Inconueniens ergo videbitur si corpora immutabilia entia non proportione comparabilia sed mensura potentiarum: ⁊ ꝙ esse equale calidum aut simile: ignis tantū ⁊ aeris multiplex. Idem enim est plus: quia homogeneos talem habebit rationem.

ℭ Probat eā dato ꝙ elemēta comparant̄ adinuicē ꝭm cōtrarietatē ⁊ virtutem. d. ꝙ si nō sic comparantur adinuicē elementa scilicet ꝭm q̄ꝫtitatem vt q̄ꝫtum fiat q̄ꝫto: sed competerentur ꝭm q̄ꝫtitatē potētie vel virtutis. verbi gratia. si ponatur aer esse frigidus ⁊ querat̄ vtrū tm̄ pōt īfrigidare vnus pugillus aque q̄ꝫtum possunt īfrigidare. io. pugilli aeris. Tūc fiat comparatio ꝭm quātū virtutis: vt quātū possunt: ⁊ nō ꝭm quātitatē dimensionis. h̄ autē cōparatio pōt fieri dupliciter: scꝫ ꝭm similitudinē ⁊ ꝓportionē. Dico autem comparationē fieri ꝭm similitudinem: quādo fit in vna qualitate que est ī diuersis subiectis: q2 similitudo est rerū diuersarū eadē qualitas: ꝭm ꝓportionē autē dicit̄ fieri quādo fit in oppositis siue diuersis qualitatibus in vna habitudine se habētibus ad duo subiecta vel plura. si ergo fiat cōparatio ꝭm qualitatē tunc cōtingit comparare nō q̄ꝫtitatis quidē mēsurā sed potius mensurā que est ꝭm potentias similiū qualitatū ⁊ ꝭm ꝓportionē diuersarū qualitatū. verbi gratia. sicut hoc est calidū: ita hoc est albū. Cū aūt hoc dicimus vt hoc significamus in q̄litate qdē sil'e ⁊ in q̄ꝫtitate eq̄le. si igit̄ fiat ꝯparatio el'toꝝ. nō ꝭm ꝓportionē: sꝫ ꝭm mēsurā potētiaꝝ q̄ est ꝯparatio in q̄litate sicut in calido aut sili. īcōueniēs est si hec ponant̄ īmutabilia el'ta. v̊bi gr̄a. si dicat̄. q̄ꝫtū est calidus ignis tm̄ est calidus aer: q2 idē plus calin cū sit homogeneos. idest vnius generis est minus calido ꝭꝫ ꝙ ea que h̄nt eādē mām dicunt̄ eē vnius generis ⁊ habēt se sicut mā ad subm habebit rel'onem talē sicut comparabile in quāto que ē relatio vnica. ergo ⁊ materia est vna. quorū autē materia est vna sunt adinuicē transmutabilia. falsum est ergo ꝙ dicit Empe. qd̄ elementa nō trāsmutant̄ adinuicē. si qs g̊ diligēter aduertat tota virtus istoꝝ v̊boꝝ est in hoc. ꝙ ea q̄ ꝯparant̄ siue p̄mo modo siue 2°. habēt eādē mā: ⁊ talia nec̄io sunt mutabilia: vt dcm̄ ē. ℭ Sed vr̄ ꝙ istud qd̄ dic̄ p̄hs sit falsū. Cōstat. n. ꝙ q̄ꝫtitas terre ⁊ alioꝝ el'toꝝ ē cōꝑabilis q̄ꝫtitati stellaꝝ. ⁊ tm̄ nō est eadem materia vtrorūq̄ꝫ: vt dicit̄ in. 12. meta. ℭ P. dubitat̄ de alio. nō enī oīa ꝯparabilia adinuicē ꝭm potētiā vel virtutē communicant in materia. ignis enim ⁊ sol sunt comparabiles in calefactiōe ꝭm magis ⁊ minus: ⁊ tamē nō

cōmunicant in mā vt dictū est. ¶ Ad pmū ergo dicēdum est: sm quosdā φ nō loqtur h phs de q̄ntitate sm extensionē sed de q̄ntitate sm substātiā: ⁊ hec significat cū dixit.io. pugillos aeris eē eq̄les vni pugillo aque. sunt eniz equales in mā: q2 tm̄ ibi ē de mā q̄ntū hic. vnde cū cōicēt in mā necessario adinuicē trāsmutant. talis aūt ꝯparatio nō est inter elemēta ⁊ celestia corpora. Uel dōm φ hec ꝯparatio ē sm rarū ⁊ densuz. Nā ꝑ hoc variata mā elemēta ad seinuicē trāsmutant: ⁊ vocant hec ꝯparatio sm q̄ntitatē: q2 rarū ⁊ densuz nō addūt suꝑ ꝑtes mãe qualitatē que eēntialr sit qualitas: sed potius situz in ꝑtibus mãe ad distēsionez per maiorem ⁊ minorem q̄ntitatem. ¶ Ad scdz vero dicendū φ intelligit philosophus de his que cōparantur sm qualitatem vel virtutem vniuoce acceptam in vtroqz. talis aūt non est virtus calefactiua solis ⁊ ignis: ⁊ iō cessat obiectio. ¶ Deinde cuz dicit.

38. Ed neqz augmentatio vtiqz erit scdz Empedoclem: sed sm adiectionem. Igne autem augetur ignis: auget eni puluis propriū genus: ether aūt ethera. Hec autem adiunguntur. Uidentur autē nō sic augeri que augentur.

39. ¶ Multum autē difficilius tradere sm naturaz de generatione. Que autem generantur sm naturam: aut semper: aut vt multum. Ea autez q̄ preter: semper ⁊ multuz: ab euentu ⁊ fortuna. Que igitur causa ab homine hominez aut semper: aut vt multum: ⁊ ex frumento frumentuz: sed non oliuam.

40. ¶ Aut si ita componatur os. Non enim vt contingit cōuenientibus nihil generatur: queadmodū ille inquit: sed ratione aliqua. Que igitur horum causa: non enim ignis aut terra.

41. ¶ Sed tamen neqz amicitia neqz lis. Congregationis enim solū hec. hec autē segregationis causa. ¶ Hec autem est substantia vniuscuiusqz: ꝫ nō solum ⁊ mixtio ⁊ separatio mixtorum: quēadmodum ille inquit. Fortuna enim ad equale nominatur sed non ratio. Est eniz misceri vt cōtingit: natura igitur entium causa est: ita habere ⁊ vniuscuiusqz natura hec de qua nihil dic. Nihil igitur de natura dicit: sed tamen ⁊ bonū est hoc ⁊ optimuz. ¶ Hic autē mixtionē soluz laudat: eteni ⁊ elemēta segregat nō lis: ꝫ amicitia. Que natura deo priora: dei autē ⁊ hec.

¶ Reprobat predictā opinionē deducendo ad alia incōuenientia: ⁊ sunt duo. pmuz est φ hec opinio tollit augmētū: hoc sic ostēdit quia si elemēta non transmutantur: tunc oz qđ vnum addatur alteri: sicut lapis lapidi. hoc autez est q̄dam accumulatio: ⁊ non est augmētū neqz sm eos neqz sꝫ nos: quia oportet qđ id per quod augmentuz fit trāsmutetur in augmentatum neqz etiaz sm eum qui dixit φ illud quod augetur: augetur soluz a suo sili. s. ignis augetur igne ⁊ vnūquodqz qđ augetur: augetur per aliquid sui generis: sicut ether augetur ethere. Talis autē cōgregatio ē eorūdē manētiū in forma. res āt nō sic vident augeri: vt supra pmo ostensuz est. ¶ zm icōueniens ponit ibi. (Multuz autē difficilius.) Et est φ hec opinio tollit gnōnē dicēs: φ multū ⁊ difficilius tradere aliqd de gnōne sm nām si elemēta nō trāsmutant adinuicē. cuz eniz ea q̄ generantur sm naturā generentur: eodē modo semper aut frequenter. ea autē que preter: multū ⁊ semper eni fiūt ⁊ raro fiunt ab euentu ⁊ fortuna. non potest reddi cā quare semꝑ ex homine generetur homo. ⁊ quare semper ex frumento generetur frumentū ⁊ nō oliua. semper eniz generatū est in forma generantis nisi peccatuz nature ꝑpter defectuz fiat. ¶ Si aūt sit: vt dicit Empe. s. φ elemēta nō sint trāsmutabilia equaliter homo potest generari ex hoīe asinus ⁊ homo: q2 vtrūqz eorū nō est nisi cōgregatio elementoꝝ: ⁊ homo generās nō habēs formā nō inducit formā in generato nec conuenit cuz eo in forma aut si os ⁊ caro ita componātur. scz per quādā accumulationē elemētorū cōuenientiū: sicut ille dicit tūc nihil generatur: sed in his que generantur est soluz ratio vel relatio aliqua: nō quidē relatio mixtoꝝ: sed compositoꝝ. ¶ Que igitur est causa istoꝝ φ ex hoīe generet homo semper aut frequēter: ⁊ similr ex frumēto frumētū: ⁊ nō oliua: istoruz eniz causa non pōt esse ignis aut terra: q2 ista sunt cōtraria in qualibet cōpositione. similr nec lis nec amicitia: que Emped. posuit esse duo pncipia mobilia: non possunt esse causa hoꝝ. amicitia eni nō est causa nisi cōgregationis. lis aūt soluz est causa segregationis: sꝫ necessariū horū est forma rei que facit hoīem esse hoīem: ⁊ carnē esse carnē. forma est substātia vniuscuiusqz: ⁊ iō nō solū in re est mixtio. i. compositio congregatoꝝ ⁊ separatio eoꝝ: sicut dicit Empe. sed etiā est forma. In tali ergo cōgregatione ⁊ segregatione narratur ab Empe. fortuna ⁊ nō ratio que est sumpta forma. dicit eniz φ mixtio fit vt cōtingit. i. a casu ⁊ fortuna. cuz tamē nā que est forma sit causa entiuz: quare ita se hꝫ φ ab hoīe semꝑ vel frequēter generat homo: sꝫ de hac forma vel nā nihil dicit Emp̄. cū tm̄ ipsa nā q̄ dr forma sit bonū ⁊ optimū vniuscuiusqz rei. Bonū qdē in se ⁊ optimū in ordīe vniuersi. laudat aūt Emp̄. soluz mixtionē q̄ in rei vītate nō est mixtio: sꝫ soluz q̄dā ꝯpō. q2 φ elemēta segregētur a cōposito in quo sunt saluata. hoc nō facit lis: sꝫ amicitia que vult ea cōgregare ad homogenea. ¶ Et hec elemēta dicit Emped. esse p̄ora deo. i. celo: q2 etiā celum dicebat ex elemētis cōponi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autē de motu dicit simpliciter. Nō 42.
enim sufficit dicere quoniaz amicitia ⁊ lis mouent. Sed non hoc fuit amicitie esse φ motu tali. liti autē φ tali. Oportebat igitur aut determinare aut supponere aut demonstrare aut certe aut molliter aut aliter qualiter.

¶ Amplius autem quoniā videntur ⁊ vi ⁊ pre- 43.
ter naturā moueri corpora: ⁊ sm naturā. Uerbi gratia. ignis quidez superius non vi: inferius autem vi. aut ei qđ sm naturam cōrariuz. Est autē qđ vi. est igit ⁊ sm naturā moueri. ¶ Hāc igit amicitia mouet: aut non. Cōtrarium enim terra superius: ⁊ segregatiōi assimilat: ⁊ magis lis est causa eius qui sm naturā motus q̄z amicitia. Quapropter ⁊ vniuersaliter preter naturā amicitia erit magis. ¶ Simpliciter aūt nisi amicitia ⁊ lis moueat eoꝝ corpoꝝ nullus motus est neqz mora. Sed inconueniens.

¶ Amplius autē ⁊ videntur mota: segregat eni 44.
quidē lis. ductus est autē superius ether non aliter: sed quandoqz inquit vt a fortuna. Sic eniz

constituit currēs tunc:multotiens autē aliter. ¶ Quādoq₃ quidē inquit innatum esse ignē superius agi. Ether autē igrediebat̄ terre profundas radices. ¶ Similiter autē ꝛ mundū sic habere inquit in lite nunc ꝛ prius in amicitia quid igitur est quod mouet primū ꝛ causa motus. Non enim amicitia: ꝛ lis:sed cuiusdā hec causa:si vtiq₃ est illud principium.

¶ Hic destruit opinionē Emped. de p̄ncipijs mouentibus per tres rōnes. quarū p̄mā ponit dicēs: ꝙ Emped. locutus fuit isufficiēter de motu. Non eni sufficit simpliciter dicere ꝙ amicitia ꝛ lis sunt p̄ncipia mouētia nisi forte esse ipsius amicitie.i. de natura sua habet vt causet.i. motū talē: sꝫ quia hec non est certa:oportebat ꝙ hoc determinaret aut certitudinal'r per cām ꝓpriā aut mobil'r:sic per cām nō cōuertibilē siue remotā:aut al'r q̄l'r sic per probabiles rōnes vel per inductiōes vel exemplū:sed Emped. nihil horum facit:ꝛ ideo simpl'r ꝛ isufficienter dixit. Scd̄ā rōnē ponit ibi.(Amplius aūt qm̄) Et ē talis. corp̄a nālia mouent̄ violenter ꝛ p̄ter nāz: ꝛ mouent̄ ꝑm nām. v̄. grā. ignis mouetur sursū nō violētia sed nā. deorsū aut violenter. Qđ aūt est violenter est cōtrariū ei qđ est ꝑm naturā. videmus enī corpora moueri per violētiā. ergo mouētur ꝑm naturā. Cōtraria enī habēt fieri circa idē. Queramus enī ab Emp̄. vtrū motus amicitie sit naturalis vel violētus:terrā enī moueri superius:sicut ꝛ ignē inferius est cōtra naturā. hoc autē qđ est ꝯtra naturā assimilatur cuidā segregationi. cōtra tamē sic. elemēta cōgregentur:q2 nisi ignis descēdat et terra ascēdat nō cōgregabuntur elemēta. cū ergo cōgregare sit effectus amicitie ꝑm Emped. motus amicitie est violentus ꝛ segregationi sil'is:ꝛ lis magna est causa motus naturalis q̄₃ amicitia est impossibile ꝑm euꝫ:ꝛ ideo impossibile est ponere amicitiā ꝛ litē esse p̄ncipia mouentia. Si autē hec nō sunt p̄ncipia mouentia cuꝫ non sint alia p̄ncipia ꝑm Empedo. nullus est motus naturaliū corporuꝫ:nec aliqua quies. habitus enī ꝛ priuatio habent fieri circa idem. hoc autē est manifeste falsū. Tertiā rōnē ponit ibi.(Amplius autē) per quā ostēdit philosophus ꝙ Empedo. sibypsi cōtradicit ꝛ peccat etiā dicens naturalia fieri a casu ꝛ a fortuna. cōtradicit autē sibypsi in hoc ꝙ cū poneret tantum duo principia mouentia:scilicet litē ꝛ amicitiā. posuit tamē quidē motū esse a casu ꝛ a fortuna. vnde dicendo esse tantū duo principia mouentia dicit ea esse causā oīs motus. dicēdo autē aliquē motū esse a casu ꝛ a fortuna dicit illa p̄ncipia nō esse causā omnis motus. dicit enī ꝙ quādo aliquod compositū corrūpitur:tunc segregātur elemēta que erāt in eo per litē:ꝛ mouetur ignis sursum vt a lite: sed quādoq₃ a fortuna:quia sic casus cōstituit tunc cursum ignis siue etheris. ethera enī dicebat Emped. esse ex igne claro:nō autē semper sursū mouetur ether: sed multotiēs aliter:quia dixit ꝙ aliquādo a fortuna:sicut dictū est ignē ferri sursum. aliquādo autē ingrediebatur ad radices. id est ad cauernas terre:sic apparet in montibus ardentibus ¶ In hoc ergo peccat Empedo. ꝙ naturā casui ꝛ fortune subiacere dicebat. simul autē cum dictis ipossibile dicit ꝙ modus similiter se habet nunc in tēpore litis quādo de cōfuso ꝛ permixto egressa sunt oīa:sicut p̄us se habuit in amicitia:q2 sicut ignis quādoq₃ a fortūa ascēdit ꝛ quādoq₃ descēdit: ita fecit in cōfuso. per casū.n. tūc ascēdit ꝛ per casū descēdit. cū autē casus ꝛ fortuna sint cause per accidēs reducuntur ad per se. quid est ꝙ primo p se mouet ꝛ per se est causa motus. oportet enī causā per se esse prius q̄₃ causa ꝑ accidēs. ¶ Amicitia enī non est causa motus simpliciter sed solū cuiusdā motus:scilicet ꝯgregatiōis ꝛ segregationis. si tamē est ita sicut dicit Emped. ꝙ amicitia vel lis est p̄us mouens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inconueniens autē ꝛ si anima ex elementis: aut vnum aliquod eorum. alterationes enī anime quomodo erunt. Verbi gratia. musicum eē ꝛ rursus si non musicum: aut memoria: aut ꝛ obliuio. Palam autem quoniā siquidē ignis anima:passiones erunt ei quecunq₃ ignis ꝑm ꝙ ignis. Si autem miscibile corporalis. Harum aūt nulla corporalis. Sed de his alterius opus est contemplationis. 45.

¶ Reprobat opinionem Empedo. in hoc ꝙ dicebat aīam componi ex elementis per duas rationes. quarum primā ponit dicens: ꝙ inconueniens est dicere ꝙ anima sit ex elementis omnibus vel ex aliquibus vel ex aliquo eorum:q2 si anima esset elementum aliquod. puta ignis vt quidā dixerunt:vel esse ex elemētis: vt dixerūt alij: tunc alterationes anime quomodo erunt:idest quomodo posset alterari anima proprijs alteratiōibus. quasi dicat, nullo modo. verbi gratia. si anima est elementum vel ex elemētis:quomodo anima habebit habitū musice:ꝛ rursus quomodo mutabitur de musica in priuationem musice:ita ꝙ sit sine musica:nec etiā poterit inutari de memoria in obliuionē vel econuerso:sed potius si anima est ignis quecunq₃ sunt passiones:sed ꝙ ignis ierunt anime:qđ est impossibile. Secūdam rationem ponit ibi.(Si autem miscibilia.) que talis est. si nō sunt miscibilia nisi corpora. vt primo dictum est:ꝛ animarum nulla est corporalis:constat ꝙ anima nō est elementum nec mixta ex elementis: sed de his determinare est opus alterius contēplationis:q2 ꝑtinet ad librū de aīa.

Ex elementis autem ex quibus corpora constituta sunt:in quibus quidem videtur esse aliquid cōmune:aut transmutari inuicem: necesse enim si alterū horum ꝛ alterum contingere. 46. ¶ Quicunq₃ enī non faciunt ex inuicē generationē: neq₃ ex vnaquaq₃:nisi sicut ex pariete lateres incōueniens. Quomodo enī ex illis erūt carnes ꝛ ossa ꝛ aliorū quodcunq₃. ¶ Habet autē quod dicitur questionem ꝛ ex alterutris generantibus. Quomodo generatur ex eis aliud aliquid preter hoc. Dico autē. Verbi gratia. ex igne ē aqua ꝛ ex hac generari ignē. Est enī aliquod cōmune subiectū:si vtiq₃ ꝛ caro ex eis generat̄ ꝛ medulla:hec vtiq₃ generantur quomodo. ¶ Illis quidē enī qui dicunt:vt Empe. quis erit modus. Necesse enī est compositione esse: sicut ex lapidib⁹ ꝛ laterib⁹ paries. Mixtura vtiq₃ h̄ saluatis vtiq₃ erit elētis:sꝫ parua aūt adiuicē ꝯpositis. Ita vtiq₃ caro ꝛ alioꝝ vnūquodq₃.

¶ Contingit itaq₃ non ex quacūq₃ parte carnis generari ignem ꝛ aquam. Sed quemadmodū ex cera generatur vtiq₃ ex hac quidē parte spera:pyramida autem ex aliqua alia. Sed contingebat ex alterutro alterutrū generari. Hec quidē igitur hoc generant̄ modo ex carne:ex quo- 47.

libet ambo. Eis autē qui illomodo dicunt non contingit: ſ; vt ex pariete lapis ⁊ lateres: alterutruz ex alio loco ⁊ parte.

48. ¶ Similiter autem ⁊ facientibus vnam eorum materiam habet aliquam questionem quomodo erit aliquid ex ambobus. Uerbi gratia ex calido ⁊ frigido: aut ex igne ⁊ aqua. Si eni eſt caro ex ambobus: ⁊ neutrum eorū. Neq; rurſus compoſitio ſaluatorū: quid relinquitur niſi materiaz eſſe quod ex illis. Alterius eni corruptio: aut alterum facit: aut materiam.

¶ Poſtq̄ phs determinauit de generatiōe elementoꝝ hic determinat de generatione compoſitoꝝ ex elemētis. ⁊ circa hoc duo facit. pmo determinat de generatiōe compoſitoꝝ ex elemētis. ſcdo oſtēdit ꝙ ad generationē mixtionis elemēta concurrūt in omnia mixta corpora. ¶ Circa pmū duo facit. pmo arguit ad oſtendendū ꝙ nō poſſit eſſe verꝰ modus generationis mixtoꝝ. ſcdo determinat veritatem ibi. (Quapropter quādo.) Circa pmuz conſiderandu; eſt ꝙ ſicut ſupra poſuit duplex eſt opinio de elemētis. quedā eſt vera. ſcz ꝙ elemēta ex quibus ſunt corpora ꝯſtituta habēt aliquid cōmune: qḋ eſt vna materia. Similiter neceſſe eſt dicere ꝙ. ſ. elemēta trāſmutant̄ adinuicē neceſſe eſt ꝙ habeāt vnā cōmunez materiā: que dicitur vna ab vnitate potentie que eſt in ea: ⁊ eſt potentia ad formā: cu; ſemp habeat potētiā ad omnes formas elemētoꝝ: neceſſe eſt ipſaz compleri per ſucceſſionē motus in omnes formas: ⁊ ſic neceſſe eſt ꝙ de vna forma ad aliam trāſmutetur ⁊ hāc opionem pmo ponit. Secūda opinio fuit Emped. qui dixit elemēta eſſe intrāſmutabilia ⁊ hanc innuit ibi. (Quicūq;. n.) Et diuiditur in quattuor partes. in pma oſtendit ꝙ ſm opinionē Empedoclis nō poteſt dari verus modus generationis mixtoꝝ. dicit. n. ꝙ qdā ſunt qui dicunt elemēta nō adinuicem generari. illi etiā nō dicunt ꝙ vnūqḋq; elemētū fiat ex qualibet parte corporis mixti: ſed dicūt ꝙ elemēta fiūt ex corpore ſicut lapides ⁊ lateres ex pariete: ſed hoc eſt icōueniēs. ¶ Non eniz poſſunt dicere quomō ex elemētis ſic compoſitis nō vere mixtis ſint carnes ⁊ oſſa ⁊ vnūquodq; alioꝝ corpoꝝ mixtoꝝ. ¶ Si eniz componant̄ ⁊ cōgregentur elemēta ī vnū remanētibus formis ⁊ operibus ſuis: ſic ignis in vna parte cōpoſiti erit adurens: ⁊ aqua fluēs: terra īcontinua: aer expirās. ſilr ignis nō ligatus euolabit ſurſuz terra aūt deſcendet deorſu;: ⁊ ſic nunq̄ conſtabit vt faciat oſſa ⁊ carnes ⁊ hꝰ. ¶ Scdo ibi (Habz aūt qḋ dicit̄ qōnē) oſtēdit ꝙ etiā ſm ipſam opinionē eſt dubiū quomō ex elemētis generent̄ ꝯpoſita. d. ꝙ l; pma opinio ſit vera que dicit elemēta in alterutrū trāſmutari. tamē ſm ipſaz eſt dubium quomō ex elemētis pōt generari aliquid. preter ipſa elemēta eniz adinuicē generant̄ ſicut aqua ex igne ⁊ ex aq̄ ignis: ⁊ ſimiliter eſt de alijs: ⁊ hoc ideo q2 h; vnū cōe ſubm vt dictū eſt: ſ; ēt ex eis gnātur caro ⁊ medula ⁊ alia mixta corpora: ſed quomō fiat hoꝝ generatio adhuc eſt dubium. ¶ Tertiuz ibi. (Illis quidē eniz.) Redit iterum ſuper ſecundā queſtionē vt melius oſtēdat quomō ex ipa non pōt dari verus modus generatiōis. d. ꝙ illi qui dicūt: ſic Emp. dicit. nō poſſunt aſſignare modū quomō corpora mixta cōponant̄ ex elemētis. nec̄e eſt. n. ſm eos ꝙ cōpoſitio elemētoꝝ nō ſit quedā mixtura talis qualis eſt mixtura lapidis in pariete. dicūt eniz ꝙ elemēta ſaluantur in mixto ſm formas ſubſtantiales ⁊ actus ſuos: ⁊ talis cōpoſitio eſt ſm partes minimas: qḋ eſt inconueniēs: q2 qḋ vni eſt mixtu;. puta male videnti: qui non diſcernit iter partem ⁊ partem. alteri. ſ. bene videnti videbitur nō eſſe mixtu;: ⁊ ſic idem eſſet mixtū ⁊ nō mixtu;. Adhuc etiā ſequitur aliud icōueniēs q2 ſ; iſtos nō ex quacūq; parte carnis generabit̄ quodlib; elemētu;: ſed ex vna parte vnu; ⁊ ex alia parte aliud ſicut ſi ex vna parte cere fiat ſpera: ex alia parte fiat figura pyramidalis. hoc autē patet eſſe falſu; per ea q̄ dicta ſunt ſupra capitulo de mixtione. ſed ſicut in vnaquaq; parte cere pōt quelibet figura formari: ita ex qualib; parte mixti per reſolutionē poteſt quodlib; elemētū generari. hec ergo ambo elemēta. ſcz ignis ⁊ terra ⁊ etia; alia generātur ex qualibet carne: ideſt ex qualibet parte carnis: ſed illi qui dicūt ſicut Emped. ſcilicet elementa eſſe intranſmutabilia non poſſunt hoc dicere: ſed ſicut ex diuerſis partibꝰ ⁊ locis ipſius parietis tolluntur diuerſi lapides: ita ex diuerſis partibus ⁊ locis ipſius mixti diuerſa elementa oportet eos dicere generari: ita ꝙ ignis ab vno loco ⁊ parte ⁊ aer ex alia. ¶ Quarto ibi. (Similiter autem facientibus.) ¶ Opponit contra ipſam opinionem dicens: ꝙ etiam ponentibus elementa habere vnam materiam ⁊ eſſe trāſmutabilia ſequuntur inconuenientia: ſi dicatur aliquid generari ex elementis. habet eniz queſtionem ⁊ dubium quomodo generabitur aliquid ex ambobus: ſicut ex calido et frigido aut igne ⁊ aqua. Si enim caro eſt ex ambobus ⁊ neutrum eorum eſt ipſa caro: nec etia; ſaluantur ipa elemēta: quia aliter nō eſſet mixtio: relinquitur niſi materia: qḋ eſt impoſſibile. ſi autem remaneat alterum: ⁊ alterum corrumpatur. tunc eſt corruptio vnius ⁊ generatio alterꝰ: quia corrupto vno aut generatur alterū aut remanet pura materia. quomodo ergo fiat ex eis gnō dubiū eſt. ¶ Deide cu; dic̄.

¶ Quapropter ⁊ quoniā eſt ⁊ magis ⁊ minus calidum ⁊ frigidu;: quando quidem eſt ſimpliciter alterum actu: potentia alterum erit. Quādo autem non omnino. Sed vt quidem ens calidum: ⁊ frigidum: vt autem frigidum calidu;. Quia que miſcentur corrūpunt intētiones adinuice;. Tunc neq; materia erit: neq; illoꝝ cōtrariorū alterutrū actu ſimpliciter: ſed mediu;.

¶ Secūdum id vero quod eſt potentia magis calidum: aut frigidum: vel contrarie alterutrū: ſm hanc rationem: ⁊ ratione dupliciter calidū potentia q̄ frigidum. vel tripliciter: vel ſm aliū talem modum. Erunt vtiq; mixta alia ex cōtrarijs: aut ex elementis. ¶ Et alia elementa ex illis potentia qualiter entibus. Non ita vero vt materia: ſed ſecundum predictum modum. Et erit ita quide; mixtio. Illo vero modo materia ſm ꝙ generatur.

¶ Determinat veritatem. ⁊ circa hoc duo facit. primo oſtēdit modū generationis in vniuerſali. ſecundo magis in ſpeciali contrahendo ipſum ad mixtionem elementorum in conſtitutione compoſiti ibi. (Quoniam autem patiūtur.) primo ergo relicta prima opinione tanq̄ falſa ⁊ impoſſibili. ⁊ ſuppoſita prima ponit verum modum generatiōis corporum mixtorum. ¶ Ad cuius euidentiam premittit duo quorum primum eſt ꝙ differentie elementorum ſunt contrarie: ſcilicet calidum ⁊ frigidum ⁊ huius. ⁊ ſuſcipiunt magis ⁊ minus. Secundum eſt ꝙ quādo alterū elemētū fuerit ſimplr actu ⁊ alterū ſimplr in potētia fuerit: tūc nō pōt eſſe mixtio. ¶ Qn̄ vō vnum nō eſt oīo actu: nec per exceſſum pdominat̄ alteri elemēto: tūc gnābit̄ quoddā mediū

qȯ nec ē simplr calidū: nec simplr fridū: sed quodāmodo nām pticipās vtriusq̄. Et hoc iō qn̄ elemēta miscenť intētiones siue forme corrūpunť: ⁊ remanēt in vtute: ⁊ tūc illō mediū generatū nō est sic in potentia: sicut mā: nec simplr alter̄ elemētor̄: sed mediū iter ea: qȯ qdē mediū diuersificat: fm q diuersificanť vtutes miscibiliū: si. n. potentia ignis excedet vtutē aq̄ mediū gnātū est magis calidū q̄ frigidū. Et sic fm pportionē vtutis vnius elemēti ad vtutem alterius: vt si in duplo si in triplo excedit caliditas frigiditatē: ⁊ mediū duplr est calidius: Et triplr fm ergo hūc modū erūt mixta ex ꝯrys elemētis: ⁊ per cōpositionez vel mixtionē: ⁊ elemēta erūt ex illis mixtis p resolutionē: ipsa eni mixta sunt potētia: q̄tuor elemēta non qdē sic materia sed sicut dictum est. ¶ ¶ Deīde cū dicit.

Quoniam autē patiunť contraria ꝫ in primis determinationem. Est. n. actu calidum: potentia frigidum ⁊ actu frigidum: potētia calidū. Quapropter si non coequanť transmutanť inuicem. Similiter autem ⁊ in alÿs contrarÿs: ⁊ primo ita elementa trāsmutantur. Ex his autem carnes ⁊ ossa ⁊ que talia. Calido quidem generato frigido: frigido autem calido: quādo ad medium veniūt: hoc enim neutruz. Mediuz enim multa ⁊ non indiuisibile. Similr autē: ⁊ siccū ⁊ humiduz: ⁊ alia talia: fm medietatem faciūt carnem: ⁊ os ⁊ alia.

¶ Cōtrahit modū qui dict̄ est vlr ad ppositum. d. q q̄ oīa ꝯria patiunť adinicē: sicut dictū est p̄us in caplo de actiōe. q̄ qȯ est actu calidū est potētia fridū: ⁊ ecōuerso: si ipsa elemēta nō adequanť potētÿs suis: sed vnū oīo alteri pdomianť: tūc trāsmutanť adiuicē: ⁊ nō fit mixtio: sed corruptio debilioris ⁊ gñatio siue augmētū pdominātis. Et qȯ dcm̄ est de calido ⁊ frido intelligēduz est silr in alÿs ꝯrys. s. sicco ⁊ humido: sed elemēta p̄us seiuicē trāsmutāt in gnātione: potētia vō adequatis potētÿs eor̄ fm qui pportionem generanť quoddā mediū: sicut carnes ⁊ ossa ⁊ hꝰ talia: calido aūt fm aliqd infridato: ⁊ fri. fm aliqd calefacto: quia ī mixto mā vniuscuiusq̄ ꝯry partē capit alterius qn̄ veniūt ad mediū: mediū. n. est ꝯry: mediū aūt illud non est vnius pportionis tātū. s. q semp sit p equalē ꝯrior̄ participationem: neq̄ est indiuisibile. i. nō est vno mō tm̄: sed diuersis modis fm diuersitatē pportionis ꝯrior̄: ⁊ sic est medium iter calidū ⁊ fridū fm multiplicē pportionē ipsor̄: ita etiā intelligēdum iter humidū ⁊ siccū que fm melior̄ diuersitatem quedā aliqua pportione cōueniētia faciūt carnem ⁊ in alia pportione faciūt os: ⁊ in alia faciūt aliam. Quorū cōplexiones varianť: sicut est homo: cuius complexio maxime vicina est tēperamēto: ⁊ leo qui est calide cōplexiōis ⁊ asinus qui est fride cōplexionis. ¶ Deīde cuz dicit.

49. ¶ Omnia enim mixta corpora quecūq̄ circa locum medium sunt ex omnibus composita sunt simplicibus. Terra quidez inest omnibꝰ: quia vnūquodq̄ est maxime ⁊ multuz in proprio loco. Aqua autez: quia oportet terminari quodcūq̄ compositū: sola autem est simpliciuz bene terminabile aqua. Amplius autem ⁊ terra sine humido nō pōt cōmorari. Sed hoc est qȯ continet: si eniz auferatur omnino ex ipsa humidum: decidit vtiq̄. Terra quidē igiť ⁊ aqua propter has insunt causas.

¶ Ostendit q in quolibet mixto sunt oīa elementa. ⁊ pmo per causam. Secūdo per effectū ibi. (Testificari aūt videtur) Circa pmū duo facit. pmo ostēdit q in quolibet mixto est terra ⁊ aqua. Secundo q ignis ⁊ aer. ibi. (Aer aūt.) ¶ Dicit ergo pmo q oīa corpora mixta quecūq̄ sunt circa medium qȯ est terra necessario sunt cōposita ex omnibus simplicibus corporibus que sunt quatuor elementa: ⁊ q in omni corpore mixto sit terra: sicut ostēdit locus ⁊ locatum fm Cōmē. aut esse sunt eiusdē nature: aut pdomianťur natura loci in locato: sed omnia mixta naturalr quiescunt in terra: sicut in loco: ergo oportet q in quolibet mixto sit terra: ⁊ non solū q sicut pdomineť in ipso. Qȯ autem aqua sit in quolibꝫ mixto: pbat ex hoc: quia terra pura nō habet cōtinuationē: nec in ipsa aliqua figura posset consistere: partes autem cuiuslibet mixti: opꝫ esse termiatas. sola aūt aqua vt supradictum est bene terminabilis. Et prima terra ppter naturalē situm qȯ est in ea nullatenus cōmoratur sine humido qȯ est in causa cōtinēte: vnde humiduz qȯ est in ea cōtinet ipsam. Si aūt ex ipsa humidum totaliter auferať. statim decidet ⁊ cōuerteť in puluerē. terra ergo ⁊ aqua ppter dictas causas sunt in corporibus mixtis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aer aūt ⁊ ignis: qm̄ ꝯria sunt terre ⁊ aq̄. Terra qdē aeri: igni vero aq̄ ꝯtraria est: vt cōtingit substātiam substātie contrariā esse. Quoniam igitur generatiōes ex cōtrarÿs sunt. Insunt aūt altera extrema contrariorum: necesse ⁊ altera inesse. Quapropter in omni composito omnia simplicia erunt.

¶ Primo pbat q in quolibet elemento est aer ⁊ ignis tali rōne terra ⁊ aqua alteranť in mixto: cum aūt vnūquodq̄ miscibilium altereť a suo cōtrario: opꝫ aerem ⁊ ignē esse ī cōposito. nam aer cōtrariať terre ⁊ ignis aque dico elemētum esse cōtrariarū elemēto put ratione qualitatū contingit substantiā esse cōtrariā substātie. Quoniā igiť generationis sunt ex cōtrarys ⁊ in mixtis sunt extrema cōtrariorum. s. fridū siccū: qȯ est terra ⁊ fridū humidū: necesse est reliqua inesse. s. calidum cum sicco: ⁊ calidum cū humido. Quapropter in omni cōposito sunt omnia simplicia corpora. ¶ Deide cuz dicit.

¶ Testificari autem videť ⁊ nutrimentuz vniuscuiusq̄. Omnia quidez enim nutriunť eisdē ex quibus sunt. Omnia enim multis nutriunť. Etenim quecūq̄ videntur vno solo nutriri vt aqua plāte multis nutriunť. Mixta ē eni aque terra: ideo rustici tentāt miscētes irrigare.

¶ Probat idē p effectū: ⁊ diuidit ī ptē pncipalē ⁊ icidētalē. pars icidētalis icipit ibi. (Qm̄ aūt est nutrimētū.) ¶ Dicť ergo pmo q hoc dictū est. s. q oīa mixta cōponanť ex quatuor elemētis testificari: ⁊ approbare videť nutrimētum vniuscuiusq̄. ¶ Nā vnūqȯq̄ nutriť ex eis ex qbus est: ꝫ oīa qdē nutriunť ex mltis elemētis. ergo ex eisdē quatuor elemētis omnia mixta cōsistūt: maioris ppositionis ratio pōt esse: quia nutrimētū trāsmutať in nām nutriti: nō aūt posset trāsmutari: nisi haberet eandē materiā: maiorē vō pbat sumēdo argumētū a minori: minus eni videť q plāte que sunt magis terrestres: nutrianť ex pluribus q̄ alia nutrita. sed iste lꝫ videanť solum nutriri ex aqua nutriuntur: tamē ex oībus: ergo multo magis alia. Qȯ autē plante

nutriant̃ ex omnibus ex hoc videt̃ manifestum est enim ꝙ nutriunt̃ ex terra ⁊ aqua: ⁊ ex agricultura: rustici enim colẽtes plãtas miscẽt terrã cum aqua ad nutrimentũ plãtarum: si autẽ inest terra aqua necesse est esse alia duo extrema. s. aerem ⁊ ignem eadem ratione qua supra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quoniã autem est nutrimentum quidez materie. Quod nutritur autem coniunctũ est materie forma ⁊ species: rationabile iam solũ simplicium corpoꝝ nutriri ignem omnium ex inuicem generatoꝝ. Quemadmodũ ⁊ priores dicunt. Solus enim ⁊ maxime est speciei ignis: Quia innatus est ferri ad terminuz. Unũqdq3 autem innatum est ferri in suiipsius regionem. Forma enim ⁊ species in terminis omnium. Quoniam quidez igitur omnia corpora ex oĩbus constituta sunt simplicibus dictum est.

¶ Ostẽdit incidẽter ꝙ inter simplicia corpora solus ignis nutrit̃: non tamen proprie: quia sola vegetabilia ꝓprie nutriunt̃. d. ꝙ quis nutrimẽtũ est sicut mãle respectu nutriti: q2 in suam naturã cõuertit̃. vt dictũ est in caplo de augmẽto: ipsum aũt nutribile est sicut forma ⁊ spẽs ꝯiuncta mãe: rõnale est vt solus ignis ĩter simplicia corpora nutriat̃: eo ꝙ ĩter oĩa elemẽta que adinicẽ generant̃ ignis est magis formalis: qđ p3 ex hoc ꝙ ipse naturalr̃ fert̃ sursum ad terminũ. i. ad circũferentiã orbis q̃ maxime formalis est ĩter oĩa corpora: vnũquodq3. n. natũ est ferri ad suiipsius generationẽ que est cõnaturalis ei: forma aũt ⁊ spẽs oĩuz reruz ĩferioꝝ p̃ter hominẽ est in terminis oĩuz: quia supiora ad ĩferiora se habẽt sicut forma ad mãz. Cum ergo ignis tangat orbẽ lune ꝯstat ꝙ ipse sit cõnãlis orbi in formalitate: Ultimo recapitulat: ⁊ est planuz.

51.

Quia vero sunt quedaz generabilia ⁊ corruptibilia: ⁊ generatio contingit eis que sunt circa medium locuz dicẽduz de omni generatione simpliciter quot ⁊ que eoruz principia. Facilius enim sic singularia inspiciemus quãdo de vniuersalibus accipiemus prius.

¶ Postq3 ph̃s determinauit de generatione ⁊ corruptione tam simpliciũ q3 cõpositoꝝ ex simplicib⁹: hic determinat de causis siue de p̃ncipijs generatiõis ⁊ corruptiõis eltoꝝ ⁊ mixtoꝝ. Et circa hoc duo facit. p̃mo dat ĩtẽtionẽ. Scd̃o ꝓseq̃t̃ intẽtuz. ibi. (Sũt enim ⁊ numero) ¶ Dicit ergo p̃mo. cum sint quedã gñabilia ⁊ corruptibilia: ⁊ gñatio ⁊ corruptio sit in eis que sunt circa mediũ locum. Dicẽdum est simplr̃ ⁊ vlr̃ de gñatione quot ⁊ que sint eoꝝ p̃ncipia: facilius enĩ in libris ꝑticularib⁹ ĩspiciemus causas pr̃icipioruz gñationũ: quãdo causas vlis gñatiõis accepimus. Cursus enĩ ab vlibus ad particularia ẽ maior ⁊ vlior via ĩ natura. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sunt enim ⁊ numero equalia ⁊ genere eadẽ principia que in sempiternis ⁊ in primis. Hoc quidez eniz ẽst vt materia: hoc autez vt forma. Op3 autem ⁊ adhuc tertiuz existere: non eniz sufficientia ad generãduz duo: quẽadmodũ neq3 in primis. Ut materia quidem in generabilibus: quod possibile est esse ⁊ nõ esse causa. Hec quidẽ enim ex necessitate sunt vt eterna: horuz autem hec quidez impossibile non esse: hoc autem impossibile esse: q2 nõ contingit circa necessarium aliter se habere. Quedã vero possibile esse ⁊ non esse: quod est generabile ⁊ corruptibile. Quãdoq3 quidem enim hoc est: quãdoq3 autẽ non est hoc. Quapropter necessarium generationẽ ⁊ corruptionem circa possibile esse ⁊ non esse. Ideoq3 vt mã quidẽ hec causa est generabilibus: vt aũt cuius gratia forma ⁊ spẽs: hec aũt est ratio vniuscuiusq3 substãtie.

¶ Op3 aũt adesse ⁊ tertiũ: qđ oẽs q̃dẽ somniãt: dicit autem nullus. 52.

¶ Prosequit̃ intẽtũ: ⁊ circa hoc tria facit. p̃mo ponit opionem suã de pr̃icipijs. Secũdo opiones alioꝝ. ibi. (Sed hi quidẽ sufficiẽter) Tertio ĩq̃rit spãlr̃ ⁊ sufficiẽter de p̃ncipio mouẽte. ibi. (Nobis aũt) ¶ Ad euidẽtiã eoꝝ que hic dicunt̃ notãdũ est ꝙ corpoꝝ gñabiliũ ⁊ corruptibiliũ: quedam sunt pr̃icipia extrĩseca: ⁊ quedã ĩtrĩseca p̃ncipia extrĩseca sunt agẽtia: siue mouẽtia. Et ita se hñt in quodã ordine: q2 quedã sunt ꝓxima: ⁊ quedã remota siue p̃ma: ⁊ p̃ma quidẽ pr̃icipia sũt substãtie separate: quaꝝ supma est de⁹. ⁊ ista sunt eadẽ oĩuz corporaliũ: ⁊ ꝓpter hoc: dixit ph̃us ꝙ corruptibiliũ ⁊ sempiternoꝝ sunt eadez pr̃icipia numero ꝓxima vere nõ sunt eadẽ: quia pr̃icipia corpoꝝ celestium sunt substãtie separate. vt dicit̃ ĩ 2° meta. sed ꝓxima pr̃icipia corruptibiliũ sunt ip̃a corpa celestia. vt dicit ph̃s p̃mo metheo. ⁊ Cõmẽtator: ĩtrĩseca v̾o pr̃icipia sũt mã ⁊ forma. t.c.i. ⁊ ista nõ sunt eadẽ numero corruptibiliũ ⁊ ĩ corruptibiliũ sed sunt eadẽ ꝓm analogiã. q2 nec mã: nec forma corrũpit̃ per se: sed solũ per accidẽs. vt p̃mo physicoꝝ: ⁊ iõ dicit ph̃s ꝙ pr̃icipia corruptibiliũ ⁊ ĩcorruptibiliũ sunt eadẽ principia genere. i. analogia siue ꝓportiõe. hoc ergo p̃misso ꝓcedit ĩ ꝓposito. d. ꝙ pr̃icipioꝝ reruz generabiliũ ⁊ corruptibilium: aliud est materia: aliud est forma: op3 autẽ adesse tertium: quia sicut in sempiternis nõ sufficiũt duo ad motum: sed op3 adesse mouẽs: ita nec in gñationibus sufficiũt ad generationẽ duo: sed op3 adesse tertiũ: qđ est efficiens. Materia v̾o cum sint ens in potẽtia est causa: quare ista ĩferiora possunt esse ⁊ nõ esse: forma v̾o est causa esse tãtuz sed efficiẽs mouet materiam. vt trãsmutet̃ de potẽtia ad actum. ¶ Ad declarationẽ aũt dictoꝝ ponit quãdam diuisionez. d. ꝙ quedã sunt de necessitate ĩesse: sicut sũt eterna: vt corpora celestia que in sua substantia: ⁊ in suis motibus sunt necessaria: ⁊ similr̃ substãtie separate: ⁊ his opponuntur impossibilia adesse. Quedã v̾o sunt possibilia esse ⁊ non esse: ⁊ ista sunt generabilia ⁊ corruptibilia: que q̃nq3 sunt: ⁊ q̃nq3 nõ sunt: ⁊ ideo necessariũ est ꝙ gñatio ⁊ corruptio sint circa corpora talia que possint esse ⁊ nõ esse. Illđ aũt ex quo talis potẽtia adesse ⁊ nõ esse ĩ eis ẽ materia dr̃. sed causa finalis in physicis que est: cuius grã mouẽs mouet est forma ⁊ spẽs: hic. n. est finis mot⁹: ⁊ ĩtentionis nãlis agẽtis: ⁊ hec est rõ diffinitiua vniuscuiusq3 substãtie: sed sicut dictũ est: cum his duobus o3 esse tertiũ p̃ncipiũ: qđ est efficiẽs: qđ oẽs antiq̃ somniauerũt: sed nullus de ip̃o aliq̃d v̾itatis dixit exp̃sse. ¶ Deide cũ dicit. t.c. 82.

¶ Sed hi quidem sufficiẽter existimauerũt causam esse ad generari specierum naturaz: quemadmodum in phedrone socrates. Etenim ille increpans alijs vt nihil dicentib⁹ supponit: q̃m sunt entiuz: hec q̃dem spẽs: hec autẽ participalia specierũ. Et quoniã esse q̃dem vnũquodq3

dicit̃ ƀƺ spēƺ: gn̄ari aūt ƀm̄ susceptionē: ⁊ corrū/pi ƀm eiectioneƺ. Quapropter si hec vera sunt spēs existimāt ex necessitate cās eē gn̄ationis ⁊ corruptiōis. Hi aūt ipsaƺ mãƺ: ab hac. n. motū.

¶ Ponit opiones alioꝝ de ꝑncipijs. ⁊ circa h̄ duo fac. p̊ ponit eas. 2° iprobat eas ibi (Neutri aūt bn̄) Fuerūt aūt due opiones: q̄ꝝ ponit p̄mã. d. ꝙ qdā somniauerūt nãƺ spēꝝ. i. ipsas spēs sepatas q̄s plō appellauit ideas: esse sufficiētem cãƺ ad hoc ꝙ res gn̄arent̃: queadmodū plato in phedrone vbi iducit socratē ad ꝯfirmationē sue opionis. vn̄ dicit ibi ꝙ socrates icrepat alios tanq̄ꝫ dicētes nihil. ¶ Et suppōit ꝙ entiū quedā sunt s̄ube sepate: q̄dā v̊o ꝑticipalia spēꝝ sic mediate: ⁊ ꝙ vnūq̄dq̄ꝫ cōpositū dr̃ esse actu ƀm spēƺ. gn̄ari aūt ƀm illi⁹ spēi susceptionē: ⁊ dr̃ corrūpi ƀm illi⁹ spēi abie/ctionē: dixit. n. spēs reꝝ eē eternas q̄ sunt q̄si q̄daƺ sigilla i/p̄ssa reb⁹ gn̄abilib⁹. Et cuƺ sigillat̃ mã q̄ fit ꝑ illaꝝ ꝑticipa/tionē: tūc res generātur: ⁊ cū eycit̃ forma sigillata mãet q̄/dē ꝑpetua: sƺ destruit̃ idiuiduū ꝑ eiectionē talis forme: q̄/propter si ista ē ideaꝝ nã: vt ipe socrates: ⁊ plato existimāt neċe est ipsas spēs eē cās gn̄atōis ⁊ corruptōis. ꝑ p̄n̄tiā q̄dē gn̄atiōis: ꝑ absentiā v̊o corruptōis. ¶ Scdaƺ opionē ponit ibi (Hi aūt). d. ꝙ alij nō dixerūt p̄mū mouēs eē extrīsecū sic plato: sƺ dixerūt ꝑncipium trãsmutationis mãe eē ip̄aƺ mãƺ: ⁊ ip̄ƺ motuƺ reꝝ eē: ab hac. i. ab ipsa mã disposita ⁊ in formata qualitatibus p̄mis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neutri aūt dicūt bn̄. Si q̄dē. n. sūt cause spēs. Quare nō semꝑ generāt ꝯtinue: sƺ qn̄q̄ꝫ q̄dē: qn̄q̄ꝫ nō: entib⁹: ⁊ spēb⁹ semper: ⁊ participalibus. Amplius aūt in q̄busdā videm⁹ aliā cãƺ enteƺ: sanitatē. n. medicus facit: ⁊ doctrinaƺ doctor: ente ⁊ sanitate ipsa ⁊ doctrina: ⁊ participalib⁹ Sil'r aūt in alijs ƀm potētiā operātis.

¶ Reprobat p̄dictas opiones. ⁊ p̊ p̄mã. 2° scdaƺ ibi. (Si āt mãƺ) p̄mã reprobat duab⁹ rōnib⁹: q̄ꝝ p̄mã ponit. d. ꝙ neutra opio bona est: q2 spēs sepate nō sunt cause sufficiētes generatōis cū mã: q2 si sunt sufficiētes: q̄re nō semꝑ: ⁊ ꝯtinue gn̄ant̃ res: ⁊ nō qn̄q̄ꝫ sic: ⁊ qn̄q̄ꝫ nō. Nō. n. est maior rō: q̄re in vno tꝑe spēs gn̄ent̃ q̄ꝫ in alio. cū ipse spēs ⁊ ꝑticipalia. i. q̄ mãe inate sunt suscipe illas spēs semꝑ ⁊ eodem mō se habeāt: pōt aūt sic rō formari. i. Idē manēs idē semꝑ natū ē facere idem. sed spēs vel ydee semꝑ manent eedē eodem mō. g̊ semꝑ deberēt gn̄are: sed hoc est falsuƺ ꝙ semꝑ generent: q2 q̄dā qn̄q̄ꝫ sunt: ⁊ qn̄q̄ꝫ nō. g̊ ille nō sūt cause gn̄atio/nis ⁊ corruptōis. ¶ Scdaƺ rōnē ponit. ibi (Ampli⁹ āt i qui busdā). d. ꝙ nos videm⁹ ad sensuƺ i q̄busdā: sic in artificia lib⁹ ꝙ neċiū est eē aliq̄d p̄mū mouēs p̄ter spēs: vt pƺ in ar/tificialibus: medicus. n. facit sanitatē: ⁊ sil'r doctor facit do
T.c. 4. ctrinā: cum tn̄ p̄ter illos ipsa sanitas: ⁊ doctrina sint spēs: ⁊
25° aīa discētis: ⁊ cōplō corpis sint ꝑticipalia: ipsaꝝ spēꝝ. Et si/
me milr est in alijs ƀm potētiā. i. ƀm artē operātis. Dicunt̃. n.
ta. 9/ artes ⁊ scie pōe: vt dr̃. 9. metaphysice: q2 ꝑ artē hō opat̃: ⁊ ꝑ
men sciaƺ ꝯsiderat. cū g̊ ars imitet̃ nãm: ⁊ in arte iueniam⁹ hāc
to. 17 tertiam cãƺ. g̊ in nã est tertia causa. s. mouens p̄ter nãm ⁊ formam. ¶ Deide cuƺ dicit.

53. ¶ Si aūt materiā q̄s inget gn̄are ꝓpter motū naturalius vtiq̄ꝫ dicet ita dicētibus. Alterās. n. ⁊ trãsformās magis cā gn̄ationis: ⁊ in oīb⁹ assueti sumus hoc dicere efficiēs. Sil'r ⁊ in his q̄ natura: ⁊ in his que ab arte. Ab arte autē q̄dcūq̄ꝫ mutans est.

¶ Reprobat scdaƺ opionē: ⁊ circa hoc duo facit. p̊ cōparat eā p̄me opioni. 2° destruit eā. ibi. (Sƺ tn̄ nec hi) ¶ Dicit g̊ p̊ ꝙ si aliq̄s dicat ꝙ mã predicto mō disposita generet ꝓꝑ motū quē ipsa mouet magis dicit ƀm nãm q̄ꝫ illi q̄ dicūt spēƺ sepataƺ gn̄are. q2 id q̄d alterat ⁊ trãsformat magis est cā gn̄ationis in physicis: mã aūt ƀm ꝙ dicūt sic in formata vt dictū est alterat ⁊ trãsformat: ⁊ nos ēt ꝯsueti sumus di/cere ꝙ in artib⁹ ⁊ in nã ꝙ hoc est efficiēs q̄d est transmu/tans ⁊ alterās. ¶ Deide cū dicit.

¶ Sed tamen nec hi iuste dicunt: materie enim pati ⁊ moueri: mouere autem ⁊ facere alterius potētie. Manifestū aūt ⁊ in his que arte ⁊ na/tura gn̄ant̃. Nō. n. ipsa facit aq̄ ex seipsa aīal: neq̄ꝫ lignū lectū: sƺ ars. Quocirca ⁊ dicūt nō recte ꝓpter hoc: ⁊ qm̄ reliquūt pricipaliorē cãƺ. Auferūt eni q̄d est esse ⁊ formã.

¶ Amplius aūt ⁊ potētias attribuūt corpori: ꝑꝑ q̄s generāt valde organice: auferētes eā que ƀƺ spēƺ cãƺ. Qm̄. n. inatū est vt inquiūt calidū q̄dē segregare: fridū aūt ꝯgregare: ⁊ alioꝝ vnūq̄dq̄ƺ hoc q̄dē facere: hoc aūt pati. Ex his dicunt ⁊ ꝑ hec oīa alia generari ⁊ corrumpi. Videt̃ aūt ⁊ ignis ipse motus pati. 54.

¶ Amplius v̊o sil'e aliq̄d faciūt. vt siq̄s serre ⁊ vnicuiq̄ƺ istrumētoꝝ attribuit cãm coꝝ q̄ generant̃. Neċe. n. serrāte diuidi: ⁊ icidēte coequari: ⁊ in alijs sil'r. Quocirca si q̄dē maxime facit ⁊ mouet ignis: sƺ quō mouet nō vidēt: quoniaƺ deterius q̄ꝫ organa. 55.

¶ Reprobat istā opionē ꝑ tres rōnes. Quaꝝ p̄ma talis est cā mãlis cū efficiēte nunq̄ꝫ icidūt i idē nūero. ¶ Sƺ mãe est pati ⁊ moueri: facere aūt ⁊ mouere est alteri⁹ potētie: q2 pōe actiue q̄ est in agēte. seq̄t̃ g̊ ꝙ mã nō pōt esse mouēs vl' efficiēs: al's. n. pō actiua ⁊ passiua eēnt idē: ⁊ hoc mãifestat in nãlib⁹ ⁊ artificialib⁹. ⁊ p̊ in nãlib⁹: aq̄. n. q̄ ƀm ꝙ dicit thales: est mã oīuƺ. vt habet̃ p̊ meta. in ꝓlogo. ca°. 2°. non facit ex se ip̄a aīal nec aliq̄d aliō: sil'r nec lignū: q̄d ē mã lecti aut scãnū: sƺ artifex ꝑ artē quã hƺ i mēte. Ex his g̊ pƺ ꝙ isti nō recte dixerūt. ¶ Scdaƺ rōnē pōit ibi (Et qm̄). d. ꝙ tales n̄ recte dicūt: q̄d pƺ ⁊ alia rōne. q2. s. d relinq̄t ꝑncipalē cãm. Auferūt. n. formã: ⁊ q̄d q̄d est vniuscuiusq̄ƺ rei: ⁊ hoc pƺ per supra dicta: q2 dictū est ꝙ ipsi auferūt cãm mouētē: q̄ sub/lata cū mã q̄ est in pō nō possit se mouere ad actū neċio auferūt ēt formã. Sed adhuc manifestat hoc ideƺ ꝑ aliud q̄d ipsi dicūt. ibi (Ampli⁹ aūt). d. ꝙ isti attribuūt corꝑali mãe potētias passiuaꝝ q̄litatū: ⁊ ꝑ illas potētias valde organi/ce: ⁊ tanq̄ꝫ ꝑ organa ⁊ instrã: dicūt ꝙ mã gn̄at aliā auferen/tes cãƺ que est ƀƺ spēƺ. i. ƀm cãm formalē ꝑ quaƺ vnūq̄dq̄ꝫ collocat̃ in spē. vt dr̃ 2° phy. dicūt. n. ꝙ calidū q̄d est in mã T.c.il.
inatū est segregare: fridū aūt natuƺ est ꝯgregare. segregat eni calidū ⁊ dissoluit: fridū aūt ꝯgregat ⁊ ispissat miscet et ꝯfundit. ⁊ q2 res oēs ꝯstituūt mixtura quadā ⁊ distictiōe: ideo dicebat ꝙ ex his duob⁹ oīa alia agant ⁊ patiunt̃: ⁊ oīa ex eis gn̄ant̃ ⁊ corrūpunt̃ in tātū ēt ꝙ ignis ꝙ ē formalissi/mus: ⁊ maxime actiuus: aliq̄n mot⁹ a frido hoc mō istral'r patit̃: ⁊ n̄ dixerūt aliquā cãƺ efficiētē vl' formalē ¶ Tertiā rōnē ponit ibi. (Ampli⁹ v̊o sil'e) q̄ talis est. Dcm̄ est ꝙ mã gn̄at ꝑ potētias passiuaꝝ q̄litatū tanq̄ꝫ ꝑ organa siue istrã. sed hoc dicere idē est: ac si diceret̃ ꝙ serra ⁊ vnūq̄dq̄ꝫ istro/

rum sit cā eoꝝ q̄ gn̄ant̄. Cū ḡ h̄ sit falsuꝫ: qꝛ semp oꝫ ligni
diuidi aliquo mouēte: serrā aut secare ⁊ lignum coequari
aliquo hoīe icidēte ⁊ mouēte dolabrā: ⁊ silr̄ ē ī alijs istr̄is:
falsū ē qd̄ mā̄ mediātibꝰ p̄ncipijs taliū q̄litatuꝫ se moueat
ad gn̄ationē. ⁊ iō oꝫ ꝙ aliqd moueat ⁊ dirigat q̄litates ele-
mētares ad spēs el'toꝝ ꝓducēdas: ⁊ hoc est motꝰ celi: vt i-
fra patebit. Quocirca ⁊ si ignis: maxime aliqd faciat ⁊ mo-
ueat: tn̄ isti nō vidēt quō moueat: qꝛ ml'to deterius moueṫ
q̄ꝫ organū: qꝛ sic dcm̄ est: organū dirigiṫ ab artifice ad actū
talē vel tal'r: q īducit formam op̄is artis. sed ignis corrūpit
compl'ones: ⁊ hoc est multo peius q̄ꝫ actio organi ordinata
ab eo: qd̄ mouet organuꝫ.

NObis aūt ⁊ vl'r prius dictū est de cau-
sis ⁊ nūc determinatū est de materia
⁊ forma. Amplius vero qm̄ ꝑm alla-
tionē motꝰ demōstratū est: ⁊ qm̄ ꝑpe-
tua. Necesse est his entibus ⁊ generationē esse
cōtinue. Allatio. n. faciet generationeꝫ actual'r
qꝛ adducit ⁊ abducit generās.

¶ Postq̄ꝫ ph̄s determīauit de p̄ncipijs gn̄atiōis vl'r ꝑꝫ opi-
nionē suā: ⁊ repbauit ēt opionē aliorꝝ de p̄nº mouēte. h̄
spāl'r ingrit de ipso: ⁊ circa hoc duo fac. p̄ determinat d̄ ipo
zº circa determiata mouet q̄sdā qōnes. ibi. (Qm̄ aūt incō-
tinua) Circa p̄mū duo fac. p̄ dicit ꝙ est p̄nm̄ mouēs ad gn̄a-
tionē. zº ꝓbat quoddā qd̄ supposuerat. ibi (Qm̄ aūt nec̄e)
Circa p̄mū duo facit. p̄ ostēdit ꝙ mouēs ad gnōnē est mo-
tus circuli celestis: ex quo ēt ꝓbat ꝯtinuitatē gnōnis ⁊ cor-
ruptiōis. zº ostēdit idē ex p̄te finis. ibi (Sēp v̄o vt dictū ē)
Circa p̄mū duo fac. p̄ dicit ꝙ mouēs ad gnōnē est motꝰ cir-
culi celestis. zº ōndit qd sit ille motꝰ ibi. (Qm̄ aūt supposi-
tū) Circa p̄mū duo fac. p̄ ꝓponit. zº ꝓbat ibi (Silr̄ aūt ma-
nifestū) ¶ Dic̄ ḡ p̄ ꝙ nobis volētibꝰ vl'reꝫ cāꝫ efficiētē ꝑpe-
tue gnōnis: manifestare supponēda sunt ea que dicta sunt
T.c. 27. vl'r de causis in zº phy. ⁊ ea q̄ dicta sunt de allatiōe q ē mo-
tus circuli celestis. ¶ Demōstratuꝫ est. n. in 8º phy. ꝙ ipsa
t.c.55. allatio. i. loci mutatio est motꝰ ꝑpetuus. his aūt tribꝰ sic se
z.56. hn̄tibꝰ nec̄e est gn̄ationē ꝯtinue esse: mā̄. n. ꝯtinue passibil'
est. q̄litates el'toꝝ cōtinue agūt ⁊ patiunṫ adiuicē: hec aūt
iō facit mutatio: qꝛ adducit ⁊ abducit gn̄ans. s. soleꝫ qui ē
causa oīs gn̄ationis ⁊ corruptōis. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Silr̄ aūt manifestū: qm̄ ⁊ si priora bene dicta
sunt: trāsmutationē primā allationē: sed non ge-
nerationē dicēdum. Multuꝫ. n. rōnabilius ens
non ~~etiā~~ gn̄ationis cām esse q̄ꝫ nō ens enti esse.
Qd̄ ferṫ qdē igiṫ est, qd̄ generaṫ aut nō ē. Pro-
pter qd̄ ⁊ allatio prior est generatione.

¶ Probat qd̄ dixit ꝑ duas rōnes: q̄ꝝ p̄mā ponit. d. ꝙ sic bn̄
t.c.55. dictū est in p̄oribꝰ. i. ī 8º phy. allatio. i. loci mutatio est p̄ma
oīuꝫ mutationuꝫ. Sed illud qd̄ est p̄us est cā posterioris. ⁊
nō ecōuerso. ḡ. ¶ Scdāꝫ rōnē ponit ibi. (Multuꝫ aūt rō-
nabilius) q̄ talis ē. multuꝫ rōnabilius est ꝙ id qd̄ est semp
⁊ ꝑpetuū ⁊ ꝑfectū ī esse sit cā nō entis q̄ꝫ ecōuerso. Cū igiṫ
illud qd̄ ferṫ local'r sit ens: qd̄ aūt gn̄aṫ nō sit: qꝛ si esset nō
gn̄areṫ. ḡ allatio ē p̄us gnōne: ⁊ nō ecōuerso: ⁊ ꝑ ꝯn̄s est cā
generatōis: hoc aūt est ītelligēdū: qꝛ in vno ⁊ eodē gn̄abili
p̄us est generatio q̄ꝫ loci mutatio. ¶ Deīde cū dicit.

56 ¶ Qm̄ aūt suppositum ⁊ demonstratū est ꝙ est
cōtinua ens rebus generatio ⁊ corruptio. Dici-
mus aūt causam esse allationem generationis.
Manifestū quidē ꝙ vna ente allatione non cō-
tingit fieri ambo: quia cōtraria sunt. Idē eniꝫ ⁊
silr̄ se hn̄s semp idē inatū est facere. Quocirca
generatio semp erit: aut corruptio. Opꝫ auteꝫ
multos esse motus: ⁊ cōtrarios motus: aut al-
latione: aut inequalitate: cōtrarioꝝ enim cōtra-
ria causa. Ideo non prima allatio causa genera-
tionis est ⁊ corruptionis. Sed que circa obli-
quum circulū. In hac eniꝫ ⁊ continuuꝫ inest ⁊
moueri ꝑm duos motus. Necesse enim si erit
semp ⁊ cōtinua generatio ⁊ corruptio semper
aliqd moueri vt non deficiant trāsmutationes
he. Duo aūt vt non alterū contingat soluꝫ. Cō-
tinuitatis quideꝫ igiṫ totius allatio causa. Pre-
sentie vero ⁊ absentie causa inclinatio. Contin-
git enim quādoq̄ꝫ lōge fieri: qn̄q̄ꝫ ꝓpe. Inequa-
li enim distātia ente iequalis erit motus. Quo-
circa si in accedendo ⁊ in ꝓpe esse generat: ⁊ in
recedēdo ⁊ longe fieri idipsum corrūpit. Et si ī
multotiēs adueniēdo gn̄at: ⁊ in multotiēs rece-
dēdo corrūpit. Cōtrarioꝝ. n. ꝯria est causa.

¶ Et inequali tempore generatio ⁊ corruptio 57
que ꝑm naturam.

¶ Ostendit ꝙ allatio circuli celestis est causa gn̄ationis ⁊
corruptiōis motꝰ circuli obliqui qui dr̄ zodiacus ⁊ nō mo-
tus p̄mus mobilis. Et circa hoc duo facit. p̄ ꝓbat hoc ꝑ rō-
nē. Scdo per ea que sunt sensui manifesta. ibi (Apparent
aūt) p̄ma in duas. p̄ ponit rōnē. Scdo īfert quoddā corre-
lariū. ibi (Ideoq̄ꝫ ⁊ tp̄s) ¶ Dic̄ ḡ p̄ ꝙ qꝛ suppositū est ⁊ dter-
minatū supra in p̄mo libro. ꝙ gn̄atio est cōtinua ⁊ semper:
nos etiā dicimus ꝙ motꝰ corp̄is celestis est cā ꝯtinue ge-
nerationis: cū aūt gn̄atio ⁊ corruptio sint ꝯria non ꝯtingit
fieri ambo. s. gn̄ationē ⁊ corruptionē si sit tātū vna allatio
siue vnus motꝰ localis: qꝛ idē manēs idē: ⁊ semp silr̄ se hn̄s
semp natū est facere idē: ⁊ nō ꝯria. Si. n. eēt tātū vna loci
mutatio esset tm̄ gn̄atio vel tm̄ corruptio. Cuꝫ ḡ nō sit tm̄
alterū: vt pꝫ ad sensuꝫ: oꝫ eē multos ꝯrios motꝰ: altero duo-
ruꝫ modoꝝ: aut allatione. s. ꝙ vnus sit ꝯrius alteri: qd̄ non
pōt esse in motu circuli. vt ꝓbatū est in p̄mo de celo. vel in- t.c.
eq̄litate. i. ꝙ sit vnꝰ ⁊ idē motꝰ: sed ieq̄l'r se hēat ad ipsa ge- 24.
nerabilia ꝑm diuersas circuli p̄tes q ex vna circuli p̄te cau-
set vnū: ⁊ ex alia p̄te causet aliō: ꝯrioꝝ. n. effectuū cuiusmo-
di. n. sunt gn̄atio et corruptio: opꝫ esse ꝯrias cās. ¶ Cū aūt
motꝰ p̄mi orbis q dr̄ motꝰ diuturnus semp vniformiter se
hēat sup circulos eque distātes a circulo eqnoctiali: nō p̄t
esse cā gn̄ationis et corruptōis: sed motꝰ circuli obliq q dr̄
zodiacus est cā sufficiēs vtriusq̄ꝫ ꝓpter motū accessionis ⁊
recessionis solis: in eo in hac loci mutatione est cōtinuitas
gn̄ationis ⁊ corruptionis. ḡ necesse est ꝙ si gn̄atio ⁊ corru-
ptio debeāt eē ꝑpetue ꝙ aliqd semp: ⁊ cōtinue moueat vt
nō deficiāt mutationes iste. ¶ Deficiēte. n. cā necesse est
⁊ ꝑfectū deficere. Scdōꝫ aūt duo duos oꝫ motꝰ eē. s. ꝑꝫ ac-
cessuꝫ ⁊ recessuꝫ: vt nō ꝯtigat solū gn̄atio ⁊ solū corruptio.
Cā ergo cōtinuitatis est motus totius orbis: cā v̄o p̄n̄tie ⁊
abn̄tie ē icliatio: ⁊ eleuatio ipsiꝰ zodiaci: qn̄. n. icliaṫ a circu-
lo eqnoctiali ex vna p̄te eleuaṫ ex alia: ⁊ ꝯtigit ꝙ ip̄ꝫ gene-
rans: qn̄q̄ꝫ est ꝓpe locū gn̄ationis: ⁊ qn̄q̄ꝫ lōge: qn̄q̄ꝫ v̄o di-
stantia gn̄ationis nō fuerit equalis necesse est motū esse i-
equalē: ⁊ ideo sicut in adueniēdo: ⁊ in ꝓpe esse generat reꝫ
ita in recedēdo: ⁊ in lōge esse corrūpit idip̄m. Et si multo-

ties in adueniẽdo. 2^m vnã medietatẽ circuli generat multoties recedẽdo' scđo aliã medietatẽ corrũpit. Ↄrioꝝ enim Ↄrie sunt cause. ¶ Cõsiderãdũ est aũt q̄ mot⁹ vnius medietatis circuli nõ est Ↄrius motui alteri⁹ medietatis p se: sed ẽm respectũ radij ad locũ gñatiõis: q2 cũ recedit respicit obliq̃ori mõ: ⁊ tũc Ↄnaṫ frigus mortificãs. rõne g̃ modi vr̃ esse in obliquo circulo Ↄrietas mot⁹ vel rõne accessus ⁊ recessus. Ex hoc aũt Ↄcludit q̄ tps gñatõis est equale tpi corruptionis. ⁊ ecõuerso: q2 sol accedendo p sex signa gñat ⁊ p sex signa descẽdẽdo corrũpit. ¶ Deide cuȝ dicit.

¶ Ideoq̃ ⁊ tempus ⁊ vita vniuscuiusq̃ habȝ numerum: ⁊ hoc modo determinanṫ. Omniũ enim est ordo. Et omne tempus ⁊ vita mẽsuraṫ periodo. Sed tñ nõ eadem omnes: sed hi quidem minori: hi autem maiori. His quidem enim annus: his autem maior: alijs autem minor periodus est mensura.

¶ Cõcludit quoddaȝ correlariũ dicẽs q̄ q2 gñatio ⁊ corruptio inferioꝝ causaṫ a supiori motu circuli obliq. iõ omne tps qđ est in re tpali: ⁊ ois vita vniuscuiusq̃ viui hȝ numerum determinatũ ex circulo celesti. ¶ Ex ipso eni cõsideraṫ q̃tũ se excedit vt⁹ gñantis: sicut pȝ ex scia astronomica oiuȝ. n. iferioꝝ reꝝ ordo depẽdet ex ordie supioꝝ: ⁊ omne tẽpus: ⁊ ois vita piodo mẽsuraṫ. Est aũt piodus modulꝰ circuli dicta a pi qđ est circũ: ⁊ odos modulꝰ: sed tñ nõ oia mẽsuranṫ eadẽ piodo: sed quedã habẽt maiorẽ: ⁊ q̃dã minorem: quorũdã enim piodus est vnus annus. Sũt enim quedã aialia que nõ viuũt: nisi per annũ: quorũdã vo maior ⁊ quorũdam maior: ẽm q̄ magis vel minus sunt susceptibilia ⁊ receptibilia virtutis sibi infuse a celesti corpore. ¶ Deide cum dicit.

58. **¶ Apparent autem ⁊ ẽm sensum confessa his que a nobis dicta sunt. Videmus enim q̄ adueniente quidem sole generatio est: recedente autem diminutio: ⁊ iequali tempore alterutrũ Equale enim tempus generatiõis ⁊ corruptionis: que ẽm materiam. Sed contingit multotiens in minori corrũpi ꝑpter adinuicem confusionem. Inequali enim ente materia: ⁊ nõ vbiq̃ eadem: necesse ⁊ generatiões iequales esse: has quidem citiores: has aũt tardiores. Quocirca accidit ꝑpter hoꝝ generationem alijs generari corruptionem.**

¶ Ostendit idẽ ad sensuȝ. d. q̄ ea que dicta sunt vera apparent etiã ad sensum: videmus enim ad oculuȝ q̄ sole adueniente ad punctũ arietis: qñ directe locuȝ nostrũ tãgit: incipit esse generatio terre nascẽtib⁹: recedẽte aũt sole a pñcipio libre incipit rerũ diminutio ⁊ corruptio: ⁊ vtrũq̃ fit in equali tpe: q2 tãtũ est tẽpus gñationis ẽm nãm: quãtuȝ est tẽpus corruptionis: quia tãtus est ascẽsus solis: quãtus est descẽsus: vt dcñ est. ¶ Si autẽ cõtingat aliqñ corrũpi aliquã rem in minori tpe: hoc est anteq̃ vis generationis celestis ẽm rõnẽ piodi recedat: hoc est per accidẽs: quia ꝑpter cõfusionẽ adiuicẽ. i. ꝑpter Ↄfusionẽ quatuor elementoꝝ: que sunt materia cuiuslibet generati: vt supra ostẽsuȝ est vel ꝑpter Ↄfusionẽ solis: cũ alijs planetis Ↄrũ effectuȝ habẽtibus: pma tamẽ expositio magis est ẽm litterã: quia enim materia inequalr̃ se hȝ: ⁊ nõ receptibilis vtutis celestis: ⁊ nõ codẽ modo se habet in piodo: necesse est gñatões ⁊ corruptiones iequales esse: ⁊ ideo erũt quedaȝ citiores: ⁊ quedã tardiores. ⁊ idcirco accidit ꝑpter gñatiõnẽ alijs generari corruptiõnẽ. ⁊ ecõuerso: q2 corruptio vnius est gñatio alterius: ⁊ ecõuerso. ¶ Ad euidẽtiã aũt eoꝝ que hic dicunṫ duo sunt Ↄsiderãda. pmũ est q̃d appellet ph̃s gñans. 2^m est q̃d faciat piodus. ¶ Circa pmuȝ notãdũ est q̄ cum supiora agãt in ista inferiora p motũ ⁊ lucẽ: vt habeṫ in pmo metaph. illi maxime attribuẽda est vtus generãdi qđ T.c.i. maxime lucet: ⁊ qđ luceȝ suam oĩbus tribuẽs: ipsam a nullo participat: huiusmodi autem est sol. vñ ibidem diciṫ. q̄ lȝ per motum stellarũ causeṫ calor: maxime tamẽ per motum illius spere cui sol existit infixus: quia sicut diciṫ in p̃ T.c.i. methauroꝝ ad causandũ calorem in istis inferiorib⁹ duo requirunṫ. s. ꝑpinq̃tas ⁊ velocitas mobilis: que duo sufficiẽter sunt in sole. In ceteris vo stellis deficit alterum: quia in his que sunt supra solẽ lȝ sit sufficiens velocitas: deficit tñ ꝑpinquitas. In his vo que sunt ifra solẽ lȝ sit ꝑpinquitas deficit sufficiẽs velocitas: verũtamẽ nõ solum sol est causa: sed etiam alij planete generationis: nisi forte pro tanto dicatur: quia solus sol lucẽs lumie ꝑprio oẽs alios planetas illuminat sicut maxime apparet i luna. Recipiṫ tamẽ lux eius diuersimode in diuersis: ⁊ nõ oio ẽm eadẽ vtuteȝ que est in sole: q2 vnũquodq̃ qđ est in alio est in eo per modum recipiẽtis ⁊ nõ oino per modum recepti. ¶ Circa vo scđm sciendũ est q̄ nõ solum accessus vel recessus pioduȝ facit: q2 alr̃ in hyeme nullũ aial nasceref: sed potius quodlibet moreref: ⁊ nullius vita deberet extẽdi vltra annum: qđ est manifeste falsum. ¶ Sed piodũ facit relatiõ ascendentis signi super orizõtẽ ad oia signa circuli cum suis stellis ⁊ planetis in hora generationis rei iferioris que causaṫ a circulo celesti: hoc enim modo mẽsura quorũdã est ãn⁹: ⁊ quorũdã plus vel minus ẽȝ effect⁹ signoꝝ ⁊ fortitudines stellaruȝ: que site sunt in signis: ⁊ hoc modo verum est q̄ equale est tempus gñationis ⁊ corruptionis: quia a primo signo ascẽdente in hora rei cõputaṫ ꝑfectus rei vsq̃ ad septimũ signũ eiusdẽ circuli: ⁊ a signo sexto vsq̃ in pmũ cõputaṫ defect⁹. ⁊ ideo in astrologia septimũ signũ vocaṫ domus mortis ⁊ ascẽdẽs vocaṫ domus vite: ⁊ ideo generatio rei vocaṫ ꝑfect⁹ vsq̃ ad statũ: post statũ vsq̃ ad declinationem: ⁊ a declinatione vsq̃ ad mortẽ vocaṫ piodus corruptionis: q2 equalia sunt ẽm naturã: quia a pmo vsq̃ ad septimum tãtũ est quãtum est a septimo vsq̃ ad pmũ p aliã ⁊ aliã partẽ circuli mẽsurãdo: ⁊ ideo si piodus ꝑfect⁹ hois sunt triginta q̃nq̃ vel quadraginta anni: vt dictũ est a medicis piodus dfect⁹ tãtũdẽ erit: ita q̄ etas hois erit. 70. aut 80. annoꝝ: põt tñ hoc ipediri p accidẽs: vt per cibũ maluȝ vel p mortem violẽtã vel alio quocũq̃ modo. ¶ Et hͦ vocat Arist. materie iequalitatẽ: q2. s. per accidẽtia multa alr̃ disposita q̃ moueaṫ a circulo. Et ideo diuersimode moriunṫ hoies citius ⁊ tardius q̃ per nãm mortales sint. similiter ⁊ alia aialia. ⁊ hoc modo etates sunt omniuȝ rerum. q2 planete in circulo piodali positi: qñ sunt fortiores dãt plures annos vite: ⁊ quãdo sunt debiliores dãt pauciores. Hoc etiam modo inotescit q̄ qui sciret virtutes signoꝝ ⁊ stellarũ in eis positaꝝ: dum nasciṫ res aliqua cognosceret q̃tũ est de influẽtia celesti: ⁊ posset ꝑnosticari de tota vita rei generate: lȝ hoc necessitatẽ nõ poneret: vt dictũ est: q2 põt impediri p accidẽs. ¶ Deinde cum dicit.

Semper vero vt dictum est continua erit generatio ⁊ corruptio: ⁊ nũq̃ deficiet propter quã diximus causaȝ.

¶ Hoc autem rationabiliter contingit. Quoniam enim i omnibus iquimus. Dõ melius desiderare materiam semper. Melius 59

autē est esse q̄ꝫ nō esse. Esse autem quot modis dicimus in aliȷ̄s dictum est. Hoc autem in oībus impossibile existere propter longe a principio distare reliquo modo compleuit esse deus faciēs cōtinuā generationē. Jta enim maxime cōtinuabitur esse: quia proxime ē substātie fieri semper per generationem. Huius autem causa vt dictum est multotiēs in circuitu allatio: sola enim cōtinua. Jdeo z alia quecūqꝫ transmutātur adinuicem ꝓm passiones z potētias. V.g. simplicia corpora imitanꝰ in circuitu allationē Quoniam enim ex aqua aer generaꝰ: z ex aere ignis z rursus ex igne aqua in circuitu dicimus circuire generationem: quia rursus reuertitur. Quocirca z recta allatio assequens eam que i circuitu cōtinua est.

¶ Ponit ꝯtinuitatē gn̄ationis: ex parte finis: z hoc p̄mo. secundo ex determinatis soluit quādaꝫ q̄ōnē antiquoꝝ ibi. (Simul aūt manifestuꝫ) ¶ Dicit ergo p̄mo q̄ generatio z corruptio semp erūt vt dictuꝫ est solū per ꝯtinuū motuꝫ qui est causa efficiēs ꝯtinuitatis eius vt diximus: sed hec rōnabilr ꝯtigit etiā rōne finis. Natura enim semp deside rat qđ melius est: melius aūt esse est q̄ꝫ nō esse. Cum ergo nāle desideriū nō possit esse frustra: oꝫ q̄ res nāles hēant semp esse: hoc aūt est esse diuinū: qꝛ impossibile est existere i oībus: qꝛ quedā sunt que lōge distāt a p̄mo p̄ncipio: sicut sunt res nāles generabiles z corruptibiles: z ista sunt que modicuꝫ participāt de esse diuino: z ideo alio modo cōpleuit deus materie ꝯsideriū ꝑpēdēdo. s. eius esse per ꝯtinuā gn̄ationē: hoc enim modo ꝯtribuiꝰ eē: qꝛ. s. ꝯtingit semper fieri gn̄ationē ꝓxime substātie. s. semp ꝯtigit gn̄ari substātiam eiusdē spēi cū gn̄ante. ¶ Nō. n. generās gn̄at sibi idē nūero: sed idē spē: vt ifra diceꝰ. Sic igiꝰ ꝯtinua est gn̄atio rōne finis. ¶ Que aūt sit causa efficiēs dictum est multotiēs: qꝛ motꝰ circularis celestis corp̄is: iste eni ē solus ꝯtinꝰ
t.c.73 z ꝑpetuus: vt ꝓbatū est in 8° phy. ideo aūt alia que adīuicē trāsmutanꝰ per passiones z potētias suas: cuiusmodi sunt simplicia corpora quatuor elemētoꝝ: sequunꝰ quodāmodo circularē motū: dum adīuicē circulariter trāsmutanꝰ: q̄n enim ex aqua gn̄aꝰ aer: z ex aere ignis: z iteruꝫ ex igne aqua: tūc dicimus q̄ sit gn̄atio circularis: z ideo recta allatio. i. motꝰ rectꝰ q̄ est in elemētis: ꝯsequēs eam que est i circuitu est cōtinua: qꝛ sole recedēte ꝯuertunꝰ elemēta supiora in iferiora. Accedēte vō ꝯuertunꝰ iferiora i supiora: z sic faciūt circuitū ꝑpetuū ꝓm nāꝫ. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Simul autem manifestum ex his: q̄ quidam querit quare vnoquoqꝫ corpoꝝ in propriaꝫ allato regioneꝫ i ifinito tēpore nō distāt corpora. Causa eniꝫ huius est que adinuicē transitio. Si eni vnūquodqꝫ maneret in sua ipsius regione: z nō trāsmutareꝰ ab eo quod prope iam vtiqꝫ destitissent. Transmutanꝰ quidē igiꝰ ꝑpter allationeꝫ duplicem enteꝫ. Quia trasmutant autē non cōtingit manere vllum eorum in aliqua regione ordinatum. Quod quideꝫ igiꝰ est generatio z corruptio: z propter quam causam: z quid generabile z corruptibile: manifestum ex his que dicta sunt.

¶ Ex determinatis soluit quādā q̄ōnē. d. q̄ his determinatis simul manifestū est qđ q̄dā querūt. s. quare elemēta iā ifinito tpe trāsacto nō distant abiuicē sepata z ordinata in ꝓprȷ̄s locis: cum vnūquodqꝫ moueat ad suā regionē. ¶ Cā enim huius est mutua trāsmutatio eoꝝ: quia vnūquodqꝫ mutaꝰ in quodlibet: vt supra ostēsum est: si enim vnūquodqꝫ maneret in sua ꝓpria regione: z nō trāsmutareꝰ ab alio elemēto: qđ est iuxta ipsuꝫ iam diu destitissent trāsmutatōes abinuicē: vel etiā defecissent actiones z passiōes: sed sicut dictū est: trāsmutanꝰ adīuicē ꝓm gn̄ationē z corruptioneꝫ ꝑpter motū ꝯtinuū obliq̄ circuli q̄ diuersificaꝰ nobis per accessum z recessum. Quia aūt sic adīuicē trāsmutanꝰ nullum eoꝝ manet ordinate in suo loco: sed q̄tū vnū accipit de natura ꝓping: tātū ēt accipit de loco eius z ꝑmisceꝰ ei. vn̄ terra z aqua vaporātia tēdūt ad locū aeris z ꝑmiscenꝰ cum eo. Et sīr q̄n ignis z aer frigore ispissanꝰ: vadūt ad locum terre z aque: z ꝑmiscenꝰ cum eis: z ideo elemēta non sunt vbiqꝫ pura: sed in partibꝰ in quibꝰ se ꝯtigūt sunt ꝑmixta: q̄ aūt dcm̄ est de trāsmutatōe elēoꝝ itelligēdū ꝓm ꝑtē z nō totuꝫ: alr̄ eni destrueret mūdus. ¶ Ultimo epilogat que dicta sunt: z est planū in lr̄a. ¶ Deide cum dicit.

¶ Quoniaꝫ auteꝫ necesse est esse aliquid mouēs si motus erit vt dictum est prius in aliȷ̄s. Et si semper q̄ oportet aliquid esse semper. Et si cōtinue vnum: z idem: z i mobili: z in alteratione: z igenerabile. Et si multi qui in circuitu motus multa quidē: oīa autē equalr̄ esse hoc necesse sub vno principio. Cōtinuo auteꝫ ente tēpore necesse motuꝫ esse continuū: ipossibile tēpus sine motu esse. Continui igiꝰ alicuius tēpus numerus. Eius quidē qui in circuitu ergo queadmodū in his que a pricipio determiatū est. 61.

¶ Probat quoddā qđ supposuerat: dixerat. n. supra q̄ cōtinuitas gn̄ationis est ex continuitate motꝰ: sed quia in isto libro nō ꝓbauerat motū esse cōtinuū z sempiternuꝫ. ideo p̄mo ostēdit cōtinuitatē. Secūdo dicit vn̄ talis motꝰ cōtinuitatē hēat. ibi (Cōtinuus aūt motꝰ) ¶ Dicit ergo p̄mo q̄ sicut dcm̄ est in 8° phy. z in. 12°. meta. q̄ si est motꝰ: oꝫ q̄ sit mouēs: z si semp est motꝰ: oꝫ semp eē mouēs. Et si semp z ꝯtinue mouēs mouet q̄ sit vnū: tn̄ imobile ꝓm locū z inalterabile: z ingn̄abile. ¶ Dcm̄ est aūt q̄ si sint multi circulares motꝰ: oꝫ esse multos motores: ita tn̄ q̄ oēs sint eq̄liter ordinati sub vno vniuersitatis p̄ncipio: qđ mouet primū motū: sicut demonstratū est in. 12. p̄me p̄hie q̄ aūt motus sit ꝯtinuꝰ ꝓbaꝰ ex tpe qđ est ꝓm nām cōtinuū: z nō deficiēs. Jmpossibile eniꝫ est q̄ tp̄s sit sine motu. sicut ipossibile est q̄ passio sit sine ꝓprio subō. Est. n. tp̄s numerꝰ alicuius cōtinui motꝰ. est ḡ numerus motus circularis: qꝛ sicut determinatū est in his que in p̄nᵒ diximus. i. in 8° phy. nullus motꝰ pōt esse cōtinuus z ꝑpetuus: nisi solus circularis. ¶ Deinde cuꝫ dicit. t.c. 43. t.c. 43. t.c. 73.

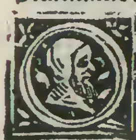
¶ Continuus auteꝫ motus vtruꝫ quia qđ mouet continuū est: aut in quo moueꝰ velut locuꝫ dico autem passionem. 62.

¶ Jnq̄rit vn̄ motꝰ hēat ꝯtinuitatē. Et circa hoc duo facit. p̄ mouet q̄ōnē. scđo soluit. ibi. (Manifestū itaqꝫ) querit ergo. cum motꝰ sit cōtinuus: hꝫ ne ꝯtinuitatē ꝑpter hoc q̄ mobile sit cōtinuū vel ꝑpter locuꝫ in quo est motꝰ: vel ꝑpter passionē ad quā est motus. ¶ Deide cuꝫ dicit.

¶ Manifestuꝫ vtiqꝫ quia in eo quidē q̄ id quod mouetur. Quomodo eniꝫ passio continua est:

nisi quia res cui accidit cõtinua est. Si autez ⁊
hoc eo q̃ in quo solo loco existit. Magnitudi-
dinem eniz aliquã habet. Huius aũt q̃ circulo
soluz continuũ. Quocirca idez sibiipsi semper
continuuz. Hoc igitur est quod facit continuũ
motum q̃ in circuitu corpus fertur. Motus
autem tempus.

¶ Rñdet. d. manifestum esse q̃ motus celestis est ↄtinuus
qꝛ id qd̃ mouet̃ est ↄtinuũ: ⁊ nõ qꝛ locus in quo est motus:
qꝛ pͥm⁹ orbis nõ est in loco per se: nec est motus ↄtinuus ab
eo: ⁊ ideo non est ↄtinuus ab eo loco in quo mouet: motus
enim in gñe nõ habet cõtinuitatẽ ab eo in quo mouet̃: qa
aliqñ est mot⁹ in passione: que nõ est ↄtinua: nisi per accñs:
qꝛ id cui accidit est ↄtinuũ: si aũt aliqs mot⁹ sit ↄtinuus ab
eo in quo mouet: h̃ hẽbit solus mot⁹ localis: qꝛ locus habet
quãdã magnitudinẽ ⁊ continuitatem. Sed nec oĩs motus
localis: sꝫ solus circularis: qꝛ qd̃ mouet̃ circulariter est idẽ
semꝑ ⁊ seipso cõtinuũ: ⁊ ideo facit motum sempiternum ⁊
ↄtinuũ: mot⁹ sempiternus facit tp̃s sempiternum.

63. Uoniam autez in continue motis ꝫ
generationẽ aut alterationẽ: aut vni-
uersaliter trãsmutationem huiusmo-
di videmus q̃ ens ⁊ generatum hoc
post hoc vt non deficiat. Uidẽdum est vtrum
est aliquid quod erit ex necessitate: aut nihil: sed
omnia cõtingit non fieri.

¶ Postq̃ phs determinauit de pͥncipijs gñationis ⁊ corru
ptionis: ⁊ cõtinuitatis eius: in parte ista mouet qõnẽ quan
dam que põt oꝛiri ex p̃dictis. Cum eñi dictũ sit q̃ mot⁹ cir
cularis sit cã gñationis ⁊ corruptõis ⁊ ꝑpetuitatis siue ↄti
nuitatis eaꝝ: ⁊ ostẽsum sit q̃ iste mot⁹ sit ex necessitate: cõ-
tinuus ⁊ sempiternus: nõ est ostẽsum q̃ effect⁹ eius d̃beat
esse necessarius. Et ideo hic querit phs: vtꝝ. q. oĩa que ge-
nerant̃ ex necessitate generentur. Et circa hoc duo facit.
pͥmo mouet qõnẽ. Secũdo ostẽdit quõ sit gñatio infinita.
ibi. (Si qdẽ igit̃ ifinitum) Circa pͥmũ duo facit. pͥmo mo-
uet questionẽ: ⁊ breuiter soluit. Secũdo repetit vt eaz me
lius declaret. ibi. (Utrum oĩa talia). Circa pͥmũ duo facit
pͥmo mouet qõnẽ. Secũdo soluit. ibi. (Qm̃ qdẽ igit̃). Di-
cit ergo pͥmo. q̃ qꝛ nos videmus in omnib⁹ cõtinue motis
siue ꝫm gñationẽ: siue ꝫm alterationẽ: siue vl'r ꝫm omnez
trãsmutationez moueant̃: q̃ post trãsmutationẽ est ens: ⁊
videmus: qd̃ vnũ gñat̃ post aliud ⁊ nõ deficit. vidẽduz est
vtrum aliqd ex necessitate generet̃: vel incidẽtal'r: sed oĩa
contingit esse generata: ⁊ non gñata. ¶ Deinde cum dicit.

64 ¶ Quoniã enim quidem quedã manifestum ⁊
qꝛ mox erũt ⁊ futurum aliud propter hoc. Qd̃
quidem enim verum est dicere: quia erit opor-
tet hoc esse quãdoqꝫ veruz: quia est. Quod au
tem nunc verum dicere: quia futurum est: nihil
prohibet non fieri. Futurus enim incedere qs
non incedet.

¶ Ponit solutionẽ: ⁊ pͥmo ponit eam. Scd̃o ꝓbat ibi. (Ul'r
aũt qm̃ ↄtingit) Dicit ergo pͥmo q̃ manifestuz est in qbus-
dam q̃ mox vt erũt: quedã alia gñant̃ ex necessitate: ⁊ ꝓ-
pter illa sint vt si terra madescit nec̃e est terrã vaporare ⁊
ex vapore nubẽ gñari: ⁊ ex nube pluuiã: ⁊ ex pluuia terraz
madefieri: ⁊ ex illa necesse est iterum exire in vaporẽ: ⁊ sic
in infinitum. Cum enim de aliqua re in sua causa efficien-
te ⁊ nãli determinata: verum est dicere nunc: qm̃ erit opꝫ
illã aliqñ existere: sicut patet in p̃dictis exemplis. Aliquid
tamẽ futurũ esse nõ habẽs causam determinataz nihil: ꝓ-
hibet ↄtingere nõ esse. v. g. verum est nũc dicere de aliquo
q̃ ipse est futurus incedere: põt tñ impediri ꝓpositũ eius:
⁊ ita nõ incedet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuersal'r aũt qm̃ continget quedã entiũ eẽ: 65
⁊ nõ esse: manifestũ qm̃ ⁊ que gñant̃ ita hẽbũt:
⁊ nõ ex necessitate hic erũt.

¶ Probat predictã solutionez: ⁊ est rõ sua talis: sicut est in
entis diuisione: ita vl'r est in gñatiõe: sed in entibus ita est
q̃ quedã sunt ↄtingẽtia esse ⁊ non esse: qꝛ quedaz nõ cõtin
gunt nõ esse: sed sunt ex necessitate: ergo ita est in gñatiõe:
qꝛ quedã ex necessitate gñabunt̃: ⁊ quedã cõtingit genera
ri. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Utrum igit̃ omnia talia: aut non: sed quedaz
necesse simpliciter fieri.

¶ Et est quemadmodũ contingit iesse. Hoc qui 66.
dem impossibile non esse. Hoc autem possibi-
le: ita ⁊ circa generationem. Uerbi gratia. con
uersiones igitur necesse fieri: ⁊ non possibile est
non contingere.

¶ Sic igitur qd̃ prius necesse est fieri: si qd̃ po- 67.
sterius erit. U. g. si domus ⁊ fundamẽtũ: si hoc
hoc lutũ prius: ergo si fundamẽtũ factũ est nec̃e
⁊ domũ fieri: aut non adhuc.

¶ Repetit p̃dictã questionẽ vt melius eam declaret: ⁊ cir-
ca hoc duo facit. Et pͥmo ponit eã. Secũdo soluit eam. ibi.
(Aut nõ adhuc) ¶ Querit ergo pͥmo: vtrũ oĩa que gene-
rantur sint talia ex q̃ necessitate generent̃: aut nõ sunt ta-
lia oĩa: sed aliqua cõtingẽter: vel quedã necessario: ita. s. q̃
sit sicut in rebus q̃ quedã sunt cõtingẽtia ⁊ possibilia non
esse: ⁊ quedã necesse est simpl'r esse que impossibile est non
esse. An ita est circa generationẽ: q̃ quedã necessario gene
rentur quibusdã generatis: ⁊ quedã nõ possibile generari
nõ gñatis illis. v. g. si est necesse fieri cõuersiones. i. cum vi
deamus q̃ vniuersal'r generato posteriori necesse sit gña-
tum pͥus esse: an necesse sit ecõuerso. s. gñato pͥore necesse
sit gñari posterius. v. g. nos videmus q̃ si domus est gña-
ta: necesse est fundamẽtũ esse gñatuz: ⁊ si fundamẽtum est
nec̃e est pͥus ita fuerit generatũ fuisse lutũ. Queramus er-
go vtruz ↄuertat̃: q̃ si fundamẽtũ est gñatũ: q̃ etiã dom⁹
sit gñata vel non ↄuertit̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si non. Et illud necesse generari: aut non ne-
cesse est esse adhuc. Si autem ⁊ id necesse ge-
nerari simpliciter. Si esset hoc ⁊ fundamento
generato necesse generari domum. Sic enim
fuit quod prius habẽs se ad posterius. Quare
si illud erit: necesse illud prius generari. Si igit̃
necesse generari ⁊ quod postea: ⁊ quod prius
necesse. Et si quod prius ⁊ quod posterius igi-
tur est necesse: Sed hoc non est propter istud:
sed quoniam subm̃ est ex necessitate futurum.
¶ In quibus igitur qd̃ postea necesse est esse i
his conuertitur ⁊ semper priori generato neces
se generari quod postea.

¶ Soluit ꝓpositã questionẽ. d. q̃ nõ est nec̃e cõuersionem
fieri: ita q̃ vno gñato gñet̃ aliud: ⁊ ecõuerso: ex necessitate
nisi gñato pͥori simpl'r necesse sit gñari posterius: si autem

ita fuerit in domo ⁊ fundamēto: ꝙ.s. gn̄ata domo necesse sit nec̄citate absoluta gn̄ari fundamētū: tūc etiā necesse est fundamēto gn̄ato gn̄ari domum. Sic.n. ostēsum est supra ꝙ ṗus hoc modo se habet ad posterius.s. ꝙ vno gn̄ato generat̄ aliud: ⁊ ecōuerso: qꝛ si posterius est gn̄atū necesse est gn̄ari ṗus: ⁊ ecōuerso: ⁊ si posterius necessario gn̄at̄ necesse est gn̄ari ṗus: ⁊ cōuertit̄ qꝛ si illud qᵭ est ṗus gn̄atum: puta fundamētum necesse est gn̄ari qᵭ est ṗus. puta domū. Sꝫ si verē loq̄mur non ꝓpter illud ꝙ domus sit causa gn̄ationis fundamēti. Sed quoniā subiectū sit ex necessitate futurum: qꝛ posito toto.i. qꝛ fuit necessitas suppositionis, ex hypotesi: qꝛ posito toto necesse fuit supponi ⁊ partē. ⁊ ideo non cōuertit̄. Cōuertit̄ aūt in omnibꝰ in q̄bus posterius generat̄ a ṗori: sicut ex tota causa mālī tota manēte: quodaꝫ cōtinue accedēte ⁊ recedēte: qꝛ in talibus ṗori semꝑ gn̄ato necessario gn̄at̄ posterius: ⁊ ecōuerso: est ergo summa solutionis in hoc ꝙ quādo termini gn̄ationis ita se habent ꝙ vterqꝫ sit tota materia alterius: ⁊ ecōuerso: sicut est in exēplis terre cōplute vaporis nubis: ⁊ pluuie: ⁊ simil'r in gn̄atione elemētoꝝ sub circulo ōcliui: tūc necesse ē ꝙ vno gn̄ato generet̄ aliud. ⁊ ecōuerso: ⁊ hoc ideo qꝛ vtrūqꝫ est prius ⁊ posterius respectu alterius. Quādo v̄o vnum nō est tota materia alterius: sicut fundamētū nō est tota materia domus: tūc non est nec̄e ꝙ priori gn̄ato gn̄et̄ posterius: sicut fundamēto gn̄ato non est necesse gn̄ari domum: domo tn̄ gn̄ata necesse est gn̄ari fundamētū: nō quidem necessitate absoluta. sed ex suppositione: dato.s. ꝙ fundamentum sit pars domus: quia posito toto necesse est poni partem.

¶ Deīde cum dicit.

I quidem enim in infinitum tēdit ⁊ ad inferius: non erit necesse eorū que postea: hec generari simpliciter: sed neqꝫ ex suppositione.

¶ Ostēdit ex p̄dictis quomodo gn̄atio sit īfinita. qꝛ.s. in circuitu: ⁊ non ꝺm rectuꝫ. Et ṗmo hoc facit. Secundo mouet quasdam questiones ibi (Quare ergo hec quidē) Circa ṗmum duo facit. ṗmo ꝓbat ꝙ generatio sit infinita nō ꝺm rectū: sed in circuitu. ṗmo per diuisionē. Secūdo per causam. ibi. (Et alicuiꝰ in circuitu) circa ṗmū duo fac̄. ṗmo ꝓbat ꝙ gn̄atio nō pōt esse infinita ꝺm rectum. Scd̄o recolligit rationē ⁊ ordinat eam ibi. (Necesse aūt) Circa ṗmum intēdit ph̄s talē rationē. Si gn̄atio est ꝺm rectū nō erit ex necessitate ⁊ semꝑ. sed gn̄atio est ex necessitate: vt ostēsum est. ergo nō est ꝺꝫ rectū. In ista rōne sic ꝓcedit. ṗmo ponit maiorē. Scd̄o minorē ibi. (Sed opꝫ gn̄ationē) Tertio cōclusionē ibi. (Si alicuius gn̄atio) Circa ṗmū duo facit. ṗmo ꝓbat ꝙ gn̄atio nō est necessaria in īfinitis ꝺm rectuꝫ. Secūdo in habētibus finē ibi. (At v̄o neqꝫ in finē habētibus) Circa ṗmū duo facit. ṗmo ꝓponit. Scd̄o probat ibi. (Semꝑ.n. alteruꝫ alterius) ¶ Ad euidētiam ṗme partis sciēdum est ꝙ sic̄ supradictū est in his que gn̄ant̄ adinuicē semꝑ vnum est ṗus ⁊ alteruꝫ posterius: ⁊ necesse est gn̄ato ṗori gn̄ari posterius: ⁊ ecōuerso: in his in q̄bus est necessitas absoluta. In his v̄o in q̄bus ē necessitas ex suppositione: opꝫ aliq̄d esse ṗus: ⁊ aliq̄d posterius. ¶ Dicit ergo ṗmo ꝙ si gn̄atio tēdit in īfinitū siue supius ad gn̄ata siue inferius ad gn̄anda: nō est necesse: nec necessitate absoluta: nec necessitate ex suppōne gn̄ari eoꝝ que postea.i. aliq̄d qᵭ sit de numero eorū que sunt post: qᵭ est cōtra: id quod supra ꝓbatum. vbi dictū est ꝙ gn̄ato ṗori necesse ē gn̄ari posterius. ¶ Deīde cuꝫ dicit.

¶ Semper enim alterum anterius necesse esse: ideo ⁊ necesse illud generari. Quocirca si non est principiū infiniti: neqꝫ primum erit nihil: ꝓpter quod nil necesse erit generari.

¶ Probat ꝓpositū. d. ꝙ in his: quoꝝ ṗmo genito necesse ē aliud.s. posterius gn̄ari quacūqꝫ necessitate semꝑ alterum est ante ⁊ aliud post: sicut ante est terra madefacta q̄ꝫ vaporatio: lꝫ etiā in cōuersiōe ante sit vaporatio q̄ꝫ terra madefacta: quia vtrū que se hꝫ ad vtrūqꝫ vt ṗus ⁊ posterius. Sil'r est ṗus fundamētum q̄ꝫ sit domus: sed in īfinitis nullum est ṗmū: ⁊ ꝯn̄s nec postremū: ergo nō est necesse gn̄ari ⁊ ita nō est necessaria gn̄atio. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ At vero neqꝫ in finē habētibus hoc est dicere vere: q̄m̄ necesse simpl'r gn̄ari. V.g. domuꝫ q̄n fundamētum generatur. Quādo enim generatur si necesse gn̄ari semꝑ hoc accidet semꝑ eē cōtingēs semꝑ non esse.

¶ Ostēdit ꝙ gn̄atio nō possit eē infinita in habētibꝰ finem dicēs ꝙ neqꝫ est veruꝫ dicere in habētibus finē ꝙ nec̄e sit simpliciter gn̄ari: ⁊ est itelligēdū ꝙ si nō fiat reiteratio: qꝛ si in talibus gn̄atio reiteret̄: tūc erit circularis: ⁊ nō solum recta. v.g. nō est necesse gn̄ari domum fundamēto gn̄ato. si eni quādo fundam̄tū est gn̄atū: nec̄e est semꝑ gn̄ari B.i. domū: sequeret̄ ꝙ illud qᵭ ꝯtingit nō semꝑ esse: semꝑ eēt. Cum aūt videamus ad sensum ꝙ non semꝑ gn̄at̄ domus gn̄ato fundamēto. Sequit̄ ꝙ nō sit necesse gn̄ato fundamēto gn̄ari domū. ¶ Deīde cuꝫ dicit.

¶ Sed opꝫ semꝑ gn̄ationem eē si ex necessitate est eius gn̄atio: ex necessitate.n. ⁊ semꝑ simul. Quod.n. ē necesse: non possibile non eē. Quocirca si ē necessitate sempiternū ē: ⁊ si sempiternum ex necessitate. Et si generatio igitur ex necessitate ꝑpetua est gn̄atio huius: ⁊ si sempiterna ex necessitate.

¶ Ponit minorē ⁊ ꝓbat eaꝫ: quia manifesta est per p̄dicta. vnde dicit ꝙ generatio est semꝑ: quia generatio eius.s. posterioris ex necessitate absoluta est gn̄atio prioris: ꝙ autē est ex necessitate: ⁊ qᵭ est semꝑ simul sunt: quia si vnuꝫ est ⁊ reliquum: ⁊ hoc sic ꝓbat: quia illud qᵭ necesse est eē iposibile ē nō eē: ⁊ qᵭ impossibile est nō eē necesse est semper eē. Quocirca si aliquid est ex necessitate ē sempiternum: ⁊ econuerso: si est sempiternum est ex necessitate. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si igitur alicuius ex necessitate gn̄atio simpliciter necesse circuire ⁊ reuerti. Nec̄e igit̄ aut finē habere gn̄ationē: aut non: ⁊ si non: aut in rectum: aut in circuitu. Horum autē si erit sempiterna: non in rectum possibile: qꝛ nequaq̄ꝫ ē pricipiuꝫ: neqꝫ si inferius: vt ad futura inspiciamꝰ neqꝫ si supius vt ad gn̄ata.

¶ Cōcludit ꝙ si alicuius gn̄atio est ex necessitate simpliciter: ⁊ non ex suppositione cum non possit eē ꝺm rectum vt ostēsum est: necesse est ꝙ sit circularis ⁊ ꝑ reiterationem. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Necesse autē principium: neqꝫ finito ente: ⁊ sempiternum eē. Iō nec̄e in circuitu eē. Conuerti igit̄ necesse erit. V.g. si hoc ex necessitate ē: ⁊ qᵭ prius ergo: sꝫ si hoc ⁊ qᵭ posterius necesse gn̄ari: ⁊ hoc semꝑ iam cōtinue. Nihil.n. hoc differt dicere ꝑ duo aut multa.

¶ Recolligit ratione͂ ꝛ ordinat dicēs ꝙ necesse est ꝙ generatio aut habeat finez aut non: sed ꝙ nō habeat finez supra probatum est: tam ex parte motus: in primo libro q̄ꝫ ex parte motus ꝛ ex parte finis in secundo. Si ergo nō habet finem: aut est infinita ſm rectum: aut in circuitu: sed sicut supra ostensum est: nō est possibile ꝙ sit infinita ſm rectum: quia in infinitis nō est principium: neqꝫ ad inferius. idest ad futura generanda: neqꝫ ad superius. idest ad p̄terita generata: cuꝫ autē generatio: nec habeat principium: nec sit finita necesse est: ꝙ sit sempiterna: et per consequēs sit in circuitu: ꝛ si est in circuitu necesse est eam conuerti ab vltimo in p̄mum. verbi gratia. si hoc est ex necessitate generatuꝫ ab hoc: sicut terra cōpluta a pluuia: necesse est ꝙ generatuꝫ illud qđ est prius. s. pluuia est generata: necesse est ꝙ prius fuerit aliquid generatuꝫ. s. nubes: ꝛ si nubes: oportet prius ꝙ fuerit vapor. Et si vapor oportet prius ꝙ fuerit terra madefacta: ꝛ sic aliquā do reuertitur in p̄muꝫ: ꝛ sic fit cōtinua: quia nihil differt dicere ꝙ conuersio fiat per medium vnum: vel per duo: vel per plura: dūmodo ab vltimo redeat in p̄mum. Necessariū ergo simpliciter est ꝙ vnuꝫ generetur ab altero in motu ꝛ generatione que est in circuitu: ꝛ si aliqua necesse ē in circuitu generari necesse est ista simpliciter generari: ꝛ econuerso. si necesse est ista simpliciter generata eē: ista necesse est in circuitu generari: hoc ergo. s. ꝙ generatio sit perpetua nō in rectuꝫ: sed circulariter rōnabiliter apparuit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In circuitu igitur motu ꝛ generatiōe est qđ ex necessitate simpliciter. Et si in circuitu necesse generari ꝛ generata esse. Et si necesse: horum generatio in circuitu.

69. ¶ Hoc vtiqꝫ quidem est rationabiliter: quoniā perpetuus: ꝛ aliter apparuit in circuitu motꝰ ꝛ qui celi: quoniam ex necessitate hec generantur ꝛ erunt quecūqꝫ huiusmodi motus ꝛ quecunqꝫ propter hunc. ¶ Si eniꝫ quidem quod in circuitu mouetur semper aliquid mouet: necesse ꝛ horum in circuitu esse motum. V. G. sup̄iori allatiōe ente in circuitu ꝛ sol sic. Quoniam autem fit hoc: hore p̄pter hoc in circuitu generantur ꝛ reiterantur. His autem generatis: ita iterum ꝛ que ab his.

¶ Ostendit hoc ideꝫ per causaꝫ dicēs. ꝙ aliter potest etiā hoc idem demonstrari. s. per motum celi: quia enim ipse est in circuitu: ideo ex necessitate elementa adinuiceꝫ generantur. Si enim motus celi est in circuitu: oportet ꝙ quecūqꝫ sunt passiones huius motus ꝛ quecūqꝫ sunt per hunc motum soluꝫ: sicut per causam efficientem: ꝙ etiaꝫ illa sint. si enim qđ in circuitu mouetur mouet elementa: necesse est etiam ꝙ motus horum que sunt passiones eius: ꝛ ꝙ motus eorum que sufficienter generant̄ ab hoc sint etiam ex necessitate. verbi gratia. cum allatio superioris hoc est circuli decliuis sit in circuitu necesse est ꝙ moueant̄ etiaꝫ alij planete: quia vero hic. i. sol mouetur in circuitu: necesse est etiaꝫ horas in circuitu generari et iterari: horis auteꝫ in circuitu generatis necesse est ꝙ oīa que sunt a causa efficiēte sicut a motu solis ꝛ motu horarum: sit etiam generata ex necessitate ꝛ in circuitu: ꝛ hec sunt generatio elementorum: quia ex istorum generatione omnia alia generantur maxime omnia temporalia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare ergo hec quidem ita videntur. V. g. 70
aer ꝛ aqua in circuitu generantur. Et si quidē nubes erunt opꝫ ꝛ pluere: ꝛ si pluet opꝫ ꝛ nubem esse. Homines v̄o ꝛ animalia nō reiterā tur in seipsos: vt rursus generetur idem. Non enim necesse est si pater tuus generatus est: ꝛ te generari. Sed si tu: illum.

¶ Mouet duas questiones secundaꝫ ibi. (Principiū autem intentionis) Circa p̄mū duo facit. p̄mo mouet questionem. secūdo soluit ibi. (In rectuꝫ itaqꝫ) querit ergo primo quare in quibusdaꝫ esse videt̄ ꝙ in circuitu generantur. verbi gratia. aer ꝛ aqua ꝛ cetera elementa: quia si nubes erit oportet pluere: ꝛ si pluet oportet nubes eē ꝛ iteratur: in quibusdam vero non est ita. Nam homines ꝛ animalia reiterantur. non enim est necesse te generari: si pater tuus est generatus: sed si tu es generatus necesse est patrem tuum generatū fuisse. ¶ Deinde cū dicit.

¶ In rectum itaqꝫ videtur hec generatio esse.

¶ Soluit dictam questioneꝫ dicēs: ꝙ quare animalia nō reiterantur est: quia eoruꝫ generatio est ſm rectum ꝛ nō ſm circulum. Nam sicut supra dictum est: v[illegible]i vterqꝫ terminorum nō est tota materia ad alterum: vt vno motore diuersimode se habente educatur vtrunqꝫ de vtroqꝫ: in his nō est generatio circularis sicut in te ꝛ patre tuo: quia pater tuus non tota materia tua: in elementis vero vnuꝫ est tota materia ad aliud: ꝛ vno motu decliuis circuli potest educi vnūquodqꝫ ab altero: ꝛ ideo in eis est generatio circularis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Principium autem intentionis rursus hoc: vtrū similiter omnia reiterantur: aut non. Sꝫ hoc quidem numero: hoc autem specie solū.

¶ Ponit aliam questioneꝫ: ꝛ primo ponit. secundo soluit. ibi (Quorum quideꝫ igitur.) Quia enim probatuꝫ est ꝙ generatio sit perpetua per reiterationem: posset aliquis credere ꝙ omnia eadem reiterantur: ꝛ ideo dicit ꝙ principium intentionis in hac vltima parte est querere vtrū omnia similiter reiterantur aut non: sed hec quideꝫ reiterantur eadem numero: alia vero solum eadem specie Ex quo enim omnium est generatio secundum materiaꝫ videtur ꝙ omnia eadem secunduꝫ numeruꝫ debeāt iterari. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quorum quidem igitur incorruptibilis substantia mota: manifestum quoniaꝫ ꝛ numero eadeꝫ erunt. Motus enim sequitur quod mouetur. Quorum autem non: sed corruptibilis necesse specie: numero aūt non reiterari. Ideo aqua ex aere: ꝛ aer ex aqua: specie idem: non autem numero. Si autem ꝛ hec numero: sed non quorum substātia generatur: ens tale quale contingit non esse.

¶ Soluit hanc questionē dicēs ꝙ ea: quoꝝ substātia nō corrumpit̄ in mutatione manifestuꝫ est ꝙ iterant̄ eadē numero: sicut sol reiteratur in obliquo circulo: quia motus sequit̄ id qđ mouetur: quia nō est motus nisi existentis in actu: vt ostensuꝫ est in q̄nto physico. Ea v̄o quoruꝫ T. cō. 9.
substantia nō est incorruptibilis: sed est corruptibilis: necesse est iterari eadē specie ꝛ non eadem numero: ꝛ ideo aqua que est ex aere: ꝛ aer ex aqua sunt specie eadeꝫ: non eadem numero. corrumpitur enim eorum substātia in tali transmutatōe: sed tamen cū aer sit tota materia aque:

& econuerso talia reiterata magis accedunt ad idētitatē materialem q̄ȝ animalia & homines reiterati. vnuȝ enim animal generans. puta bos nō est tota materia generati alterius bouis: & ideo minus accedunt ad idētitatem numeralem q̄ȝ elementa in circulari generatione elementorum. vnde & si propter hoc concedatur q̄ elementa aliquo modo reiterentur eadem numero: non tamē conceditur q̄ propter hoc simpliciter reiterentur eadem numero: quia eorum substantia est talis corruptibilis qualem non cōtingit esse eadem in generato & in eo ex quo generatur. ¶ Sed videtur in solutionibus istarum duarū questionū esse contradictio. Nam in prima dicit phus q̄ animalia non reiterantur: In secunda vero dicit q̄ reiterātur eadem specie. Sȝ dicendū q̄ prima dicit q̄ animalia nō reiterantur eadem numero: & sic concordat cum secūda. vel q̄ nō ex necessitate est in eis reiteratio in generatione siue scđm numerum siue secunduȝ speciem: & ideo patre tuo generato nō est necesse te generari: sed te generato necesse est patrem tuum generatum fuisse: & in hoc nō contradicit secunde solutioni: que dicit q̄ si iterātur: iterantur eadem specie non eadem numero.

¶ Laus ꝑo.

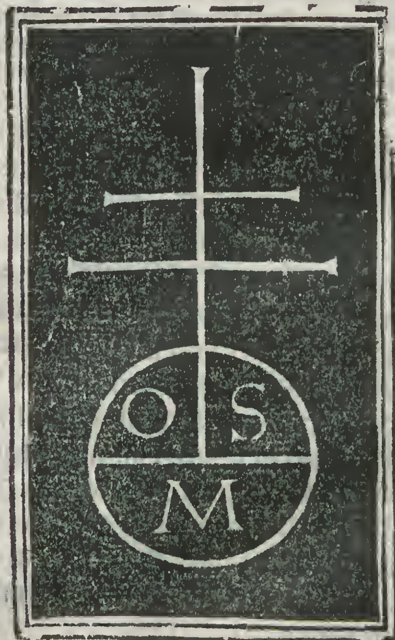
¶ Explicit Aureum Opus diui Thome Aquinatis in libros Aristotelis de generatione & corruptione fidissime emendatum in conuentu Sanctorum Joannis & Pauli de Venetys. Per Reuerendum Sacre Theologie professorem fratrem Eugenium Brutum Venetū ordinis Predicatorum.

¶ Impressum Venetys Mandato et expensis nobilis Viri Domini Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis. Per Bonetum Locatellum Bergomensem Anno salutis nonagesimo octauo supra Millesimū quaterq̄ centesimum Undecimo Kalendas Januarias. Augustino Barbadico inclito Venetiarum.

Registrum

A	B
Sanctus Thomas	solum ꝑm alteram
¶ Diui Thome	ad predicta.
ignis: neq̄ de	elementum
¶ Quoniam	constituit
B	E
Sed nunc querere	¶ Recolligit
¶ In his autem	
deȝ magnitudine	
aliquid augeri	
C	
sensum apparentia	
dus. s. cum tactum	
in se recipere	
vnius & cōseruatio	

Finis.

★ ★ ARMY ★ ★
MEDICAL LIBRARY
Cleveland Branch

Incun 465